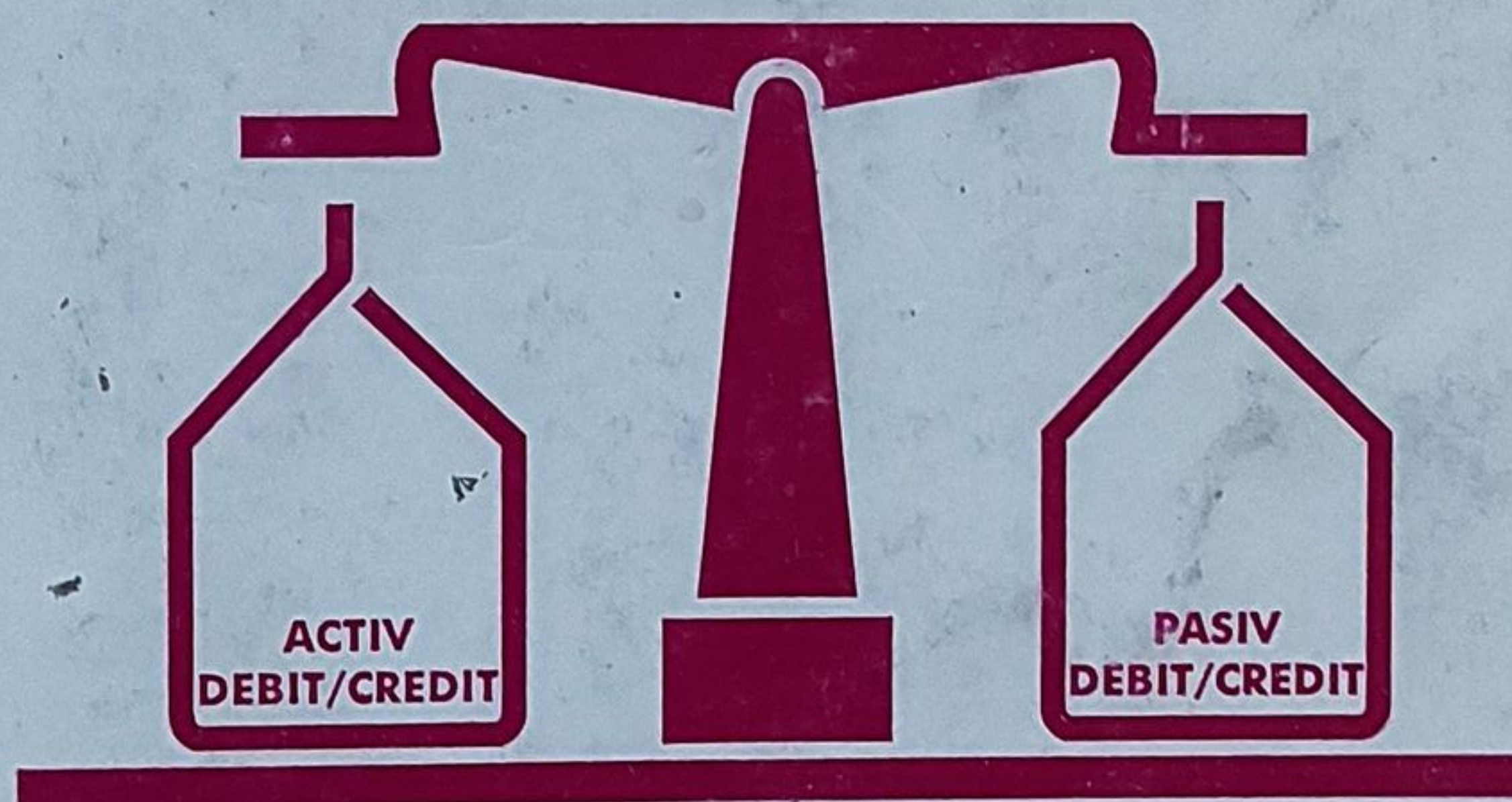

OCTAVIAN BOJIAN

PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII

EDITURA VICTOR

SOCIETATEA ACADEMICĂ HYPERION

Octavian Bojian

PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII

Nr INV. 7

7

EDITURA VICTOR

1999

SUMAR

Introducere	13
CAPITOLUL I	
LOCUL CONTABILITĂȚII ÎN ANSAMBLUL CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE	17
CAPITOLUL II	
OBIECTUL ȘI METODA CONTABILITĂȚII	23
2.1. Obiectul contabilității	23
2.1.1. Definirea obiectului contabilității	23
2.1.2. Categorii specifice obiectului contabilității	27
2.1.2.1. Activul și pasivul unității patrimoniale	27
2.1.2.1.1. Structuri patrimoniale de activ	28
2.1.2.1.2. Structuri patrimoniale de pasiv	32
2.1.2.2. Structuri de cheltuieli, venituri și rezultate	35
2.2. Metoda contabilității	37
2.2.1. Noțiunea, conținutul și trăsăturile caracteristice metodei contabilității	37
2.2.2. Procedeele metodei contabilității	40
CAPITOLUL III	
PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII	47
3.1. Principiul dublei reprezentări	47
3.1.1. Bilanțul contabil – model al dublei reprezentări	47
3.1.1.1. Definirea, conținutul și structura bilanțului contabil	47
3.1.1.2. Felurile bilanțului contabil	50
3.1.1.3. Tipuri de modificări privind activul și pasivul unității patrimoniale ...	51
3.2. Principiul dublei înregistrări	57
3.2.1. Contul – model al dublei înregistrări	57
3.2.1.1. Definirea și necesitatea contului	57
3.2.1.2. Funcțiile contului	58
3.2.1.3. Forma și structura contului	59
3.2.1.4. Regulile de funcționare a conturilor	63
3.2.1.5. Conturile sintetice și conturile analitice	67
3.2.1.6. Analiza contabilă a operațiilor economice și financiare.	
Formula și articolul contabil	68

3.2.1.7. Tipuri de formule contabile	70
3.2.1.8. Clasificarea conturilor	74
3.2.1.8.1. Conținutul, importanța și criteriile de clasificare a conturilor	74
3.2.1.9. Planul de conturi general, planurile de conturi și instrucțiunile de aplicare a acestora	80

CAPITOLUL IV

ANALIZA ȘI FUNCȚIONAREA CONTURILOR 83

SUBCAPITOLUL 1

4.1. Conturile de capitaluri 83

4.1.1. Conținutul și structura capitalului propriu	83
4.1.2. Contabilitatea operațiilor economice privind formarea capitalului propriu	84
4.1.3. Contabilitatea operațiilor de capital	88
4.1.4. Conturile de fonduri	95
4.1.5. Conturile de provizioane	100
4.1.6. Conturile de capital străin	102

SUBCAPITOLUL 2

4.2. Conturile de imobilizări 107

4.2.1. Conturile de imobilizări corporale	107
4.2.1.1. Conținutul, evaluarea și amortizarea imobilizărilor corporale	107
4.2.1.2. Contabilitatea operațiilor economice privind imobilizările corporale	109
4.2.2. Conturile de imobilizări necorporale	113
4.2.2.1. Conținutul și structura imobilizărilor necorporale	113
4.2.2.2. Conturile de imobilizări necorporale	114
4.2.3. Conturile de imobilizări financiare	116
4.2.3.1. Conținutul și structura imobilizărilor financiare	116
4.2.3.2. Conturile de imobilizări financiare	117

SUBCAPITOLUL 3

4.3. Conturile de stocuri 120

4.3.1. Conținutul și structura stocurilor	120
4.3.2. Evaluarea stocurilor	121
4.3.3. Conturile de stocuri	122
4.3.3.1. Conturile de stocuri privind materiile prime și materialele consumabile	122
4.3.3.2. Conturile privind obiectele de inventar	125
4.3.3.3. Conturile de produse	128
4.3.3.4. Conturile de mărfuri	132

SUBCAPITOLUL 4

4.4. Conturile de terți	135
4.4.1. Conturile de creanțe	135
4.4.2. Conturile de obligații	137
4.4.2.1. Conturile de obligații față de personal	137
4.4.2.2. Conturile de obligații față de furnizori	143
4.4.2.3. Conturile de obligații față de stat	145
4.4.2.4. Alte conturi de obligații	147

SUBCAPITOLUL 5

4.5. Conturile de trezorerie	154
4.5.1. Conturile de disponibilități bănești	154
4.5.1.1. Conturile de disponibilități bănești în conturi la bănci	154
4.5.1.2. Conturile de disponibilități în casierie	155
4.5.1.3. Conturile de acreditive și avansuri de trezorerie	156
4.5.2. Conturile privind titlurile de plasament	161

SUBCAPITOLUL 6

4.6. Conturile de cheltuieli	168
4.6.1. Conținutul și structura cheltuielilor	168
4.6.2. Conturile de cheltuieli	169

SUBCAPITOLUL 7

4.7. Conturile de venituri	171
4.7.1. Conținutul și structura veniturilor	171
4.7.2. Conturile de venituri	172

SUBCAPITOLUL 8

4.8. Conturile de rezultate și fonduri	174
4.8.1. Conținutul și structura rezultatelor și a fondurilor	174
4.8.2. Conturile de rezultate	175
4.8.3. Conturile de fonduri	176

CAPITOLUL V

PRINCIPIUL AUTOCONTROLULUI CONTABIL	182
5.1. Balanța de verificare	182
5.1.1. Noțiunea, importanța și funcțiile balanței de verificare	182
5.1.2. Clasificarea și întocmirea balanțelor de verificare	183
5.1.2.1. Balanțele de verificare ale conturilor sintetice	184

5.1.2.1.1. Balanțele de verificare cu o serie de egalități	184
5.1.2.1.2. Balanțele de verificare cu două serii de egalități	186
5.1.2.1.3. Balanțele de verificare cu trei serii de egalități	186
5.1.2.1.4. Balanțele de verificare cu patru serii de egalități	187
5.1.2.2. Balanțele de verificare ale conturilor analitice	189
5.1.3. Identificarea erorilor de înregistrare cu ajutorul balanțelor de verificare ...	191
Încheiere	193
Bibliografie	195

LES PRINCIPES DE LA COMPTABILITÉ

SOMMAIRE

Introduction	13
CHAPITRE I	
LA PLACE DE LA COMPTABILITÉ DANS L'ENSEMBLE DE LA CONNAISSANCE SCIENTIFIQUE	17
CHAPITRE II	
L'OBJET ET LA METHODE DE LA COMPTABILITÉ	23
2.1. Objet de la comptabilité	23
2.1.1. Définition de l'objet de la comptabilité	23
2.1.2. Catégories spécifiques de l'objet de la comptabilité	27
2.1.2.1. Actif et passif de l'unité patrimoniale	27
2.1.2.1.1. Structures patrimoniales d'actif	28
2.1.2.1.2. Structures patrimoniales de passif	32
2.1.2.2. Structures de dépenses, revenus et résultats	35
2.2. Methode de la comptabilité	37
2.2.1. Notion, contenu et traits caractéristiques de la méthode comptable	37
2.2.2. Procédés de la méthode comptable	40
CHAPITRE III	
PRINCIPES DE LA COMPTABILITÉ	47
3.1. Principe de la double representation	47
3.1.1. Bilan comptable – modele de la double representation	47
3.1.1.1. Définition, contenu et structure du bilan comptable	47
3.1.1.2. Genres du bilan comptable	50
3.1.1.3. Types de modifications concernant l'actif et le passif de l'unité patrimoniale	51
3.2. Principe du double enregistrement	57
3.2.1. Le compte – modele du double enregistrement	57
3.2.1.1. Définition et nécessité du compte	57
3.2.1.2. Fonctions du compte	58
3.2.1.3. Forme et structure du compte	59
3.2.1.4. Règles de fonctionnement des comptes	63
3.2.1.5. Comptes synthétiques et comptes analytiques	67
3.2.1.6. Analyse comptables des opérations économiques et financières. Formule et article comptable	68

3.2.1.7. Types de formules comptables	70
3.2.1.8. Classification des comptes	74
3.2.1.8.1. Contenu, importance et critères de classification des comptes	74
3.2.1.9. Plan général de comptes, les plans des comptes et leurs instructions d'application.....	80

CHAPITRE IV

ANALYSE ET FONCTIONNEMENT DES COMPTES 83

SOUSCHAPITRE 1

4.1. Comptes des capitaux	83
4.1.1. Contenu et structure du propre capital	83
4.1.2. Comptabilité des opérations économiques et financières concernant la formation du propre capital	84
4.1.3. Comptabilité des opérations de capital	88
4.1.4. Comptes des fonds	95
4.1.5. Comptes des provisions	100
4.1.6. Comptes du capital étranger	102

SOUSCHAPITRE 2

4.2. Comptes d'immobilisations	107
4.2.1. Comptes d'immobilisations corporelles	107
4.2.1.1. Contenu, évaluation et autorissement des immobilisations corporelles	107
4.2.1.2. Comptabilité des opérations économiques concernant les immobilisations corporelles	109
4.2.2. Comptes d'immobilisations non-corporelles	113
4.2.2.1. Contenu et structure d'immobilisations non-corporelles	113
4.2.2.2. Comptabilité des immobilisations non-corporelles	114
4.2.3. Comptes d'immobilisations financières	116
4.2.3.1. Contenu et structure des immobilisations financières	116
4.2.3.2. Comptes d'immobilisations financières	117

SOUSCHAPITRE 3

4.3. Comptes des stocks	120
4.3.1. Contenu et structure des stocks	120
4.3.2. Evaluation des stocks	121
4.3.3. Comptes des stocks	122
4.3.3.1. Comptes des stocks de matières premières et matériaux consommables	122
4.3.3.2. Comptes concernant les objets d'inventaire	125
4.3.3.3. Comptes de produits	128
4.3.3.4. Comptes de marchandises	132

SOUSCHAPITRE 4

4.4. Comptes des tiers	135
4.4.1. Comptes de créances	135
4.4.2. Comptes d'obligations	137
4.4.2.1. Comptes des obligations vis-à-vis du personnel	137
4.4.2.2. Comptes des obligations vis-à-vis des fournisseurs	143
4.4.2.3. Comptes des obligations vis-à-vis de l'Etat	145
4.4.2.4. Autres comptes d'obligations	147

SOUSCHAPITRE 5

4.5. Comptes de trésorerie	154
4.5.1. Comptes de disponibilités monétaires	154
4.5.1.1. Comptes de disponibilités monétaires aux banques	154
4.5.1.2. Comptes de disponibilités dans la caisse	155
4.5.1.3. Comptes d'accréditifs et avances de trésoreries	156
4.5.2. Comptes concernant les titres de placement	161

SOUSCHAPITRE 6

4.6. Comptes de dépenses	168
4.6.1. Contenu et structure des dépenses	168
4.6.2. Comptes de dépenses	169

SOUSCHAPITRE 7

4.7. Comptes de revenus	171
4.7.1. Contenu et structure de revenus	171
4.7.2. Comptes de revenus	172

SOUSCHAPITRE 8

4.8. Comptes des résultats et fonds	174
4.8.1. Contenu et structure des résultats et fonds	174
4.8.2. Comptes des résultats	175
4.8.3. Comptes des fonds	176

CHAPITRE V

PRINCIPE DE L'AUTOCONTROLE COMPTABLE	182
5.1. Balance de vérification	182
5.1.1. Notion, importance et fonctions de la balance de vérification	182
5.1.2. Classification et élaboration des balances de vérification	183
5.1.2.1. Balances de vérifications des comptes synthétiques	184

5.1.2.1.1. Balances de vérification avec une série d'égalités	184
5.1.2.1.2. Balances de vérifications avec deux séries d'égalités	186
5.1.2.1.3. Balances de vérifications avec trois séries d'égalités	186
5.1.2.1.4. Balances de vérifications avec quatre séries d'égalités...	187
5.1.2.2. Balances de vérification des comptes analytiques	189
5.1.3. Identification des erreurs d'enregistrement à l'aide des balances de vérification	191
Conclusion	193
Bibliographie	195

INTRODUCERE

Principiile contabilității stau la baza fundamentării științei contabilității – considerată, pe bună dreptate, știință permanentă și universală.

Deși foarte veche ca activitate practică, contabilitatea începe să se contureze ca știință odată cu apariția primei cărți de contabilitate, în anul 1494, la Veneția, autor Luca Paciolo.

Studierea contabilității ca știință presupune și studierea pe bază de documente a originii și stadiilor de evoluție a acesteia, de la primele însemnări contabile, până la contabilitatea actuală. Astfel, studiind trecutul ei se constată că în toate epocile istorice s-a simțit nevoia contabilității pentru a evidenția, sistematiza, controla, analiza și interpreta fenomene legate de activitatea economică a societății omenești, devenind indispensabilă pentru întreprindere ca titulară de patrimoniu.

Aprecieri în această privință au făcut nu numai specialiștii în domeniu, ci și oameni de diferite preocupări care au reușit s-o înțeleagă. Astfel, Goethe¹, mare poet și gânditor, aprecia într-una din operele sale: „ea (contabilitatea) este una din cele mai sublime creațiuni ale geniului uman ... fiind o oglindă a trecutului și o călăuză a viitorului”.

Sombart Weimer, cercetând rolul pe care l-a avut contabilitatea pentru progresul omenirii, sublinia că prin ea se desăvârșesc normele de conducere ale întreprinderii, deoarece „ordinea și claritatea în afaceri măresc gustul de a economisi, de a câștiga ... ea s-a născut din aceeași gândire cu sistemele lui Galileu sau Newton, cu teoriile fizicii și chimiei moderne ... prin ea sistemul economic capitalist și-a putut realiza ideea de câștig și de economicitate sau raționalism economic”².

Astăzi, prin mecanizarea și automatizarea lucrărilor de contabilitate, tehnica contabilă a ajuns în unele țări la un înalt nivel de perfecționare. „Tehnica contabilă își depășește rolul său stabilit de secole, care era acela de a produce documente de închidere a unei perioade de gestiune, cu care ea a fost identificată timp îndelungat. Ea a devenit actualmente o tehnică largă de culegere și tratare a informației, care a știut să se detașeze de contemplarea simplă a trecutului și care se străduiește datorită metodelor științifice să cuprindă evoluția viitoare a activității economice”³.

¹ Goethe, *Wilhelm Meister*, p. 211, München

² Weimer Sombart, *Der Modern Kapitalismus*, Band II, p. 118-119

³ *Noile orizonturi ale contabilității*. Raport prezentat la al IX-lea congres internațional de contabilitate. Autor, Kraft Von Tann din R.F.G. Paris, Septembrie, 1967

Caracterul dinamic al sistemului de producție și comercial din întreprindere imprimă aceeași trăsătură și sistemului contabil care îl reflectă. În această analogie, contabilitatea este concepută ca un sistem global al unei întreprinderi, care intră în relații cu mediul înconjurător, primind informații din afară pe care le transmite conducerii pentru a interveni și a lua deciziile necesare reglării activității întreprinderii. Astfel, contabilitatea devine mijlocul de informare operativă, dinamică, asupra desfășurării proceselor economice din întreprindere, instrumentul de analiză, coordonare și control al activității economice și financiare, pentru cunoașterea pulsului economic, în scopul luării celor mai bune decizii de management.

Riscurile la care este supusă întreprinderea în condițiile economiei de piață fac indispensabilă informația contabilă. Se poate aprecia că astăzi, contabilitatea este pentru întreprindere, ceea ce sunt aerul și apa pentru viață. Cunoștințele de contabilitate trebuie posedate nu numai de către organizatorul și conducătorul contabilității, ci și de către cei care administrează și răspund de patrimoniul unei întreprinderi.

Această afirmație este sprijinită și de argumente istorice. De exemplu, în Egiptul antic, contabilitatea era considerată atât de necesară încât se învăța în toate școlile, iar contabilii puteau deveni sacerdoți, generali, guvernatori. Egiptologul Champollion arăta că „toți funcționarii statului făceau parte din corporația contabililor. Contabilii regali aveau în seama lor întreaga administrație”, iar la greci, după cuvintele oratorului atenian Eschine „un om poate primi coroana numai după ce a dat socoteală de administrația încredințată”.

Se cuvine să subliniem importanța pe care o are astăzi contabilitatea pentru cunoașterea situației și conducerea activității economice și financiare, precum și locul pe care trebuie să-l ocupe aceasta în pregătirea specialiștilor din domeniul economic și juridic. De ce? Pentru că, așa cum spunea un părinte al contabilității românești, „Faptele contabile, adică operațiile care sunt înregistrate de contabilitate sunt de natură economică și juridică. Ce reprezintă contabilitatea constituirii unei societăți comerciale decât contabilizarea unei succesiuni de fapte juridice” (Spiridon Iacobescu, 1923).

În fine, contabilitatea are prin natura sa calitatea de a fi o știință fundamentală și aplicativă, teorie și practică, știință și tehnică. Ea posedă în același timp două particularități caracteristice oricărei științe, de a fi permanentă și universală. Este permanentă în sensul că se bazează pe o serie de legități proprii care au călăuzit-o întotdeauna și care vor rămâne valabile atât timp cât vor exista condițiile care au generat-o, respectiv, producția și schimbul de bunuri în societatea omenească. Este universală prin faptul că a apărut și se conduce pe baza aceluiași legi și principii peste tot, oriunde s-ar folosi, în orice orânduire socială și în orice tip de unitate patrimonială.

Legitățile proprii, respectiv, principiile contabilității: dubla reprezentare a patrimoniului și dubla înregistrare a operațiilor economice și financiare sunt valabile în orice tip de întreprindere și în orice orânduire socială, cu adaptarea lor la rezolvarea problemelor concrete ale etapei istorice respective. În etapa de tranziție a României la economia de piață, profunde reforme economice cu care se confruntă fac necesară o reformă și a sistemului contabil în majoritatea resorturilor sale, care constau în adoptarea principiilor contabilității la noile condiții.

Prezentul curs de PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII este grefat pe noul sistem de contabilitate elaborat de Ministerul Finanțelor și se adresează studenților facultăților de profil economic, precum și celor de la facultățile de drept, deoarece juristul trebuie să acționeze în cunoștință de cauză în soluționarea problemelor privind litigiile patrimoniale.

Dar prezentul curs este util și tuturor acelor care doresc să pătrundă în tainele acestei științe perpetue.

AUTORUL

CAPITOLUL I

LOCUL CONTABILITĂȚII ÎN ANSAMBLUL CUNOAȘTERII ȘTIINȚIFICE

Pentru înțelegerea acestei științe atât de complexe este necesară multă atenție și răbdare.

Materia, spațiul și timpul – elementele universului – stau la baza evoluției unei vieți cosmice care își parcurge un drum ascendent, reglementat de legi proprii pornite din firea lucrurilor.

Astfel, în virtutea legilor mecanice de armonie universală se găsesc sistemele solare și planetare în raporturile lor de existență comună, repetându-se mereu în același sens, după aceleași mișcări uniforme, în succesiuni infinite.

Materia – substanță a întregii existențe – se dezvoltă în *spațiul* planetar cuprinzând lucruri și ființe care evoluează în *timp* de la simplu la complex, de la infinit la infinit.

Același raport de cauzalitate îl întâlnim și dacă cercetăm existența pe planeta noastră, respectiv, corpurile din regnul mineral și cele din regnul vegetal și animal.

Dacă avem în vedere corpurile din regnul mineral, acestea au ajuns la o stare matură, nu se mai reproduc, ele terminând complet gama evolutivă, ajunse la forma de stări, prezentul lor reprezentând numai trecutul.

Spre deosebire de acestea, corpurile din regnul vegetal și animal – care reprezintă viața – se schimbă, evoluează continuu, se reproduc la nivelul altor stări superioare, reprezentând tendințe. Este vorba de o legitate, legea evoluției, care, ca parte componentă a vieții arată continuitatea trecutului, saltul său în prezent prin succesiunea reprodusă din trecut și în cele din prezent și mai departe în cele din viitor.

Omul, ca supremă creație a naturii, trăiește pe pământ într-o continuă activitate, el și-a organizat viața socială pornind de la familie, până la organizarea superioară statală. Experiența de viață a omului, în timp, a lăsat urme vizibile: observații, învățăminte, reguli de conduită, legi etc., care de fiecare dată au fost folositoare generațiilor următoare.

Toate aceste adevăruri moștenite formează tezaure de cunoștințe omenești, care grupate ideologic, au dus la formarea științelor, inclusiv a științei contabilității.

Nivelul înțelegerii teoretice, în anumite momente, a impus încadrarea diferitelor științe în diferite categorii. Astfel, la un anumit moment științele au fost încadrate în două categorii: științe întemeiate pe adevăruri absolute și științe întemeiate pe adevăruri relative. În categoria științelor bazate pe adevăruri

absolute fiind încadrate Matematica, cu subdiviziunile ei: Calculul infinitesimal, integral și diferențial; Mecanica, cu subdiviziunile ei: Cinematica, Dinamica, Statica; Matematicile aplicative. În categoria științelor întemeiate pe adevăruri relative, bazate pe legi limitate, schimbătoare, care reproduc raporturi asemănătoare din lumea pământească, au fost cuprinse: științele fizico-chimice, care studiază proprietățile corpurilor; științele naturale, care studiază viața corpurilor din cele trei regnuri din natură; științele sociale, care studiază fenomenele sociale ce dirijează acțiunile oamenilor în scopul dezvoltării societății omenești, fiecare dintre acestea având ramuri specifice, dintre care mai importante fiind: Morala, Religia, Psihologia, Sociologia, Politica, Dreptul, Economia politică, Statistica, Contabilitatea, și altele.

Dintre științele sociale ne interesează în mod special Contabilitatea, care împreună cu Economia politică, Statistica, Științele economice de ramură și altele formează științele economice de gestiune și care se completează și se interferează cu Dreptul și Matematica, de unde și caracterul său complex.

Spre deosebire de științele sociale particulare, care se ocupă de domenii limitate ale vieții sociale (la unele dintre ele fiind îndoielnic faptul dacă sunt științe, dacă au legități proprii care le guvernează, cum ar fi Politica și Religia), contabilitatea studiază legitățile interne proprii de existență și mișcare a patrimoniului întreprinderii, parte a patrimoniului național. Ce înseamnă patrimoniu național? înseamnă totul, întreaga avuție materială și spirituală creată de om în societate.

Având în vedere faptul că și celelalte științe studiază același patrimoniu, se pune problema delimitării obiectului lor de cercetare și elucidarea punctelor de interferență care, de multe ori, au dus la încercarea de subordonare a contabilității.

Deci, pentru precizarea locului contabilității în ierarhia generală a științelor trebuie văzute raporturile ei cu științele economice de gestiune, cu Dreptul și Matematica.

Contabilitatea are legături strânse cu Economia politică, știința care constituie baza teoretică pentru celelalte științe economice. Obiectul contabilității îl constituie evidența, calculul, analiza și controlul stării și mișcării elementelor patrimoniale, precum și a rezultatelor finale obținute, probleme de care se ocupă și Economia politică și economiile de ramură. Economia politică studiază condițiile sociale în care se dezvoltă producția și se obțin rezultatele, descoperind legile după care se dezvoltă acestea. Dar, *la baza dezvoltării Economiei politice, ca disciplină științifică, stau interpretările teoretice ale indicatorilor economici calculați de contabilitate*. Categoriile economice de capital, bani, valoare, marfă, cheltuieli, venituri, rezultate, etc., sunt de fapt categorii proprii ale contabilității, indicatori determinați în fiecare unitate patrimonială după procedee specifice metodei contabilității, grupați și centralizați până la nivelul patrimoniului național.

Contabilitatea are legături strânse cu Statistica, atât pe plan teoretic cât și pe plan practic. Pe plan teoretic contabilitatea ține seama de cerințele statisticii la elaborarea indicatorilor economici. Din punct de vedere practic, contabilitatea pune la dispoziția Statisticii indicatorii: capital, valoarea tuturor elementelor patrimoniale, valoarea vânzărilor de mărfuri, bani (sumele plătite și încasate), cheltuielile, veniturile, rezultatele, salariile etc., pe care, de altfel, îi pune și la dispoziția Economiei politice, *indicatori determinați în fiecare unitate patrimonială după procedeele specifice metodei contabilității*.

Contabilitatea are legături strânse cu Dreptul, prin aceea că nu se limitează numai la reflectarea mișcării elementelor patrimoniale determinate de operațiile economice și financiare ce au loc în cadrul unităților patrimoniale, ci respectă și cuprinde în obiectul ei de studiu și relațiile juridice care reglementează desfășurarea operațiilor și proceselor economice sub forma drepturilor și a obligațiilor unității față de alte unități și persoane. Fără să exagerăm, contabilitatea respectă toate formele dreptului. Contabilitatea, ca „patroană” a documentelor și registrelor, respectă întru-totul prevederile privind întocmirea și circulația acestora. Contabilitatea, gestionară a patrimoniului, respectă întru-totul reglementările privind constituirea, funcționarea, comasarea, falimentul, desființarea unităților patrimoniale. Contabilitatea respectă legislația în vigoare privind aprovizionarea, utilizarea, recuperarea valorilor patrimoniale. Contabilitatea respectă legislația în vigoare privind drepturile cuvenite angajaților pentru munca prestată, contribuțiile la asigurările sociale și la constituirea fondului pentru ajutorul de șomaj, precum și la constituirea și utilizarea diferitelor fonduri. Contabilitatea respectă legislația în vigoare privind stimulentele cuvenite personalului, asociaților și acționarilor. Contabilitatea respectă legislația privind încasarea drepturilor și plata obligațiilor. Dar, *contabilitatea nu este Drept*, și nu se pot subordona una, alteia, fiecare având obiect propriu și metode bazate pe legități proprii.

Contabilitatea are legături strânse cu Matematica. Relațiile strânse și utilizarea unor instrumente matematice au determinat pe unii autori să considere contabilitatea ca fiind o ramură a matematicii, mergând până a demonstra prin calcule matematice fundamentele contabilității.

După Luca Paciolo, primul autor al unei cărți de contabilitate, care a încadrat tratatul său de contabilitate, în partidă dublă, în lucrarea „*Summa de l'aritmetica, giometrie, proportioni et proportionalita*” (1494), aproape toți autorii care i-au urmat au făcut același lucru. Alți autori au mers mai departe și au fundamentat anumite teorii matematice ale conturilor și implicit a contabilității. Astfel, se pot menționa: teoria matematică a contabilității și a conturilor, susținută de Giorlano Cardano în 1539, în lucrarea „*Practicae mathematicae*”; P. Bouchet, în 1832, care fundamentează partida dublă cu ajutorul ecuațiilor; iar mai târziu în 1889, Giovanni Rossi face același lucru în lucrarea „*La theoria matematica della scrittura doppia*”.

Autorii francezi Lautey și Guilbault în lucrarea „*La science des comptes mise à la portée de tous*”, pornesc de la concepția matematică a funcționării conturilor pentru a ajunge la caracterizarea contabilității ca ramură a matematicii.

Nu, *contabilitatea nu este matematică*. Utilizarea de către contabilitate a raționamentului, a unor instrumente, procedee și metode matematice în rezolvarea problemelor nu imprimă contabilității caracterul de matematică aplicată și nici nu schimbă sau nu explică conținutul metodei contabilității. *Metoda contabilității are legitățile ei proprii de cercetare și cunoaștere a adevărului. Iar dacă a ajuns la nivelul demonstrării matematice a adevărurilor sale, înseamnă că este o adevărată știință.*

Leonardo da Vinci, menționa: „Nici o cercetare umană nu se poate numi știință adevărată dacă nu trece prin demonstrații matematice”.

Integrarea procedeelelor matematice de către metoda contabilității este un proces posibil și necesar, deoarece între contabilitate și matematică sunt afinități vechi, atât din punct de vedere metodologic, cât și al formei de prezentare a obiectului studiat.

Simbioza între contabilitate și matematică este foarte veche ea putând fi demonstrată prin aceea că diferitele instrumente ale metodei contabilității: bilanțul, contul, balanța de verificare, etc., pot fi considerate modele matematice de reflectare a relațiilor dintre fenomenele și procesele economice studiate de contabilitate. Nu greșesc cu nimic dacă afirm că, dezvoltarea unor ramuri ale matematicii moderne, cum sunt Matematicile economice-matriceale, au găsit în instrumentele de bază ale contabilității create de secole: bilanțul, contul și balanța de verificare (concepte proprii ale contabilității), o serie de sistematizări și structurări deja create, care se identifică cu structurile modelului calculului matriceal, lucru ce deschide drumul spre utilizarea cu eficiență a prelucrării datelor contabilității cu ajutorul tehnicii electronice de calcul, ea însăși produs al matematicii.

În teoria și practica sa, contabilitatea este călăuzită de legități proprii: dubla reprezentare, dubla înregistrare și autocontrolul transformărilor echivalente, care se înlăptuiesc prin intermediul a trei instrumente specifice: bilanțul, contul și balanța de verificare, neîntâlnite la vreo altă știință, constituie principiile de bază ale contabilității.

A nu respecta cu strictețe aceste legități, înseamnă a te abate de la realitatea economică, lăsând loc unor influențe străine care duc la denaturarea realității, la interpretarea eronată, la minimalizarea contabilității ca știință.

În existența ei milenară contabilitatea a fost definită ca: știință, artă, tehnică, joc social și altele, care au golit-o de conținut, au sustras atenția de la problemele specifice contabilității, punând chiar sub semnul întrebării caracterul științific al cunoașterii contabile.

Din păcate, asemenea încercări există și astăzi. Toate cărțile străine de contabilitate, de la care ne inspirăm și multe din cele scrise recent de autori români, acordă spații largi unor capitole cum sunt: „Informație contabilă în diagnostic financiar”, „Analiza financiară”, „Analiza financiară statică”, „Tabloul de trezorerie”, „Tabloul utilizării resurselor”, „Tabloul afectării rezultatului”, „Tabloul fluxurilor de trezorerie”, „Analiza documentelor sociale”, și altele. Sigur, toate aceste capitole sunt necesare pregătirii economiștilor, dar ele fac parte din obiectul de studiu al altor discipline.

Din cele prezentate până acum a rezultat că, contabilitatea este o știință matură, care face parte din grupa științelor economice de gestiune, aparținând marii familii a științelor sociale. Astfel, ca domeniu științific propriu, contabilitatea dispune de un summum de cunoștințe care-i clădesc edificiul, fiind concepută ca o construcție ierarhică de adevăruri, enunțuri cu un grad înalt de generalitate sub formă de principii contabile. Legile după care se călăuzește contabilitatea sunt legi universale. Contabilitatea a apărut odată cu Matematica, din nevoia oamenilor de raționalitate. Numeroase izvoare istorice demonstrează acest lucru. De exemplu, în *Cartea legilor lui Manu*, scrisă în India, în limba Manava-Dharma-Sastra, anul 3200 î.e.n. sunt prezentate legile care reglementau activitatea comercială, iar în articolul 333 se termină dispozițiile privitoare la Vaisya, un comerciant și agricultor, căruia i se preciza „să facă toate eforturile ca să-și mărească averea în mod legal”. Din conținutul celorlalte articole rezultă cu claritate o serie de termeni, cum sunt: împrumut, dobândă etc.... precum și vechimea termenilor de DEBIT și CREDIT – prin excelență, termeni contabili.

Dacă reluăm studiul privind clasificarea științelor, reamintim. Există științe naturale, care au la bază legi naturale, eterne, care nu pot fi controlate de om și există științe sociale, controlate de om, care au un caracter istoric. În cadrul acestora există științe permanente și universale, așa cum au fost prezentate Matematicile cu subdiviziunile și celelalte științe sociale care au caracter istoric – trecător, în care este inclusă și contabilitatea.

Cercetând istoria contabilității și istoria matematicii se constată că ambele au apărut odată cu societatea omenească, din nevoia de raționament, au dăinuit timpului și probabil vor dispărea odată cu dispariția societății omenești. Ele sunt clădite pe adevăruri absolute, creație abstractă a minții omenești. Astfel, dubla reprezentare simbolizată $ACTIV = PASIV$; dubla înregistrare simbolizată $DEBIT = CREDIT$, autoverificarea înregistrărilor contabile, simbolizată: $TOTAL \text{ SOLDURI } DEBITOARE = TOTAL \text{ SOLDURI } CREDITOARE$, $TOTAL \text{ RULAJE } DEBITOARE = TOTAL \text{ RULAJE } CREDITOARE$ ȘI $TOTAL \text{ SUME } DEBITOARE = TOTAL \text{ SUME } CREDITOARE$ – sunt categorii proprii contabilității, verificate în viață de practica milenară, sunt adevăruri de netăgăduit, permanente și universale așa cum sunt adevărurile

matematicii privind legea numerelor întotdeauna $1 = 1$, sau orice combinație de numere, de exemplu.

Sunt adevăruri care ne îndreptătesc să precizăm că locul contabilității este în cadrul științelor sociale permanente și universale alături de Matematici și celelalte științe bazate pe adevăruri absolute.

Care sunt? cum acționează principiile contabilității? sunt probleme care fac obiectul prezentului curs.

CAPITOLUL II

OBIECTUL ȘI METODA CONTABILITĂȚII

2.1. Obiectul contabilității

2.1.1. Definirea obiectului contabilității

Contabilitatea, disciplină științifică independentă, are un obiect propriu de cercetare, prin care se deosebește de celelalte științe.

Dintotdeauna, la baza obiectului de studiu, a fost pus *patrimoniul întreprinderii*, aparținând unei persoane fizice sau juridice.

În general, prin *patrimoniu* se înțelege totalitatea bunurilor aparținând unei persoane fizice sau juridice dobândite în cadrul relațiilor de drepturi și obligații.

Din această definiție a patrimoniului rezultă că acesta este format din două elemente interdependente: *persoana* fizică sau juridică care poartă denumirea de subiect, titular de patrimoniu sau proprietar, și *relațiile de drepturi și obligații* în cadrul cărora au fost procurate aceste bunuri.

În ceea ce privește bunurile economice, ca obiecte de drepturi și obligații, acestea formează *averea*, adică acea parte a patrimoniului cu conținut concret, material, determinate fizic și economic. Fizic, în structura bunurilor economice, se cuprind, în mare, următoarele: a) *bunurile materiale* sub forma mașinilor, utilajelor, instalațiilor, clădirilor, construcțiilor, mijloacelor de transport, etc.; b) *serviciile* de diverse categorii; c) *avuția spirituală* disponibilă și refolosibilă cum este: stocul de știință și tehnologie, cultură și civilizație, stocul de informații, și d) *alte bunuri* atrase în circuitul economic, cum sunt: solul, zăcămintele, bogățiile naturale etc.

Determinarea economică a bunurilor rezultă din cele două componente ale lor: *valoarea de utilitate*, dată de faptul că ele sunt create în scopul de a satisface anumite nevoi ale oamenilor, și *valoarea*, adică sunt evaluate, exprimate în bani, ceea ce creează posibilitatea de a fi schimbate în cadrul circuitului marfă-bani.

În ceea ce privește cel de al doilea aspect sub care se reflectă patrimoniul – relațiile de drepturi și obligații, acesta are următoarele semnificații:

Relațiile de drepturi au în vedere situația în care titularul de patrimoniu – proprietarul – își procură o parte din avere din resursele proprii, bunurile respective îi aparțin de drept, iar partea respectivă din patrimoniu poartă denumirea de *patrimoniu propriu*.

Relațiile de obligații au în vedere situația în care titularul de patrimoniu – proprietarul – își procură o parte din avere din resurse aparținând altor persoane

fizice sau juridice, bunurile respective nu îi aparțin de drept, echivalentul valoric al acestora trebuie restituit proprietarilor, fapt pentru care partea corespunzătoare de patrimoniu poartă denumirea de *patrimoniu străin*.

PATRIMONIUL

AVEREA (BUNURI ECONOMICE)	PATRIMONIUL PROPRIU (DREPTURI)
	PATRIMONIUL STRĂIN (OBLIGAȚII)

Fig. nr. 2.1. Structura de ansamblu a patrimoniului

Din punct de vedere contabil, patrimoniul trebuie considerat a fi o entitate cuprinzând elemente, materiale și nemateriale care pot fi exprimate valoric și care își pierd individualitatea atunci când alcătuiesc o unitate indivizibilă.

Din punct de vedere juridic, prin noțiunea de *persoană* se înțelege oricine care poate fi capabil să aibă drepturi și obligații; astfel, persoanele se împart în *persoane fizice* și *persoane juridice*.

Patrimoniul persoanei fizice este format din bunurile dobândite în proprietate personală din veniturile obținute din muncă remunerată și drepturile de creanță.

Persoana juridică, numită și persoana morală, poate fi o organizație economică, întreprindere sau instituție publică, de stat, sau o întreprindere de tip asociativ: societăți comerciale¹, asociații etc. Patrimoniul unei *persoane publice* cuprinde bunurile repartizate din fondul unic al proprietății de stat, atribuite numai în administrare directă, iar patrimoniul unei *persoane asociație* cuprinde bunurile care aparțin membrilor asociați, folosite în comun în scopul desfășurării unei activități și obținerii unui profit.

Persoanele dispar în împrejurări diferite după felul lor. Persoanele fizice dispar când încetează de a exista. Persoanele juridice dispar prin desființare, divizare sau comasare.

Întreg patrimoniul țării se află în posesia diverselor persoane fizice sau juridice, atras asupra lor în cadrul relațiilor de drepturi și obligații, fiecare aducându-și contribuția la utilizarea lui în bune condiții, asigurând reproducția acestuia și totodată integritatea lui.

Specificul obiectului de studiu al contabilității față de alte discipline științifice constă în faptul că ea, contabilitatea, studiază echilibrul global, extern și echilibrul intern al patrimoniului. Ambele trăsături au o caracteristică comună și anume că patrimoniului este studiat în expresie valorică ceea ce dă posibilitatea

¹ Conform Legii societăților comerciale nr.31/17 nov. 1990 societățile comerciale constituite în România sunt: societate în nume colectiv, societate în comandită simplă, societate în comandită pe acțiuni, societate pe acțiuni și societate cu răspundere limitată.

cunoașterii cantitative și calitative, static și dinamic a acestuia precum și modul de gestionare a sa. Școala românească actuală de contabilitate a precizat cu claritate principalele trăsături ale obiectului contabilității, acestea fiind: contabilitatea studiază patrimoniul în expresie valorică; contabilitatea studiază modul de gestionare a patrimoniului; contabilitatea studiază echilibrul patrimoniului.

a) *Contabilitatea se ocupă cu reflectarea în expresie valorică a patrimoniului.* Ea înregistrează, în condițiile concrete de loc și de timp, circuitul elementelor patrimoniale, măsoară și calculează în expresie valorică mărimea elementelor patrimoniale și dezvăluie prin analiză și control în ce măsură se asigură integritatea materială și gestionarea eficientă a acestor valori. Starea patrimoniului este reflectată de contabilitate prin stocurile și soldurile valorilor componente prin intermediul unor procedee specifice de lucru.

Mișcarea patrimoniului este reflectată de contabilitate prin operațiile de intrări și ieșiri, în și din patrimoniu, precum și a proceselor economice interne prin care se transformă intrările în ieșiri, modificând în același timp și starea lor inițială.

b) *Contabilitatea studiază modul în care se asigură gestionarea patrimoniului.* Pe baza informațiilor furnizate de contabilitate se fundamentează deciziile referitoare la investiția și finanțarea, utilizarea și recuperarea valorilor patrimoniale. Totodată, prin contabilitate se organizează controlul privind realizarea deciziilor, se asumă drepturi și obligații, se stabilesc răspunderi cu privire la gospodărirea, integritatea și dezvoltarea patrimoniului. De asemenea, în plan juridic, contabilitatea este folosită ca instrument de cunoaștere și respectare a normelor referitoare la conservarea, administrarea și dreptul de dispoziție asupra patrimoniului.

c) *Contabilitatea studiază echilibrul global al patrimoniului.* Așa cum s-a arătat, patrimoniu reprezintă un complex de drepturi și obligații cu respectivele lor obiecte de drepturi și obligații exprimabile în bani. În cadrul acestui tot se crează un echilibru între bunurile economice, pe de o parte, și drepturile și obligațiile cu valoare economică, pe de altă parte, care poate fi scris sub forma unei egalități, cunoscută sub denumirea de ecuația de echilibru a patrimoniului:

$$\text{BUNURI ECONOMICE} = \text{DREPTURI} + \text{OBLIGAȚII}$$

$$\text{PATRIMONIUL NET (DREPTURI)} = \text{BUNURI ECONOMICE} - \text{OBLIGAȚII (PATRIMONIUL STRĂIN)}$$

$$\text{PATRIMONIUL STRĂIN (OBLIGAȚII)} = \text{BUNURI ECONOMICE} - \text{DREPTURI (PATRIMONIUL NET)}$$

Pornind de la ecuația echilibrului patrimonial global se pot face diverse combinații, astfel se determină patrimoniul net și patrimoniul străin.

Pentru determinarea gradului de autonomie sau independență financiară a titularului de patrimoniu, ecuația de echilibru patrimonial trebuie să ia forma unei inecuații, adică partea de drepturi să fie întotdeauna mai mare decât cea de

obligații. Numai în această situație un titular de patrimoniu este independent din punct de vedere economic și financiar. În aceste condiții el are posibilitatea să-și onoreze din bunurile disponibile toate datoriile față de terți.

Echilibrul global al patrimoniului este expresia dublei determinări a patrimoniului, de bunuri economice ca purtători materiali ai proprietății și de drepturi și obligații ca expresie a raporturilor de proprietate cu privire la aceste bunuri. Bunurile economice, ca obiecte de drepturi și obligații, formează substanța economică a patrimoniului, iar drepturile și obligațiile indică modul de apropiere ca posesiune, sau cauza stăpânirii acestei substanțe.

Contabilitatea are menirea să înregistreze starea în clipa în care se naște, și apoi să înregistreze evenimentele economice care au loc și care produc schimbări în conținutul patrimoniului. Activitatea economică este un lanț de evenimente de dare – primire, transformare de materie, de creare sau modificare de utilități, prestare sau folosire de servicii, toate urmate de un rezultat. În consecință, orice proces economic organizat este simultan consumator de bunuri și producător de rezultate.

În mod distinct în obiectul contabilității este studiat și echilibrul specific proceselor sau activităților economice interne care produc transformări cantitative și calitative în volumul și structura patrimoniului. Efortul efectuat este măsurat de contabilitate prin noțiunea de *cheltuieli*, iar efectul obținut prin noțiunea de *venituri*. Echilibrul specific proceselor economice transformatoare este oglindit la nivelul obiectului contabilității ca o relație între cheltuieli și venituri, și implicit a unui rezultat obținut din compararea veniturilor cu cheltuielile. Rezultatul net obținut poate fi *profit* (beneficiu) când veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, sau *pierdere* când veniturile sunt mai mici decât cheltuielile.

Astfel, dacă se notează:

- R = rezultatul net
- B = beneficiul (profitul)
- P = pierderea
- Ch = cheltuielile, se obțin relațiile:

$$\text{I } \boxed{R = B \text{ sau } P} \quad \text{a) } \boxed{B = V > Ch} \quad \text{b) } \boxed{P = V < Ch}$$

$$\text{II } \boxed{V = Ch \pm R}$$

Relația II este cunoscută în contabilitate sub denumirea de *ecuația echilibrului intern al patrimoniului*.

Reluând ecuația de echilibru a patrimoniului din momentul t_0 și o corectăm cu ecuația echilibrului intern al patrimoniului, ajungem la ecuația de echilibru în momentul t_1 , astfel:

$$\boxed{BE = D + O + B}$$

sau

$$\boxed{BE + P = D + O}$$

care poate fi denumită *ecuația de echilibru dinamic al patrimoniului*.

În baza analizei de mai sus se poate defini obiectul de studiu al contabilității, astfel: *obiectul contabilității* constă în evidența, calculul, analiza și controlul în expresie valorică a patrimoniului în mod static și dinamic, cu evidențierea raporturilor de proprietate și financiare în care se află acesta, precum și a rezultatelor obținute prin utilizarea sa.

2.1.2. Categoriile specifice obiectului contabilității

Pentru cunoașterea și gestionarea patrimoniului contabilitatea folosește o serie de categorii proprii obiectului ei de studiu, cum sunt: activul, pasivul, cheltuielile și veniturile.

Activul și pasivul sunt categorii globale, specifice relațiilor de investire și finanțare a elementelor patrimoniale, iar cele de cheltuieli și venituri sunt specifice relațiilor de transformare a elementelor patrimoniului în cadrul proceselor economice interne organizate în cadrul întreprinderilor titulare de patrimoniu.

2.1.2.1. Activul și pasivul unității patrimoniale

Activul patrimonial cuprinde mijloacele economice ca avere concretă și drepturile de creanță, iar pasivul patrimonial cuprinde sursele de proveniență, proprii și străine.

Structurile de activ și pasiv au fost inițial noțiuni juridice, fiind adoptate și folosite în concepție contabilă începând din secolul al XV-lea.

Ortolan² arată că „înainte noțiunea juridică de activ reprezenta o persoană sau un subiect având obligațiuni sau datorii, iar pasivul reprezenta o persoană sau un subiect având drepturi”.

Rezultă că noțiunile de activ și pasiv sunt menținute prin tradiție și au un caracter convențional.

Pentru fundamentarea teoretică a activului și pasivului de-a lungul timpului s-au formulat mai multe teorii, predominante fiind cele juridică, financiară și economică.

Astfel, după teoria juridică, activul reprezintă bunurile economice ca obiecte de drepturi și obligații, iar pasivul reprezintă drepturile și obligațiile titularului de patrimoniu. După teoria financiară, activul reprezintă valorile economice, bunurile în care s-au investit fondurile întreprinderii, iar pasivul reflectă finanțarea acestor fonduri (proprie sau străină). După teoria economică activul și pasivul sunt interpretate prin prisma categoriei economice de capital. Astfel, activul reflectă modul de întrebuințare a capitalului, iar pasivul reflectă modul de proveniență a capitalului în cadrul raporturilor de proprietate (capital propriu sau și capital străin).

O variantă a teoriei economice este cea elaborată în țara noastră de către profesorul Ion Evian în lucrarea „*Contabilitatea dublă*”, București 1946, care fundamentează activul și pasivul pe categorii de mijloace economice. El spune:

² M.Ortolan, *Explication historique des Institute* Ed. II, Paris 1870, p. 554.

„Activul prin conținutul său dă expresie averii întreprinderii, iar pasivul, capitalului întreprinderii. Avera și capitalul fiind două laturi ale aceleiași categorii și anume, mijloacele cu care este înzestrată întreprinderea”.

Datorită intereselor multiple la care trebuie să răspundă contabilitatea de ordin juridic, informațional, gestionar și fiscal, atât în teorie cât și în practică cele trei interpretări acordate structurilor de activ și de pasiv nu sunt suficiente, decât considerate împreună. Astfel, azi, activul și pasivul sunt interpretate și definite prin prisma a două categorii economice: mijloace economice și surse de finanțare.

Mijloacele economice formează conținutul activului, iar sursele de finanțare, conținutul pasivului. *Mijloacele economice* reflectă bunurile economice privite sub aspectul utilității și funcționalității, valorificării lor în activitatea întreprinderii. Dar într-o altă viziune, ele desemnează modul de utilizare a capitalului sau modul de investire a fondurilor. *Sursele de finanțare* evidențiază raporturile de proprietar în cadrul cărora se dobândesc bunurile economice ca obiecte de drepturi și obligații. Astfel interpretate, sursele de finanțare arată finanțarea capitalului sau modul de procurare a fondurilor.

2.1.2.1.1. Structurile patrimoniale de activ

Conținutul activului unității patrimoniale a întreprinderii sunt stabilite în baza a două criterii: modul de valorificare și gradul de lichiditate ale mijloacelor economice.

Modul de valorificare se referă la felul în care participă la procesul de producție, în care se consumă și își transmit valoarea asupra produselor obținute, inclusiv la felul cum se asigură reproducția lor. Astfel, mijloacele economice utilizate într-o unitate patrimonială pot fi de două categorii: unele care au o durată mare de funcționare și care se consumă și se valorifică în mod treptat pe parcursul mai multor cicluri de exploatare, și altele care se consumă dintr-odată și care trebuie reînnoite cu exemplare noi în fiecare ciclu de exploatare.

Prin *lichiditate* se are în vedere capacitatea fiecărui mijloc economic de a parcurge calea normală a ciclului de exploatare până la transformarea lui în bani. Timpul necesar sau *gradul de lichiditate* este termenul în care un bun economic sau un drept poate fi transformat în bani lichizi în cursul circuitului lor.

Din punctul de vedere al criteriilor menționate (valorificarea și lichiditatea), se pot delimita următoarele structuri de activ: active fixe și active circulante.

Activele fixe numite și *imobilizări* sau active imobilizate cuprind acele categorii de bunuri care au o existență durabilă în întreprindere și care nu se consumă la prima utilizare. În cadrul acestora se cuprind următoarele mari mase patrimoniale: imobilizări corporale, imobilizări necorporale și imobilizări financiare.

Imobilizările corporale cuprind acele bunuri materiale (corporale, tangibile) care participă la procesul muncii cu întreaga lor valoare de utilitate dar care se consumă și își transmit în mod treptat valoarea asupra costurilor noilor produse. Ele participă la mai multe cicluri de exploatare îndeplinindu-și funcția continuu și

repetat fără a se integra în conținutul material al noilor bunuri obținute. Ceea ce se transmite este numai valoarea lor. În aceste condiții valorificarea, implicit reproducția imobilizărilor corporale se realizează pe calea amortizării, adică prin includerea în cheltuieli a unor cote-părți din valoarea lor.

Ca valori de utilitate (întrebuințare) imobilizările corporale se împart în două mari grupe: terenuri și mijloace fixe.

Terenurile sunt o categorie aparte de imobilizări corporale și cuprinde: terenurile agricole și silvice, terenurile pentru construcții, amenajările de terenuri și alte categorii.

Mijloacele fixe din punct de vedere contabil cuprind acele bunuri care au o durată de utilizare mai mare de un an și o valoare mai mare decât limita prevăzută de lege³. Acele bunuri care nu îndeplinesc cumulativ aceste două condiții, având numai o durată de folosire mai mare și o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege, sau au o valoare mai mare decât limita prevăzută de lege și o durată de folosire mai mică de un an, sunt încadrate în categoria mijloacelor circulante materiale sub denumirea de obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, echipament de protecție sau de lucru, cazarmament etc. Din grupa mijloacelor fixe fac parte următoarele categorii mai importante: clădiri, construcții speciale, mașini, utilaje, instalații, aparate de măsură control și reglare, mijloace de transport, animale, plantații, unelte, accesorii de producție și inventar gospodăresc.

Imobilizările necorporale sau nemateriale, sunt imobilizări care nu se concretizează în bunuri fizice, ci într-un document juridic sau comercial care atestă drepturi ale întreprinderii. În mod concret în imobilizările necorporale se cuprind: cheltuielile de constituire a societății, cheltuielile de cercetare dezvoltare, concesiunile, brevetele, licențele, mărcile de fabrică, alte drepturi și valori similare, programele informatice și fondul comercial.

Concesiunea, este o convenție prin care o persoană fizică sau juridică dobândește dreptul de a exploata anumite servicii publice sau anumite bunuri ale statului.

Marca de fabrică, reprezintă sume investite de către întreprindere pentru a face ca produsele ei să se deosebească de produsele similare ale altora.

Brevetul, este actul prin care se recunoaște unei persoane dreptul de a exploata exclusiv un anumit produs (al cărui autor este).

Licența, este dreptul câștigat de o altă persoană de a exploata un brevet de invenție prin cumpărarea acestuia.

Fondul comercial, este denumirea dată dreptului suplimentar, peste valoarea bunurilor închiriate, convenit proprietarului pentru existența unor condiții deosebite, care pot aduce un avantaj material închirietorului.

Amortizarea imobilizărilor necorporale se realizează prin încorporarea anuală în cheltuieli a unei părți din valoarea acestora de minimum 20%.

Imobilizările financiare, cuprind valorile patrimoniale sub formă de participație la capitalul permanent al altor societăți, precum și titlurile de credit pe termen lung.

³ În prezent limita minimă este de 1.000.000 lei.

Participație, acest termen este sinonim cu sistemul participării unei societăți la formarea capitalului altei societăți prin cumpărarea acțiunilor acesteia din urmă.

Titlurile de participare sunt documente de valoare care atestă dreptul cuvenit posesorului lor și apar sub formă de acțiuni, părți sociale și creanțe atașate participațiilor.

Acțiunile, sunt hârtii de valoare care constituie titlu ce atestă participarea la capitalul unei societăți și care dă dreptul deținătorului să primească dividende.

Dividendele, sunt cote-părți repartizate din beneficiile obținute de societățile comerciale unde titularul de patrimoniu deține titluri de participare.

Părțile sociale, reprezintă valoarea bunurilor aduse ca aport în societate pentru formarea capitalului acesteia.

Creanțe atașate participațiilor reprezintă drepturi ale întreprinderii născute din relațiile de acordare de împrumuturi întreprinderilor la care dețin titluri de participare.

Titlurile de credit pe termen lung sunt credite pe termen lung, sub forma obligațiunilor cu venit fix plasate de titularul de patrimoniu în capitalul altor societăți comerciale. Aceste credite sunt rambursate la termen fix, iar amortizarea acestora se realizează sub forma dobânzilor.

Obligațiunile sunt hârtii de valoare care conferă posesorului lor calitatea de creditor al unei societăți și dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă.

Activele circulante sunt acele bunuri economice care se caracterizează prin faptul că participă la procesul de producție cu întreaga lor valoare de utilitate și valoare și care se consumă și își transmit dintr-o dată valoarea de utilitate și valoarea asupra noului produs.

Din punct de vedere economic și financiar, activele (mijloacele) circulante se caracterizează prin aceea că se află într-o continuă fluentă valorică, ele își schimbă forma naturală și funcțională (marfă, bani, creanțe) în cadrul stadiilor circuitului economic (aprovizionare, producție, desfacere). Cu ocazia finalizării fiecărui ciclu de exploatare, diferitele forme concrete de mijloace circulante sunt înlocuite continuu cu exemplare noi de același fel.

Sub aspectul lichidității, caracteristica de bază a activelor circulante este aceea că durata ciclului de exploatare este mai mică de un an: ele intră și ies, în și din unitate de mai multe ori, sau cel puțin o dată în cursul unui exercițiu financiar.

În funcție de forma concretă pe care o îmbracă și de funcția pe care o îndeplinesc în cadrul ciclurilor de exploatare, activele circulante se împart în: mijloace circulante materiale, mijloace circulante în decontare și mijloace circulante bănești.

a) *Mijloacele circulante materiale*, numite și stocuri și producție în curs de execuție, reprezintă acele valori economice care îmbracă forma sau îndeplinesc funcția de materii prime și materiale, producția în curs de execuție, produse finite, mărfuri și ambalaje. Ele intervin în ciclul de exploatare al întreprinderii pentru a fi consumate în primele faze de fabricație ca materii prime și materiale, sau pentru a fi vândute în situația în care au starea de mărfuri sau produse finite.

În sfera mijloacelor circulante materiale se mai includ și obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată, echipamentul de protecție (protejează sănătatea), echipamentul de lucru (protejează îmbrăcămintea), îmbrăcămintea specială, accesoriile de pat, sculele, instrumentele, mecanismele și verificatoarele cu destinație specială.

b) *Mijloacele circulante bănești* sau plasamentele de trezorerie și disponibilități bănești sunt acele valori economice care îmbracă forma sau îndeplinesc funcția de bani. Structural ele se pot găsi sub formă de plasamente de trezorerie, disponibilități bănești și alte valori.

Plasamentele de trezorerie reprezintă titluri de valoare cumpărate temporar de către titularul de patrimoniu pentru a fi distribuite salariaților, vândute terților sau pentru a fi distruse.

Disponibilități bănești sunt mijloace care îmbracă efectiv forma de bani, fiind delimitate în: numerar în casierie, disponibil în conturi curente și de disponibil, disponibil bănesc în devize liber convertibile, acreditive, carnet de cecuri cu limită de sumă.

Alte valori delimitează acele active existente în casieria întreprinderii care îmbracă forma concretă de timbre poștale și fiscale, tichete de călătorie, bilete de tratament și odihnă.

c) *Mijloacele circulante în decontare*, numite și *creanțele întreprinderii*, reprezintă valori economice avansate temporar de titularul de patrimoniu altor persoane fizice sau juridice și pentru care urmează să primească un echivalent valoric.

Toate persoanele fizice sau juridice care au beneficiat de o valoare avansată urmând să dea echivalentul corespunzător sunt denumite generic prin noțiunea de *debitori*.

Debitorii întreprinderii sub forma creanțelor din vânzări sunt delimitate în contabilitate prin structurile de *clienți* și efecte de primit, sau efecte comerciale. Creanțele care nu aparțin propriu-zis ciclului de exploatare sunt delimitate prin structura *decontări cu asociații* pentru acțiunile subscrise și nevărsate încă și pentru aportul social subscris și nedepus încă și *alți debitori*: pentru debitori din avansuri spre decontare, debitori din reclamații și litigioși, debitori din pagube aduse patrimoniului.

În structura creanțelor un loc aparte îl ocupă categoria *efecte de primit*. Efectele de primit, sau efecte comerciale sunt titluri de valoare sub formă de trată, bilet de ordin, cec și warrant, negociabile care fac dovada unei creanțe într-o sumă determinată și plătibilă imediat sau într-un termen scurt. De exemplu, dacă întreprinderea a cumpărat materiale de la un furnizor, acestea pot fi plătite într-un timp relativ scurt față de termenul prevăzut în contract, astfel: fie furnizorul trimite o dată cu factura, o trată, care dacă este acceptată (semnată), poate fi depusă la bancă și furnizorul își încasează imediat contravaloarea materialelor, fie

clientul din proprie inițiativă emite un bilet de ordin pe numele furnizorului, care, de asemenea, dacă este depus la bancă furnizorul își încasează imediat contravaloarea materialelor. Efectele comerciale sub formă de trată sau bilet de ordin mai poartă denumirea generică de cambie. Cambia sub denumirea de trată este emisă din inițiativa furnizorului, iar cambia sub denumirea de bilet de ordin este emisă la inițiativa clientului (debitorului).

Cambiile acceptate pot fi decontate imediat de bancă sau pot fi vândute la bursă sub forma hârtiilor de valoare.

Titlu de valoare este un înscris, imprimat, semnat, transmisibil și negociabil care face dovada tranzacțiilor financiare și a cărui posesiune conferă drept de asociere sau drept de creanță.

Trata este cambia prin care o persoană fizică sau juridică în calitate de creditor dispune unui debitor al său să plătească o sumă de bani unei alte persoane la data și locul stabilit.

Biletul la ordin este cambia emisă de debitor în favoarea unui creditor prin care dispune să se plătească o sumă de bani la o anumită dată și într-un anumit loc.

Cecul reprezintă un document prin care o persoană (emitentul) dă ordin băncii sale de a plăti la vedere unui beneficiar o sumă determinată.

Warantul este chitanța eliberată celui care depune bunuri în păstrare la un magazin de interes general (depozit), constituind titlu de proprietate asupra bunurilor, folosind ca hârtie de valoare negociabilă, sau la obținerea de credit pe gaj.

Gajul este garanția reală care constă în afectarea unui bun aparținând debitorului sau altei persoane pentru garantarea executării obligației, creditorul având dreptul de a fi plătit, în caz de neexecutare, din prețul obținut prin vânzarea silită a bunului.

2.1.2.1.2. Structuri patrimoniale de pasiv

Pasivul prin componența sa reflectă modul de finanțare a mijloacelor economice și gradul de exigibilitate al surselor de finanțare.

Finanțarea mijloacelor economice se referă la modul de dobândire economică și susținere financiară a activului titularului de patrimoniu. Pentru procurarea mijloacelor economice, o întreprindere folosește finanțarea proprie și finanțarea străină.

Finanțarea proprie a unei întreprinderi este făcută de proprietarul ei, care aduce contribuția sa materială sub formă de *capital personal* – în cazul întreprinderilor private, sau *capital social* – în cazul societăților, la care se mai adaugă unele resurse proprii cum sunt: rezervele, fondurile, profitul, etc.

Finanțarea străină, este asigurată de terța persoană în raport cu titularul de patrimoniu, care-i împrumută capitalurile sub diferite forme juridice, cum sunt: creditele bancare, împrumuturile pe bază de titluri și datoriile în curs de decontare.

Corespunzător celor două categorii de finanțări, sursele de finanțare se împart în surse proprii și surse străine.

Exigibilitatea surselor de finanțare se referă la termenul lor de decontare. Acest termen, în cazul capitalului propriu operează în momentul lichidării patrimoniului, iar în cazul datoriilor, termenul de scadență poate fi mai mare sau mai mic decât exercițiul financiar, după cum datoriile sunt pe termen lung sau pe termen scurt.

În funcție de gradul de exigibilitate, sursele de finanțare se împart în surse permanente și surse curente. Sursele permanente sunt formate din sursele proprii și sursele străine pe termen lung, iar sursele curente sunt corespunzătoare datoriilor pe termen scurt.

a) *Sursele proprii*, sunt denumite și capital propriu și corespund finanțării proprii a mijloacelor aflate în circuitul patrimonial al întreprinderii. Din structura acestora fac parte: capitalul propriu, subvențiile de capital, primele legate de capital, diferențele din reevaluare, rezervele, fondurile, profitul, provizioanele.

Capitalul propriu, este sursa proprie permanentă. Acesta are un caracter avansabil. El se constituie la înființarea întreprinderii, fiind condiția de existență și funcționare a acesteia. La întreprinderile private individuale, formarea capitalului propriu are loc pe calea aportului personal, la întreprinderile asociative prin aportul în bani și sub formă de bunuri aduse de asociați, iar în societățile pe acțiuni prin aportul în natură și prin subscrierea de acțiuni.

În timpul funcționării societății, capitalul propriu se poate majora prin emisiunea de acțiuni noi reprezentative de aporturi noi în bani și în natură, precum și printr-o serie de operațiuni interne, cum sunt: încorporarea rezervelor, primelor și diferențelor din reevaluare în capital, prin asimilarea fondului de investiții, precum și cotele-părți din profit repartizate la capital.

Reducerea capitalului unei societăți se efectuează prin rambursarea către acționari a unei părți din capital atunci când societatea consideră capitalul disproporționat în raport cu activitatea sa. De asemenea, reducerea capitalului poate avea loc prin acoperirea pierderilor înregistrate anterior.

O altă operație specifică capitalului este cea de amortizare. Amortizarea capitalului constă în a rambursa acționarilor depunerile fără ca prin aceasta să se diminueze capitalul. Rambursarea se realizează prin afectarea unei părți din profit sau prin utilizarea rezervelor constituite anterior din profit în acest scop.

Subvențiile de capital sunt obținute de la bugetul de stat pentru finanțarea unor investiții la care este interesat și statul și pentru compensarea unor importuri-exporturi deficitare.

În strânsă corelație și în completarea capitalului propriu, întreprinderea mai constituie în mod curent, în funcție de nevoi, o serie de *fonduri proprii* cu scop determinat și caracter consumabil. Asemenea fonduri pot fi: fondul de dezvoltare, fondul de participare la profit, alte fonduri. Crearea acestor fonduri are loc în fiecare an prin autofinanțare, adică prin repartizarea unor cote-părți din profit, iar utilizarea lor se face în scopul acoperirii cheltuielilor privind dezvoltarea unității, stimularea salariaților, acoperirea unor nevoi sociale.

Rezervele se constituie în scopul conservării capitalului în anii în care exercițiul financiar se încheie cu pierderi. Acestea se constituie tot pe calea autofinanțării.

Provizioanele se constituie în scopul acoperirii pierderilor pentru riscuri și cheltuieli, pentru deprecierea valorii activelor și pentru creșterea valorii pasivelor. Ele se formează tot pe calea autofinanțării, prin includerea unor cote-părți în cheltuieli.

Primele legate de capital se constituie în scopul completării capitalului propriu și se formează prin autofinanțare, prin includerea în prețul de vânzare al acțiunilor când valoarea de emisie este superioară valorii nominale a acestora. Primele constituite sunt utilizate în scopul majorării capitalului și a rezervelor.

Diferențele de reevaluare se constituie în scopul compensării pierderilor din devalorizarea imobilizărilor, prin includerea în prețurile de înregistrare a acestora a diferențelor între valoarea de înregistrare și valoarea actuală stabilită cu ocazia reevaluării potrivit unor dispoziții legale. Diferențele constituite sunt folosite în scopul majorării capitalului propriu.

Prin asimilare, reprezintă surse proprii și *profiturile* obținute în exercițiul financiar curent sau cele obținute în anul precedent, dar nerepartizate. Această sursă are un caracter provizoriu. În momentul repartizării profiturilor, sursa provizorie se transformă, după caz, în fonduri cu scop determinat sau în rezerve.

b) *Sursele străine*, denumite și datorii, obligații sau capital străin, exprimă fondurile sau capitalurile furnizate de terți pentru care unitatea patrimonială trebuie să restituie echivalentul valoric sau să acorde o prestație. Acestea cuprind împrumuturile acordate de bănci sau alte instituții de creditare, precum și datoriile create în cadrul relațiilor de decontare ale unității cu alte persoane fizice și juridice.

Sursele străine sunt prezente și funcționează din momentul nașterii obligațiilor față de terți și până în momentul rambursării (în cazul creditelor) și a plății (în cazul datoriilor generate de relațiile de decontare), după caz.

Toate obligațiile cu termen de scadență mai mare de un an sunt purtătoare de dobânzi, iar creditele primite sunt purtătoare de dobânzi, indiferent dacă sunt pe termen lung, mijlociu sau scurt.

Din structura surselor străine fac parte următoarele mase patrimoniale: creditele bancare, împrumuturile pe bază de titluri, datoriile comerciale, datoriile fiscale, datoriile salariale și sociale și datoriile față de asociați și acționari.

Creditele bancare și împrumuturile de titluri, care sunt denumite și datorii financiare exprimă creditele primite de la instituțiile de creditare și împrumuturile primite pe bază de obligațiuni emise de titularul de patrimoniu.

Obligațiunile reprezintă titluri de credit sau de valoare emise de unitate, susceptibile de a fi plasate în public și de a fi negociabile. Titularul de patrimoniu care emite un astfel de împrumut se angajează să ramburseze titlurile la termen și să plătească o dobândă pe bază de *talon*.

Datoriile comerciale sunt angajamente în curs de decontare față de furnizori pentru aprovizionări de materiale, mărfuri, lucrări executate și servicii prestate. Aceste obligații sunt delimitate prin structurile de *furnizori* dacă angajamentele se decontează în termen normal prevăzut în contracte și de *efecte de plată* sau efecte

de comerț, dacă plata se face imediat sau într-un timp scurt. În categoria datoriilor comerciale se includ și avansurile primite de la clienți în contul bunurilor de livrat, lucrărilor de executat, serviciilor de prestat.

Efectele de plată reprezintă obligații de plată față de furnizori stabilite pe bază de efecte comerciale.

Datoriile fiscale, salariale și sociale exprimă în ordine: obligațiile din impozite și taxe față de bugetul statului, din salarii și stimulente față de personalul unității, precum și obligațiile sociale pentru pensia suplimentară și asigurare în caz de șomaj.

2.1.2.2. Structurile de cheltuieli, venituri și rezultate

Pentru descrierea și analiza proceselor interne care produc transformări cantitative și calitative în masa patrimoniului, în obiectul contabilității se folosesc structurile de cheltuieli și venituri.

Din punct de vedere economic și financiar cheltuielile desemnează raporturi cu privire la alocarea și utilizarea valorilor economice în cadrul proceselor interne transformatoare. Definite astfel, cheltuielile acoperă angajarea, consumul și plățile privind factorii de producție – natura, munca și capitalul. *Angajarea factorilor* de producție are loc în momentul în care se contractează o obligație bănească generatoare de plăți sau consumatoare de resurse.

Consumul este specific utilizării factorilor de producție în scopul satisfacerii unor nevoi productive sau neproductive. Plățile constau în achitarea ca echivalent a unei sume de bani în cadrul relațiilor de decontare cu alte persoane. De exemplu, în cazul unei aprovizionări cu materiale de la furnizori, *angajarea cheltuielilor* intervine în momentul în care s-a creat obligația bănească față de furnizor de a plăti materialele primite de la acesta, *consumul* este prezent în momentul utilizării materialelor în procesul de producție, iar *plățile* în momentul achitării obligației față de furnizor.

De regulă, în obiectul contabilității sunt delimitate și evidențiate ca o structură distinctă numai cheltuielile sub forma consumului. În această calitate ele reprezintă consumuri efectuate pentru a produce și vinde bunuri materiale lucrări și servicii.

Orice cheltuială efectuată de către un titular de patrimoniu are o sursă de finanțare sau este producătoare de rezultat. În plan economic și financiar pentru definirea sursei de finanțare a cheltuielilor și a rezultatului obținut se utilizează noțiunea de venit. În felul acesta, veniturile reprezintă fondurile ce revin titularului de patrimoniu ca rezultat al propriei sale activități.

Veniturile pot fi delimitate și evidențiate în contabilitate în trei momente: obținerea rezultatului, avansarea rezultatului și încasarea rezultatului. De exemplu, la o întreprindere producătoare, venitul este înregistrat în momentul în care s-a obținut ca rezultat produsul finit, lucrarea sau serviciul. Momentul *angajării* intervine în situația în care rezultatul este predat sau facturat clientului, deci în momentul în care s-a creat creanța asupra acestuia. *Încasarea* are loc în momentul în care creanța s-a transformat în bani.

Ca structuri patrimoniale distincte sunt reprezentate, de regulă, veniturile create ca rezultat aflate în ipostaza de facturare sau încasare.

În funcție de destinația lor, cheltuielile unei întreprinderi se împart în cheltuieli de exploatare, cheltuieli financiare, și cheltuieli excepționale.

Cheltuielile de exploatare sunt ocazionate de activitatea curentă de producție și comercială a întreprinderii. În structura acestora se cuprind: cheltuielile privind consumurile de materii prime, materiale și obiecte de inventar, cheltuieli privind amortizările și provizioanele, cheltuieli cu salariile, cheltuieli cu plata lucrărilor și serviciilor prestate de terți și alte cheltuieli de exploatare.

Cheltuielile financiare cuprind: pierderile din creanțe legate de participații, pierderi din vânzarea titlurilor de plasament, diferențe nefavorabile de curs valutar din operații curente și disponibilități în devize, dobânzile plătite la împrumuturile primite, sconturile acordate clienților (diferența între valoarea nominală și cea reală a efectelor comerciale), alte cheltuieli financiare.

Cheltuielile excepționale sunt acele cheltuieli care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a întreprinderii și se referă la operații de gestiune și operații de capital. În grupa *cheltuielilor privind operațiile de gestiune* se cuprind: amenzi, penalități, despăgubiri plătite, lipsuri de inventar, donații și subvenții acordate, donațiile făcute în scopuri umanitare și pentru sprijinirea activităților sociale, culturale și sportive, pierderi din debitori diverși. În grupa *cheltuielilor privind operațiile de capital* se cuprind: valoarea contabilă a imobilizărilor cedate și alte cheltuieli excepționale.

Veniturile în funcție de activitățile care le generează se împart în: venituri din activitatea de exploatare, venituri financiare și venituri excepționale.

Veniturile realizate din activitatea de exploatare sunt grupate astfel: venituri din vânzarea produselor, mărfurilor, lucrărilor executate și serviciilor prestate; venituri din producția stocată; venituri din producția de imobilizări; venituri din subvenții de exploatare; venituri realizate în avans.

Veniturile financiare cuprind: venituri din participații, venituri din creanțe imobilizate, venituri din titluri de plasament, venituri din diferențe de curs valutar, venituri din dobânzi, venituri din sconturi obținute și alte venituri financiare.

Veniturile excepționale sunt formate din două grupe de venituri excepționale: venituri din operații de gestiune și venituri din operații de capital. Din grupa *veniturilor din operații de gestiune* fac parte: despăgubiri și penalități încasate; valoarea bunurilor primite gratuit, valoarea bunurilor rezultate din dezmembrarea imobilizărilor, drepturile de personal neridicate prescrise.

Din grupa *veniturilor excepționale din operații de capital* fac parte: cota-parte a subvenției pentru investiții virate asupra rezultatului exercițiului și prețul de vânzare al activelor imobilizate cedate.

În cadrul structurilor de cheltuieli și venituri este reprezentat ca structură distinctă și *rezultatul exercițiului* sub formă de profit (beneficiu) sau pierdere.

Cu toate că *profitul* reprezintă acele venituri care au depășit cheltuielile, iar *pierderile*, cheltuieli care nu au fost acoperite din venituri, ele au totuși un circuit distinct, separat în timp de cel al cheltuielilor și veniturilor.

În funcție de cele două structuri de bază – cheltuielile și veniturile, rezultatele se împart și ele în: rezultate din activitatea de exploatare, rezultate financiare și rezultate excepționale.

Rezultatul exercițiului (profitul sau pierderea) cuprinde rezultatul curent, rezultatul excepțional și impozitul pe profit.

Rezultatul curent reprezintă diferența dintre *veniturile din operațiunile curente*, respectiv veniturile din exploatare plus veniturile financiare și cheltuielile perioadei curente, respectiv cheltuielile de exploatare plus cheltuielile financiare.

Rezultatul excepțional reprezintă diferența dintre veniturile excepționale și cheltuielile excepționale, ca urmare a unor operații efectuate de unitatea patrimonială, care nu sunt legate de activitatea normală curentă a acesteia.

Rezultatul brut este format din rezultatul curent plus rezultatul excepțional. Dacă din rezultatul brut se scade impozitul pe profit rezultă rezultatul net.

1	Cheltuieli de exploatare	Venituri din activitatea de exploatare	Rezultate din activitatea de exploatare
2	Cheltuieli financiare	Venituri financiare	Rezultate financiare
3 = 1 + 2			Rezultate curente
4	Cheltuieli excepționale	Venituri excepționale	Rezultate excepționale
5 = 3 + 4	TOTAL CHELTUIELI	TOTAL VENITURI	REZULTAT BRUT
6			IMPOZIT PE PROFIT
7 = 5 - 6			REZULTAT NET

Fig. nr. 2.2. Structura cheltuielilor, veniturilor și rezultatelor

2.2. Metoda contabilității

2.2.1. Noțiunea, conținutul și trăsăturile caracteristice metodei contabilității

Ca orice disciplină științifică, contabilitatea având un obiect propriu de cercetare are totodată și o metodă specifică de lucru pentru realizarea sarcinilor care decurg din obiectul său.

Complexitatea obiectului de studiu al contabilității impune o complexitate a procesului cunoașterii a acestuia. În aceste condiții, analiza elementelor componente ale obiectului contabilității, trecerea de la fapte la concluzii generale, de la fenomene la sesizarea esenței lor, necesită folosirea judicioasă a unor tehnici de lucru, procedee și metodologii de cercetare.

Metoda este calea rațională de urmat în vederea atingerii unui scop, iar procedeul este mijlocul de realizare a scopului urmărit.

Fiecare știință folosește o singură metodă de cercetare în componența căreia se cuprind mai multe procedee tehnice de lucru.

Deci, *metoda contabilității* cuprinde un ansamblu de procedee aflate într-o strânsă corelație și intercondiționare ca un tot unitar, în vederea stabilirii normelor și principiilor cu caracter special pe care se fundamentează contabilitatea ca disciplină științifică și cu ajutorul căroră cercetează starea și mișcarea elementelor patrimoniale ale unităților patrimoniale, pentru a sesiza legăturile dintre ele, ca pe această bază să calculeze rezultatele finale, să analizeze și controleze activitatea desfășurată de unitățile respective.

Rezultă că, contabilitatea, ca disciplină științifică, are o singură metodă de cercetare, care se compune din mai multe procedee tehnice de lucru.

Utilizarea ca un tot unitar a procedeeelor metodei contabilității în corelarea și condiționarea lor reciprocă este determinată de interdependența și legăturile reciproce dintre componentele patrimoniului ca obiect al contabilității, lucru care rezultă din următoarele caracteristici:

1. Metoda contabilității face posibilă cuprinderea în sfera de cercetare a tuturor elementelor patrimoniale privite sub dublu aspect, a căror existență și mișcare se circumscrie, în expresie valorică, la nivelul unei unități gestionare titulară de patrimoniu.

2. Între mijloacele economice, pe de o parte, și procesele economice interne, pe de altă parte, reflectate de metoda contabilității, există o interdependență și condiționare reciprocă, în sensul că fără existența mijloacelor economice n-ar fi posibilă desfășurarea proceselor economice, iar fără desfășurarea proceselor economice, n-ar fi posibilă reproducerea mijloacelor economice.

3. Aceeași interdependență și condiționare reciprocă există între mijloacele și procesele economice, pe de o parte, și sursele de finanțare a acestora, pe de altă parte, reflectate de procedeele metodei contabilității, în sensul că orice modificare în volumul și structura mijloacelor și proceselor transformatoare determină, direct sau indirect, o modificare în volumul și structura surselor de finanțare.

Pentru elucidarea particularităților obiectului ei de studiu, contabilitatea se bazează pe o serie de trăsături caracteristice, astfel:

Trăsătura principală a obiectului de studiu al contabilității constă în reflectarea patrimoniului unității patrimoniale, atât sub aspectul utilității și funcționalității bunurilor economice care îl compun, adică al destinației economice a acestora (mașini, utilaje, instalații, clădiri, materiale, produse finite etc.), cât și sub aspectul relațiilor de proprietate în cadrul căroră se dobândesc bunurile economice ca obiecte de drepturi și obligații, adică al surselor de finanțare. Cu alte cuvinte, este vorba de același patrimoniu al întreprinderii privit ca un tot unitar, care în contabilitate este reflectat sub dublu aspect. Această dublă reprezentare a stării și mișcării patrimoniului întreprinderii a constituit, din totdeauna, trăsătura esențială, care determină conținutul metodei contabilității. Ea poate fi redată sintetic sub forma unei ecuații, prin egalitatea dintre cele două aspecte ale patrimoniului ($\text{MIJLOACE ECONOMICE} = \text{SURSE DE FINANȚARE}$), cunoscută sub denumirea de *ecuația dublei reprezentări*.

Elementele patrimoniale ale întreprinderii se află într-o continuă mișcare și transformare în fazele circuitului economic, rămânând totuși, într-un echilibru permanent în cadrul unității respective. Acest echilibru este evidențiat în contabilitate printr-o altă trăsătură specifică metodei contabilității, și anume *dubla înregistrare*.

Dubla înregistrare este determinată în primul rând de dubla reprezentare, prin faptul că în timpul mișcării și transformării lor, elementele patrimoniului unităților patrimoniale nu încetează de a fi privite sub dublul lor aspect, al utilității, funcționalității valorificării lor, adică al destinației economice și al provenienței, apartenenței, modului de dobândire, surselor de finanțare, aspecte care se reflectă concomitent ca un raport de echivalență între doi termeni, unul care evidențiază mijloacele economice, iar cel de al doilea care evidențiază sursele de finanțare. Raportul de echivalență este prezent atât în cazul măririi concomitente a mijloacelor și surselor, cât și în cel al micșorării lor.

În al doilea rând, dubla înregistrare este determinată de faptul că mișcarea și transformarea mijloacelor economice în fazele circuitului economic generează operații de ieșire dintr-o fază și de intrare în alta; de transformare dintr-o formă în alta, dintr-o stare în alta, de trecere dintr-un loc de gestiune (de păstrare, de producție, de cheltuieli) în altul. Astfel, activele circulante sub formă de materii prime și materiale se transformă în active circulante sub formă de semifabricate și produse finite, care la rândul lor își schimbă forma de active circulante sub formă de produse finite în active circulante bănești, care de asemenea, își schimbă forma în active circulante materiale. În acest circuit în care contabilitatea înregistrează trecerea acelorași valori dintr-o stare sau formă în alta, înregistrarea valorii respective se face de două ori, deci, apare dubla înregistrare a operațiunilor respective, în sensul că vechea fază, vechea formă sau vechiul loc se transpun în unul din termenii egalității care polarizează ieșirile, micșorările, iar noua fază, noua formă, noul loc constituie cel de al doilea termen al egalității, care polarizează intrările, creșterile elementului sau fenomenului respectiv. Potrivit acestei trăsături a metodei contabilității, orice operație economică este încadrată și analizată sub dublu aspect, în raport cu efectul pe care îl produce asupra elementelor care stau la baza înfăptuirii ei.

Folosirea dublei înregistrări în contabilitate îi dă acesteia posibilitatea să reflecte în dinamică, pe baza unui sistem coerent, cele două aspecte ale dublei reprezentări a patrimoniului. Pornind de la relația generală de echilibru proprie dublei reprezentări ($\text{MIJLOACE ECONOMICE} = \text{SURSE DE FINANȚARE}$), prin dubla înregistrare se crează cea de a doua relație specifică și anume ($\text{CREȘTEREA MIJLOACELOR ECONOMICE} + \text{MICȘORAREA SURSELOR ECONOMICE} = \text{CREȘTEREA SURSELOR ECONOMICE} + \text{MICȘORAREA MIJLOACELOR ECONOMICE}$), cunoscută sub denumirea de *ecuația dublei înregistrări*.

Dubla înregistrare prezintă o importanță deosebită pentru contabilitate, atât pe linia sporirii proprietăților informative ale datelor furnizate, cât și pentru faptul

că dă posibilitatea efectuării unui control permanent asupra exactității înregistrărilor efectuate cu privire la operațiile economice, asigurând astfel o exactitate maximă a datelor respective.

De menționat că, atât dubla reprezentare a patrimoniului, cât și dubla înregistrare a operațiilor economice, ca trăsături esențiale ale metodei contabilității, sunt specifice numai acesteia, fără a se mai întâlni la alte discipline economice, motiv pentru care ele se constituie ca *principii de bază* ale metodei contabilității.

Pentru elucidarea și altor particularități ale obiectului de studiu al contabilității, metoda acesteia se mai bazează și pe alte trăsături. Astfel, o altă trăsătură a metodei contabilității este aceea a folosirii unor procedee care să permită *înregistrarea valorică* a existenței și mișcării patrimoniului întreprinderii, adică studierea numai a acelor elemente care se pot exprima în expresie bănească. Acest lucru permite oglindirea concomitentă atât a laturii cantitative, cât și a celei calitative a obiectului ei de studiu, cunoașterea analitică a stării și mișcării tuturor elementelor patrimoniale, iar prin gruparea și sistematizarea datelor contabile, oferă o privire de ansamblu asupra patrimoniului întreprinderii.

De asemenea, metoda contabilității are ca trăsătură caracteristică reflectarea, cu ajutorul procedeele sale de lucru, numai a operațiilor valorice cu privire la fenomenele și procesele economice care au avut loc și se face dovada înfăptuirii lor prin acte scrise. Sprijinindu-și înregistrările sale pe documente, contabilitatea oferă informații precise cu privire la integritatea patrimoniului aflat în administrarea întreprinderilor și poate oricând proba în raporturile de drepturi și obligații ale întreprinderii cu alte întreprinderi, instituții și persoane fizice.

Se poate conchide că metoda contabilității reprezintă totalitatea procedeele interdependente pe care le folosește în scopul realizării obiectului ei de studiu. Dacă prin obiectul său de studiu, contabilitatea urmărește căutarea răspunsurilor la probleme privind ce fenomene și procese trebuie înregistrate, când și unde au avut loc, metoda, prin procedeele ei de lucru, răspunde la întrebările: cum trebuie înregistrate acestea și de ce s-au produs, care este cauza și geneza lor.

2.2.2. Procedeele metodei contabilității

În scopul realizării obiectului contabilității, metoda acesteia folosește o serie de procedee care permit furnizarea de informații cu privire la fenomenele și procesele economice care au loc în cadrul unităților patrimoniale.

Aceste procedee se împart în trei grupe:

- procedee comune tuturor științelor;
- procedee specifice metodei contabilității;
- procedee ale metodei contabilității, utilizate și de alte discipline economice.

a) *Procedeele comune tuturor științelor.* Dintre procedeele comune tuturor științelor, metoda contabilității utilizează: observația, raționamentul, comparația, clasificarea, analiza, sinteza etc.

Observația este faza inițială a cercetării obiectului de studiu al oricărei științe. Contabilitatea folosește procedeul observației pentru cunoașterea fenomenelor și proceselor economice care se pot exprima valoric și care, după ce au fost consemnate în documente, le reflectă cifric, numeric, cu ajutorul procedeele sale specifice de lucru și cu respectarea normelor și principiilor de lucru care o călăuzesc.

Raționamentul se aplică de către metoda contabilității pentru ca pe bază de judecăți logice, pornind de la fenomenele și procesele economice care intră în obiectul său de studiu și care au fost observate, să ajungă la concluzii noi ce permit stabilirea cu exactitate a modului de reflectare a acestora cu ajutorul diferitelor sale procedee. Astfel, pe bază de raționament s-a ajuns la concluzia că activul este egal cu pasivul întrucât între mijloacele economice și sursele de finanțare a acestora există o egalitate perfectă, fiind vorba de același patrimoniu privit sub dublu aspect. Tot prin raționament s-a stabilit influența pe care o produc operațiile economice asupra activului și pasivului unității, regulile care stau la baza reflectării operațiilor economice și financiare în conturi, conținutul unor indicatori furnizați de contabilitate, etc.

Comparația se folosește de metoda contabilității prin alăturarea a două sau mai multe fenomene și procese economice care se pot exprima valoric, cu scopul de a stabili asemănările și deosebirile dintre ele, ca pe această bază să se fixeze anumite noțiuni, să se tragă o serie de concluzii. Comparația este utilizată frecvent în cadrul procedeele metodei contabilității. Astfel, se compară veniturile cu cheltuielile pentru a stabili rezultatele finale, se compară indicatorii realizați cu cei prestabiliți pentru a se determina abaterile în vederea adoptării deciziilor corespunzătoare, etc.

Clasificarea este acțiunea de împărțire, distribuire, repartizarea sistematică pe clase sau într-o anumită ordine a obiectelor sau fenomenelor în funcție de asemănările și deosebirile dintre ele. Asemănările le apropie și le încadrează în aceeași clasă, iar deosebirile le diferențiază și le distribuie în clase diferite. Metoda contabilității folosește clasificarea atât în cadrul procedeele specifice, cât și în cadrul celor comune altor discipline economice pentru studierea rațională și sub diferite aspecte a patrimoniului întreprinderii, respectiv a mijloacelor economice, a surselor de finanțare, a cheltuielilor, veniturilor, pentru studierea sistematică a documentelor, a evaluării etc.

Analiza reprezintă un procedeu științific de cercetare a unui întreg, a unui fenomen, care se bazează pe examinarea, pe studierea sistematică a fiecărui element component în parte. În contabilitate, analiza are un câmp foarte larg de aplicare. Astfel, analiza contabilă este folosită la înregistrarea corectă a operațiilor economice, analiza bilanțului pentru stabilirea situației economico-financiare a unității, a cauzelor care au determinat-o și a deciziilor ce urmează a se adopta, analiza contului de rezultate pentru cunoașterea veniturilor și cheltuielilor întreprinderii.

Sinteza, ca procedeu științific de cercetare a fenomenelor, se bazează pe trecerea de la particular la general, de la simplu la compus, pentru a se ajunge la generalizare. Este folosită pe scară largă de metoda contabilității în operațiile de grupare și centralizare a datelor pentru a le face din ce în ce mai sintetice în scopul generalizării concluziilor ce se desprind din analiza acestora.

b) *Procedeele specifice metodei contabilității*

Procedeele specifice metodei contabilității, utilizate pentru cercetarea și studierea obiectului său, sunt: bilanțul, contul și balanța de verificare.

Bilanțul este cel mai reprezentativ procedeu al metodei contabilității, prin care se înfăptuiește dubla reprezentare a patrimoniului întreprinderii. Cu ajutorul bilanțului se prezintă la un moment dat, în expresie valorică, patrimoniul întreprinderii sub dublul său aspect, și anume: pe de o parte, sub aspectul destinației economice și pe de altă parte, sub aspectul surselor de procurare.

Prin acest procedeu, metoda contabilității asigură sintetizarea și generalizarea datelor pe verigi distincte ale economiei naționale pornind de la nivelul unităților patrimoniale, ministere, alte organe centrale și până la nivelul economiei naționale. Aceste verigi, fiind înzestrate încă de la înființarea lor de către proprietar cu patrimoniul necesar desfășurării activității lor, vor reflecta în datele contabilității situația existentă, atât sub aspectul utilității, funcționalității și valorificării bunurilor economice care îl compun, adică a mijloacelor, cât și sub aspectul raporturilor de proprietate în cadrul cărora se dobândesc bunurile economice ca obiecte de drepturi și obligații, adică al surselor de finanțare a bunurilor respective. Pentru a obține acest lucru este necesară generalizarea tuturor datelor referitoare la situația unității la un moment dat, cu ajutorul procedurii specifice metodei contabilității, bilanțul.

Deoarece bilanțul cuprinde situația patrimoniului întreprinderii la un moment dat, el exprimă în același timp rezultatul utilizării și valorificării acestui patrimoniu în perioada dată, deci furnizează informații generale privitoare la situația economică și financiară a întreprinderii și la relațiile ei economice cu alte unități. Furnizând numai informații generale, sintetice, obținute din centralizarea datelor contabilității curente, bilanțul este completat de o serie de situații anexe, prin care se explică și se detaliază anumite laturi ale activității economice și financiare a unității.

Întrucât bilanțul nu poate să prezinte mișcările succesive care se produc ca urmare a operațiilor economice în structura și mărimea patrimoniului unei întreprinderi, metoda contabilității utilizează pentru realizarea acestui obiectiv un alt procedeu specific, care poartă denumirea de cont.

Contul se deschide în contabilitatea curentă pentru reflectarea fiecărui element patrimonial, de activ și de pasiv, precum și a fiecărei poziții noi pe care o ocupă fiecare element în mișcarea și transformarea sa de-a lungul fazelor circuitului economic. Aceste conturi au legături reciproce, atât între ele, cât și cu bilanțul, legături determinate de unitatea obiectului contabilității. Totalitatea conturilor utilizate de contabilitate în scopul realizării obiectului său formează *sistemul conturilor*.

Contabilitatea dispune de un sistem de conturi în care reflectarea tuturor operațiilor rezultate din mișcarea și transformarea elementelor patrimoniale are la bază dubla înregistrare. Această trăsătură a contabilității face posibilă cuprinderea cu ajutorul sistemului de conturi a întregului său obiect și menținerea unui echilibru permanent, necesar pentru verificarea exactității datelor înregistrate în conturi.

Dacă bilanțul generalizează prin indicatorii săi mersul activității întreprinderii, contul este procedeul care particularizează această activitate, furnizând informațiile necesare pentru caracterizarea fiecărui mijloc economic, proces economic, sursă de finanțare și rezultat final. Legătura dintre cont, care furnizează informații de detaliu asupra fiecărui element ce intră în obiectul contabilității și bilanț, care furnizează informații generalizatoare asupra activității de ansamblu a întreprinderii, se realizează cu ajutorul unui alt procedeu specific metodei contabilității numit balanța de verificare.

Balanța de verificare asigură respectarea în contabilitate a dublei înregistrări a elementelor patrimoniale din cadrul întreprinderii, dând prin aceasta garanția exactității înregistrărilor efectuate în conturi. Datele balanței de verificare stau la baza întocmirii bilanțului. Cu ajutorul ei se centralizează întreaga activitate economică a întreprinderii, reflectată distinct în conturi pe parcursul perioadei de gestiune. Astfel, se obțin informații de ansamblu asupra întregului patrimoniu aflat în administrarea întreprinderii și asupra activității dintr-o anumită perioadă de gestiune. Centralizarea datelor cu ajutorul balanței de verificare oferă conducerii fiecărei întreprinderi posibilitatea de a cunoaște volumul modificărilor survenite în structura patrimoniului, atât pe perioada curentă, cât și cumulativ din perioadele precedente de gestiune, în vederea adoptării deciziilor ce se impun în scopul conducerii activității întreprinderii în perioadele viitoare.

Operația de centralizare a datelor contabilității cu ajutorul balanței de verificare, este posibilă datorită oglinzirii acestora în expresie bănească, la toate nivelurile organizatorice.

Balanța de verificare îndeplinește atât o funcție de control, cât și o funcție economică, constituind puntea de legătură dintre cont și bilanț.

c) *Procedeele metodei contabilității, comune și altor discipline economice*
Pe lângă procedeele specifice, contabilitatea mai utilizează în cadrul metodei sale de lucru și alte procedee comune mai multor discipline economice. Acestea sunt deosebit de necesare metodei contabilității, constituind o premisă utilă, sau servind pentru completarea procedeelelor specifice, cu care se întrepătrund și formează un tot unitar.

Dintre procedeele metodei contabilității, comune și altor discipline economice, mai importante, sunt: documentația, evaluarea, calculația și inventarierea.

a) *Documentația* constă în faptul că orice operație economică și financiară referitoare la existența și mișcarea elementelor patrimoniale trebuie să fie consemnată în documente care fac dovada înfăptuirii lor. Acest lucru este necesar pentru realizarea cerinței principale a contabilității de fundamentare și justificare a tuturor datelor sale pe bază de acte scrise.

Întocmirea documentelor pentru fiecare operație economică și financiară constituie o cerință necesară pentru cunoașterea și conducerea în cunoștință de cauză a activității întreprinderii, deoarece aceasta reclamă un control sever asupra integrității și modului de gestionare a patrimoniului în întregul său și a părților lui componente, precum și a fiecărei operații în parte.

De subliniat și importanța deosebită pe care o au documentele pentru desfășurarea normală a lucrărilor de contabilitate, întrucât cu ajutorul lor se verifică justetea operațiilor economice, controlul gestionar asupra valorilor materiale și bănești, precum și respectarea disciplinei contractuale.

b) *Evaluarea* este procedeul prin care datele contabilității sunt reprezentate printr-o singură unitate de măsură, creând posibilitatea centralizării lor cu ajutorul balanțelor de verificare și generaliza cu ajutorul bilanțului. Astfel, datele consemnate în documente, referitoare la existența și mișcarea elementelor patrimoniale, exprimate în diferite unități de măsură (kg, m, m², m³, t⁰, l, etc.) pentru a putea fi înregistrate în conturi trebuie evaluate unitar prin intermediul etalonului valoric, singurul etalon generalizator.

Evaluarea constă în transformarea unităților naturale în unități monetare cu ajutorul prețurilor.

c) *Calculația* este strâns legată de evaluare ca procedeu al metodei contabilității, deoarece pentru a reflecta în conturi cât mai exact existența și mișcarea patrimoniului în toate fazele circuitului economic, precum și rezultatele finale ale activității este necesar să se determine cu cea mai mare exactitate valoarea acestora.

Acest procedeu își găsește aplicarea cea mai largă în domeniul calculației costurilor de producție. Noțiunea de calculație are însă o accepțiune mult mai cuprinzătoare în contabilitate: ea include toate formele de calcul, începând cu simpla calculare a datelor consemnate în documentele primare, continuând cu calculul rulajelor, sumelor și soldurilor conturilor, cu calculul valorii elementelor patrimoniale inventariate, a diferențelor de inventar, și terminând cu stabilirea costului producției și calculul rezultatelor finale, precum și a tuturor indicatorilor economico-financiar prin care se apreciază activitatea desfășurată de întreprindere.

d) *Inventarierea*. În cursul perioadelor de gestiune, se poate întâmpla ca o serie de operații economice să nu poată fi consemnate în documente în momentul producerii lor și, ca atare, să nu poată fi înregistrate în conturi. Astfel, ca rezultat al influenței unor agenți naturali, unele bunuri se degradează, își pierd din greutatea și calitatea lor: neglijența sau chiar reaua credință a gestionarilor poate duce la dispariția unor bunuri, fără ca toate acestea să poată fi înregistrate în documente și în conturi. Totodată, datele înregistrate în conturi pot să nu concorde cu realitatea și ca urmare a unor greșeli de calcul și înregistrare, situații care nu se pot descoperi cu ajutorul balanței de verificare.

METODA CONTABILITĂȚII

Procedee generale de cercetare științifică (comune tuturor științelor)		INSTRUMENTE DE REALIZARE A PROCEDEELOR		PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII	
		COMUNE	PROPRII	COMUNE	PROPRII
I.	Care nu au dat naștere la instrumente specifice contabilității	1. Raționamentul	-	-	-
		2. Comparația	-	-	-
		3. Analiza	-	-	-
		4. Sinteza	-	-	-
II.	Care nu au dat naștere la instrumente comune și contabilității	5. Observarea	1. Documentele de evidență	1. Documentația	-
		6. Consemnarea	2. Prețurile	2. Evaluarea	-
			3. Costurile	3. Calculația	-
III.	Care nu au dat naștere la instrumente proprii contabilității, care demonstrează legitatea până la nivel de principii	7. Clasificarea	1. CONTUL	-	1. DUBLA ÎNREGISTRARE
		8. Gruparea			
		9. Sistematizarea	4. Inventarul	4. Inventarierea	2. AUTOCONTROLUL ÎNREGISTRĂRILOR
		10. Verificarea	-	-	3. DUBLA REPREZENTARE
		11. Generalizarea			

Figura nr. 2.3. Procedeele generale, instrumentele și principiile contabilității

În aceste condiții, pentru a se cunoaște situația reală a patrimoniului reflectat în contabilitate, trebuie să se verifice existența faptică, directă a tuturor elementelor sale în scopul descoperirii neconcordanțelor dintre datele înregistrate în conturi și realitățile de pe teren. În acest scop, contabilitatea se folosește de un alt procedeu, *inventarierea*. Pe baza constatărilor la care s-a ajuns în urma inventarierii se fac rectificările necesare în conturi, stabilindu-se concordanța dintre datele din conturi și cele constatate la fața locului prin inventariere.

Figura nr. 2.3. pune în evidență metoda contabilității, care apare ca o îmbinare a procedeelor generale, comune și specifice prin care se exprimă modul de realizare a lucrărilor contabile, iar mijloacele de realizare, reprezintă instrumentele cu ajutorul cărora se realizează diferitele lucrări.

Astfel, principiile contabilității sunt: dubla reprezentare, dubla înregistrare și autocontrolul contabil, care se realizează prin intermediul instrumentelor specifice: bilanțul, contul și balanța de verificare.

CAPITOLUL III

PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII

3.1. Principiul dublei reprezentări

3.1.1. Bilanțul contabil – model al dublei reprezentări

3.1.1.1. Definirea, conținutul și structura bilanțului contabil

Noțiunea de bilanț este foarte veche. Nu se cunoaște precis când și cine a creat acest instrument contabil. Ca și contabilitatea, bilanțul este opera anonimă la care și-au adus contribuția generații și generații de autori, practicieni și teoreticieni din vechi timpuri.

Aristotel, în *Politica* vorbește de bilanțul preventiv și cel consumptiv, respectiv de bugetul de venituri și cheltuieli.

Autorul italian Brambilla vorbește de bilanțul cetății Treviza din 1341, iar alți autori susțin că, în anul 1368, s-ar fi încheiat un bilanț al cetății Roma și mai târziu pentru Milano, ca socoteală finală de activitate.

Etimologic, cuvântul bilanț corespunde noțiunii de cântar cu două talere, presupuse a se afla în echilibru, derivând din cuvântul „bi” și „lanx”.

De la prima definiție dată, de „cântar al averii în corelație cu sursele sale de dobândire”, bilanțul a făcut obiectul unor preocupări permanente, practice și teoretice.

Din multitudinea de calități și funcții proprii bilanțului, cea mai importantă ipostază de prezentare a sa este cea metodologică, adică de procedeu folosit în explicarea și definirea mecanismului partidei duble.

Dubla reprezentare a patrimoniului se realizează cu ajutorul bilanțului contabil. *El evidențiază în expresie valorică, la un moment dat, echilibrul dintre mijloacele economice și sursele lor de finanțare, precum și rezultatele obținute ca urmare a investiției, consumării și reproducției capitalului.*

Dubla reprezentare a patrimoniului se realizează cu ajutorul bilanțului prin intermediul structurilor sale de ACTIV și PASIV. *Activul bilanțului*, cuprinde mijloacele economice ca forme funcționale de investire a capitalului precum și rezultatul negativ obținut sub forma PIERDERILOR, iar *pasivul bilanțului*, reflectă sursele de proveniență a mijloacelor economice în cadrul procesului de reproducție a patrimoniului și rezultatul pozitiv obținut sub forma PROFITULUI. *Pierderile* ca element de activ bilanțier exprimă mărimea capitalului consumat în activitatea economică care nu a putut fi acoperit din veniturile proprii. *Profitul* ca element de pasiv bilanțier, reprezintă sursa de finanțare proprie a activelor create ca excedent al veniturilor proprii față de cheltuieli.

Modelul global de structură a bilanțului poate fi prezentat, astfel:

Tabelul 3.1

BILANȚ CONTABIL

întocmit la

ACTIV		PASIV	
A.	Specificarea în expresie valorică a mărimii mijloacelor economice folosite în activitatea întreprinderii	A.	Specificarea în expresie valorică a mărimii surselor de finanțare a mijloacelor economice
B.	Pierderi	B.	Profit

Modelul global de structură al bilanțului contabil

Practica mondială cunoaște două forme de scheme de bilanț. Una sub formă de tabel cu două părți alăturate, partea stângă numită activ și partea dreaptă numită pasiv (a se vedea fig. nr. 3.2) numită *schema orizontală de bilanț* și modelul sub formă de listă verticală, numită *schema bilanțului vertical*.

Indicatorii bilanțieri prin care sunt grupate și generalizate elementele de activ și pasiv poartă denumirea de POSTURI de bilanț. Fiecare element de active și pasive constituie, după caz, un post de activ sau pasiv. La rândul lor posturile sunt grupate și sistematizate în *capitale* și *grupe* de activ și, respectiv de pasiv.

Ordonarea posturilor de bilanț se face, de regulă, în funcție de criteriul lichidității activului și exigibilității pasivului.

În cadrul activului, posturile de activ sunt grupate în funcție de modul de valorificare și gradul de lichiditate, în *active fixe* sau imobilizări și active circulante. La rândul lor activele fixe sunt diferențiate în mijloace fixe sau imobilizări corporale, imobilizări necorporale și imobilizări financiare. Activele circulante sunt structurate în funcție de forma pe care o îmbracă în: active circulante materiale, stocuri, sau valori de exploatare; active circulante în decontare, creanțe sau valori realizabile; disponibilități bănești și valori bănești.

În cadrul pasivului, posturile sunt grupate în funcție de căile de formare a surselor de finanțare (proprii și străine) și gradul lor de exigibilitate (permanente și curente).

Așezarea posturilor în activul bilanțului este cea inversă lichidității activelor, începând cu cele mai puțin lichide, cum sunt imobilizările și terminând cu disponibilitățile bănești care îmbracă forma de bani lichizi. Cât privește ordinea de așezare a posturilor în pasivul bilanțului, aceasta este de regulă inversă exigibilității surselor de finanțare, începând cu capitalul propriu și terminând cu datoriile curente sau pe termen scurt. De menționat că, în schema de bilanț în Statele Unite ale Americii ordinea de așezare a posturilor în activ și respectiv în pasiv este inversă, începând cu disponibilitățile bănești și terminând cu imobilizările, în activ și începând cu datoriile curente și terminând cu sursele permanente, în pasiv.

Unitatea:

Tabelul 3.2
(Model exemplativ)BILANȚ CONTABIL
întocmit la 31 decembrie 1997

ACTIV			PASIV		
Posturi, capitale, grupe		Sold la 31 XII	Posturi, capitale, grupe		Sold la 31 XII
A C T I V E	1. Cheltuieli de constituire	1 500 000	C A P I T A L U R I P R O P R I I	1. Capital social	520 000 000
	2. Concesiuni, brevete, licențe și alte drepturi și valori similare	5 000 000		2. Prime legate de capital	4 000 000
	3. Alte imobilizări necorporale	3 500 000		3. Diferențe reevaluare din	—
	TOTAL IMOBILIZĂRI NECORPORALE	10 000 000		4. Rezerve	30 000 000
	4. Terenuri	25 000 000		5. Rezultatul reportat	—
	5. Clădiri	50 000 000		6. Rezultatul exercițiului	85 000 000
	6. Construcții speciale	80 000 000		7. Fond de dezvoltare	100 000 000
	7. Mașini, utilaje și instalații de lucru	120 000 000		8. Alte fonduri	10 000 000
	8. Aparate de măsură, control și reglare	30 000 000		9. Subvenții pentru investiții	5 000 000
	9. Mijloace de transport	40 000 000		10. Provizioane reglementate	3 000 000
	10. Alte imobilizări corporale	35 000 000		TOTAL CAPITALURI PROPRII	757 000 000
	TOTAL IMOBILIZĂRI CORPORALE	355 000 000	PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ȘI CHELTUIELI		—
	11. Titluri de participare	8 000 000	D A T O R I I	1. Împrumuturi pe bază de obligațiuni	10 000 000
I M O B I L I Z A T E	12. Împrumuturi acordate pe termen lung	4 000 000		2. Credite bancare pe termen lung și mediu	40 000 000
	TOTAL IMOBILIZĂRI FINANCIARE	12 000 000		3. Furnizori	50 000 000
	TOTAL ACTIVE IMOBILIZATE	392 000 000		4. Efecte de plată	15 000 000
	13. Materii prime	100 000 000		5. Alte împrumuturi și datorii asimilate	20 000 000
A C T I V E	14. Materiale consumabile	52 000 000		TOTAL DATORII	135 000 000
	15. Obiecte de inventar	18 000 000			
	16. Produse finite	80 000 000			
	TOTAL STOCURI	250 000 000			
	17. Clienți	75 000 000			
	18. Efecte de primit	15 000 000			
	TOTAL CREANȚE	90 000 000			
	19. Disponibil la bancă	140 000 000			
	20. Alte valori	18 000 000			
	21. Casa	2 000 000			
C I R C U L A N T E	TOTAL DISPONIBILITĂȚI BĂNEȘTI	160 000 000			
	TOTAL ACTIVE CIRCULANTE	500 000 000			
	TOTAL ACTIV	892 000 000		TOTAL PASIV	892 000 000

Indiferent de tipul schemei de bilanț, orizontal sau vertical, datele privind mărimea elementelor patrimoniale de activ și pasiv sunt prezentate la început și la sfârșitul exercițiului financiar. Mărimea fiecărui element patrimonial se determină pe baza relației de sold, astfel:

Soldul la sfârșitul perioadei de raportare a elementului bilanțier „mărfuri”	=	Soldul la începutul perioadei de raportare a elementului bilanțier „mărfuri”	+	Creșterea în timpul perioadei de raportare a elementului bilanțier „mărfuri”	-	Micșorarea în timpul perioadei de raportare a elementului bilanțier „mărfuri”
---	---	---	---	---	---	--

3.1.1.2. Felurile bilanțului contabil

În practică se întocmesc mai multe feluri de bilanțuri, fapt pentru care se pot clasifica după mai multe criterii, fiecare dintre ele având un conținut adecvat scopului pentru care se întocmesc și sursele din care se procură informațiile pentru elaborarea lor:

a. Un prim criteriu de clasificare a bilanțurilor poate fi acela al *statutului juridic* al unității patrimoniale pentru care se întocmește. Din acest punct de vedere se deosebesc: bilanț inițial, bilanț curent și bilanț final.

Bilanțul inițial se întocmește la înființarea unei unități patrimoniale căreia membrii constituiți într-o asociație îi pun la dispoziție mijloacele materiale și bănești necesare în vederea realizării scopului pentru care a fost creată. Aceste valori sunt enumerate și precizate în inventarul de constituire a unității și din acesta, prin intermediul conturilor în bilanțul inițial în care sunt grupate și sistematizate după principiul dublei reprezentări.

Bilanțul curent este bilanțul întocmit în cursul activității unității patrimoniale, la termenele impuse de legislația în vigoare. Acesta se întocmește pe baza situației din conturi, a soldurilor conturilor preluate ca posturi de bilanț. Pentru faptul că reflectă și rezultatele unității pe o perioadă dată, bilanțurile curente cuprind și posturi privitoare la rezultatele financiare.

Bilanțul final se întocmește atunci când o unitate patrimonială își încetează activitatea. El se bazează în mod obligatoriu pe inventar cât și pe datele extrase din conturi și cuprinde atât mijloacele economice în dublă reprezentare, cât și rezultatele financiare finale ale acelei unități.

b. Dacă se are în vedere *perioada legală* când unitățile patrimoniale sunt obligate să întocmească bilanțul curent, acesta poate fi bilanț anual și bilanț intermediar. Ele se deosebesc atât sub raportul perioadei la care se referă datele și informațiile conținute, cât și sub raportul metodologiei de întocmire. Deși ambele tipuri de bilanț se întocmesc pe baza datelor din conturi, bilanțul anual presupune în mod obligatoriu verificarea prealabilă a realității acestora prin inventariere.

c. Dacă se are în vedere *mărimea unității patrimoniale*, bilanțurile contabile curente pot fi de două feluri: bilanț contabil în sistem de bază, întocmit de unitățile patrimoniale mari și bilanț contabil simplificat, întocmit de unitățile mici și mijlocii.

d. Din punctul de vedere al *sferei de cuprindere*, a nivelului organizatoric la care se referă informațiile pe care le conțin, se deosebesc bilanțuri primare și bilanțuri centralizatoare.

Bilanțurile primare pot fi considerate bilanțurile unităților patrimoniale și sunt întocmite exclusiv pe baza datelor din conturi.

Bilanțurile centralizatoare pot fi considerate bilanțurile întocmite la nivelul organelor centrale, pe ramuri și pe economia națională, prin preluarea succesivă și centralizare a datelor și informațiilor din bilanțurile primare. Această centralizare a datelor bilanțurilor unităților gestionare coordonate se face în scopul obținerii unor indicatori de sinteză cu o capacitate informativă din ce în ce mai cuprinzătoare care să permită luarea unor decizii la toate treptele economiei naționale.

e. Din punctul de vedere al *reglementărilor legale* se pot întocmi: bilanț comercial și bilanț fiscal, conținutul și structura acestora fiind diferite. *Bilanțul comercial* este întocmit în vederea relevării situației patrimoniale a întreprinderii, el este întocmit după normele activității gestionare, ținând seama de averea consumată, de cea înlocuită și estimarea ei la inventar, pentru a nu obține rezultate fictive care ar duce la pierderea substanței întreprinderii. *Bilanțul fiscal* este întocmit după dispozițiile fiscale și servește ca bază pentru impozitarea veniturilor.

Apariția noțiunii de bilanț fiscal a avut efecte dăunătoare prin faptul că a dus la denaturarea și chiar la falsificarea anumitor norme raționale de calculație și de formare a rezervelor. Legiuitorul fiscal, urmărind venituri cât mai mari în vederea impunerii, forțează nota în stabilirea unor rezultate exagerate, care nerealizate pot influența negativ situația economică a unității patrimoniale.

3.1.1.3. Tipuri de modificări privind activul și pasivul unității patrimoniale

Operațiunile economice și financiare care au loc în legătură cu elementele patrimoniale strică echilibrul static dintre mijloacele economice și sursele lor de finanțare reflectate cu ajutorul bilanțului. Ca exemple de operații economice și financiare care au loc în activitatea unității patrimoniale pot fi enumerate: aprovizionarea cu materii prime de la furnizori; darea în consum a materiilor prime, materialelor consumabile, obiectelor de inventar; plata salariilor cuvenite angajaților; plata lucrărilor și serviciilor prestate de terți; obținerea de produse finite din procesul de producție; livrarea produselor finite; încasarea contravalorii produselor vândute de la clienți; primirea de credite de la bănci; plata diferitelor obligații față de terți, etc. Asemenea operații economice și financiare produc continuu modificări în volumul și structura elementelor patrimoniale ale întreprinderii, modificând mărimea posturilor de bilanț corespunzătoare elementelor

respective. Indiferent cum se numesc elementele patrimoniale, modificările se prezintă sub formă de creșteri sau de micșorări, dar se menține în permanență egalitatea bilanțieră $TOTAL\ ACTIV = TOTAL\ PASIV$.

Există operații economice și financiare care produc modificări numai în structura elementelor de activ, adică în structura mijloacelor economice, în sensul creșterii unui element și concomitent și cu aceeași sumă se micșorează alt element, totalul activului rămânând nemodificat. Alte operații economice și financiare produc modificări numai în structura elementelor de pasiv, adică în structura surselor de finanțare în sensul creșterii unui element și concomitent și cu aceeași sumă se micșorează un alt element, totalul pasivului rămânând nemodificat.

Unele operații economice și financiare produc modificări concomitent și cu aceeași sumă, atât în structura cât și în volumul elementelor patrimoniale din activul și pasivul bilanțului, în sensul creșterii unui element de activ și a unui element de pasiv, sau în sensul scăderii unui element de activ și a unui element de pasiv, totalul bilanțului modificându-se și el în același sens, dar menținându-se egalitatea bilanțieră.

Pentru evidențierea tipurilor de modificări privind activul și pasivul unității patrimoniale se pornește de la un bilanț inițial simplificat, cu un număr redus de posturi.

Tabelul 3.3

BILANȚ INIȚIAL			
ACTIV		PASIV	
Posturi	SOLDURI INIȚIALE	Posturi	SOLDURI INIȚIALE
– Mijloace fixe	20 000 000	– Capital social	32 000 000
– Materii prime	6 000 000	– Prime legale	3 000 000
– Disponibil la bancă	10 000 000	– Furnizori	5 000 000
– Casa	4 000 000		
TOTAL	40 000 000	TOTAL	40 000 000

Din acest bilanț inițial se constată că totalul activului este egal cu totalul pasivului, adică se respectă ecuația dublei reprezentări a patrimoniului ($A = P$).

În continuare, se presupune că în perioadele de gestiune care urmează după întocmirea bilanțului inițial, au loc următoarele operații economice și financiare:

Operația I. Se depune în cont la bancă suma de 3.500.000 lei.

Această operație economică produce o creștere în activul bilanțului la postul „Disponibil la bancă” cu suma de 3.500.000 lei, adică de la 10.000.000 lei la 13.500.000 lei ceea ce semnifică creșterea disponibilului în contul întreprinderii de la bancă și concomitent, produce o scădere tot în activul bilanțului la postul „Casa” cu 3.500.000 lei, adică de la 4.000.000 lei la 500.000 lei, ceea ce semnifică scăderea numerarului din casieria întreprinderii.

Bilanțul întocmit după efectuarea acestei operații economice se prezintă, astfel:

Tabelul 3.4

BILANȚ							
Întocmit după înregistrarea operației I							
ACTIV				PASIV			
POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE
- Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	- Capital social	32 000 000		32 000 000
- Materii prime	6 000 000		6 000 000	- Prime legale	3 000 000		3 000 000
- Disponibil la bancă	10 000 000	+ 3 500 000	13 500 000	- Furnizori	5 000 000		5 000 000
- Casa	4 000 000	- 3 500 000	500 000				
TOTAL	40 000 000	0	40 000 000	TOTAL	40 000 000		40 000 000

Din noul bilanț se observă că operația economică a produs modificări numai în activ, adică în structura mijloacelor economice, pasivul respectiv sursele de finanțare rămânând neschimbate. Întrucât s-a mărit un post și concomitent și cu aceeași sumă s-a micșorat un alt post, totalul activului și deci și totalul bilanțului au rămas nemodificate.

Dacă în ecuația dublei reprezentări a patrimoniului se introduce modificarea determinată de operația I, pe care o notăm cu „x”, se constată că egalitatea bilanțieră se menține, așa cum rezultă din următoarea ecuație:

$$A + x - x = P$$

Înlocuind în această ecuație datele care au stat la baza operației I, egalitatea bilanțieră se menține, astfel:

$$40.000.000 + 3.500.000 - 3.500.000 = 40.000.000,$$

deci: $40.000.000 = 40.000.000$

Operația II. Se înregistrează majorarea capitalului cu suma de 2.000.000 lei pe seama rezervelor.

Această operație economică produce o creștere la postul „Capital social” cu suma de 2.000.000 lei, adică de la 32.000.000 la 34.000.000 lei, ceea ce semnifică creșterea capitalului întreprinderii și concomitent cu aceeași sumă, produce o micșorare a postului „Rezerve legale”, adică de la 3.000.000, la 1.000.000 lei, ceea ce semnifică diminuarea rezervelor existente.

Bilanțul întocmit după efectuarea și înregistrarea acestei operații se prezintă, astfel:

Tabelul 3.5

BILANȚ							
Întocmit după operația II							
ACTIV				PASIV			
POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE
- Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	- Capital social	32 000 000	+ 2 000 000	32 000 000
- Materii prime	6 000 000		6 000 000	- Prime legale	3 000 000	- 2 000 000	3 000 000
- Disponibil la bancă	13 500 000		13 500 000	- Furnizori	5 000 000		5 000 000
- Casa	4 000 000		500 000				
TOTAL	40 000 000		40 000 000	TOTAL	40 000 000	0	40 000 000

Rezultă că operația II a produs modificări numai în pasiv, adică în structura surselor de finanțare, activul rămânând nemodificat. Întrucât s-a majorat un post și concomitent cu aceeași sumă s-a micșorat un alt post tot din pasiv, totalul pasivului și deci și totalul bilanțului au rămas nemodificate.

Dacă în ecuația dublei reprezentări se introduce modificarea produsă de operația II pe care o notăm cu „y”, aceasta capătă următoarea formă:

$$A = P + y - y$$

De unde: $40.000.000 = 40.000.000 + 2.000.000 - 2.000.000$

$$40.000.000 = 40.000.000$$

Operația III. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime în valoare de 7.000.000 lei.

Această operație produce o creștere în activul bilanțului la postul „Materii prime” cu 7.000.000 lei, adică de la 6.000.000 la 13.000.000 lei, ceea ce semnifică creșterea stocului de materii prime existente. Totodată, produce o creștere în pasivul bilanțului la postul „Furnizori” de la 5.000.000 lei la 12.000.000 lei, ceea ce semnifică creșterea obligațiilor întreprinderii față de furnizorii săi de a le plăti contravaloarea bunurilor livrate.

Bilanțul întocmit după efectuarea și înregistrarea acestei operații economice se prezintă, astfel:

Tabelul 3.6

BILANȚ							
întocmit după operația III							
ACTIV				PASIV			
POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE
- Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	- Capital social	34 000 000		32 000 000
- Materii prime	6 000 000	+ 7 000 000	13 000 000	- Prime legale	1 000 000		3 000 000
- Disponibil la bancă	13 500 000		13 500 000	- Furnizori	5 000 000	+ 7 000 000	5 000 000
- Casa	500 000		500 000				
TOTAL	40 000 000	+ 7 000 000	47 000 000	TOTAL	40 000 000		40 000 000

Se constată că față de operația precedentă, operația III a produs modificări în ambele părți ale bilanțului, adică atât în activul, în structura mijloacelor economice, cât și în pasivul, adică în structura surselor de finanțare, în sensul creșterii concomitente și cu aceeași sumă. În aceste condiții, totalul bilanțului, respectiv al activului și pasivului au crescut cu aceeași sumă, dar se menține egalitatea bilanțieră.

Dacă în ecuația dublei reprezentări se introduc modificările produse de operația III pe care le notăm cu „z”, aceasta ia forma:

$$A + z = P + z$$

Înlocuind în această ecuație datele din operația III, se constată:

$$40.000.000 + 7.000.000 = 40.000.000 + 7.000.000$$

$$47.000.000 = 47.000.000$$

Operația IV. Se plătește o parte din obligația față de furnizori în sumă de 10.000.000 lei, din disponibilul existent în cont la bancă.

În urma acestei operații se produce o micșorare în activul bilanțului la postul „Disponibil la bancă” cu suma de 10.000.000 lei, adică de la 13.500.000 lei la 3.500.000 lei, reprezentând micșorarea disponibilului din contul de la bancă și concomitent produce o scădere în pasivul bilanțului la postul „Furnizori”, adică de la 12.000.000 lei la 2.000.000 lei, ceea ce semnifică scăderea obligațiilor întreprinderii față de furnizorii săi.

Bilanțul întocmit după operația IV, se prezintă, astfel:

Tabelul 3.7

BILANȚ							
întocmit după înregistrarea operației IV							
ACTIV				PASIV			
POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIȚIALE	MODIFI- CĂRI (+/-)	SOLDURI FINALE
- Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	- Capital social	34 000 000		34 000 000
- Materii prime	13 000 000		13 000 000	- Prime legale	1 000 000		1 000 000
- Disponibil la bancă	13 500 000	-10 000 000	3 500 000	- Furnizori	12 000 000	-10 000 000	2 000 000
- Casa	500 000		500 000				
TOTAL	47 000 000	-10 000 000	37 000 000	TOTAL	47 000 000	-10 000 000	37 000 000

Din acest bilanț reiese că operația IV a produs modificări, tot în ambele părți ale acestuia, ca și operația precedentă, însă în sensul scăderii concomitente și cu aceeași sumă, a unui post de activ și a unui post de pasiv. În aceste condiții totalul bilanțului, adică al activului și pasivului au scăzut, dar s-a menținut egalitatea bilanțieră.

Dacă în ecuația dublei reprezentări se introduc modificările produse de operația IV, pe care le notăm cu „v”, aceasta ia forma:

$$A - v = P - v$$

Înlocuind această ecuație cu datele operației IV, egalitatea bilanțieră se menține.

$$47.000.000 - 10.000.000 = 47.000.000 - 10.000.000$$

$$37.000.000 = 37.000.000$$

Exemplificarea tipurilor de modificări s-a făcut cu ajutorul unor operații economice simple care au produs modificări, de fiecare dată, concomitent și cu aceeași sumă, numai la două posturi din bilanț, fie numai în activ, fie numai în pasiv, fie unul în activ și altul în pasiv.

În activitatea curentă a unităților patrimoniale există și operații economice și financiare cu un conținut complex care determină modificarea concomitentă mai mult de două posturi de bilanț. Însă, indiferent de complexitatea operațiilor, acestea se pot descompune în mai multe operații simple, iar modificările pe care le produc în activul și pasivul unității, indiferent de natura lor, se vor încadra în unul dintre cele patru tipuri de modificări exemplificate anterior.

Din punctul de vedere al modului cum influențează posturile și totalul bilanțului, cele patru tipuri de modificări se pot grupa astfel:

– operații economice care produc modificări numai în structura activului și pasivului fără a influența volumul (totalul) bilanțului, în această grupă încadrându-se primele două tipuri de modificări și se numesc *modificări de structură*;

– operații economice care produc modificări atât în structura activului și pasivului, cât și în volumul (totalul) bilanțului, în această grupă încadrându-se tipurile III și IV de modificări, numite *modificări de volum*.

3.2. Principiul dublei înregistrări

3.2.1. Contul – model a dublei înregistrări

3.2.1.1. Definirea și necesitatea contului

Contul este un procedeu specific al metodei contabilității care reflectă existența și mișcarea fiecărui element patrimonial, ca efect al modificărilor produse de operațiile economice ce au loc într-o perioadă de gestiune (exercițiu financiar).

Contul este, deci, un instrument folosit de către metoda contabilității, pentru evidențierea și urmărirea grupată, ordonată și sistematizată a informațiilor generate de diversitatea operațiilor economice. Astfel, contul apare ca un instrument indispensabil procesului de cunoaștere al obiectului contabilității, prin care informația referitoare la mulțimea elementelor componente ale patrimoniului este integrată într-o etapă superioară a procesului cunoașterii specifică contabilității. Totodată, contul asigură condiții optime de prelucrare în continuare a informației în cadrul celorlalte procedee ale metodei contabilității.

Noțiunea de cont are un înțeles larg, decurgând din rolul său în cadrul procesului de realizare a obiectului contabilității, fiind în mare parte determinată de necesitatea traducerii în practică a principiilor contabilității în partidă dublă. În noțiunea de cont se reunesc cele două laturi ale procesului cunoașterii contabile: activitatea de ordonare și sistematizare a informațiilor contabile ca sistem logic și activitatea practică de înscriere, de înregistrare a datelor respective, pe baza principiilor impuse de cerințele de grupare și ordonare, specifice contabilității.

Spre deosebire de bilanț, care prezintă la un moment dat în expresie valorică situația sintetică a tuturor elementelor de activ și de pasiv, contul servește la evidențierea numai a elementelor concrete modificate de operația economică care a avut loc. Fiecare operație economică care produce modificarea anumitor elemente de activ și de pasiv, face necesară evidențierea în mod distinct a modificărilor succesive asupra elementului respectiv. Înregistrarea acestor mișcări succesive de valoare privitoare la fiecare element de activ sau de pasiv cu ajutorul contului permite, atât cunoașterea situației unui element, la care a ajuns, cât și explicarea modului cum s-a ajuns la situația respectivă, ca urmare a modificărilor produse de operațiile economice care au avut loc.

Utilizarea conturilor conferă contabilității capacitatea să analizeze funcțiile de observare și descriere analitică a operațiilor economice și financiare pe baza unui sistem coordonat de principii și reguli, dându-i posibilitatea să explice dependența faptelor (operațiilor) economice, furnizând astfel date asupra cauzelor și consecințelor relațiilor juridice și economice rezultând din activitatea ce o desfășoară o întreprindere. În acest scop, pentru fiecare fel sau grupă de mijloace economice, surse de finanțare, procese economice sau rezultate financiare se deschide câte un cont distinct în contabilitatea curentă, cu ajutorul căruia se înregistrează pe bază de documente și în etalon valoric existentul la începutul perioadei de gestiune a elementului pentru care s-a deschis contul, a modificărilor

acestora, determinate de operațiile economice și financiare din timpul unei perioade de gestiune, în final determinându-se și existentul elementului respectiv. Prin urmare, orice cont deschis în contabilitatea curentă are un anumit conținut economic, determinat de însăși conținutul elementului care se evidențiază cu ajutorul contului respectiv și care poate să reprezinte:

- mijloc economic cu o anumită destinație și utilizare ca de exemplu: terenuri, clădiri, construcții speciale, mijloace de transport, materii prime, produse finite, mărfuri, etc.;

- proces economic sau fază a acestuia, pentru a cărui desfășurare se consumă mijloace economice ca de exemplu: aprovizionarea cu materii prime, materiale consumabile, mărfuri; fabricarea de produse, executarea de lucrări, prestarea de servicii; desfacerea de produse, semifabricate, mărfuri;

- sursă sau grupă de surse de finanțare, în funcție de modul de procurare a mijloacelor economice, ca de exemplu: capital social, rezerve, credite bancare, furnizori etc.;

- rezultat financiar, care se prezintă sub formă de profit și uneori de pierderi, evidențiate pe genurile de activități care le generează (de exploatare, financiară, excepțională).

Contul are un conținut restrâns comparativ cu bilanțul, referindu-se numai la un singur element patrimonial din bilanț, evidențiindu-se situația lui, atât la un moment dat, cât și modificările succesive care s-au produs în timpul exercițiului financiar asupra elementului respectiv. Totodată, pentru asigurarea controlului integrității elementelor patrimoniale la înregistrarea în conturi a operațiilor economice se utilizează alături de etalonul valoric și etalonul natural.

3.2.1.2. Funcțiile conturilor

Conturile îndeplinesc un complex de funcții integrate, între care, mai importante sunt: funcția de înregistrare, grupare, ordonare și sistematizare a informațiilor privind conținutul lor economic, funcția de cuantificare, calcul și evaluare, funcția de informare, funcția de control și funcția contabilă. Aceste funcții sunt un rezultat concentrat al esenței contului ca instrument de bază al metodei contabilității.

a) *Funcția de înregistrare, grupare, ordonare și sistematizare a informațiilor* constituie manifestarea obiectivă în domeniul practicii contabile, a treptelor, etapelor procesului de cunoaștere specific contabilității. Prin conținutul lor economic, prin structura și forma de exprimare individuală a acestui conținut, conturile ajută la realizarea în practică a principiilor contabilității în partidă dublă.

De exemplu, toate operațiile referitoare la materiile prime se înregistrează în contul „Materii prime”, cele privind transformarea materiilor prime în cadrul activității de bază se înregistrează la contul de gestiune „Cheltuielile activității de bază”, etc. De asemenea, prin separarea în conturi a operațiilor privind creșterea de mijloace economice de cele de micșorare se realizează sistematizarea informațiilor

privind dinamica elementelor înscrise în conturi. Totodată, gruparea, ordonarea și sistematizarea informațiilor pe baza principiilor contabilității, realizează și înregistrarea generalizată a obiectelor și fenomenelor cu însușiri comune, începând de la conturile analitice și până la cele sintetice, iar în cadrul conturilor sintetice pe grupe mari în funcție de elementele de bază ale obiectului contabilității.

b) *Funcția de cuantificare (calcul și evaluare)* constă în aceea că prin specificul înregistrării informațiilor în conturi se creează premiza și totodată cadrul necesar pentru determinarea, dimensionarea și aprecierea mărimii diferitelor obiecte și fenomene ce se cuprind în obiectul contabilității. În general, toate conturile au această funcție, ea fiind mai evidentă în cazul conturilor de mijloace și procese economice care conțin datele necesare determinării costului producției, a activității unității, a rezultatelor obținute de aceasta.

c) *Funcția de informare* constă în aceea că datele din conturi formează sursa specifică de date și informații pentru cunoașterea mijloacelor activității și rezultatele unității gestionare din punct de vedere contabil – financiar. Această cunoaștere specifică, documentată, bazată pe datele din conturi este utilă activității de conducere a întreprinderii pentru fundamentarea deciziilor necesare activității viitoare, pentru cunoașterea în permanență a mijloacelor economice ale întreprinderii, a obligațiilor acesteia, a modului de desfășurare a activității economico-financiare a unității gestionare.

d) *Funcția de control* constă în aceea că datele înregistrate în conturi permit efectuarea controlului privind respectarea integrității unității patrimoniale. Prin funcția de control, conturile asigură, de asemenea, respectarea disciplinei financiare, disciplina contractuală, etc.

e) *Funcția contabilă* constă în faptul că toate conturile deschise în contabilitatea curentă aparțin activului și pasivului unității patrimoniale, cărora în funcție de conținutul lor economic li s-au stabilit anumite reguli precise de folosire, care permit înregistrarea corectă a operațiilor economice în conturi, astfel că informația din conturi reflectă realitatea.

Aceste funcții ale conturilor stau la baza realizării unor obiective ale contabilității: de investigare, descriptiv – analitice și sintetice.

Cele mai importante funcții ale conturilor sunt cele referitoare la conținutul economic și la funcția contabilă.

3.2.1.3. Forma și structura contului

Modificările determinate de operațiile economice și care sunt evidențiate cu ajutorul conturilor în mod distinct pentru fiecare element de activ și de pasiv, nu pot avea loc decât în două sensuri: creșteri și micșorări. Ca urmare, contul a trebuit să îmbrace o formă care să permită înregistrarea separată a celor două feluri de modificări pentru a putea cunoaște și explica numărul de modificări, mărimea lor, cât și totalul pe fiecare sens de modificare.

Conceptual, forma care răspunde cel mai bine necesităților respective este forma bilaterală, de cântar cu două talere. Schematic, ea poate fi imaginată sub forma literei T care indică posibilitatea practică de separare și înregistrare într-o parte a creșterilor, succesiv pe măsură ce au loc, și în partea opusă a micșorărilor, care, de asemenea, se adună pe măsură ce au loc în cursul exercițiului financiar. Forma bilaterală, sau forma clasică de prezentare a contului asigură urmărirea sistematică a modificărilor care pot avea loc cu privire la un anumit element patrimonial, permite ca în una din cele două părți să se înregistreze existentul inițial și creșterile privind elementul pentru care s-a deschis contul respectiv, iar în cealaltă parte să se înregistreze micșorările referitoare la același element de activ sau de pasiv. Convențional s-a stabilit că *pentru conturile privind mijloacele economice* existentul inițial și creșterile să se înregistreze în partea stângă, iar micșorările în partea dreaptă; iar *pentru conturile de surse de finanțare*, în partea dreaptă să se înregistreze existentul inițial și creșterile, și în stânga micșorările.

Forma bilaterală sau clasică a contului face posibilă cunoașterea separată a creșterilor și a totalului acestora, cât și a micșorărilor și a totalului acestora, permițând calcularea cu ușurință a existentului final al elementului de activ sau de pasiv pentru care s-a deschis contul respectiv.

De exemplu, situația stocului de materii prime din întreprindere se prezintă astfel:

+ (Existent și creșteri)				(Micșorări) -			
Nr. op	Data	EXPLICAȚIA	SUMA	Nr. op	Data	EXPLICAȚIA	SUMA
0	1. 01	Existent inițial	1 700 000				
1	5. 01	Intrări	2 500 000	2	6. 01	Ieșiri	3 000 000
3	10. 01	Intrări	4 000 000	4	12. 01	Ieșiri	2 200 000
6	18. 01	Intrări	1 400 000	5	15. 01	Ieșiri	1 800 000
8	27. 01	Intrări	3 550 000	7	24. 01	Ieșiri	2 600 000
TOTAL CREȘTERI			11 450 000	TOTAL MICȘORĂRI			9 600 000
TOTAL CREȘTERI PLUS EXISTENT ÎNIȚIAL			13 150 000				
EXISTENT FINAL			3 550 000				

Fig. nr. 3.1. Forma clasică a contului

În acest exemplu de prezentare bilaterală a contului, care se referă la modificări privind un element de mijloace economice (anume de active circulante materiale) s-a procedat prin adăugarea succesivă a *intrărilor* ca majorări la existentul inițial, și separat în partea dreaptă *ieșirile* ca micșorări.

În cazul prezentării unui cont în formă bilaterală pentru un element de surse de finanțare (de pasiv), înregistrarea existentului inițial și creșterile se vor face în partea dreaptă, iar micșorările în partea stângă.

Ca instrument curent de lucru folosit în contabilitate pentru a reflecta varietatea elementelor obiectului contabilității, contul are o *structură proprie* care îi permite individualizarea elementelor respective și totodată furnizarea tuturor datelor cu privire la existențele și mișcările (modificările) ce au loc în legătură cu elementul reflectat prin cont.

Elementele care formează structura contului sunt:

- titlul sau denumirea contului;
- debitul și creditul contului;
- rulajul contului;
- totalul sumelor;
- soldul contului;
- explicarea operațiilor înregistrate în cont.

Titlul sau denumirea contului precizează sau definește elementul de activ sau de pasiv pentru care s-a deschis contul respectiv și a cărei evidență o ține. De exemplu: Terenuri, Mijloace fixe, Titluri de participare, Materii prime, Produse finite, Debitori, Capital social, Efecte de plată etc. Fiecare cont pentru a putea fi folosit și identificat, trebuie să aibă un titlu care să exprime clar conținutul economic al elementului evidențiat. Prin urmare, nu poate exista un cont fără titlu întrucât nu se poate stabili elementul patrimonial a cărui evidență o ține și totodată, nu ar putea îndeplini funcția contabilă corespunzătoare.

Titlurile conturilor sunt însoțite de simbolurile corespunzătoare stabilite prin cadrul general al planurilor de conturi, care se dezvoltă și se aplică în funcție de specificul activității și de nevoile concrete ale unităților economice sau sociale.

Debitul și creditul contului sunt denumirile celor două părți opuse ale acestuia care permit separarea celor două sensuri de modificare (creștere și micșorare) pe care le determină operațiile economice care se înregistrează cu ajutorul conturilor.

În mod convențional s-a stabilit ca partea stângă a contului să poarte denumirea de *debit*, iar partea dreaptă de *credit*. Înregistrarea în debit sau în credit este determinată de conținutul economic al contului și de funcția sa contabilă. Prin urmare, semnificația debitului și creditului unui cont diferă după elementul de activ sau de pasiv pe care-l reprezintă și anume: la conturile de mijloace economice se înregistrează în debit existentul și creșterile și în credit micșorările, iar la conturile de surse de finanțare, în credit se înregistrează existentul inițial și creșterile și în debit micșorările.

În literatura americană, ca urmare a folosirii în contabilitate, pe scară largă, a calculatoarelor electronice cele două părți ale contului mai sunt indicate cu „Input” (intrările) și „Output” (ieșirile), fără a se mai referi la poziție.

Rulajul contului reprezintă mișcarea sau sumele înregistrate succesiv într-o perioadă de gestiune în debitul și creditul unui cont corespunzător creșterilor și micșorărilor determinate de operațiile economice referitoare la contul respectiv.

Rulajul contului este de două feluri: rulaj debitor și rulaj creditor. *Rulajul debitor* reprezintă totalitatea înregistrărilor făcute pe partea de debit a unui cont într-o perioadă de gestiune. *Rulajul creditor* reprezintă totalitatea înregistrărilor făcute pe partea de credit a unui cont într-o perioadă de gestiune.

Totalul sumelor. Orice înregistrare de sume în debitul unui cont reprezintă *debitarea contului*, iar sumele înregistrate se numesc *sume debitoare* și orice înregistrare de sume în creditul unui cont reprezintă *creditarea contului*, iar sumele înregistrate se numesc *sume creditoare*.

Prin însumarea sumelor debitoare se obține *totalul sumelor debitoare*, iar prin însumarea sumelor creditoare se obține *totalul sumelor creditoare*. La

conturile care prezintă și existent inițial, acesta este cuprins în totalul sumelor debitoare și respectiv, creditoare. Deci totalul sumelor se obține prin însumarea existentului inițial cu rulajul.

Soldul contului exprimă existentul valoric la un moment dat al elementului patrimonial care se evidențiază cu ajutorul contului respectiv. Soldul se determină ca diferență între totalul sumelor debitoare și totalul sumelor creditoare. Dacă totalul sumelor debitoare este mai mare, contul prezintă *sold debitor*, dacă totalul sumelor creditoare este mai mare, contul prezintă *sold creditor*, iar dacă totalul sumelor debitoare este egal cu totalul sumelor creditoare, contul nu are sold și se numește cont soldat sau balansat. Soldurile se stabilesc, de regulă, la sfârșitul perioadelor de gestiune (exercițiilor contabile), reprezentând *solduri finale* care, la începutul perioadelor următoare de gestiune, apar ca *solduri inițiale*.

Toate conturile care prezintă sold la sfârșitul perioadelor de gestiune sunt supuse operației de închidere care constă în trecerea soldului lor final în partea opusă aceleia din care a provenit, asigurând astfel o egalitate valorică (formală). Aceste conturi, la începutul perioadelor de gestiune următoare se redeschid prin trecerea soldurilor stabilite la închidere în acea parte din care au provenit, reprezentând solduri inițiale pentru noua (noile) perioadă.

Explicația operației înregistrate în cont se face în scopul cunoașterii unor aspecte și date referitoare la operațiile înregistrate în cont. Explicația poate fi de două feluri: explicație descriptivă și explicație contabilă.

Explicația descriptivă se prezintă detaliat, printr-o descriere a operațiilor înregistrate, respectiv a naturii operației economice, a documentului justificativ și a datei când acesta a avut loc.

Explicația contabilă se prezintă în mod sintetic prin indicarea contului corespondent.

Pentru exemplificarea structurii contului și folosind explicația contabilă, se reia situația stocului de materii prime, prezentată anterior:

Debit				Contul „MATERII PRIME”				Credit	
Nr. op	Data	EXPLICAȚIA	SUMA	Nr. op	Data	EXPLICAȚIA	SUMA		
0	1. 01	Sold inițial	1 700 000						
1	5. 01	Furnizori	2 500 000	2	6. 01	Cheltuieli cu materiile prime	3 000 000		
3	10. 01	Furnizori	4 000 000	4	12. 01	Cheltuieli cu materiile prime	2 200 000		
6	18. 01	Furnizori	1 400 000	5	15. 01	Cheltuieli cu materiile prime	1 800 000		
8	27. 01	Furnizori	3 550 000	7	24. 01	Cheltuieli cu materiile prime	2 600 000		
I		RULAJ	11 450 000	I		RULAJ	9 600 000		
II		TOTAL SUME	3 550 000	II		TOTAL SUME	9 600 000		
III				III		Sold final debitor	3 550 000		
IV				IV		TOTAL	11 450 000		

Fig. nr. 3.2. Structura contului

3.2.1.4. Regulile de funcționare a conturilor

Prin regulile de funcționare a conturilor se stabilește precis modul de debitare și creditare a acestora, cu soldul inițial și cu modificările determinate de operațiile economice și financiare asupra elementelor pentru care se deschid conturile.

Respectarea regulilor de funcționare a conturilor este condiția de bază pentru înregistrarea corectă a operațiilor economice în conturi.

Regulile de funcționare a conturilor au ca punct de plecare bilanțul care constituie modelul dublei reprezentări a patrimoniului ca trăsătură caracteristică fundamentală a metodei contabilității, și din care derivă aplicarea unei alte trăsături de bază și anume *dubla înregistrare*, potrivit căreia are loc înregistrarea tuturor operațiilor economice și financiare în conturi.

De asemenea, între cont și bilanț există o strânsă legătură, care acționează în sens dublu: de la bilanț se pornește la deschiderea conturilor la începutul perioadelor de gestiune pe baza posturilor din bilanț, iar la sfârșitul perioadei de gestiune apare legătura de la conturi la bilanț, când datele din conturi servesc la completarea posturilor de bilanț, deci la întocmirea bilanțului. În cadrul acestei legături de interdependență, valorile circulă în sens unic și anume: din stânga sau activul bilanțului datele merg la începutul perioadei de gestiune tot în stânga, adică în debitul contului, iar din dreapta bilanțului, din pasiv merg tot în dreapta, adică în creditul contului. La sfârșitul perioadelor de gestiune informația circulă tot în sens unic, însă de la cont la bilanț: adică din stânga contului din debit în stânga bilanțului, adică în activ și din dreapta conturilor, din credit tot în dreapta bilanțului, adică în pasiv, când pe baza soldurilor finale ale conturilor se completează posturile noului bilanț.

Pentru demonstrarea regulilor de funcționare a conturilor se pornește de la un model simplificat de bilanț la începutul anului, pe baza căruia potrivit celor arătate anterior, pentru fiecare post din bilanț se deschide câte un cont în contabilitatea curentă. În schema combinată care urmează să prezinte atât deschiderea conturilor, cât și înregistrarea operațiilor economice, închiderea conturilor și întocmirea bilanțului la sfârșitul anului, adică întregul flux informațional contabil.

Din schema prezentată rezultă că toate conturile deschise pe baza elementelor sau posturilor din activ sunt *conturi de activ*, iar cele care se deschid pe baza posturilor de pasiv sunt *conturi de pasiv*. De asemenea, potrivit circulației valorilor în sens unic, existențele inițiale de activ s-au înscris în stânga (debitul) conturilor de activ, iar existențele inițiale de pasiv s-au înscris în dreapta (creditul) conturilor de pasiv.

Aceasta constituie *prima regulă de funcționare a conturilor* și anume: Conturile de activ încep să funcționeze prin a se debita și se debitează cu existențele inițiale de activ, iar conturile de pasiv încep să funcționeze prin a se credita și se creditează cu existențele inițiale de pasiv.

ACTIV		BILANȚ INIȚIAL (la începutul anului)		PASIV	
Mijloace economice	SUME	Surse de finanțare	SUME		
– Mijloace fixe	4 000 000	– Capital social	5 600 000		
– Titluri de participare	1 500 000	– Rezerve	250 000		
– Materii prime	1 800 000	– Credite bancare pe termen lung	300 000		
– Efecte de primit	450 000	– Furnizori	1 400 000		
– Disponibil al bancă în lei	550 000	– Dividente de plată	750 000		
TOTAL	8 300 000	TOTAL			

Deschiderea conturilor

De Activ		CONTABILITATEA CURENTĂ		De Pasiv	
D. „Mijloace fixe”		C.		D. „Capital social”	
Existent inițial	4 000 000				5 600 000 Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj		
Total sume	4 000 000	0	Total sume		
		4 000 000 Sold D.			
D. „Titluri de participare”		C.		D. „Rezerve”	
Existent inițial	1 500 000				250 000 Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj		
Total sume	1 500 000	0	Total sume		
		1 500 000 Sold D.			
D. „Materii prime”		C.		D. „Credite bancare pe termen scurt”	
Existent inițial	1 800 000				300 000 Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj		
Total sume	1 800 000	0	Total sume		
		1 800 000 Sold D.			
D. „Efecte de primit”		C.		D. „Furnizori”	
Existent inițial	450 000				1 400 000 Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj		
Total sume	450 000	0	Total sume		
		450 000 Sold D.			
D. „Disponibil la bancă în lei”		C.		D. „Dividente de plată”	
Existent inițial	550 000				750 000 Existent inițial
Primit sume	1 000 000				
Rulaj	1 000 000	800 000	Rulaj		
Total sume	450 000	800 000	Total sume		
		750 000 Sold D.			
		B1			

Conturi
De Activ

Întocmirea BILANȚULUI FINAL

Conturi
De Pasiv

ACTIV		BILANȚ (la sfârșitul anului)		PASIV	
Mijloace economice	SUME	Surse de finanțare	SUME		
– Mijloace fixe	4 000 000	– Capital social	5 600 000		
– Titluri de participare	1 500 000	– Rezerve	250 000		
– Materii prime	1 800 000	– Credite bancare pe termen lung	1 300 000		
– Efecte de primit	450 000	– Furnizori	600 000		
– Disponibil al bancă în lei	750 000	– Dividente de plată	750 000		
TOTAL	8 500 000	TOTAL	8 500 000		

Fig. 3.3. Schema combinată a fluxului informațional contabil

Operațiile economice și financiare care au loc în timpul exercițiului financiar produc modificări, atât asupra mijloacelor economice cât și asupra surselor de finanțare. De fiecare dată aceste modificări se produc numai în două sensuri: creșteri și micșorări.

Pentru a demonstra cum se înregistrează creșterile elementelor de activ și de pasiv, se ia următorul exemplu de operație economică: întreprinderea primește un credit bancar pe termen scurt în sumă de 1.000.000 lei. Această operație determină pe de o parte, o creștere în activ la elementul „Disponibil la bancă” care reprezintă creșterea disponibilităților în contul de disponibil al întreprinderii de la bancă cu 1.000.000 lei, de la 550.000 lei la 1.550.000 lei, iar pe de altă parte, concomitent și cu aceeași sumă, se produce o creștere în pasiv la elementul „Credite bancare pe termen scurt” care reprezintă creșterea obligației întreprinderii față de bancă de la 300.000 lei la 1.300.000 lei.

Pentru înregistrarea acestei operații economice se utilizează conturile „Disponibil la bancă în lei” și „Credite bancare pe termen scurt”. Înregistrarea creșterii de activ de 1.000.000 lei se va face în debitul contului „Disponibil la bancă în lei”, adică în aceeași parte a contului în care s-a înregistrat și existentul inițial, iar înregistrarea creșterii de pasiv de 1.000.000 lei se va face în creditul contului „Credite bancare pe termen scurt”, adică în aceeași parte a contului în care s-a înregistrat și existentul inițial. Debitarea și creditarea conturilor respective se operează în conturile deschise anterior.

Din acest exemplu rezultă cea de *a doua regulă de funcționare a conturilor* și anume: conturile de activ se mai debitează cu majorările, creșterile elementelor de activ, iar conturile de pasiv se mai creditează cu majorările sau creșterile elementelor de pasiv.

Pentru a demonstra modul cum se înregistrează micșorările (diminuările) elementelor de activ și de pasiv se ia următorul exemplu: se plătesc din disponibilul existent în cont la bancă obligații față de furnizori în sumă de 800.000 lei. Această operație determină, pe de o parte, o scădere de activ la elementul „Disponibil la bancă în lei” care reprezintă micșorarea disponibilităților existente în cont la bancă cu 800.000 lei, iar pe de altă parte, concomitent și cu aceeași sumă, o scădere de pasiv la elementul „Furnizori” care reprezintă micșorarea obligațiilor întreprinderii față de furnizorii săi.

Pentru înregistrarea acestei operații economice se utilizează conturile „Disponibil la bancă în lei” și „Furnizori”. Înregistrarea scăderii de activ de 800.000 lei se face în creditul contului de activ „Disponibil la bancă în lei”, adică în partea opusă celei în care s-au înregistrat existentul inițial și creșterile (debit), iar înregistrarea diminuării de pasiv tot în valoare de 800.000 lei se face în debitul contului de pasiv „Furnizori”, adică în partea opusă celei în care s-au înregistrat existentul inițial și creșterile (credit). Debitarea și creditarea conturilor respective se operează în conturile deschise anterior.

Aceasta este și cea de *a treia regulă de funcționare a conturilor*, care se va enunța astfel: conturile de activ se creditează cu micșorările sau diminuările elementelor de activ, iar conturile de pasiv se debitează cu micșorările sau diminuările elementelor de pasiv.

După înregistrarea exemplelor de operații economice de mai sus, precum și a altor operații care ar mai putea avea loc în cursul lunii, se poate stabili soldul final ca diferență între totalul sumelor debitoare și creditoare. Acest sold va fi debitor pentru contul de activ „Disponibil la bancă în lei” și creditor pentru conturile de pasiv „Credite bancare pe termen scurt” și „Furnizori”.

În activitatea practică, totalurile debitoare și creditoare pot fi și egale ceea ce înseamnă că acele conturi nu prezintă sold final. De asemenea, totalul ieșirilor (micșorărilor) nu poate fi mai mare decât existentul inițial și creșterile (intrările) întrucât, în mod logic, nu se poate diminua mai mult decât există.

Pe baza celor arătate se poate deduce cea de *a patra regulă de funcționare a conturilor*. Conturile de activ au totdeauna sold final debitor, sau nu prezintă sold (sunt soldate), iar conturile de pasiv au totdeauna sold final creditor sau nu prezintă sold (sunt soldate).

Dacă se grupează prin separarea regulilor de funcționare menționate pentru conturile de activ și pasiv, rezultă două reguli: regula de funcționare a conturilor de activ și regula de funcționare a conturilor de pasiv, astfel:

Conturile de activ încep să funcționeze prin a se debita și se debitează cu existentul inițial și creșterile (majorările, intrările) de activ și se creditează cu micșorările (diminuările, ieșirile) de activ, și în final prezintă sold debitor sau nu prezintă sold.

Conturile de pasiv încep să funcționeze prin creditare și se creditează cu existentul inițial și creșterile (majorările) de pasiv, se debitează cu micșorările (diminuările) de pasiv, iar în final au sold creditor sau nu prezintă sold.

Așa cum se poate vedea, conținutul economic diametral opus al conturilor de activ și de pasiv determină și caracterul opus al regulilor de funcționare.

În activitatea practică există și conturi care au un comportament variabil în ceea ce privește soldul final. După soldul pe care-l prezintă la sfârșitul perioadelor de gestiune, conturile pot fi de două feluri: conturi monofuncționale și conturi bifuncționale.

Conturi monofuncționale sunt acelea care la sfârșitul perioadelor de gestiune prezintă un singur fel de sold, debitor sau creditor, ceea ce înseamnă că funcționează numai după regula de funcționare a conturilor de activ, sau numai după regula de funcționare a conturilor de pasiv.

Conturile bifuncționale sunt cele care la sfârșitul perioadelor de gestiune prezintă fie sold debitor, fie sold creditor, ceea ce înseamnă că aceste conturi funcționează în anumite cazuri după regula conturilor de activ, iar în anumite cazuri după regula conturilor de pasiv, încadrându-se în categoria conturilor de activ, sau de pasiv, în funcție de natura soldului, pe care îl au în momentul respectiv.

Atât din exemplele luate pentru a demonstra modificările în bilanț, cât și din cele folosite pentru a demonstra regulile de funcționare a conturilor rezultă că toate operațiile economice determină modificarea a cel puțin două posturi, respectiv a

două conturi în care se înregistrează fiecare din aceste operații. Deci, orice operație economică producând o dublă modificare în bilanț, se va concretiza în contabilitate printr-o *dublă înregistrare în conturi*, concomitent și cu aceeași sumă.

Înregistrarea concomitentă și cu aceeași sumă a unei operații economice sau financiare în două conturi, în debitul unui cont și în creditul altui cont, poartă denumirea de *dublă înregistrare*.

Legătura stabilită între cele două conturi în care se înregistrează o operație economică poartă denumirea de *corespondența conturilor*, iar conturile între care intervine această legătură se numesc *conturi corespondente*.

3.2.1.5. Conturile sintetice și conturile analitice

Conturile sintetice reflectă mijloacele, procesele, sursele și rezultatele economice grupate după caracteristicile lor generale, iar *conturile analitice* reflectă concomitent părțile componente ale mijloacelor, proceselor, surselor și rezultatelor economice respective, după însușirile lor specifice.

Conturile sintetice sunt conturile de bază ale contabilității curente, iar conturile analitice sunt cele care permit detalierea, dezvoltarea pe feluri, pe elemente componente de mijloace, procese, surse și rezultate ale conturilor sintetice.

Numărul conturilor analitice în care poate fi desfășurat un cont sintetic este determinat de natura mijloacelor, proceselor, surselor și rezultatelor, precum și de necesitățile de detaliere a cunoașterii conținutului elementului evidențiat.

Regulile de funcționare ale conturilor sintetice sunt valabile și pentru conturile analitice corespunzătoare, deoarece în ambele categorii de conturi se înregistrează aceleași elemente patrimoniale.

Conturile analitice sunt importante din următoarele puncte de vedere:

- asigură gospodărirea și integritatea mijloacelor materiale și bănești care formează patrimoniul întreprinderii;
- crează condiții optime pentru controlul gestionar, reflectând intrările, ieșirile și stocurile pe feluri;
- permite stabilirea drepturilor și obligațiilor întreprinderii față de terțe persoane;
- furnizează datele necesare calculării costurilor de producție separat pe fiecare atelier, fază de fabricație, fel de produs finit, lucrare sau serviciu.

Legăturile dintre conturile sintetice și analiticele lor se stabilesc cu ajutorul corelațiilor valorice, astfel:

- suma soldurilor inițiale ale conturilor analitice trebuie să fie egală cu soldul inițial al contului sintetic;
- suma rulajelor debitoare ale conturilor analitice trebuie să fie egală cu rulajul debitor al contului sintetic;
- suma rulajelor creditoare ale conturilor analitice trebuie să fie egală cu rulajul creditor al contului sintetic;
- suma soldurilor finale ale conturilor analitice trebuie să fie egală și de același fel cu soldul contului sintetic.

În practică aceste corelații se stabilesc cu ajutorul bilanțelor analitice ale conturilor sintetice.

3.2.1.6. Analiza contabilă a operațiilor economice și financiare. Formula și articolul contabil

Analiza contabilă constă în cercetarea pe bază de documente a fiecărei operații economice și financiare în parte, prin descompunerea ei în elemente componente în scopul stabilirii conturilor corespondente și a părții acestora – debit sau credit – în care urmează a se înregistra operația economică, concomitent și cu aceeași sumă.

Analiza contabilă prezintă o importanță deosebită pentru munca practică de evidență, întrucât asigură înregistrarea operațiilor economice și financiare numai cu ajutorul acelor conturi care corespund conținutului lor economic. De aceea, orice operație economică sau financiară consemnată într-un document, înainte de înregistrarea ei în contabilitate, trebuie să fie supusă analizei contabile.

Efectuarea analizei contabile a operațiilor economice și financiare, în vederea înregistrării lor în conturi, parcurge următoarele etape:

a) stabilirea naturii și respectiv, a conținutului operației supusă analizei, adică ce se înțelege prin operația în cauză, la ce se referă (încasare, plată, aprovizionare cu valori materiale, consum de valori materiale, obținere de produse finite, vânzare de produse finite, etc.).

b) precizarea modificărilor pe care le produce operația economică sau financiară în bilanț referitoare la: elementele de activ și de pasiv care se modifică; sensul modificărilor în cauză (creșteri sau micșorări de activ sau de pasiv la posturile modificate) conținutul economic al acestora (cresc disponibilitățile bănești ale întreprinderii la bancă, se micșorează numerarul din casieria întreprinderii, scade valoarea stocului de materiale existent în magazia întreprinderii, scad obligațiile întreprinderii față de furnizori etc.);

c) stabilirea pe baza elementelor din bilanț modificate a conturilor corespondente în care urmează să se înregistreze operația economică sau financiară analizată;

d) aplicarea regulilor de funcționare a conturilor în vederea stabilirii părții conturilor corespondente – debit sau credit – în care urmează să se înregistreze operația analizată, adică stabilirea formulei contabile.

Pentru a exemplifica modul cum se efectuează analiza contabilă a unei operații economice sau financiare să presupunem că întreprinderea restituie un credit pe termen scurt primit de la bancă în sumă de 1.800.000 lei, din disponibilul existent în cont la bancă.

Parcurgând etapele analizei contabile a acestei operații economice rezultă următoarele:

a) natura operației economice este restituirea unui credit pe termen scurt primit de la bancă;

b) această operație economică produce modificări în ambele părți ale bilanțului și anume: o scădere în activ la elementul „Disponibil la bancă în lei” care reprezintă o micșorare a disponibilului existent în contul întreprinderii la bancă în sumă de 1.800.000 lei, și concomitent și cu aceeași sumă, o micșorare în pasiv la elementul „Credite bancare pe termen scurt” care reprezintă o micșorare a obligațiilor întreprinderii față de bancă privind creditele pe termen scurt acordate;

c) conturile corespondente în care urmează a se înregistra operația economică analizată, vor fi deci, pentru micșorarea de activ, de la elementul „Disponibil la bancă în lei”, contul de activ „Disponibil la bancă în lei”, iar pentru micșorarea de pasiv de la elementul „Credite bancare pe termen scurt”, contul „Credite bancare pe termen scurt”. Astfel se stabilește corespondența între contul de activ „Disponibil la bancă în lei” și contul de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”.

d) potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Disponibil la bancă în lei” fiind de activ și având de înregistrat o scădere de activ, se va credita cu 1.800.000 lei, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” fiind de pasiv și având de înregistrat o scădere de pasiv, se va debita cu 1.800.000 lei.

De unde rezultă că, potrivit particularităților dublei înregistrări, se stabilește corespondența între debitul contului „Credite bancare pe termen scurt” și creditul contului „Disponibil la bancă în lei” care se concretizează în următoarea formulă contabilă:

$$\underline{\text{„Credite bancare pe termen scurt”}} = \underline{\text{„Disponibil la bancă în lei”} - 1.800.000 \text{ lei}}$$

Rezultă, deci, că scopul final al analizei contabile a fiecărei operații economice sau financiare îl constituie stabilirea corectă, rațională, exactă, în mod științific a formulei contabile cu ajutorul căreia se reflectă operația respectivă în conturi.

Formula contabilă este modalitatea de prezentare grafică a fiecărei operații economice în conturile corespondente, pe baza dublei înregistrări, sub formă de egalitate valorică.

Formula contabilă este compusă din următoarele părți componente: denumirea contului corespondent debitor, denumirea contului corespondent creditor și suma care face obiectul înregistrării. Legătura dintre primele două părți ale formulei contabile, respectiv dintre conturile corespondente care intervin, se face prin punerea semnului egalității (=), care arată interdependența și corelația reciprocă dintre ele, creată de înregistrarea în ambele conturi a aceleiași operații economico-financiare; deci, stabilește o egalitate valorică între conturile corespondente, care permite așezarea față în față a acestora, unite prin semnul egalității (=).

În formula contabilă, contul care se debitează se așează în stânga semnului egalității, deoarece debitul este partea stângă a unui cont, iar contul care se creditează se așează în partea dreaptă a semnului egalității, deoarece creditul este partea dreaptă a unui cont.

Pentru reflectarea cronologică a operațiilor economice și financiare în conturi pe baza dublei înregistrări se utilizează *articolul contabil*. Articolul contabil se formează prin adăugarea la elementele formulei contabile a explicației descriptive a operației în cauză, adică a documentului justificativ care atestă înfăptuirea ei, precum și a datei.

De exemplu, articolul contabil pentru formula contabilă menționată se prezintă astfel:

30 iunie 199...	
<u>„Credite bancare pe termen scurt”</u>	= <u>Disponibil la bancă în lei – 1800000 lei</u>
Restituit creditul bancar pe termen scurt conform Extrasului de cont Nr...	

Înregistrarea operațiilor economico-financiare consemnate în documente în ordinea în care acestea au avut loc sub formă de articole contabile poartă denumirea de *înregistrare cronologică*. În practică această înregistrare se realizează cu ajutorul documentului de contabilitate denumit *Registrul-Jurnal*, care se prezintă sub formă de fișe sau foi volante.

Operațiunea de trecere a formulei contabile pe documentele primare poartă denumirea de *contarea documentelor*.

Operațiile economico-financiare, după ce au fost înregistrate în ordine cronologică în Registrul-Jurnal, sunt grupate pe conturi distincte după natura lor, se înregistrează sistematic, în documentul de contabilitate denumit registrul „Cartea-Mare”, care se prezintă sub formă de fișe deschise separat pentru fiecare cont al contabilității curente. La înregistrarea operațiilor economico-financiare în acest registru se folosește explicația contabilă.

Înregistrarea operațiilor economico-financiare, după sfera de cuprindere a informațiilor sunt de două feluri: sintetice și analitice.

Înregistrările contabile sintetice sunt acelea care se fac în conturile sintetice și se caracterizează prin aceea că se exprimă numai în etalon valoric.

Înregistrările contabile analitice sunt acelea care se fac în conturile analitice și se caracterizează prin aceea că alături de etalonul valoric se utilizează și etalonul natural.

3.2.1.7. Tipuri de formule contabile

Formulele contabile sunt de mai multe feluri, fapt pentru care se impune clasificarea acestora după mai multe criterii, astfel:

1. În funcție de numărul conturilor corespondente din care este formată formula contabilă, aceasta poate fi: formulă contabilă simplă și formulă contabilă compusă.

Formula contabilă simplă este aceea în care corespondența conturilor se stabilește între un singur cont debitor și un singur cont creditor și este specifică acelor operații economice și financiare care modifică concomitent numai două elemente patrimoniale din bilanț.

Un astfel de exemplu este formula contabilă prezentă anterior.

Formula contabilă compusă este aceea în care corespondența se stabilește între un singur cont debitor și mai multe conturi creditoare, sau între un singur cont creditor și mai multe conturi debitoare, și este specifică acelor operații economice și financiare care modifică concomitent mai mult de două elemente patrimoniale din bilanț.

Pentru a exemplifica modul în care se stabilește corespondența între mai mult de două conturi, să presupunem că întreprinderea efectuează următoarele plăți din contul său de disponibil de la bancă: furnizori pentru suma de 500.000 lei, impozit pe salarii pentru suma de 650.000 lei, contribuția la asigurările sociale în sumă de 600.000 lei. Efectuând analiza contabilă a acestei operații economice care

modifică concomitent un element de activ și trei elemente de pasiv se stabilește următoarea formulă contabilă compusă:

	%	=	
„Furnizori”			„Disponibil la bancă” – 1 750 000 lei
„Impozit pe salarii”			– 500 000 lei
„Contribuția unității la asigurările sociale”			– 650 000 lei
			– 600 000 lei

2. În funcție de scopul pentru care se întocmesc, formulele contabile sunt de două feluri: de înregistrare curentă și de stornare. Atât formulele contabile de înregistrare curentă, cât și cele de stornare, după modul de înscriere a sumelor în conturile corespondente pot fi: în negru sau în roșu.

Formulele contabile de înregistrare curentă sunt acelea care se întocmesc pentru înregistrarea operațiilor economice care au loc în mod obișnuit, curent, și care au cea mai mare frecvență în practica de contabilitate. Caracteristica acestora constă în faptul că înscrierea sumelor se face în negru; sumele respective se adună între ele, atât în debitul, cât și în creditul contului.

La unele formule contabile de înregistrare curentă, puține la număr, înscrierea sumelor se face în roșu (sau în negru, dar încadrate în chenar, ceea ce echivalează cu înscrierea în roșu), și au semnificația unor sume cu semnul (–), care se scad din sumele înscrise în negru, atât în debit cât și în credit. Astfel de formule contabile servesc la înregistrarea unor operații economice curente cu caracter special, care au ca scop rectificarea prin scădere a valorii unor mijloace economice înregistrate anterior la prețuri sau la costuri mai mari decât cele efective, în scopul aducerii lor la nivelul prețurilor sau costurilor efective, motiv pentru care se mai numesc și *formule contabile de rectificare*. Această situație se întâlnește la majoritatea categoriilor de stocuri din producție proprie, în special la produse finite, când acestea sunt înregistrate în momentul obținerii la preț standard sau prestabilit, iar la sfârșitul lunii când se calculează costul efectiv, acestea trebuie să fie corectate și aduse la nivelul costului efectiv. Întrucât aceste prețuri sau costuri sunt în unele cazuri mai mari decât cele efective, se impune rectificarea lor la sfârșitul lunii cu suma înregistrată în plus, care pentru întreprindere reprezintă o diferență favorabilă deoarece costul efectiv este mai mic decât prețul de înregistrare, operație ce se realizează cu ajutorul formulei contabile de înregistrare în roșu.

În situația inversă când costul sau prețul efectiv este mai mare decât prețul sau costul de înregistrare, diferența fiind nefavorabilă, rectificarea se face prin aceeași formulă contabilă, dar cu suma înregistrată în negru, deoarece trebuie să se adune la costul sau prețul înregistrat în timpul lunii (care a fost mai mic) pentru a ajunge la costul sau prețul efectiv.

Formulele contabile de stornare reprezintă o modalitate specifică contabilității de corectare a unor erori săvârșite anterior cu ocazia înregistrării în conturi a sumelor din operațiile economice și financiare care au avut loc în activitatea întreprinderii. Necesitatea efectuării unor asemenea formule contabile decurge din

faptul că în conturi nu se admit corectări de sume înregistrate greșit prin ștergerea sau tăierea lor și înscrierea apoi a sumelor corecte.

După modul de înscriere a sumei în formulele contabile de stornare, acestea pot fi de două feluri, și anume: formule contabile de stornare în negru și formule contabile de stornare în roșu.

Stornarea în negru constă în anularea unei formule contabile efectuate anterior greșit prin inversarea ei, înscriind suma tot în negru, și apoi se întocmește formula contabilă corectă.

De exemplu: să presupunem că întreprinderea se aprovizionează cu obiecte de inventar de la furnizori în valoare de 450.000 lei. Formula contabilă de înregistrare a acestei operații s-a stabilit greșit la ambele conturi corespondente, astfel:

$$\text{a) } \underline{\text{„Obiecte de inventar”}} = \underline{\text{„Creditori diverși”} - 450.000 \text{ lei}}$$

În formă sistematică, această înregistrare se reflectă astfel:

„Obiecte de inventar”				„Creditori diverși”			
D.		C.		D.		C.	
Ⓐ	450 000	450 000	Ⓑ	450 000	450 000	Ⓐ	
RULAJ	450 000	450 000	RULAJ	450 000	450 000	RULAJ	
TOTAL	450 000	450 000	TOTAL	450 000	450 000	TOTAL	
SUME			SUME			SUME	

Ulterior, printr-o analiză contabilă atentă, se observă că formula contabilă întocmită este greșită, din care cauză se procedează la stornarea în negru, astfel:

$$\text{b) } \underline{\text{„Creditori diverși”}} = \underline{\text{„Obiecte de inventar”} - 450.000 \text{ lei}}$$

Se reprezintă și această înregistrare în formă sistematică în conturile de mai sus, apoi se calculează soldurile conturilor din care rezultă că sumele înregistrate anterior au fost anulate.

După anularea înregistrării efectuate greșit, se procedează la întocmirea formulei contabile corecte, astfel:

$$\text{c) } \underline{\text{„Obiecte de inventar”}} = \underline{\text{„Furnizori”} - 450.000}$$

În formă sistematică această înregistrare se prezintă astfel:

„Obiecte de inventar”		„Furnizori”	
D.	C.	D.	C.
Ⓒ	450 000		Ⓒ

Înregistrare corectă

Stornarea în roșu constă în anularea unei formule contabile efectuate anterior greșit, prin repetarea ei, dar cu suma înscrisă în roșu (sau în negru dar încadrată în chenar) și apoi întocmirea formulei contabile corecte în negru.

Pentru exemplificare se pornește de la aceeași formulă contabilă efectuată anterior greșit, la stornarea în roșu (punctul a), care se reprezintă în formă sistematică, astfel:

D.	„Obiecte de inventar”	C.	D.	„Creditori diverși”	C.
Ⓐ	450 000	←	→	450 000	Ⓐ
Ⓓ	<u>450 000</u>	←	→	<u>450 000</u>	Ⓓ
RULAJ	0			0	RULAJ
	0	SOLD	SOLD	0	

S-a corectat înregistrarea (a), dar cu suma înscrisă în roșu (sau în negru dar încadrată în chenar), astfel:

$$\text{d) } \underline{\text{„Obiecte de inventar”}} = \underline{\text{„Creditori diverși”} - \boxed{450.000}}$$

Această formulă contabilă de stornare în roșu se reprezintă în formă sistematică în conturile deschise mai sus, iar pentru a constata dacă înregistrarea efectuată anterior greșit a fost anulată, se stabilește soldul conturilor care trebuie să fie zero.

În continuare se procedează la întocmirea formulei contabile corecte, astfel:

$$\text{e) } \underline{\text{„Obiecte de inventar”}} = \underline{\text{„Furnizori”} - 450.000 \text{ lei}}$$

Reprezentarea acestei formule contabile în formă sistematică se prezintă astfel:

D.	„Obiecte de inventar”	C.	D.	„Furnizori”	C.
Ⓔ	450 000			450 000	Ⓔ
		Înregistrare corectă			

Din analiza comparativă a celor două modalități de efectuare a stornării (conform înregistrărilor sistematice) se constată că în ambele cazuri se ajunge la același sold final în conturi și deci se atinge scopul propus de corectare a înregistrărilor contabile eronate. Stornarea în negru are însă dezavantajul față de stornarea în roșu că duce, pe de o parte, la denaturarea rulajelor conturilor folosite pe care le mărește artificial ca sume care în realitate nu corespund unor operații economice, ci unor operații de corectare, așa cum este cazul conturilor „Obiecte de inventar” și „Creditori diverși”, care prezintă atât rulaj debitor cât și rulaj creditor de câte 450.000 lei, deși în realitate rulajul lor este zero (cum se prezintă situația la stornarea în roșu), și pe de altă parte, la stabilirea, în anumite cazuri, a unor corespundențe ireale între conturi. Pentru aceste motive se recomandă folosirea stornării în roșu.

Rezultă că numai printr-o analiză contabilă atentă se poate ajunge la întocmirea unor formule contabile corecte și deci la înregistrarea operațiilor

economico-financiare în conturi cu maximum de exactitate, astfel încât, informațiile furnizate de contabilitate să exprime realitatea, iar deciziile adoptate pe baza lor să fie fundamentate științific.

De menționat că, în activitatea practică, modelul general al analizei contabile, cu parcurgerea celor patru etape prezentate anterior, este valabil întotdeauna numai pentru operațiile economico-financiare care implică în mod direct la înregistrarea lor, conturi de mijloace economice și surse economice și numai în parte, și conturi de procese economice. Totodată, în activitatea practică, pe lângă astfel de cazuri, există operații cu mijloace economice la a căror înregistrare se folosesc unele conturi intermediare, impuse de necesități practice de rezolvare a unor cazuri, precum și operații privind procesele economice care se reflectă în conturi ce nu apar în bilanț. În prima situație se încadrează unele conturi rectificative de mijloace economice, cum sunt: „Amortizări privind imobilizările”, „Uzura obiectelor de inventar”, „Diferențe de preț la produse”, etc. În cea de a doua situație se încadrează conturile de cheltuieli și venituri care de regulă se închid la sfârșitul exercițiului financiar și nu apar ca posturi de bilanț. În aceste cazuri, înregistrarea corectă, științifică a operațiilor economice în conturi necesită, de asemenea, efectuarea analizei contabile. Modelul de analiză diferă însă de cel general și el are în vedere și particularitățile fiecărei operații economice în parte. Deci, în afara transpunerii în modelul general al analizei contabile, trebuie să se țină seama de particularitățile și conținutul lor economic precum și de scopul urmărit. O astfel de analiză contabilă bazată pe numeroase elemente specifice ale operațiilor economico-financiare în cauză, ale cărui model se particularizează de la caz la caz pentru a fi efectuată în mod științific, necesită cunoașterea conținutului economic, a funcției economice și a funcției contabile a fiecărui cont în parte.

În concluzie analiza contabilă permite înregistrarea corectă, rațională, științifică a operațiilor economice și financiare în conturi, și nu în mod intuitiv și mecanicist, motiv pentru care utilizarea ei este obligatorie.

3.2.1.8. Clasificarea conturilor

3.2.1.8.1. Conținutul, importanța și criteriile de clasificare a conturilor

Clasificarea conturilor constă în sistematizarea conturilor potrivit caracteristicilor comune și specifice ale acestora prin încadrarea lor în clase, grupe și subgrupe de conturi, după anumite criterii, cu scopul de a realiza o ordine în mulțimea conturilor folosite de contabilitatea curentă.

Clasificarea conturilor are o importanță deosebită din următoarele puncte de vedere:

- dă posibilitatea studierii sistematice și generalizate a conturilor, asigurând cunoașterea legăturilor reciproce dintre ele;

– permite asimilarea cu ușurință a conținutului economic și a funcției contabile a conturilor;

– ajută la înțelegerea structurii planurilor de conturi ale diferitelor ramuri de activitate;

– constituie un mijloc eficient de cunoaștere a obiectului contabilității.

Clasificarea conturilor poate fi realizată după mai multe criterii, fiecare dintre ele caracterizând sistemul conturilor dintr-un anumit punct de vedere.

Din punct de vedere al criteriilor folosite, conturile se împart în clase, iar în cadrul claselor *în grupe* și subgrupe de conturi.

Principalele criterii după care se clasifică conturile sunt următoarele: conținutul economic al conturilor, funcția contabilă, sfera de cuprindere și finalitatea informațiilor pe care le furnizează.

Dintre acestea, cel mai important este criteriul conținutului economic al conturilor, având un caracter științific care izvorăște din interdependența elementelor care alcătuiesc conținutul economic al conturilor: mijloacele, sursele, procesele, inclusiv rezultatele.

Din acest punct de vedere, conturile se împart în următoarele patru clase: clasa conturilor mijloacelor economice, clasa conturilor surselor economice, clasa conturilor proceselor economice și clasa conturilor în afara bilanțului. Aceste clase de conturi pun în evidență, prin conținutul lor, toate componentele obiectului contabilității.

Din punct de vedere al *funcției contabile* conturile se împart în două clase: clasa conturilor de activ și clasa conturilor de pasiv. Aceasta este cea mai generală clasificare, care permite încadrarea tuturor conturilor în conturi de activ și conturi de pasiv, și decurge din cele două părți ale bilanțului, care poartă aceeași denumire, cu excepția conturilor în afara bilanțului.

Din punctul de vedere al *sferei de cuprindere* se disting două clase de conturi: clasa conturilor sintetice și clasa conturilor analitice. La rândul ei, clasa conturilor analitice, în funcție de etalonul de evidență folosit cuprinde două grupe, astfel: grupa conturilor analitice valorice și grupa conturilor cantitativ-valorice.

Din punctul de vedere al *finalității informațiilor* pe care le furnizează conturile se împart în două mari clase: clasa conturilor de gestiune externă, cuprinzând conturile care furnizează informațiile de bilanț și clasa conturilor de gestiune internă, cuprinzând conturile care furnizează informațiile pentru întocmirea contului de rezultate.

Pentru formarea imaginii de ansamblu asupra sistemului de conturi, în tabelul următor se prezintă schema generală de clasificare a conturilor după conținutul economic.

Tabelul 3.8

**SCHEMA DE CLASIFICARE A CONTURILOR
DUPĂ CONȚINUTUL ECONOMIC**

Clasa	Grupa	Subgrupa	Simbolul	Denumirea conturilor	Funcția contabilă
0	1	2	3	4	5
1. Conturi de mijloace economice	1.1. Conturi de active imobilizate	1.1.1. Conturi de imobilizări necorporale	201	Cheltuieli de constituire	A
			203	Cheltuieli de cercetare-dezvoltare	A
			205	Concesiuni, brevete, licențe și alte drepturi și valori similare	A
			207	Fondul comercial	A
			208	Alte imobilizări	A
		1.1.2. Conturi de imobilizări corporale	211	Terenuri	A
			212	Mijloace fixe	A
		1.1.3. Conturi de imobilizări financiare	261	Titluri de participare	A
			262	Titluri imobilizate ale activității de portofoliu	A
			267	Creanțe imobilizate	A
		1.1.4. Conturi rectificative de imobilizări	280	Amortizări privind imobilizările necorporale	P
			281	Amortizări privind imobilizările corporale	P
			290	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale	P
			291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale	P
			296	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare	P
	1.2. Conturi de active circulante	1.2.1. Conturi de stocuri	300	Materii prime	A
			301	Materiale consumabile	A
			321	Obiecte de inventar	A
			331	Produse în curs de execuție	A
			341	Semifabricate	A
			345	Produse finite	A
			346	Produse reziduale	A
			361	Animale și păsări	A
			371	Mărfuri	A
			381	Ambalaje	A
		1.2.2. Conturi de creanțe	411	Clienți	A
			413	Efecte de primit	A
			416	Clienți incerti	A
			425	Avansuri acordate personalului	A
			456	Decontori cu asociații privind capitalul	A
			461	Debitori diverși	A
			471	Decontări din operațiuni în curs de clasificare	A

0	1	2	3	4	5
		1.2.3. Conturi de trezorerie	502	Acțiuni proprii	A
			503	Acțiuni	A
			505	Obligațiuni emise și răscumpărate	A
			506	Obligațiuni	A
			511	Valori de încasat	A
			512	Conturi curente la bănci	Bif.
			518	Dobânzi	P
			519	Credite bancare pe termen scurt	P
			531	Casa	A
			532	Alte valori	A
			541	Acreditiv	A
			542	Avansuri de trezorerie	A
		1.2.4. Conturi rectificative de active circulante	322	Uzura obiectelor de inventar	P
			308	Diferențe de preț la materii prime și materiale	A
			328	Diferențe de preț la inventar	A
			348	Diferențe de preț la produse	A
			368	Diferențe de preț la animale și păsări	A
			378	Diferențe de preț la mărfuri	A
			390	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	P
			391	Provizioane pentru deprecierea materialelor consumabile	P
			392	Provizioane pentru deprecierea obiectelor de inventar	P
			394	Provizioane pentru deprecierea produselor	P
			396	Provizioane pentru deprecierea animalelor	P
			397	Provizioane pentru deprecierea mărfurilor	P
			398	Provizioane pentru deprecierea ambalajelor	P
			491	Provizioane pentru deprecierea creanțelor	P
			590	Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament	P
2. Conturi de surse economice	2.1. Conturi de surse proprii	2.1.1. Conturi de surse proprii permanente	101	Capital social	P
			104	Prime legate de capital	P
			105	Diferențe din reevaluare	P
			106	Rezerve	P
			107	Rezultatul reportat	P
			108	Contul întreprinzătorului	P
			111	Fondul de dezvoltare	P
			112	Fondul de participare la profit	P
			118	Alte fonduri	P
			131	Subvenții pentru investiții	P
			141	Provizioane reglementate	P
			151	Provizioane pentru riscuri și cheltuieli	P

0	1	2	3	4	5
	2.2. Conturi de surse străine	2.2.1. Conturi de împrumuturi și datorii asimilate	161	Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni	P
			162	Credite bancare pe termen lung și mijlociu	P
			166	Datorii legate de participații	P
			167	Alte împrumuturi și datorii asimilate	P
			168	Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate	P
		2.2.2. Conturi de surse temporare a) comerciale b) salariale, fiscale și sociale c) alte surse străine	401	Furnizori	P
			404	Furnizori de imobilizări	P
			403	Efecte de plată	P
			408	Furnizori – facturi nesosite	P
			421	Personal – remunerații datorate	P
			423	Personal – ajutoare materiale și protecția socială	P
			424	Participarea salariaților la profit	P
			427	Rețineri din remunerații datorate terților	P
			431	Asigurări sociale	P
			437	Ajutor de șomaj	P
			441	Impozit pe profit	P
			442	Taxa pe valoarea adăugată	P
			444	Impozitul pe salarii	P
			447	Fonduri speciale – taxe și vărsăminte asimilate	P
			457	Dividende de plată	P
			462	Creditori diverși	P
3. Conturi de procese economice	3.1. Conturi de cheltuieli	3.1.1. Conturi de cheltuieli de exploatare	600	Cheltuieli cu materiile prime	A
			601	Cheltuieli cu materiale consumabile	A
			602	Cheltuieli cu obiectele de inventar	A
			603	Cheltuieli privind baracamentele și amenajările provizorii	A
			604	Cheltuieli cu materiale nestocabile	A
			605	Cheltuieli cu energia și apa	A
			606	Cheltuieli cu animalele și păsările	A
			607	Cheltuieli privind mărfurile	A
			608	Cheltuieli privind ambalajele	A
			611	Cheltuieli cu întreținerile și reparațiile	A
			612	Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile	A
			613	Cheltuieli cu primele de asigurare	A
			614	Cheltuieli cu studiile și cercetările	A
			621	Cheltuieli cu colaboratorii	A
			622	Cheltuieli cu comisioanele și onorariile	A
			623	Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate	A
			624	Cheltuieli cu transportul de bunuri și personal	A

0	1	2	3	4	5
			625	Cheltuieli cu deplasări, detașări, transferări	A
			627	Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate	A
			628	Alte cheltuieli cu serviciile prestate de terți	A
			631	Cheltuieli cu impozitul pe salarii	A
			635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte	A
			641	Cheltuieli cu remunerațiile personalului	A
			645	Cheltuieli privind asigurările și protecția socială	A
			648	Alte cheltuieli de exploatare	A
		3.1.2. Conturi de cheltuieli financiare	663	Pierderi din creanțe legate de participații	A
			664	Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate	A
			665	Cheltuieli din diferențe de curs valutar	A
			666	Cheltuieli privind dobânzile	A
			667	Cheltuieli privind sconturile acordate	A
			668	Alte cheltuieli financiare	A
		3.1.3. Conturi de cheltuieli excepționale	671	Cheltuieli privind operațiunile de gestiune	A
			672	Cheltuieli privind operațiunile de capital	A
		3.1.4. Conturi de cheltuieli cu amortizările și provizioanele	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele	A
			686	Cheltuieli financiare privind amortizările și provizioanele	A
			687	Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele	A
		3.1.5. Conturi de cheltuieli cu impozitul pe profit	691	Cheltuieli cu impozitul pe profit	A
	3.2. Conturi de venituri	3.2.1. Conturi de venituri din exploatare	701	Venituri din vânzarea produselor finite	P
			702	Venituri din vânzarea semifabricatelor	P
			703	Venituri din vânzarea produselor reziduale	P
			704	Venituri din lucrări executate și servicii prestate	P
			707	Venituri din vânzarea mărfurilor	P
			708	Venituri din activități diverse	P
			711	Venituri din producția stocată	P
			741	Venituri din subvenții de exploatare	P
			758	Alte venituri din exploatare	P

0	1	2	3	4	5
		3.2.2. Conturi de venituri financiare	761	Venituri din participații	P
			764	Venituri din titluri de plasament	P
			765	Venituri din diferențele de curs valutar	P
			766	Venituri din dobânzi	P
			767	Venituri din sconturi obținute	P
			768	Alte venituri financiare	P
		3.2.3. Conturi din venituri excepționale	771	Venituri excepționale din operațiuni de gestiune	P
			772	Venituri din operațiuni de capital	P
		3.2.4. Conturi de venituri din provizioane	781	Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare	P
			786	Venituri financiare din provizioane	P
			787	Venituri excepționale din provizioane	P
	3.4. Conturi de rezultate financiare		121	Profit și pierdere	Bif.
			129	Repartizarea profitului	A
4. Conturi speciale			801	Angajamente acordate	–
			802	Angajamente primite	–
			803	Alte conturi în afara bilanțului	–
5. Conturi de gestiune	5.1. Conturi de decontări interne		901	Decontări interne privind cheltuielile	Bif.
			902	Decontări interne privind producția	Bif.
			903	Decontări interne privind diferențele de preț	A
	5.2. Conturi de calculație		921	Cheltuielile activității de bază	A
			922	Cheltuielile activităților auxiliare	A
			923	Cheltuieli comune secției	A
			924	Cheltuieli generale de administrație	A
			925	Cheltuieli de desfacere	A
	5.3. Conturi privind costul producției		935	Costul producției obținute	A
			936	Costul producției în curs de execuție	A

3.2.1.9. Planul de conturi general, planurile de conturi și instrucțiunile de aplicare a acestora

Planul de conturi general este un tablou al tuturor conturilor folosite de către un sector de activitate al economiei naționale. Acesta are la bază schema de clasificare a conturilor în funcție de conținutul lor economic, care cuprinde următoarele clase:

Clasa 1 – Conturi de capitaluri.

2 – Conturi de active imobilizate.

3 – Conturi de stocuri și producție în curs de execuție.

4 – Conturi de terți.

5 – Conturi de trezorerie.

6 – Conturi de cheltuieli.

7 – Conturi de venituri.

8 – Conturi speciale.

9 – Conturi de gestiune.

Corespunzător celor trei sectoare mari de activitate ale economiei naționale: sectorul economic, sectorul instituțiilor publice (de stat) și sectorul financiar-bancar, acesta se va diviza în trei cadre (subcadre) generale ale planurilor de conturi. Fiecare dintre aceste cadre generale reunesc și coordonează toate planurile de conturi ale ramurilor de activitate din sectoarele respective. Astfel cadrul general al planurilor de conturi pentru sectorul economic asigură coordonarea a 20 planuri de conturi ale celor 20 ramuri de activitate economică: industria, agricultura, construcții, comerț, etc.

În interiorul cadrelor generale ale planurilor de conturi, conturile sunt identificate prin denumirea lor și prin codul corespunzător, și sunt încadrate în clase, grupe și subgrupe de conturi.

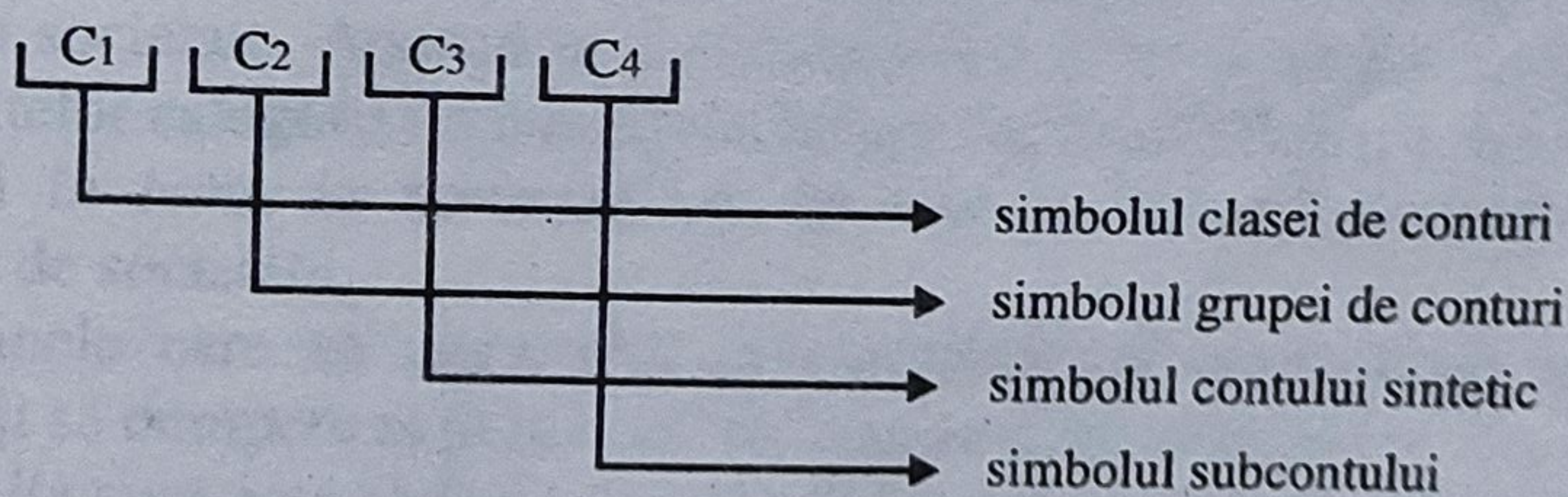
Codificarea sau simbolizarea cifrică a conturilor s-a făcut după metoda sistemului zecimal, potrivit căruia conturile folosite într-un sector de activitate al economiei naționale se împart în 10 clase, fiecare clasă poate cuprinde maximum 10 grupe de conturi, fiecare grupă poate cuprinde maximum 10 conturi sintetice, fiecare cont sintetic se poate desfășura pe 10 subconturi (conturi sintetice de gradul II), fiecare subcont se poate desfășura pe 10 conturi de gradul III, și așa mai departe, în funcție de nevoile de detalieri a informațiilor furnizate de conturi.

Clasele de conturi sunt simbolizate cu o cifră de la 1 la 9, clasa 0 (zero) nefiind utilizată.

Grupele de conturi din cadrul fiecărei clase sunt simbolizate cu două cifre: prima reprezentând simbolul clasei și a doua simbolul grupei.

Conturile sintetice sunt simbolizate cu trei cifre, primele două cifre reprezentând simbolul grupei și a treia cifră reprezentând simbolul contului sintetic de gradul I.

Subconturile sunt simbolizate cu patru cifre, primele trei cifre reprezentând simbolul contului sintetic, iar a patra cifră reprezentând simbolul subcontului.

Planul de conturi este un tablou al tuturor conturilor folosite în fiecare ramură de activitate în care conturile sunt identificate ca și în cadrul general, tot printr-un cod și denumire și sunt încadrate în clase și grupe de conturi specifice ramurii respective.

Pentru fiecare plan de conturi există instrucțiuni de aplicare a conturilor, prin care se reprezintă conținutul economic, funcția contabilă posibilă pentru fiecare cont, precum și modul de desfășurare a acestora în subconturi (analitice) pe feluri de elemente evidențiate.

Pe baza instrucțiunilor respective se asigură înregistrarea uniformă a fiecărui tip de operație economică, la toate unitățile de același tip și organizarea unitară a contabilității curente.

CAPITOLUL IV

ANALIZA ȘI FUNCȚIONAREA CONTURILOR

SUBCAPITOLUL 1

4.1. CONTURILE DE CAPITALURI

4.1.1. Conținutul și structura capitalului propriu

Capitalul întreprinderii reprezintă sursa proprie permanentă a activelor de patrimoniu.

Capitalul propriu este partea de capital pusă la dispoziția întreprinderii de către proprietari: întreprinzători individuali, asociați sau acționari și aparține de drept proprietarilor, deci, nu este exigibil (rambursabil). Capitalul propriu este completat de *capitalul străin* care provine de la terți și care este rambursabil, adică devine exigibil la un anumit termen, care poate fi termen lung sau termen scurt. Capitalul propriu împreună cu capitalul exigibil pe termen lung formează capitalul permanent al întreprinderii.

În capitalul propriu se mai cuprind și unele resurse neexigibile, create de întreprindere pe parcurs, din rezultatele obținute, cum sunt: primele legate de capital, rezervele, rezultatul reportat, subvențiile, profitul nerepartizat și provizioanele.

Pentru constituirea și formarea capitalului unei societăți comerciale sunt necesare mijloace materiale și bănești care sunt aduse de către asociați și acționari sub formă de aport la societate. *Aportul* este valoare pe care aceștia se angajează s-o aducă la societate. Aportul la societate poate fi de două feluri: *în natură*, sub forma diferitelor categorii de bunuri de natura imobilizărilor și activelor circulante materiale și *în bani*, în numerar sau în cont la bancă, conform statutului și contractului de societate.

Persoanele care se angajează să contribuie la constituirea unei societăți comerciale și să cumpere acțiunile acesteia se numesc *acționari*.

Acțiunile sunt acte (hârtii) de valoare care dau dreptul altor persoane fizice sau juridice de a participa la formarea capitalului unei societăți. Cumpărătorul acțiunilor, respectiv posesorul acestora devine coproprietar al întreprinderii respective, iar acțiunile pe care le posedă constituie *titluri de proprietate*. Proprietarii acțiunilor primesc anual o cotă-parte din profitul societății sub formă de *dividend*, nivelul acestuia nefiind stabilit anticipat, ci numai după încheierea exercițiului financiar în funcție de profitul obținut de societate și repartizat în acest scop. Încasarea dividendelor de către posesorii de acțiuni se face în baza *cupoanelor de dividend* care sunt atașate acțiunilor.

Acțiunile ca titluri de valoare care reprezintă fracțiuni din capitalul unei societăți, sunt stabilite la valori egale, suma respectivă poartă denumirea de *valoarea nominală a acțiunilor*. După emisiunea lor, acțiunile pot fi vândute – cumpărate, astfel putând avea două feluri de operațiuni economice: operațiuni de plasament și operațiuni de speculații.

Operațiunile de plasament au loc atunci când proprietarul având o sumă de bani disponibilă, o investește, o plasează în acțiuni pe care le păstrează o perioadă mai mare de timp în scopul obținerii anual a unui avantaj material sub formă de dividend. *Operațiunile de speculații* au loc atunci când deținătorul unei sume de bani cumpără acțiuni pentru a le vinde cu scopul de a obține un câștig imediat din diferența între prețul de vânzare și cel de cumpărare. Vânzarea – cumpărarea acțiunilor se face prin intermediul unei instituții specializate – *bursa de valori*.

În afară de valoarea nominală, acțiunile au și o valoare reală. *Valoarea reală* a acțiunilor este valoarea care stabilește pe piața hârtiilor de valoare în funcție de cerere și ofertă, și care poate fi mai mare sau mai mică decât valoarea nominală. Astfel, suma care se încasează în plus peste valoarea nominală se numește *primă de emisiune*, iar suma care nu se poate încasa din valoarea nominală (diferența în minus), se numește *diferență de emisiune*.

Cu ocazia înființării unei societăți comerciale au loc o serie de operațiuni economice, cum sunt: efectuarea cheltuielilor de constituire, subscrierea capitalului și vărsarea capitalului.

Subscrierea capitalului este operația prin care subscritorul declară și semnează pentru suma de bani și valoarea bunurilor cu care se angajează să participe la constituirea societății comerciale. O societate se poate constitui numai dacă întregul ei capital a fost subscris. Aportul în natură trebuie adus integral la constituirea societății, iar cel în bani poate fi adus parțial la constituire și în mai multe tranșe ulterioare, fără a depăși cinci ani.

Vărsarea capitalului este operația de punere la dispoziția societății a aporturilor în bani și în natură subscrise.

4.1.2. Contabilitatea operațiilor economice privind formarea capitalului propriu

Pentru evidențierea acțiunilor subscrise și a aportului în bani și în natură, precum și a altor operațiuni economice legate de formarea capitalului se utilizează conturile: 456 „Decontări cu asociații privind capitalul”, 101 „Capital social” și conturile de avere (mijloace materiale și bănești).

Contul 456 „Decontări cu asociații privind capitalul” este cont de creanțe, cu funcție contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă: capitalul subscris de acționari și asociați, în bani și în natură; valoarea primelor legate de capital; sumele plătite asociaților cu ocazia retragerii capitalului. *Creditul* acestui cont reflectă aporturile în bani și în natură aduse la societate, precum și capitalul social retras de către acționari sau asociați. *Soldul debitor*, reflectă aportul subscris la constituirea capitalului, dar nevărsat încă.

Contul 101 „Capital social” este utilizat pentru evidențierea capitalului social subscris și vărsat, în natură și în bani de către acționarii sau asociații societății, precum și majorările și reducerile capitalului societății. Este cont de surse proprii permanente și îndeplinește funcția contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă: capitalul social subscris de acționari sau asociați, în bani și/sau în natură; rezervele destinate creșterii capitalului social; profitul realizat în exercițiul anterior destinat creșterii capitalului; primele legate de capital, încorporate în capitalul social. *Debitul* acestui cont, reflectă: capitalul retras de către acționari sau asociați; pierderile realizate în exercițiile precedente care diminuează capitalul social; valoarea acțiunilor proprii anulate. Prezintă *sold creditor* care reflectă capitalul social subscris, vărsat și nevărsat.

Contabilitatea analitică a capitalului social se ține pe acționari sau asociați cuprinzând numărul și valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale subscrise, vărsate și nevărsate.

Contul sintetic 101 „Capital social” se desfășoară pe două subconturi, astfel:

1011 „Capital subscris nevărsat”

1012 „Capital subscris vărsat”.

Exemple de utilizare a conturilor menționate:

1. Pentru formarea capitalului unei societăți noi în sumă de 5.000.000 lei, un număr de 10 persoane subscriu să cumpere cele 1000 de acțiuni, emise cu valoarea nominală de 5000 lei.

Operația de subscriere a capitalului social produce o creștere a dreptului de creanță a întreprinderii asupra subscrisorilor și concomitent și cu aceasta, o creștere a capitalului subscris, dar nevărsat. Deci, o creștere de activ și o creștere de pasiv. Creșterea de activ se reflectă în *debitul* contului 456 „Decontări cu asociații privind capitalul”, iar creșterea de pasiv în *creditul* contului 1011 „Capital subscris nevărsat”. Formula contabilă va fi, următoarea:

456 „Decontări cu asociații privind capitalul”	= 1011 „Capital subscris nevărsat” – 5.000.000 lei
---	--

Capitalul subscris de 5.000.000 lei este format din valoarea a 400 de acțiuni pentru aport în natură și valoarea a 600 de acțiuni pentru aport în bani. Aportul în natură constă în următoarele bunuri economice: o clădire apreciată la valoarea de 1.000.000 lei; teren evaluat la 400.000 lei; 1 autocamion evaluat la 600.000 lei.

Pentru calcularea numărului de acțiuni ce trebuie atribuite pentru aporturile în natură se împarte valoarea aporturilor la valoarea nominală a unei acțiuni, astfel:

– 1 clădire 1.000.000 lei :	5000 lei/acțiune = 200 acțiuni
– terenul 400.000 lei :	5000 lei/acțiune = 80 acțiuni
– autocamionul 600.000 lei :	5000 lei/acțiune = 120 acțiuni
TOTAL 2.000.000 lei :	
	5000 lei/acțiune = 400 acțiuni

2. Se înregistrează aducerea aporturilor în natură la societate. Această operație produce, pe de o parte, creșterea elementelor de imobilizări corporale: clădiri, terenuri, mijloace de transport, iar pe de altă parte, micșorarea dreptului de creanță asupra subscritorilor. Deci, creșterea a trei elemente de activ și scăderea unui element tot de activ. Creșterile de activ se vor înregistra în *debitul* conturilor: „Clădiri”, „Terenuri”, „Mijloace de transport”, iar scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Decontări cu asociații privind capitalul”. Formula contabilă a acestei operații este următoarea:

%	=	456 „Decontări cu	– 2.000.000 lei
2121 „Clădiri”		asociații privind	– 1.000.000 lei
211 „Terenuri”		capitalul”	– 400.000 lei
2125 „Mijloace de transport”			– 600.000 lei

3. Se înregistrează trecerea capitalului din categoria „Capital subscris nevărsat” la categoria „Capital subscris vărsat”.

Această operație economică produce o diminuare în pasiv la elementul capital subscris nevărsat și o majorare tot în pasiv la elementul capital subscris vărsat. Diminuarea de pasiv se va reflecta în *debitul* contului „Capital subscris nevărsat”, iar majorarea de pasiv se va reflecta în *creditul* contului „Capital subscris vărsat”. Formula contabilă va fi deci:

1011 „Capital subscris nevărsat”	=	1012 „Capital subscris vărsat” – 2.000.000 lei
-------------------------------------	---	--

4. Se fac vărsămintele ce reprezintă contravaloarea celor 600 acțiuni pentru aport în bani.

Această operație economică produce, pe de o parte, creșterea numerarului din casieria întreprinderii, iar pe de altă parte, micșorarea dreptului de creanță asupra subscritorilor. Deci, o creștere de activ și o micșorare tot de activ. Creșterea de activ se va reflecta în *debitul* contului 531 „Casa”, iar micșorarea de activ în *creditul* contului 456 „Decontări cu asociații privind capitalul”. Această operație economică se va reflecta în conturi prin următoarea formulă contabilă:

531 „Casa”	=	456 „Decontări cu asociații privind capitalul” – 3.000.000 lei
------------	---	--

5. Se înregistrează trecerea capitalului din categoria „capital subscris nevărsat” în categoria „capital subscris vărsat”. Operația economică produce, pe de o parte, diminuarea capitalului subscris nevărsat – element de pasiv, și pe de altă parte, majorarea capitalului subscris vărsat – element tot de pasiv. Diminuarea de pasiv se va reflecta în *debitul* contului 1011 „Capital subscris nevărsat”, iar majorarea de pasiv se va reflecta în *creditul* contului 1012 „Capital subscris vărsat”. Deci, formula contabilă este:

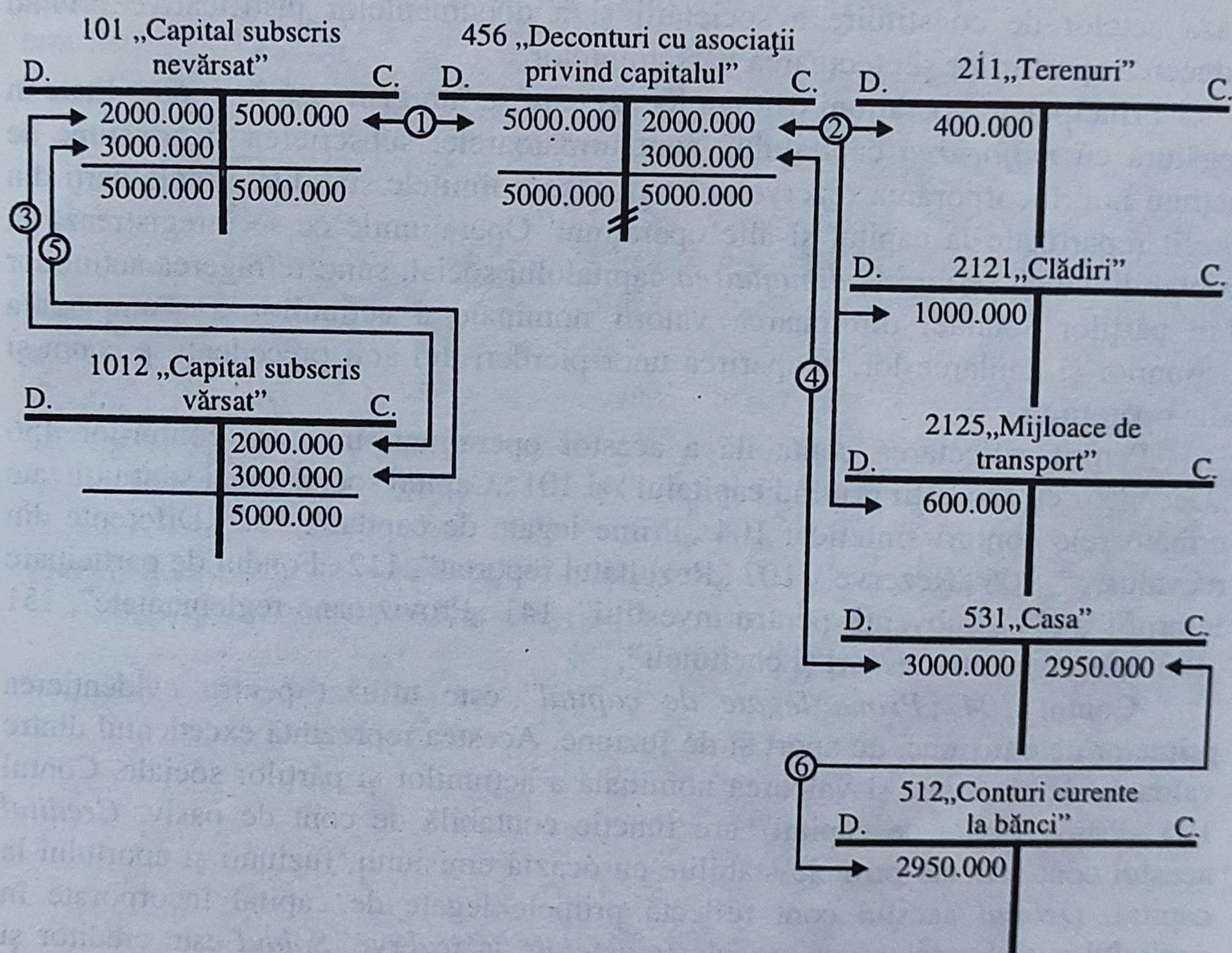
1011 „Capital subscris nevărsat”	=	1012 „Capital subscris vărsat” – 3.000.000 lei
----------------------------------	---	--

6. Se depune la bancă suma de 2.950.000 lei.

Această operație economică produce o micșorare a numerarului existent în casieria întreprinderii, element de activ și o majorare a disponibilului existent în contul curent de la bancă, element de activ. Micșorarea de activ se va reflecta în *creditul* contului de activ 531 „Casa”, iar majorarea de activ se va reflecta în *debitul* contului 512 „Conturi curente la bănci”. Formula contabilă va fi, următoarea:

$$\underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} = \underline{531 \text{ „Casa”}} - 3.000.000 \text{ lei}$$

Schematic, înregistrările sistematice privind constituirea societății comerciale și formarea capitalului acesteia se prezintă astfel:

Tabelul 3.9

BILANȚ DE CONSTITUIRE

ACTIV		PASIV	
Mijloace economice		Surse de finanțare	
întocmit la 1 martie 199...			
- Terenuri	400 000	- Capital subscris vărsat	5 000 000
- Clădiri	1 000 000		
- Mijloace de transport	600 000		
- Conturi curente la bănci	2 950 000		
- Casa	50 000		
TOTAL	5 000 000		5 000 000

4.1.3. Contabilitatea operațiilor de capital

Capitalul propriu este format din totalitatea capitalurilor individuale sau asociative care se înscriu în pasivul bilanțului și cuprind mai multe elemente, cum sunt: primele legate de capital, diferențele din reevaluare, rezervele, fondurile proprii, subvențiile pentru investiții, beneficiile din anii precedenți reportate, provizioanele reglementate.

Capitalul social este egal cu valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale, a rezervelor încorporate și a profitului repartizat pentru creșterea capitalului, precum și alte operațiuni care duc la modificarea mărimii acestuia. Așa cum s-a văzut, capitalul subscris și vărsat se înregistrează distinct în contabilitate pe baza actelor de constituire a societății și a documentelor justificative privind aducerea aporturilor și efectuarea vărsămintelor.

Principalele operațiuni care au loc, și care se înregistrează în contabilitate în legătură cu *majorarea* capitalului, sunt următoarele: subscrierea și emisiune de acțiuni noi, încorporarea rezervelor ce depășesc limitele stabilite, cotele-părți din profit repartizate la capital și alte operațiuni. Operațiunile ce se înregistrează în contabilitate cu privire la *diminuarea* capitalului social, sunt: retragerea acțiunilor sau părților sociale, diminuarea valorii nominale a acțiunilor, răscumpărarea acțiunilor și anularea lor, acoperirea unor pierderi din anii precedenți, precum și alte operațiuni.

Pentru reflectarea contabilă a acestor operațiuni, în afara conturilor 456 „Decontări cu asociații privind capitalul” și 101 „Capital social”, mai sunt utilizate următoarele conturi sintetice: 104 „Prime legate de capital”, 105 „Diferențe din reevaluare”, 106 „Rezerve”, 107 „Rezultatul reportat”, 112 „Fondul de participare la profit”, 131 „Subvenții pentru investiții”, 141 „Provizioane reglementate”, 151 „Provizioane pentru riscuri și cheltuieli”.

Contul 104 „*Prime legate de capital*” este utilizat pentru evidențierea primelor de emisiune, de aport și de fuziune. Acestea reprezintă excedentul dintre valoarea de emisiune și valoarea nominală a acțiunilor și părților sociale. Contul 104 „*Prime legate de capital*” are funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă primele stabilite cu ocazia emisiunii, fuziunii și aportului la capital. *Debitul* acestui cont reflectă primele legate de capital încorporate în capitalul social, precum și pe cele transferate la rezerve. *Soldul* este creditor și reflectă primele constituite și neutilizate.

Una din căile de majorare a capitalului societăților comerciale este și aceea de emisiune de acțiuni noi. Prețul de emisiune al noilor acțiuni poate fi superior valorii nominale a vechilor acțiuni. Acest lucru este justificat când patrimoniul net conferă acțiunilor o valoare intrinsecă superioară valorii nominale. De exemplu, după 5 ani situația patrimonială se prezintă astfel:

Active	= 9.000.000 lei
Capital social	= 5.000.000 lei
Rezerve	= 1.000.000 lei
Datorii	= 3.000.000 lei

Patrimoniul net = Activ – Datorii = 9.000.000 – 3.000.000 = 6.000.000 lei

Valoarea intrinsecă = $\frac{\text{Patrimoniul net}}{\text{Număr de acțiuni}} = \frac{6.000.000}{1.000} = 6.000 \text{ lei/acțiune}$

După 5 ani de funcționare a societății valoarea intrinsecă a unei acțiuni este de 6000 lei, față de 5000 lei, deci cu 1000 lei peste valoarea nominală.

Noile acțiuni vor fi emise la prețul de 6000 lei, deci cu o primă de emisiune de 1000 lei (adică diferența dintre valoarea de emisiune și valoarea nominală).

Exemple:

7. Se înregistrează majorarea capitalului societății cu 3.000.000 lei, prin subscrierea a 600 acțiuni noi la prețul de 6000 lei pe acțiune, deci cu o primă de emisiune de 1000 lei pe acțiune.

– creșterea de capital 600 acțiuni × 5000 lei = 3.000.000 lei

– prima de emisiune 600 (6000-5000) = 600.000 lei

Această operație economică de subscriere a unor acțiuni noi cu primă de emisiune determină o creștere a dreptului de creanță asupra subscriptorilor la elementul de activ „Decontări cu asociații privind capitalul”, o majorare a capitalului cu valoarea nominală a noilor acțiuni la elementul de pasiv „Capital subscris nevărsat” și o altă majorare, tot în pasiv, la elementul „Prime de emisiune”. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: 456 „Decontări cu asociații privind capitalul”, care fiind cont de activ se va debita cu creșterea de activ, 1011 „Capital subscris nevărsat”, cont de pasiv care se va credita cu majorarea capitalului în sumă de 3.000.000 lei, și 104 „Prime legate de capital”, cont de pasiv care, de asemenea, se va credita cu majorarea primelor de emisiune.

Formula contabilă va fi următoarea:

456 „Decontări cu asociații privind capitalul”	=	%	– 3.600.000 lei
		1011 „Capital subscris nevărsat”	– 3.000.000 lei
		104 „Prime legate de capital”	– 600.000 lei

8. Se înregistrează încasarea contravalorii acțiunilor subscrise.

Această operație produce o scădere la elementul de activ „Decontări cu asociații privind capitalul”, ceea ce semnifică micșorarea dreptului de creanță asupra subscriptorilor, și concomitent produce o creștere la elementul de activ „Casa”, ceea ce semnifică majorarea numerarului existent în casieria întreprinderii. Contul 456 „Decontări cu asociații privind capitalul” fiind de activ și având de înregistrat o scădere se va credita, iar contul 531 „Casa” fiind cont de activ și înregistrând o creștere, se va debita.

Deci, formula contabilă este următoarea:

531 „Casa” = 456 „Decontări cu asociații privind capitalul” – 3.600.000 lei

9. Concomitent cu efectuarea vărsămintelor se înregistrează trecerea capitalului din categoria „capital subscris nevărsat” la categoria „capital subscris vărsat”.

Această operație economică determină o modificare în sensul scăderii la elementul de pasiv „Capital subscris nevărsat” și concomitent și cu aceeași sumă o majorare tot în pasiv la elementul „Capital subscris vărsat”. Formula contabilă este deci:

$$1011 \text{ „Capital subscris nevărsat”} = 1012 \text{ „Capital subscris vărsat”} - 3.000.000 \text{ lei}$$

Bilanțul contabil întocmit după emisiunea de acțiuni noi se prezintă astfel:

Tabelul 3.10

BILANȚ
DUPĂ EMISIUNEA DE ACȚIUNI NOI

ACTIV	SUME	PASIV	SUME
– Active vechi	9 000 000	– Capital vechi	5 000 000
– Active noi	3 600 000	– Capital nou	3 000 000
		– Prime de emisiune	600 000
		– Rezerve	1 000 000
		– Datorii	3 000 000
TOTAL	12 600 000	TOTAL	12 600 000

Calculând valoarea intrinsecă a acțiunilor, se constată că aceasta a rămas neschimbată.

$$\text{Valoarea intrinsecă} = \frac{12\,600\,000 - 3\,000\,000}{1\,600} = 6\,000 \text{ lei/acțiune}$$

Primele de emisiune sunt folosite pentru acoperirea cheltuielilor făcute cu emisiunea de acțiuni și pentru majorarea capitalului și rezervelor. De exemplu:

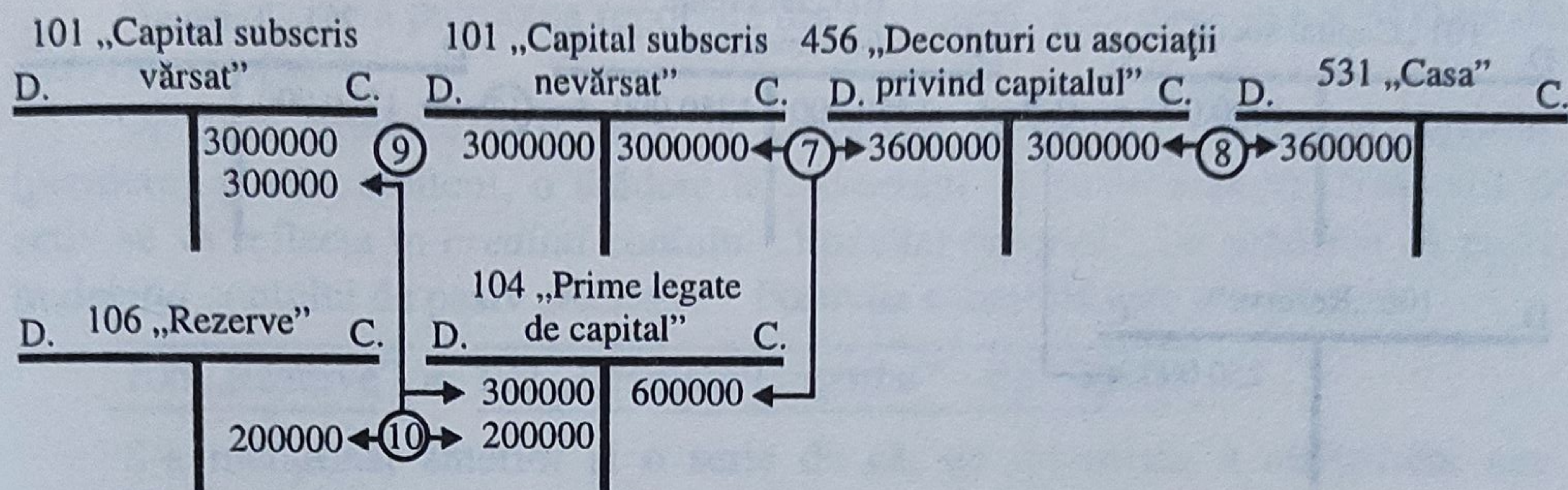
10. Din primele constituite sunt utilizate 300.000 lei pentru majorarea capitalului și 200.000 lei pentru majorarea rezervelor.

Această operație economică produce o micșorare la elementul de pasiv „prime legate de capital”, și totodată majorarea a două elemente din pasiv: „Capital social” și „Rezerve”. Micșorarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului 104 „Prime legate de capital”, iar creșterile de pasiv se vor înregistra în *creditul* conturilor 101 „Capital social” și 106 „Rezerve”.

Formula contabilă este următoarea:

104 „Prime legate de capital”	=	%	– 500.000 lei
		101 „Capital social”	– 300.000 lei
		106 „Rezerve”	– 200.000 lei

Schematic, înregistrările privind contabilitatea majorării capitalului prin emisiunea de noi acțiuni cu primă și de utilizare a primelor constituite se prezintă astfel:

Contul 105 „Diferențe din reevaluare” este utilizat pentru evidențierea diferențelor din reevaluarea elementelor de activ și de pasiv, potrivit normelor legale. Acestea se determină ca diferență între valoarea de utilitate și valoarea de intrare în patrimoniu (contabilă). De menționat că, numai diferențele mai mari se evidențiază în acest cont, iar utilizarea acestora se face în scopul majorării capitalului și/sau a rezervelor.

Exemple de utilizare a acestui cont.

11. Se înregistrează diferența pozitivă în sumă de 1.250.000 lei rezultată în urma reevaluării unui teren.

Operația produce o creștere la elementul de activ „Terenuri” și concomitent o majorare la elementul de pasiv „Diferențe din reevaluare”. Conturile corespondente sunt 211 „Terenuri”, care fiind cont de activ și având de înregistrat o creștere, se va *debita*, și contul 105 „Diferențe din reevaluare”, care fiind cont de pasiv și având de înregistrat o creștere, se va *credita*. Deci, formula contabilă este următoarea:

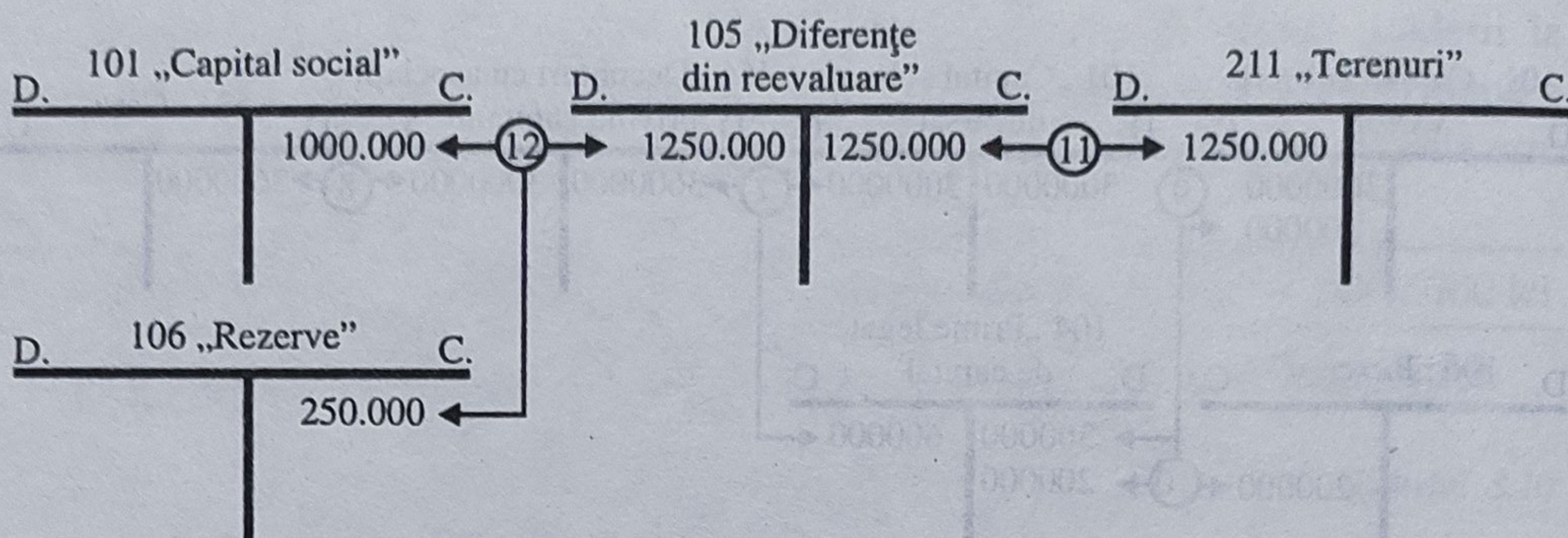
$$211 \text{ „Terenuri”} = 105 \text{ „Diferențe din reevaluare”} - 1.250.000 \text{ lei}$$

12. Se hotărăște utilizarea diferențelor din reevaluare, astfel: 1.000.000 lei pentru majorarea capitalului și 250.000 lei pentru majorarea rezervelor.

Operația produce o diminuare la elementul de pasiv „Diferențe de reevaluare” și o majorare la elementele de pasiv: „Capital social” și „Rezerve”. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: 105 „Diferențe din reevaluare” care se va *debita* cu scăderile de pasiv, și conturile 101 „Capital social” și 106 „Rezerve” care se vor *credita* cu creșterile de pasiv. Formula contabilă este, următoarea:

105 „Diferențe din reevaluare”	=	%	- 1.250.000 lei
		101 „Capital social”	- 1.000.000 lei
		106 „Rezerve”	- 250.000 lei

Schematic, înregistrările privind contabilitatea constituirii și utilizării diferențelor din reevaluare se prezintă astfel:

Contul 106 „Rezerve” este utilizat pentru evidențierea rezervelor constituite și utilizate pe destinațiile date acestora.

Rezervele sunt resurse create în cadrul întreprinderii în scopul conservării și majorării capitalului.

Se pot constitui următoarele categorii de rezerve: rezerve legale, rezerve statutare și rezerve facultative.

Rezervele legale se constituie anual în conformitate cu prevederile legale, iar în caz de diminuare se completează conform prevederilor legale. De asemenea, rezervele legale pot fi majorate cu excedentul obținut prin emisiunea acțiunilor la un curs mai mare decât valoarea nominală, dacă acest excedent nu este utilizat la acoperirea cheltuielilor de emisiune. Aceste rezerve sunt utilizate pentru acoperirea pierderilor înregistrate în exercițiul financiar. Nu sunt utilizate în scopul majorării capitalului.

Rezervele statutare se constituie anual din profitul net obținut conform prevederilor din statutul societății și sunt utilizate, în special, pentru a fi încorporate în capital.

Rezervele facultative sunt alte rezerve neprevăzute de lege sau de statut și se constituie facultativ din profitul net obținut. Acestea sunt utilizate pentru acoperirea pierderilor, creșterea capitalului, sau în alte scopuri, în conformitate cu hotărârile adunărilor generale ale acționarilor sau asociaților.

Contul 106 „Rezerve” are funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă rezervele constituite. *Debitul* acestui cont reflectă rezervele utilizate. *Soldul creditor* reflectă rezervele constituite și neutilizate.

Exemple de utilizare a contului de rezerve.

13. Se constituie o rezervă din profitul obținut în sumă de 1.000.000 lei.

Această operație economică produce o majorare la elementul de activ „Repartizarea profitului” și concomitent o majorare la elementul de pasiv „Rezerve”. Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ

„Repartizarea profitului”, iar majorarea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Rezerve”. Deci, formula contabilă este:

$$\underline{129 \text{ „Repartizarea profitului”}} = \underline{106 \text{ „Rezerve”} - 1.000.000 \text{ lei}}$$

14. Se acoperă pierderea reportată din exercițiul precedent de 850.000 lei din rezerva constituită.

Operația produce o scădere la elementul de activ „Rezultatul reportat” (pierdere) și concomitent, o scădere la elementul de pasiv rezerve. Scăderea de activ se va reflecta în *creditul* contului „Rezultat reportat”, iar scăderea de pasiv, în *debitul* contului de pasiv „Rezerve”. Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{106 \text{ „Rezerve”}} = \underline{107 \text{ „Rezultatul reportat”} - 850.000 \text{ lei}}$$

S-a menționat anterior și o serie de căi de micșorare a capitalului unei societăți. În continuare se prezintă un asemenea exemplu.

15. Se răscumpără un număr de 100 acțiuni cu valoarea nominală de 5000 lei.

Această operație va produce o modificare în sensul creșterii la elementul de activ „Acțiuni proprii” și concomitent o modificare în sensul scăderii la elementul de activ „Casa”. Creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Acțiuni proprii”, iar scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Casa”. Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{502 \text{ „Acțiuni proprii”}} = \underline{531 \text{ „Casa”} - 500.000 \text{ lei}}$$

16. Se înregistrează anularea celor 100 de acțiuni răscumpărate.

Operația menționată va produce o modificare în sensul scăderii la elementul de activ „Acțiuni proprii” și concomitent o scădere la elementul de pasiv „Capital social”. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt „Acțiuni proprii” și „Capital social”. Contul „Acțiuni proprii” fiind cont de activ, scăderea de activ se va înregistra în credit, iar contul „Capital social” fiind cont de pasiv și având de înregistrat o scădere de pasiv, acesta se va înregistra în debit. Formula contabilă este, deci:

$$\underline{101 \text{ „Capital social”}} = \underline{502 \text{ „Acțiuni proprii”} - 500.000 \text{ lei}}$$

Contul 107 „Rezultatul reportat” este utilizat pentru evidențierea rezultatului exercițiului precedent a cărui repartizare a fost amânată de adunarea generală a acționarilor sau asociaților. Rezultatul nerepartizat poate fi pierdere sau profit, iar contul menționat are funcție contabilă de cont bifuncțional. *Debitul* acestui cont reflectă pierderea realizată în exercițiul precedent care nu a fost repartizată (acoperită), precum și profitul realizat în exercițiul precedent repartizat pentru creșterea capitalului sau constituirea rezervelor. *Creditul* acestui cont reflectă profitul din exercițiul precedent nerepartizat, pierderea reportată din exercițiul anterior, acoperită din profitul perioadei curente, precum și pierderea realizată în exercițiile anterioare care se acoperă din capitalul social. *Soldul debitor* reflectă pierderea nerepartizată, iar *soldul creditor* reflectă profitul nerepartizat.

Exemple de utilizare a acestui cont:

17. Se înregistrează pierderea din anul precedent de 700.000 lei, reportată anului curent.

Această operație produce o diminuare la elementul de activ, „Profit și pierdere” (sold debitor) și o majorare a elementului de activ „Rezultatul reportat” (sold debitor). Ținând seama de regulile de funcționare a conturilor de activ, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Rezultatul reportat”, iar diminuarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Profit și pierdere”. Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{107 \text{ „Rezultatul reportat”}} = \underline{121 \text{ „Profit și pierdere”} - 700.000 \text{ lei}}$$

18. Pentru acoperirea pierderii reportată din anul precedent adunarea generală hotărăște utilizarea rezervei existente (constituită în acest scop) de 150.000 lei și diminuarea capitalului social cu 550.000 lei.

Această operație economică are ca efect reducerea pierderii reportate din anul precedent, element de activ, și concomitent diminuarea elementelor de pasiv „Rezerve” și „Capital social”. Diminuarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Rezultatul reportat”, iar diminuările de pasiv se vor înregistra în *debitul* conturilor de pasiv „Rezerve” și „Capital social”.

Înregistrarea contabilă necesită următoarea formulă contabilă:

%	=	107 „Rezultatul reportat” – 700.000 lei
106 „Rezerve”		– 150.000 lei
101 „Capital social”		– 550.000 lei

19. Se înregistrează profitul obținut în exercițiul precedent și nerepartizat, reportat anului curent, în sumă de 900.000 lei.

Operația produce o diminuare a unui element de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor) și o majorare a unui element de pasiv „Rezultatul reportat” (sold creditor).

Diminuarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Profit și pierdere”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Rezultatul reportat”.

Formula contabilă va fi următoarea:

$$\underline{121 \text{ „Profit și pierdere”}} = \underline{107 \text{ „Rezultatul reportat”} - 900.000 \text{ lei}}$$

20. În anul curent, adunarea generală a acționarilor hotărăște utilizarea profitului reportat de 900.000 lei, astfel: 700.000 lei pentru majorarea capitalului social și 200.000 lei pentru majorarea rezervelor.

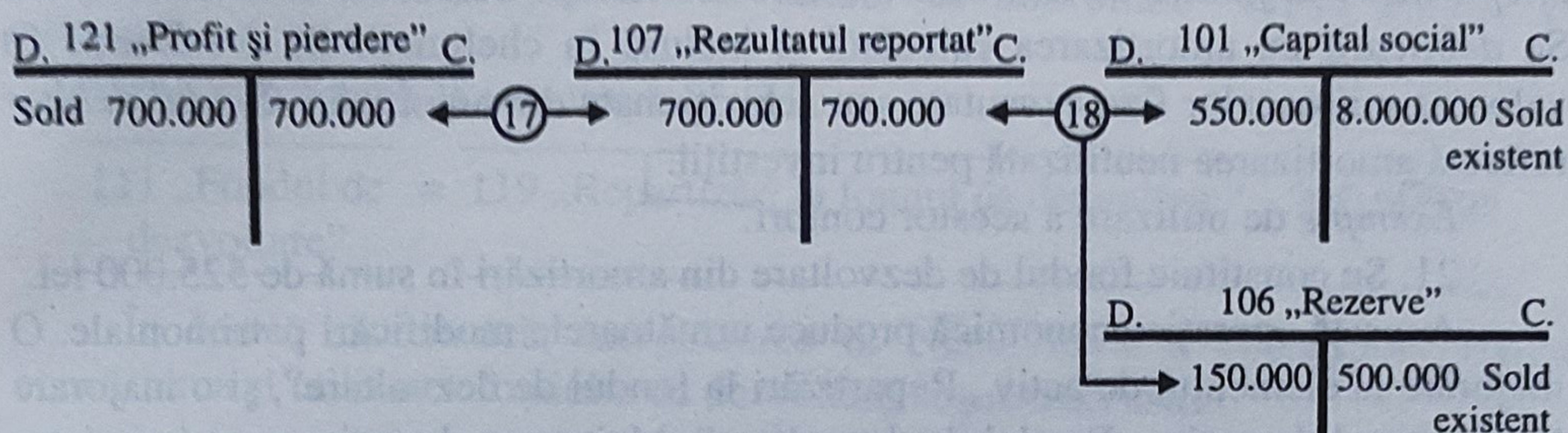
Această operație economică va produce o modificare în sensul scăderii la elementul de pasiv „Rezultatul reportat” (sold creditor) și modificarea în sensul creșterii a elementelor de pasiv „Capital social” și „Rezerve”. Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Rezultatul reportat”, iar creșterile de pasiv se vor înregistra în *creditul* conturilor „Capital social” și „Rezerve”.

Formula contabilă este următoarea:

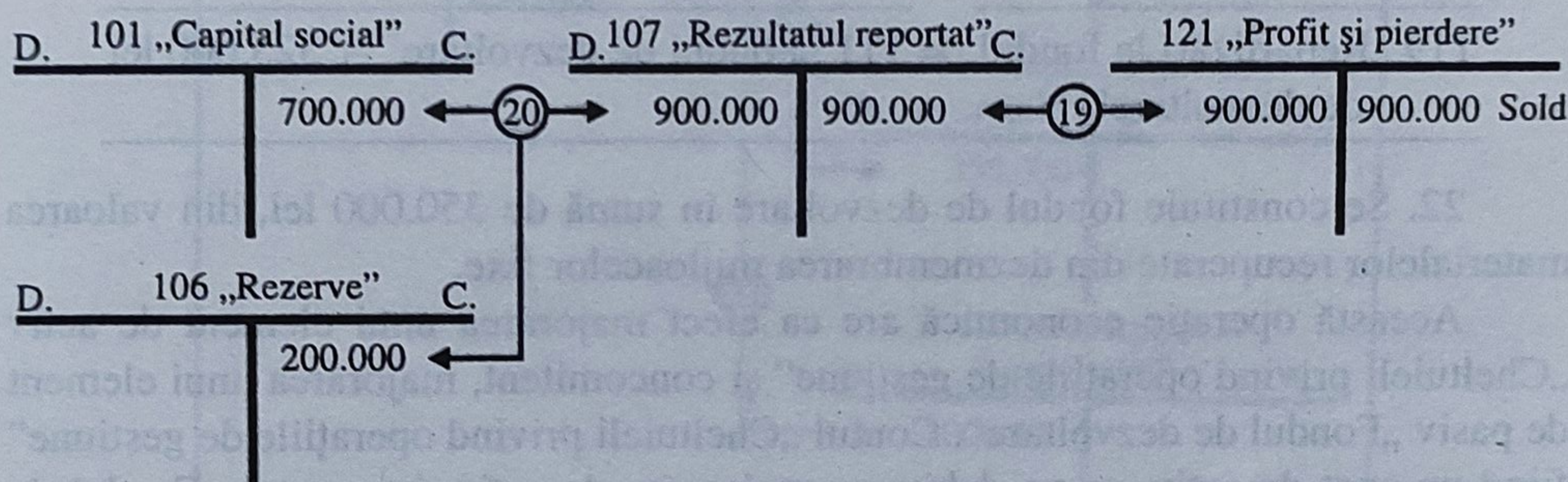
107 „Rezultatul reportat”	=	%	– 900.000 lei
		101 „Capital social”	– 700.000 lei
		106 „Rezerve”	– 200.000 lei

În formă sistematică, operațiile economice privind înregistrarea în contabilitate a rezultatelor reportate se prezintă, astfel:

a) *Pierdere reportată*

b) *Profit reportat*

4.1.4. Conturile de fonduri

În cadrul surselor proprii, alături de capitaluri și rezerve se mai cuprind și fondurile care se constituie prin autofinanțare, cum sunt: fondul de dezvoltare, fondul de participare la profit și alte fonduri.

Fondul de dezvoltare se constituie potrivit legii din amortizarea imobilizărilor, din profitul net al societăților comerciale, respectiv din veniturile realizate după acoperirea cheltuielilor la regiile autonome, din vânzarea activelor, din valorificarea materialelor rezultate din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune, precum și din alte surse. Fondul de dezvoltare constituit se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor de investiții privind dezvoltarea,

modernizarea, re tehnologizarea, rambursarea creditelor pentru investiții inclusiv plata dobânzilor aferente acestora, precum și alte cheltuieli de natura investițiilor.

Contul 111 „*Fondul de dezvoltare*” este cont de surse proprii, cu funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă fondul de dezvoltare constituit pe căile menționate. *Debitul* acestui cont reflectă fondul de dezvoltare utilizat pe direcțiile menționate. *Soldul creditor* reflectă fondul de dezvoltare existent.

La constituirea fondului de dezvoltare din amortizări intervine și contul 119 „*Repartizări la fondul de dezvoltare*”, care are funcție contabilă de cont de activ. Se *debitează* cu amortizarea calculată și inclusă în cheltuieli. Se *creditează* cu valoarea mijloacelor fixe executate sau achiziționate din amortizări. *Soldul debitor* reflectă amortizarea neutilizată pentru investiții.

Exemple de utilizare a acestor conturi.

21. Se constituie fondul de dezvoltare din amortizări în sumă de 525.000 lei.

Această operație economică produce următoarele modificări patrimoniale. O majorare la elementul de activ „*Repartizări la fondul de dezvoltare*”, și o majorare la elementul de pasiv, „*Fondul de dezvoltare*”. Majorarea de activ se va înregistra în contul „*Repartizări la fondul de dezvoltare*” în *debit*, iar majorarea de pasiv se va înregistra în contul „*Fondul de dezvoltare*” în *credit*. Deci formula contabilă este următoarea:

$$\frac{119 \text{ „Repartizări la fondul de dezvoltare”}}{\text{de dezvoltare}} = \frac{111 \text{ „Fondul de dezvoltare”} - 525.000 \text{ lei}}{\text{de dezvoltare}}$$

22. Se constituie fondul de dezvoltare în sumă de 350.000 lei, din valoarea materialelor recuperate din dezmembrarea mijloacelor fixe.

Această operație economică are ca efect majorarea unui element de activ „*Cheltuieli privind operațiunile de gestiune*” și concomitent, majorarea unui element de pasiv „*Fondul de dezvoltare*”. Contul „*Cheltuieli privind operațiunile de gestiune*” fiind un cont de activ, se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „*Fondul de dezvoltare*” se va *credita* cu majorarea de pasiv. Formula contabilă este următoarea:

$$\frac{671 \text{ „Cheltuieli privind operațiunile de gestiune”}}{\text{operațiunile de gestiune}} = \frac{111 \text{ „Fondul de dezvoltare”} - 350.000 \text{ lei}}{\text{de dezvoltare}}$$

23. Se constituie fondul de dezvoltare în sumă de 1.000.000 lei din profitul realizat în anul curent.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „*Repartizarea profitului*” și totodată, majorarea elementului de pasiv „*Fondul de dezvoltare*”. Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „*Repartizarea profitului*”, iar majorarea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „*Fondul de dezvoltare*”.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

$$129 \text{ „Repartizarea profitului”} = 111 \text{ „Fondul de dezvoltare”} - 1.000.000 \text{ lei}$$

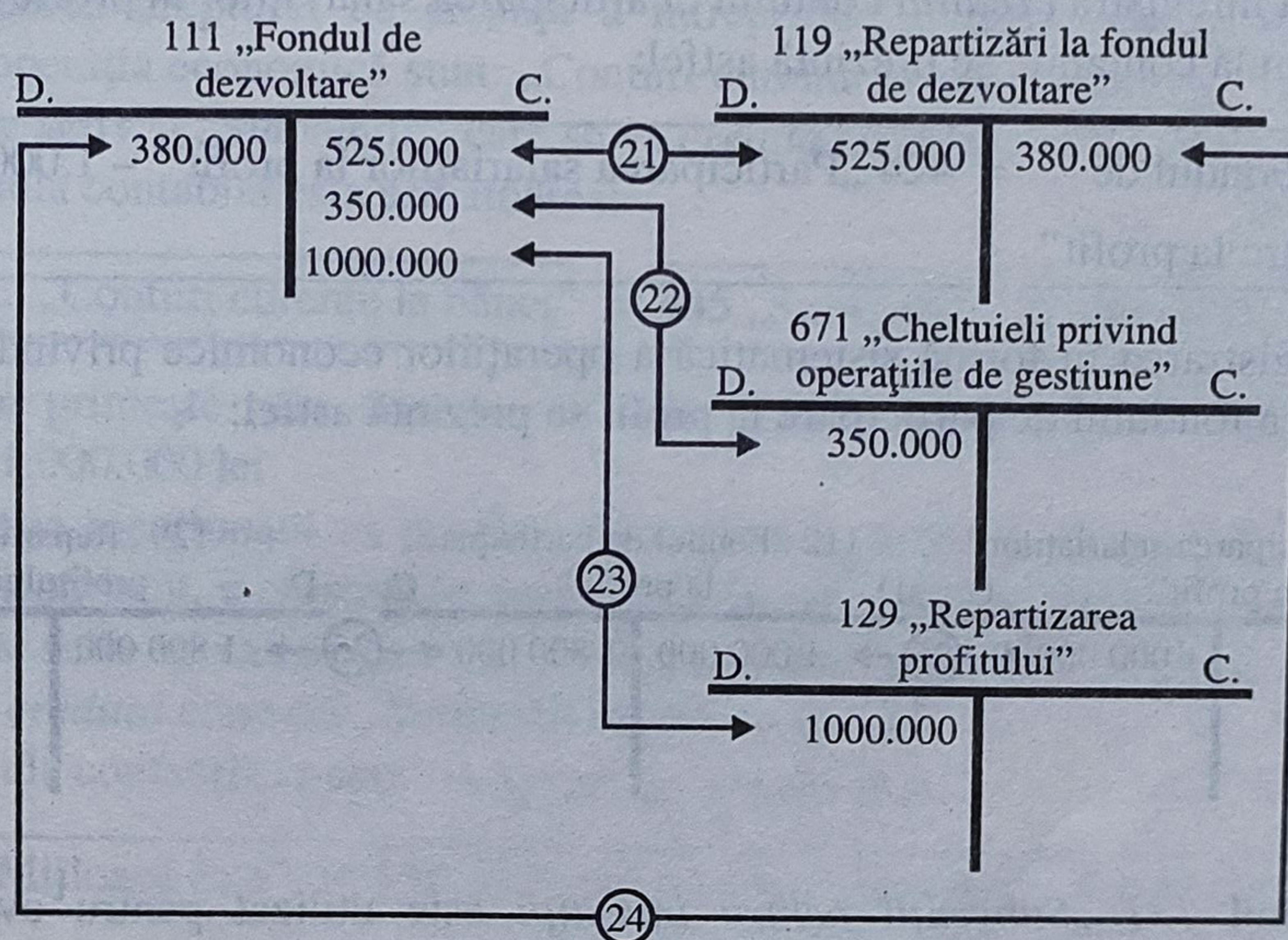
24. Se înregistrează diminuarea fondului de dezvoltare cu sumele ce reprezintă mijloacele fixe obținute din amortizări în sumă de 380.000 lei.

Această operație are ca efect micșorarea „Fondului de dezvoltare” existent, element de pasiv și concomitent, micșorarea elementului de activ „Repartizări la fondul de dezvoltare”. Contul „Fondul de dezvoltare” se va *debita* cu micșorarea de pasiv, iar contul „Repartizări la fondul de dezvoltare” se va *credita* cu micșorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$111 \text{ „Fondul de dezvoltare”} = 119 \text{ „Repartizări la fondul de dezvoltare”} - 380.000 \text{ lei}$$

În formă sistematică, înregistrarea în contabilitate a operațiilor privind constituirea și utilizarea fondului de dezvoltare se prezintă astfel:

Contul 112 *Fondul de participare la profit* este utilizat pentru evidențierea constituirii și utilizării fondului de participare la profit a salariaților societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat. Este cont de surse proprii, cu funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă profitul realizat în exercițiul curent repartizat pentru constituirea fondului de participare la profit. *Debitul* acestui cont reflectă sumele utilizate din fondul de participare la profit. *Soldul creditor* reflectă fondul de participare la profit existent.

Exemple de utilizare a acestui cont:

25. Din profitul realizat se repartizează suma de 1.800.000 lei pentru constituirea fondului de participare la profit.

Această operație economică produce o modificare în sensul creșterii la elementul de activ „Repartizarea profitului” și totodată, o modificare în sensul creșterii la elementul de pasiv „Fondul de participare la profit”. Creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Repartizarea profitului”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Fondul de participare la profit”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\frac{129 \text{ „Repartizarea profitului”}}{\text{}} = \frac{112 \text{ „Fondul de participare la profit”} - 1.800.000 \text{ lei}}{\text{}}$$

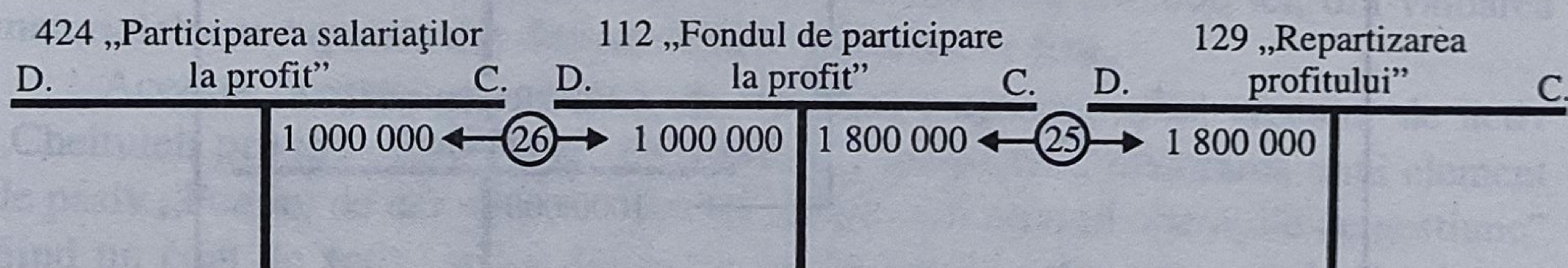
26. Adunarea generală a acționarilor hotărăște plata sumei de 1.000.000 lei din fondul de participare la profit, constituit.

Această operație economică produce o modificare în sensul scăderii elementului de pasiv „Fondul de participare la profit” și totodată, o creștere a elementului de pasiv „Participarea salariaților la profit”. Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Fondul de participare la profit”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Participarea salariaților la profit”.

Formula contabilă se prezintă astfel:

$$\frac{112 \text{ „Fondul de participare la profit”}}{\text{}} = \frac{424 \text{ „Participarea salariaților la profit”} - 1.000.000 \text{ lei}}{\text{}}$$

Înregistrarea în formă sistematică a operațiilor economice privind formarea și utilizarea fondului de participare la profit se prezintă astfel:

Contul 131 „Subvenții pentru investiții” este utilizat pentru evidențierea sumelor alocate de la bugetul de stat sau din alte resurse de care beneficiază întreprinderea pentru finanțarea unor activități pe termen lung a investițiilor, a imobilizărilor primite prin donații cu titlu gratuit, precum și a celor constatate plus la inventariere. Contul menționat realizează două obiective: consemnarea subvențiilor primite până la finalizarea obiectivului de investiții și eșalonarea în timp a creșterii patrimoniului ca urmare a subvențiilor primite de întreprindere. El reflectă elemente ale capitalului și sunt surse de finanțare a capitalului, îndeplinind funcția contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea subvențiilor pentru investiții de primit. *Debitul* acestui cont reflectă cotă-parte din subvenția pentru investiții virate asupra rezultatului exercițiului. *Soldul creditor* reflectă subvențiile pentru investiții nevirate la rezultatul exercițiului.

Exemple de utilizare a acestui cont.

27. Se înregistrează subvenția pentru investiții de primit în sumă de 2.000.000 lei.

Această operație economică are ca efect creșterea elementului de activ „Subvenții” și concomitent creșterea elementului de pasiv „Subvenții pentru investiții”. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Subvenții”, care fiind cont de activ se va *credita* și „Subvenții pentru investiții”, care fiind cont de pasiv se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{445 \text{ „Subvenții”}} = \underline{131 \text{ „Subvenții pentru investiții”} - 2.000.000 \text{ lei}}$$

28. Se primește subvenția pentru investiții.

Această operație economică va avea ca efect creșterea sumelor în „Contul curent la bancă” al întreprinderii, element de activ și concomitent și cu aceeași sumă, scăderea dreptului de creanță a întreprinderii. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Conturi curente la bănci” care se va *debita* cu creșterea de activ și „Subvenții”, care se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} = \underline{445 \text{ „Subvenții”} - 2.000.000 \text{ lei}}$$

29. Se primește prin donație, cu titlu gratuit, un calculator electronic în valoare de 1.000.000 lei.

Operația menționată va produce o creștere în activ la elementul „Mijloace fixe” și concomitent, o creștere în pasiv la elementul „Subvenții pentru investiții”. Creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Mijloace fixe”, iar creșterea de pasiv în *creditul* contului „Subvenții pentru investiții”.

Formula contabilă la care s-a ajuns este următoarea:

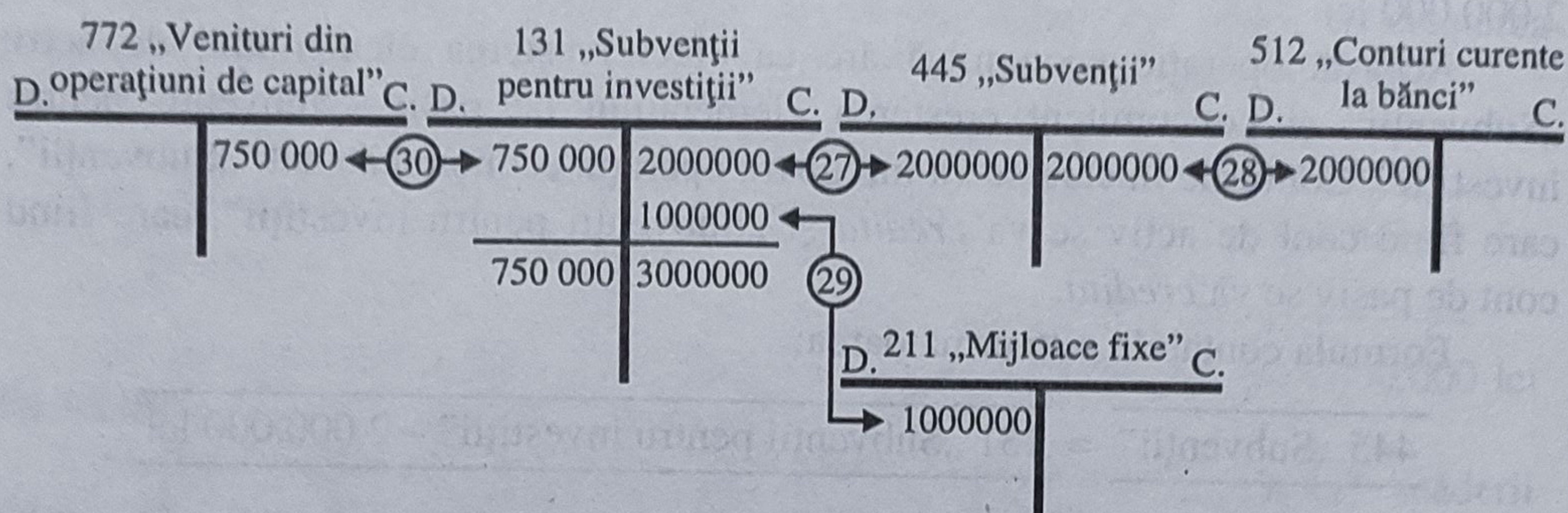
$$\underline{212 \text{ „Mijloace fixe”}} = \underline{131 \text{ „Subvenții pentru investiții”} - 1.000.000 \text{ lei}}$$

30. Se înregistrează trecerea unei părți (25%) din subvenția pentru investiții la venituri.

Această operație economică produce o diminuare în pasiv la elementul „Subvenții pentru investiții” și totodată, o majorare în pasiv la elementul „Venituri din operațiuni de capital”. Diminuarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului de pasiv „Subvenții pentru investiții”, iar majorarea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Venituri din operațiuni de capital”. Astfel, s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

$$\underline{131 \text{ „Subvenții pentru investiții”}} = \underline{772 \text{ „Venituri din operațiuni de capital”} - 750.000 \text{ lei}}$$

În formă sistematică înregistrarea operațiunilor privind subvențiile pentru investiții se prezintă astfel:

4.1.5. Conturile de provizioane

Provizioanele sunt o rezervă care se constituie pe seama cheltuielilor și este destinată acoperirii riscurilor latente, posibile ca urmare a deprecierei elementelor patrimoniale. Acestea se constituie într-un exercițiu financiar, urmând a fi utilizate în exercițiile viitoare.

În contabilitate se delimitează trei categorii de provizioane: reglementate, pentru riscuri și cheltuieli și pentru depreciere.

În sens economic, provizioanele reprezintă o cheltuială când se constituie și un venit când sunt utilizate sau când rămân fără obiect.

Provizioanele reglementate se constituie în baza unor dispoziții legale sau fiscale. Ele fac parte din categoria cheltuielilor extraordinare. Astfel, sunt provizioane pentru majorări de prețuri, pentru investiții și pentru amortizări derogatorii.

Contul 141 „*Provizioane reglementate*” are funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă cheltuielile pentru constituirea provizioanelor reglementate. *Debitul* acestui cont reflectă reluarea provizioanelor reglementate. *Soldul* este creditor și reflectă provizioane reglementate constituite.

Exemple:

31. Se constituie un provizion pentru majorarea prețurilor la stocurile de materii prime în sumă de 320.000 lei.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele” și concomitent, majorarea elementului de pasiv „Provizioane reglementate”. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: 6874 „Cheltuieli excepționale privind provizioanele reglementate”, care fiind cont de activ se va *debita* cu majorările și 141 „Provizioane reglementate”, care fiind cont de pasiv se va *credita* cu majorările de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\frac{6874 \text{ „Cheltuieli excepționale privind provizioanele reglementate”}}{= 141 \text{ „Provizioane reglementate”} - 320.000 \text{ lei}}$$

32. La sfârșitul anului se înregistrează anularea provizionului pentru partea stocurilor consumate, în sumă de 250.000 lei.

Această operație economică produce o modificare în sensul scăderii la elementul de pasiv „Provizioane reglementate” și o modificare în sensul creșterii la elementul de pasiv „Venituri excepționale din provizioane reglementate”. Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Provizioane reglementate”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Venituri excepționale din provizioane reglementate”.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

$$\frac{141 \text{ „Provizioane reglementate”}}{= 7874 \text{ „Venituri excepționale din provizioane reglementate”} - 250.000 \text{ lei}}$$

33. Se înregistrează decontarea cheltuielilor privind provizioanele reglementate.

Această operație economică produce o diminuare la elementul de activ „Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele” și totodată, o diminuare a elementului de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor). Conform regulilor de funcționare a conturilor, scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele”, iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Profit și pierdere”. Formula contabilă este următoarea:

$$\frac{121 \text{ „Profit și pierdere”}}{= 6874 \text{ „Cheltuieli excepționale privind provizioanele reglementate”} - 320.000 \text{ lei}}$$

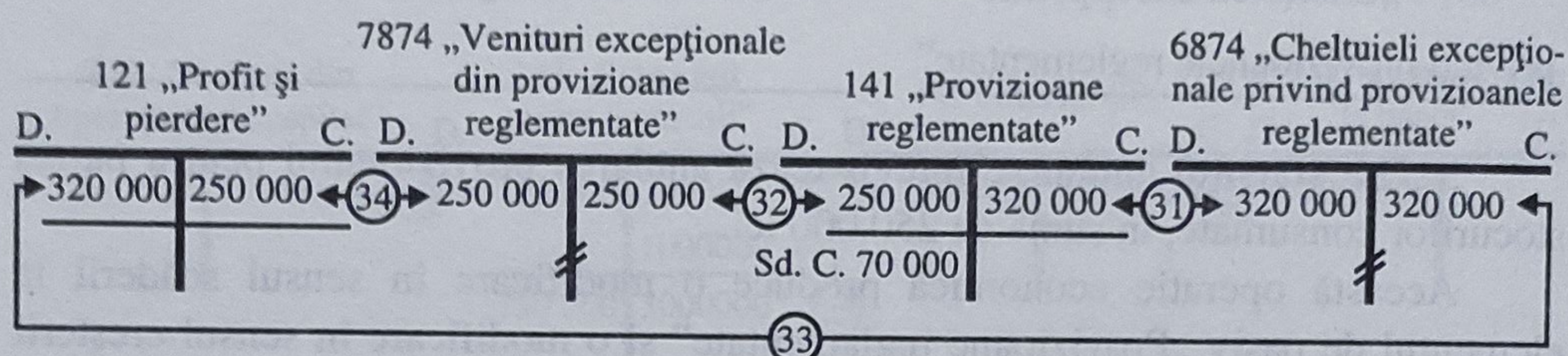
34. Se înregistrează închiderea contului de venituri.

Această operație economică are ca efect diminuarea elementului de pasiv „Venituri excepționale din provizioane reglementate” și concomitent, o creștere la elementul de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor). Ținând seama de regulile de funcționare a conturilor, diminuarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Venituri excepționale din provizioane reglementate”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Profit și pierderi”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\frac{7874 \text{ „Venituri excepționale din provizioane reglementate”}}{= 121 \text{ „Profit și pierdere”} - 250.000 \text{ lei}}$$

Înregistrarea în ordine sistematică a operațiilor economice privind constituirea și utilizarea provizioanelor reglementate se prezintă, astfel:

4.1.6. Conturile de capital străin

Din capitalul permanent al întreprinderii, alături de capitalurile proprii, fac parte și împrumuturile și datoriile pe termen lung. Acestea reprezintă capitaluri primite de la terți pe care întreprinderea trebuie să le restituie la termen și să plătească și o dobândă.

Din structura capitalului străin fac parte următoarele elemente: împrumuturile din emisiunea de obligațiuni și primele de rambursare a acestora; creditele bancare pe termen lung și mediu; datorii legate de participații; dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate; prime privind rambursarea obligațiunilor.

Creditele bancare pe termen lung și mediu sunt primite de la bănci și alte instituții de creditare și cuprind creditele de peste an. Acestea sunt acordate de către bănci și sunt garantate de întreprinderi cu patrimoniul lor. Limita de creditare a unei întreprinderi este de 30% din valoarea pasivului patrimonial, peste această limită nici o bancă din lume nu acordă credite. În economia de piață această limită este depășită prin existența împrumuturilor pe bază de obligațiuni.

Obligațiunile sunt hârtii de valoare care conferă posesorului lor calitatea de creditor al unei societăți și dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă.

Încasarea dobânzii se face la termene fixe pe baza *cupoanelor de dobânzi* care sunt atașate obligațiunilor.

Vânzarea-cumpărarea obligațiunilor se face prin subscripție publică, prin intermediul unei instituții specializate, *bursa de valori*.

Pentru sumele împrumutate întreprinderea plătește dobânzi, sumele respective fiind incluse în cheltuielile financiare, atunci când decontarea se face prin cupoane, s-au printr-o sumă stabilită inițial și care se plătește la rambursare, numită *primă de rambursare*. Primele de rambursare plătite se amortizează prin includerea în cheltuielile financiare.

Conturile sintetice privind evidența împrumuturilor și datoriilor asimilate, sunt următoarele: 161 „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”, 162 „Credite bancare pe termen lung și mediu”, 168 „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”, 169 „Prime de rambursare a obligațiunilor” și altele.

Contul 161 „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni” are funcție de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă suma împrumuturilor obținute la valoarea de rambursare a obligațiunilor emise, precum și suma primelor de rambursare aferentă împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni. *Debitul* acestui cont reflectă împrumuturile rambursate, precum și valoarea obligațiunilor emise și răscumpărate anulate, la valoarea de răscumpărare. *Soldul* contului reflectă împrumuturile din emisiunea de obligațiuni primite și nerambursate.

Exemple de utilizare a acestui cont:

35. Se înregistrează subscrierea publică a 1000 obligațiuni cu valoarea nominală de 500 lei bucata, în vederea obținerii unui împrumut.

Această operație economică generează o majorare la elementul de activ „Debitori diverși”, ceea ce semnifică creșterea dreptului de creanță asupra unei terțe persoane (debitor) de a încasa de la acesta ceea ce a promis (subscris), totodată produce o modificare în sensul majorării asupra unui element de pasiv „Împrumuturi pe bază de obligațiuni” ceea ce semnifică creșterea obligației întreprinderii de a restitui la termen contravaloarea împrumutului primit. Creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Debitori diverși”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Împrumuturi pe bază de obligațiuni”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{461 \text{ „Debitori diverși”}} = \underline{161 \text{ „Împrumuturi pe bază de obligațiuni”} - 500.000 \text{ lei}}$$

36. Se primește împrumutul respectiv, se încasează suma subscrisă de la debitori.

Această operație economică are ca efect creșterea disponibilului din contul întreprinderii de la bancă și concomitent micșorarea dreptului de creanță asupra debitorilor. Conform regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), iar micșorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Debitori diverși”. Astfel se ajunge la următoarea formulă contabilă:

$$\underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} = \underline{461 \text{ „Debitori diverși”} - 500.000 \text{ lei}}$$

37. La scadență se răscumpără obligațiunile.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „Obligațiuni emise și răscumpărate”, și concomitent și cu aceeași sumă, micșorarea elementului de activ „Conturi curente la bănci”. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Obligațiuni emise și răscumpărate”, care se va *debita* cu creșterea de activ, și „Conturi curente la bănci”, care se va *credita* cu scăderea de activ.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

$$\underline{505 \text{ „Obligațiuni emise și răscumpărate”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 500.000 \text{ lei}}$$

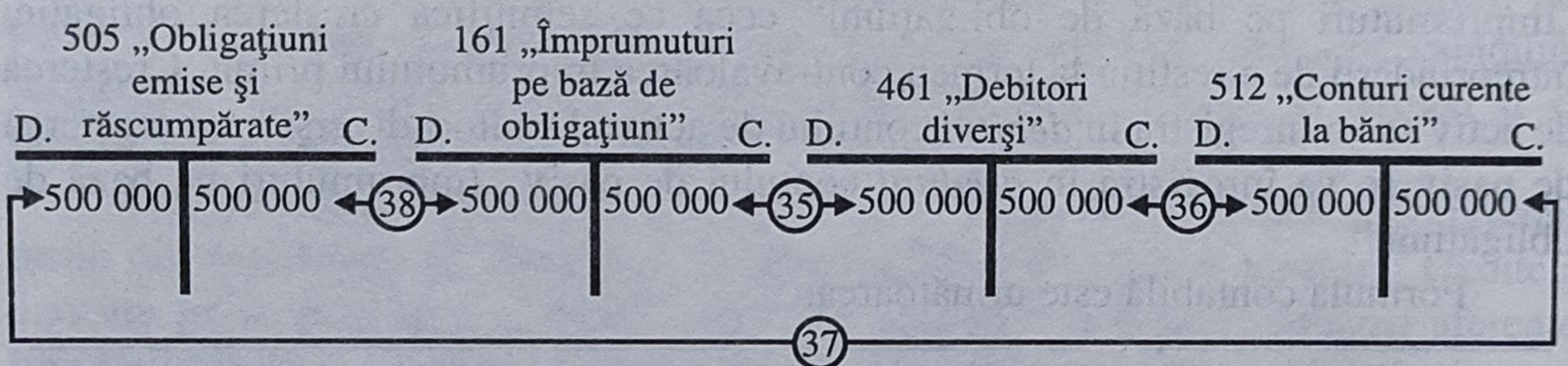
38. Se anulează obligațiunile răscumpărate.

Această operație economică va avea ca efect o scădere de activ la elementul „Obligațiuni emise și răscumpărate”, adică distrugerea fizică a titlurilor de credit și concomitent produce o scădere în pasiv, la elementul „Împrumuturi pe bază de obligațiuni”. Scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Obligațiuni emise și răscumpărate”, iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\text{161 „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”} = \text{505 „Obligațiuni emise și răscumpărate”} - 500.000 \text{ lei}$$

Schematic, înregistrarea în conturi a operațiilor economice privind obținerea și restituirea unui împrumut pe bază de obligațiuni se prezintă astfel:

39. Se înregistrează borderoul cupoanelor de dobânzi privind plata acestora în baza procentului de dobândă stabilit în cupoane de 25%.

$$\text{Calcul: } \frac{1000 \text{ cupoane} \times 500 \text{ lei} \times 25}{100} = 125 000 \text{ lei}$$

Această operație economică produce o modificare în pasivul bilanțului la elementul „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea obligației întreprinderii de a plăti dobânda la împrumutul primit. Totodată, produce o creștere în activul bilanțului la elementul „Cheltuieli privind dobânzile”, ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor financiare făcute de întreprindere cu plata dobânzilor. Conform regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Cheltuieli privind dobânzile”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”. Formula contabilă este, următoarea:

$$\text{666 „Cheltuieli privind dobânzile”} = \text{168 „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”} - 125.000 \text{ lei}$$

40. Se plătește dobânda la împrumut pe bază de obligațiuni.

Această operație economică are ca efect scăderea disponibilității existent în contul întreprinderii de la bancă, element de activ, și concomitent, scăderea obligației de plată a dobânzii, element de pasiv. Scăderea de activ se va înregistra

în *creditul* contului de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului de pasiv „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”.

Deci, formula contabilă este următoarea:

$$\underline{168 \text{ „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 25.000 \text{ lei}}$$

41. La sfârșitul perioadei se decontează cheltuielile privind dobânzile.

Această operație economică produce o diminuare a elementelor de activ „Cheltuieli privind dobânzile” și concomitent, produce o diminuare a elementelor de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor). Diminuarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Profit și pierdere”, iar diminuarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Cheltuieli privind dobânzile”.

Astfel, se ajunge la următoarea formulă contabilă:

$$\underline{121 \text{ „Profit și pierdere”}} = \underline{666 \text{ „Cheltuieli privind dobânzile”} - 125.000 \text{ lei}}$$

Schematic, înregistrarea obligației de plată, plata dobânzii și închiderea contului de cheltuieli privind dobânzile se prezintă, astfel:

512 „Conturi curente la bănci”		168 „Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate”		666 „Cheltuieli privind dobânzile”		121 „Profit și pierdere”	
D.	C.	D.	C.	D.	C.	D.	C.
	125 000	←(40)→	125 000	125 000	←(39)→	125 000	125 000
				125 000	←(41)→	125 000	

În cazul obligațiunilor cu primă, acestea nu au cupoane de dobânzi. Vânzarea acestora se face la un preț mai mic decât valoarea nominală, iar restituirea lor la valoarea nominală. Diferența între valoarea de rambursare și valoarea de vânzare se numește *primă de rambursare*. Pentru evidențierea acesteia se utilizează contul 169 „Prime privind rambursarea obligațiunilor”, cont cu funcție contabilă de activ. *Debitul* acestui cont reflectă suma primelor de rambursare a împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni. *Creditul* acestui cont reflectă suma primelor de rambursare amortizate. *Soldul* debitor reflectă valoarea primelor de rambursare neamortizate.

De exemplu:

42. Se subscriu 1000 de obligațiuni cu valoarea nominală de 500 lei. Valoarea de vânzare este de 450 lei.

Această operație economică produce, pe de o parte, majorarea elementului de pasiv „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”, iar pe de altă parte, majorarea elementelor de activ „Debitori diverși” și „Prime de rambursare a obligațiunilor”. Operația economică va fi înregistrată în trei conturi care au aceeași denumire ca și elementele modificate. Contul „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni” fiind cont de pasiv și având de înregistrat o majorare se va *credita*, iar

conturile: „Debitori diverși” și „Prime de rambursare a obligațiunilor” fiind conturi de activ și având de înregistrat creșteri se vor *debita*. Astfel se ajunge la următoarea formulă contabilă:

	%	=		
			161 „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”	– 500.000 lei
461 „Debitori diverși”				– 450.000 lei
169 „Prime de rambursare a obligațiunilor”				– 50.000 lei

Operațiile următoare sunt: încasarea creanței de la debitori în sumă de 450.000 lei (valoarea de vânzare), iar la scadență se face răscumpărarea obligațiunilor la valoarea de rambursare și apoi anularea obligațiunilor. Primele de rambursare a obligațiunilor se amortizează prin includerea lor în cheltuielile financiare, iar decontarea acestora se face prin trecerea lor în contul de rezultate.

Contul 162 „*Credite bancare pe termen lung și mediu*” este utilizat pentru evidențierea creditelor pe termen lung și mijlociu primite de la bănci. Este cont de surse străine și are funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă suma creditelor primite. *Debitul* acestui cont reflectă suma creditelor restituite. *Soldul* este creditor și reflectă creditele primite și nerambursate.

Pentru creditele pe termen lung și mijlociu primite se plătesc dobânzi stabilite la anumite termene. Înregistrarea obligației de plată a dobânzilor și apoi plata acestora se face prin aceleași formule contabile prezentate la operațiile 39 și 40.

SUBCAPITOLUL 2

4.2. CONTURILE DE IMOBILIZĂRI

4.2.1. Conturile de immobilizări corporale

4.2.1.1. Conținutul, structura, evaluarea și amortizarea immobilizărilor corporale

Imobilizările corporale reprezintă acele bunuri cu valoare mare care sunt destinate să servească o perioadă îndelungată în activitatea unității patrimoniale și care nu se consumă la prima utilizare. Deci, sunt acele bunuri care participă la mai multe cicluri de exploatare și își transmit treptat valoarea asupra noilor produse obținute, lucrări executate și servicii prestate.

În structura immobilizărilor corporale se cuprind două mari grupe: terenurile și mijloacele fixe.

Terenurile pot fi evidențiate în contabilitate ca: terenuri agricole și/sau silvice; terenuri fără construcții; terenuri cu zăcăminte; terenuri cu amenajări; alte terenuri.

La intrarea în patrimoniu, terenurile se înregistrează în contabilitate la valoarea stabilită în conformitate cu legislația în vigoare, în funcție de clasele de fertilitate, suprafața și amplasamentul acestora, la *costul de achiziție* dacă sunt cumpărate, și la *valoarea de aport* dacă sunt aduse ca aport la societate.

De regulă, terenurile nu sunt supuse amortizării, dar sunt supuse amortizării investițiile efectuate pentru amenajarea lacurilor, bălților, iazurilor și alte lucrări similare.

Din punctul de vedere al contabilității sunt considerate *mijloace fixe*, obiectul singular sau complexul de obiecte care se utilizează ca atare și îndeplinește cumulativ două condiții: au o durată normată de utilizare mai mare de un an și o valoare mai mare decât limita stabilită de lege. Cele care îndeplinesc numai una din aceste două condiții sunt considerate active circulante sub denumirea de obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată.

Structura complexă a mijloacelor fixe a făcut necesară gruparea acestora pe categorii cu conținut și funcționalitate asemănătoare, pe următoarele categorii: clădiri; construcții speciale; mașini utilaje și instalații de lucru, aparate și instalații de măsură, control și reglare; mijloace de transport; animale de muncă; plantații; unelte, inventar gospodăresc și alte mijloace fixe.

* La intrarea în patrimoniu, mijloacele fixe se înregistrează la *valoarea de intrare* prin care se înțelege: *costul de achiziție* pentru mijloacele fixe cumpărate; *costul de producție* pentru mijloacele fixe produse în unitatea patrimonială sau construite; *valoarea actuală* prin care se înțelege valoarea estimată la înscrierea în activ ținând seama de valoarea mijloacelor fixe cu caracteristici similare sau apropiate, pentru mijloacele fixe obținute prin donații, cu titlu gratuit; *valoarea de aport* acceptată de părți, pentru mijloacele fixe intrate în patrimoniu cu ocazia asocierii, fuziunii, etc., conform contractelor sau statutelor; *valoarea de reevaluare*, rezultată în urma reevaluării unor mijloace fixe, conform legii.

Valoarea de intrare se mai numește și *valoarea contabilă*, sau *valoarea de inventar*, deoarece mijloacele fixe rămân înregistrate la această valoare toată perioada existenței lor în patrimoniul întreprinderii. Aceasta se schimbă numai cu ocazia reevaluărilor.

Evidența analitică se ține pe fiecare *obiect de evidență*, prin care se înțelege obiectul singular sau complexul de obiecte cu toate dispozitivele și accesoriile lui, destinat să îndeplinească în mod independent, în totalitatea lui, o funcție distinctă.

Recuperarea valorii mijloacelor fixe se face în mod treptat pe calea amortizării. *Amortizarea* se determină prin aplicarea *cotelor de amortizare* asupra valorii de intrare a mijloacelor fixe.

Amortizarea se calculează în baza unui *plan de amortizare*, de la data punerii în funcțiune a mijloacelor fixe și până la recuperarea integrală a valorii lor de intrare.

Amortizarea mijloacelor fixe se calculează și se înregistrează în mai multe feluri, astfel: amortizare lineară, amortizare degresivă, amortizare accelerată și amortizare funcțională.

Amortizarea lineară constă în repartizarea uniformă a valorii de intrare a mijloacelor fixe pe toată durata de utilizare a acestora.

Amortizarea degresivă constă în multiplicarea cotelor de amortizare lineară cu anumiți coeficienți prevăzuți de lege.

Amortizarea accelerată constă în calcularea în exercițiul în care mijloacele fixe intră în activul unității, a unei amortizări mai mari, de până la limita prevăzută de lege, din valoarea de intrare a acestora, urmând ca în exercițiile următoare să se calculeze după regimul amortizării lineare.

Amortizarea funcțională constă în calcularea amortizării mijloacelor fixe în funcție de utilizarea lor efectivă, având drept bază de calcul un anumit *parametru*, de exemplu: numărul de kilometri parcurși la autovehicule, numărul de ore-zbor la aeronave, numărul orelor de funcționare la mașini și utilaje de lucru și alții.

Amortizarea mijloacelor fixe se înregistrează distinct în contabilitate pe categorii și pe obiecte de evidență. Prin scăderea amortizării din valoarea contabilă (de intrare) se obține *valoarea netă contabilă* (rămasă sau reală).

Reevaluarea mijloacelor fixe este operațiunea de stabilire a valorii actuale a fiecărui mijloc fix existent în patrimoniu.

Valoarea actuală se determină în funcție de: valoarea de intrare, gradul de uzură, utilitatea mijlocului fix și prețul pieței.

4.2.1.2. Contabilitatea operațiilor economice privind imobilizările corporale

Principalele operații economice ce au loc în legătură cu imobilizările corporale sunt: intrarea în patrimoniu, utilizarea imobilizărilor corporale în activitatea întreprinderii și ieșirea din patrimoniu.

La baza înregistrării în contabilitate a acestor operații economice se utilizează o serie de documente care diferă în funcție de modalitatea de intrare și ieșire, în și din patrimoniu, astfel:

În cadrul *documentelor de intrare*, menționăm: „Procesul verbal de recepție”, în cazul mijloacelor fixe independente; „Procesul-verbal de punere în funcțiune”, în cazul mijloacelor fixe care necesită montaj sau construite de întreprindere; „Procesul-verbal de predare-preluare”, în cazul bunurilor de natura imobilizărilor aduse ca aport la societate; „Factura”, „Bonul de mișcare” și altele.

În cadrul *documentelor de ieșire*, menționăm: „Procesul-verbal de scoatere din funcțiune a mijloacelor fixe de clasare a unor bunuri materiale”; „Factura” și altele.

Pentru evidențierea imobilizărilor corporale se utilizează conturile sintetice 211 „Terenuri” și 212 „Mijloace fixe”, care după conținutul economic sunt conturi de mijloace economice, iar după funcția contabilă sunt conturi de activ. *Se debitează* cu intrările în patrimoniu a terenurilor și respectiv, a mijloacelor fixe pe diferite căi (cumpărări, investiții – construcții, aport în natură la societate, donații cu titlu gratuit, plusuri constatate la inventariere). *Se creditează* cu ieșirile din patrimoniu a terenurilor și respectiv, a mijloacelor fixe pe diverse căi (casare, vânzare, lipsuri constatate la inventariere, donații, participații, distruse datorită calamităților naturale). *Soldurile debitoare* reflectă existența de imobilizări corporale, respectiv terenuri și mijloace fixe.

Contul 212 „Mijloace fixe” este prevăzut a se desfășura pe subconturi care se deschid pe categorii ale acestora, astfel: 2121 „Clădiri”; 2122 „Construcții speciale”; 2123 „Mașini, utilaje și instalații de lucru”; 2124 „Aparate și instalații de măsurare, control și reglare”; 2125 „Mijloace de transport”; 2126 „Animale de muncă”; 2127 „Plantații”; 2128 „Unelte, inventar gospodăresc și alte mijloace fixe”.

De exemplu:

43. Întreprinderea achiziționează un strung în valoare de 2.800.000 lei. Această operație economică produce ca efect majorarea elementului de activ „Mijloace fixe”, respectiv „Mașini, utilaje și instalații de lucru” și totodată, majorarea elementului de pasiv „Furnizori de imobilizări”. Operația va fi înregistrată în contul de activ „Mașini, utilaje și instalații de lucru” și în contul de pasiv „Furnizori de imobilizări”. Conform regulilor de funcționare a conturilor, contul „Mașini, utilaje și instalații de lucru” *se va debita* cu creșterea de activ, iar contul „Furnizori de imobilizări” *se va credita* cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

2123 „Mașini, utilaje și instalații de lucru”	=	404 „Furnizori de imobilizări” – 2.800.000 lei
---	---	--

Mijloacele fixe existente sunt utilizate în diferite sectoare de activitate ale întreprinderii, cu care ocazie își pierde treptat o parte din valoarea de utilitate și corespunzător o parte din valoare. Această pierdere este cunoscută sub denumirea de *uzură* a cărei expresie valorică se include în cheltuieli sub formă de *amortizare*.

Amortizarea se calculează pe toată durata de folosire a mijlocului fix, până la recuperarea integrală a valorii, astfel:

$$A.a. = \frac{V.I.}{T.}, \text{ în care:}$$

A.a. = amortizarea anuală (anuitatea)

V.I. = valoarea de înregistrare (contabilă)

T. = timpul de funcționare (în ani)

De exemplu, dacă mijlocul fix achiziționat, cu valoarea de 2.800.000 lei are o durată normată de utilizare de 4 ani atunci anuitatea se calculează astfel:

$$A.a. = \frac{2\,800\,000}{4} = 700\,000 \text{ lei}$$

Pentru evidențierea amortizării imobilizărilor corporale se utilizează contul sintetic 281 „Amortizări privind imobilizările corporale”, care îndeplinește o funcție de cont rectificativ a valorii de intrare a imobilizărilor corporale în patrimoniu și are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Se creditează* cu amortizarea imobilizărilor corporale calculată și inclusă în cheltuieli. *Se debitează* cu amortizarea imobilizărilor corporale scoase din patrimoniu. *Soldul* este creditor și reflectă amortizarea mijloacelor fixe.

Contul 281 „Amortizări privind imobilizările corporale” se desfășoară pe următoarele subconturi: 2810 „Amortizarea terenurilor”; 2811 „Amortizarea clădirilor”; 2812 „Amortizarea construcțiilor speciale”; 2813 „Amortizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor de lucru”; 2814 „Amortizarea aparatelor și instalațiilor de măsură, control și reglare”; 2815 „Amortizarea mijloacelor de transport”; 2816 „Amortizarea animalelor de muncă”; 2817 „Amortizarea plantațiilor”; 2818 „Amortizarea uneltelor, inventarului gospodăresc și a altor mijloace fixe”.

Pentru exemplificarea modului de calcul și înregistrare a amortizării mijloacelor fixe să reluăm exemplul anterior:

Tabelul 6.2.1

Denumirea: Strung

(în lei)

Valoarea 2.800.000 lei

Durata de folosire 4 ani

Durata de folosire (ani)	Valoarea de înregistrare (contabilă)	Amortizarea anuală	Valoarea rămasă (netă contabilă)	Amortizarea cumulată
1	2 800 000	700 000	2 100 000	700 000
2	2 800 000	700 000	1 400 000	1 400 000
3	2 800 000	700 000	700 000	2 100 000
4	2 800 000	700 000	0	2 800 000
TOTAL	*	2 800 000	0	2 800 000

Din tabelul alăturat se observă că acest mijloc fix rămâne evidențiat în contabilitate la valoarea de înregistrare de 2.800.000 lei, toată perioada de existență și funcționare a lui, deoarece din punct de vedere fizic el este și trebuie să fie întreg ca să poată funcționa. Pe măsura utilizării lui el își pierde din valoare care se recuperează prin amortizarea calculată și înregistrată anual.

44. Se calculează și se înregistrează amortizarea strungului în anul 1.

$$\text{Anuitatea} = \frac{2\,800\,000}{4} = 700\,000 \text{ lei/an.}$$

Această operație economică va produce o modificare în sensul creșterii la elementul de activ „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele” și o creștere la elementul de pasiv „Amortizări privind imobilizările corporale”. Conform regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ. „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Amortizări privind imobilizările corporale”.

Deci, formula contabilă este următoarea:

681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”	=	281 „Amortizări privind imobilizările corporale” – 700.000 lei
--	---	--

În anul următor, al doilea an de folosire al mijlocului fix se calculează amortizarea și se înregistrează prin aceeași formulă contabilă. În următorii ani de folosire 3 și 4 se repetă înregistrările, astfel că după patru ani de utilizare a mijlocului fix situația în conturi se prezintă astfel: (fără operația nr. 45– pg. urm.)

Datele din contul 681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele” au în acest moment numai o valoare informațională. În realitate acest cont s-a închis la sfârșitul fiecărui an. Soldurile celorlalte două conturi reflectă următoarele: Contul 212 „Mijloace fixe” are un sold de 2.800.000 lei care reflectă valoarea de înregistrare a mijlocului fix, care în realitate nu mai există întrucât ea a fost recuperată anual și se găsește ca sold al contului 281 „Amortizări privind imobilizările corporale”.

121 „Mijloace fixe” (Strung)			283 „Amortizarea imobilizărilor corporale” (Strung)																				
D.		C.	D.		C.																		
(43)	2 800 000	2 800 000	(45)	2 800 000	700 000 1																		
					700 000 2																		
					700 000 3																		
					700 000 4																		
		✚			✚																		
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%;"> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="3" style="text-align: center; border-bottom: 1px solid black;">681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”</th> </tr> <tr> <th style="text-align: left; width: 10%;">D.</th> <th style="width: 40%;"></th> <th style="text-align: right; width: 10%;">C.</th> </tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: top;">(44)</td> <td style="text-align: right; vertical-align: top;">1 700 000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; vertical-align: top;">2 700 000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; vertical-align: top;">3 700 000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; vertical-align: top;">4 700 000</td> <td></td> </tr> </table> </div> <div style="width: 45%;"></div> </div>						681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”			D.		C.	(44)	1 700 000			2 700 000			3 700 000			4 700 000	
681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”																							
D.		C.																					
(44)	1 700 000																						
	2 700 000																						
	3 700 000																						
	4 700 000																						

În aceste condiții se pune problema scoaterii din evidență a mijlocului fix complet uzat și amortizat, deci ieșirea din patrimoniu a mijlocului fix precum și a amortizării înregistrate, sau închiderea reciprocă a celor două conturi.

Ieșirea imobilizărilor corporale din patrimoniu poate avea loc în următoarele situații:

- au ajuns la limita duratei lor de utilizare și sunt casate;
- vânzare (cedare);
- lipsuri constatate în gestiune;
- donații cu titlu gratuit;
- retrageri de părți sociale de către asociați.

Casarea mijloacelor fixe are loc atunci când mijloacele fixe ajung la limita fizică a uzurii și nu mai pot satisface cerințele impuse de parametrii tehnico-economici ai procesului de producție.

De exemplu:

45. Se înregistrează scoaterea din evidență a mijlocului fix care are valoarea de înregistrare de 2.800.000 lei și este amortizat în întregime.

Această operație economică are ca efect modificarea unui element de activ în sensul scăderii „Mijloace fixe” și totodată modificarea unui element de pasiv, tot în sensul scăderii „Amortizări privind imobilizările corporale”. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică poartă denumirea elementelor modificate și sunt: „Mijloace fixe” și „Amortizări privind imobilizările corporale”.

Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, scăderea de activ se va înregistra în contul „Mijloace fixe” pe *credit*, iar scăderea de pasiv se va înregistra în contul „Amortizări privind imobilizările corporale” pe *debit*.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

281 „Amortizări privind imobilizările corporale” = 212 „Mijloace fixe – 2.800.000 lei

Dacă se face înregistrarea în ordine sistematică în conturile deschise anterior, acestea se închid, deci nu mai prezintă sold.

Ieșirea mijloacelor fixe din patrimoniul întreprinderii pe celelalte căi (vânzare, donație, lipsuri, etc.), se face la valoarea pe care o au în momentul respectiv, în general, incomplet amortizate.

De exemplu:

46. Se înregistrează vânzarea mijlocului fix după trei ani de folosire. Situația în conturi este, deci, următoarea: (fără operația nr. 46)

121 „Mijloace fixe”		283 „Amortizări privind imobilizările corporale”	
D.	C.	D.	C.
(43) 2 800 000	2 800 000	2 100 000	700 000 (an 1)
			700 000 (an 2)
			700 000 (an 3)
		2 100 000	2 100 000
681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”			
D.	C.		
	700 000		

Această operație economică are ca efect modificarea a trei elemente patrimoniale, astfel: „Mijloace fixe”, element din activul bilanțului care se va micșora cu întreaga valoare de intrare în patrimoniu; „Amortizări privind imobilizările corporale”, element de pasiv care se va micșora cu întreaga amortizare înregistrată în cei trei ani de utilizare; „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”, element de activ care se va majora prin includerea în cheltuieli a valorii neamortizate a mijlocului fix. Operația se va înregistra în trei conturi care poartă denumirea elementelor modificate, astfel: contul „Mijloace fixe” fiind cont de activ și având de înregistrat o micșorare se va *credita* cu valoarea mijlocului fix; contul „Amortizări privind imobilizările corporale”, fiind de pasiv și având de înregistrat o micșorare, se va *debita* cu amortizarea înregistrată; contul „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele” fiind cont de activ și având de înregistrat o majorare a cheltuielilor prin includerea diferenței neamortizate se va *debita*.

Formula contabilă de înregistrare a acestei operații economice este, deci:

	%	=	212 „Mijloace fixe”	– 2.800.000 lei
281 „Amortizări privind imobilizările corporale”				– 2.100.000 lei
681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”				– 700.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică se va face în conturile deschise anterior (ca situație existentă).

4.2.2. Conturile de imobilizări necorporale

4.2.2.1. Conținutul și structura imobilizărilor necorporale (nemateriale)

Imobilizările necorporale constau în drepturi ale întreprinderii asupra unor imobilizări care nu se concretizează în bunuri fizice cu conținut material, ci într-un document juridic sau comercial.

În structura acestora se cuprind o serie de componente, cum sunt: cheltuielile de constituire a societăților comerciale, programele informatice, fondul comercial, cheltuielile de cercetare dezvoltare, concesiunile, brevetele, licențele, mărcile de fabrică sau de comerț și alte drepturi și valori similare.

Aceste componente ale imobilizărilor necorporale sunt procurate de întreprindere prin cumpărare de la alte întreprinderi, aduse ca aport la societate, donații cu titlu gratuit, sau sunt produse în propriul proces de producție al întreprinderii. Recuperarea valorii acestora se face tot pe calea amortizării, adică prin includerea anuală în cheltuieli a unei părți din valoarea acestora de minimum 20%, iar în cazul cedării (vânzării), prin sumele încasate de la terți.

4.2.2.2. Conturile de imobilizări necorporale

Pentru evidențierea existenței și mișcării imobilizărilor necorporale se utilizează următoarele conturi sintetice: 201 „Cheltuieli de constituire”; 203 „Cheltuieli de cercetare – dezvoltare”; 205 „Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori similare”; 207 „Fond comercial”; 208 „Alte imobilizări necorporale”; 280 „Amortizări privind imobilizările necorporale”.

Contul 201 „Cheltuieli de constituire” este utilizat pentru evidențierea cheltuielilor ocazionate de înființarea sau dezvoltarea întreprinderii, cum sunt: cheltuielile de înscriere și înmatriculare, cheltuielile cu emisiunea și vânzarea de acțiuni, cheltuielile de publicitate și de prospectare a pieței și altele. Are funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă cheltuielile ocazionate de înființarea și dezvoltarea societății, de natura celor menționate. *Creditul* acestui cont reflectă cheltuielile de constituire amortizate integral. *Soldul* este debitor și reflectă cheltuielile de constituire neamortizate.

Contul 203 „Cheltuieli de cercetare – dezvoltare” este utilizat pentru evidențierea cheltuielilor de cercetare – dezvoltare efectuate în scopul obținerii de imobilizări necorporale.

„Cercetarea – dezvoltarea” cuprinde ansamblul de lucrări sistematice, bazate pe cunoștințe obținute prin cercetare sau experiențe practice, efectuate în vederea obținerii producției de materiale, dispozitive, procedee, sisteme sau servicii noi, sau chiar ameliorarea celor existente.

Contul 203 „Cheltuieli de cercetare – dezvoltare” are funcție contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă lucrările și proiectele de cercetare și dezvoltare efectuate pe cont propriu. *Creditul* acestui cont reflectă cheltuielile de cercetare și dezvoltare amortizate integral, precum și pe cele aferente brevetelor sau licențelor obținute. *Soldul* este debitor și reflectă cheltuielile de cercetare dezvoltare înregistrate.

Contul 205 „Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori similare”, evidențiază cheltuielile făcute pentru a obține avantajul pe care îl constituie protecția acordată, în anumite condiții, inventatorului, autorului sau beneficiarului dreptului de exploatare a unui brevet, a unei licențe, a unei mărci de fabrică, a unui procedeu, a unui drept de proprietate literară sau artistică, sau titularului unei concesiuni. Totodată, evidențiază concesiunile, brevetele, licențele, mărcile de fabrică și de comerț aduse ca aport la societate, achiziționate sau dobândite pe alte căi, imobilizate pe o perioadă determinată.

Contul menționat, are funcție contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă concesiunile, brevetele și alte drepturi și valori similare achiziționate, realizate pe cont propriu, aduse ca aport la înființarea societății, redevențele aferente concesiunilor. *Creditul* acestui cont reflectă aceleași elemente amortizate integral, precum și valoarea neamortizată la cedarea (vânzarea) imobilizării. *Soldul* este debitor și reflectă concesiunile, brevetele, licențele și alte valori similare existente.

Contul 207 „Fond comercial” este utilizat pentru evidențierea unei imobilizări care nu a putut face obiectul unei evaluări și unei contabilizări în bilanț, primind această denumire de fond comercial, care se determină ca diferență între valoarea de aport sau costul de achiziție și valoarea activului net al acestuia. Deși fondul comercial nu figurează în cadrul celorlalte elemente patrimoniale, el concurează la menținerea și dezvoltarea potențialului activității întreprinderii, și cuprinde: clientela, vadul comercial, debușeele, reputația, poziția, etc.

Contul 207 „Fond comercial” are funcție contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea fondului comercial achiziționat, precum și cel adus ca aport la capitalul societății. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea fondului comercial cedat. *Soldul* este debitor și reflectă fondul comercial existent.

Contul 280 „Amortizări privind imobilizările necorporale” evidențiază amortizarea calculată asupra imobilizărilor necorporale. Pentru cunoașterea amortizării pe fiecare fel de amortizare, necorporală, contul sintetic, se desfășoară în următoarele subconturi: 2801 „Amortizarea cheltuielilor de constituire”; 2803 „Amortizarea cheltuielilor de cercetare – dezvoltare”; 2805 „Amortizarea concesiunilor, brevetelor și altor drepturi și valori similare”; 2807 „Amortizarea fondului comercial”; 2808 „Amortizarea altor imobilizări necorporale”.

Contul 280 „Amortizări privind imobilizările necorporale” are funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea cheltuielilor aferente amortizării imobilizărilor necorporale. *Debitul* acestui cont reflectă amortizarea aferentă imobilizărilor necorporale cedate, sau scoase din activ. *Soldul* creditor, reflectă valoarea aferentă imobilizărilor necorporale la sfârșitul exercițiului.

Exemple de utilizare a conturilor menționate:

47. Întreprinderea achiziționează un program informatic în valoare de 5.000.000 lei.

Această operație va avea ca efect modificarea elementului din activul bilanțului „Alte imobilizări necorporale” în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea activului prin intrarea în patrimoniu a unui asemenea bun economic, și totodată, modificarea altui element din pasivul bilanțului „Furnizori de imobilizări”, ceea ce semnifică creșterea obligației față de furnizorul de imobilizări de a plăti contravaloarea bunului primit. Creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Alte imobilizări necorporale”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Furnizori de imobilizări”.

Astfel, s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

208 „Alte imobilizări necorporale”	=	404 „Furnizori de imobilizări” – 5.000.000 lei
------------------------------------	---	--

48. Se înregistrează amortizarea programului informatic pentru primul an de utilizare în sumă de 1.000.000 lei.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”, prin includerea în cheltuieli a amortizării și concomitent, majorarea elementului de pasiv „Amortizări privind imobilizările necorporale”, prin majorarea amortizării înregistrate. Creșterea de activ se înregistrează în *debitul* contului „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”, iar creșterea de pasiv, se înregistrează în *creditul* contului „Amortizări privind imobilizările necorporale”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\begin{array}{|l|} \hline 681 \text{ „Cheltuieli de exploatare privind} \\ \text{amortizările și provizioanele”} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|l|} \hline 280 \text{ „Amortizări privind – 1.000.000 lei} \\ \text{imobilizările necorporale”} \\ \hline \end{array}$$

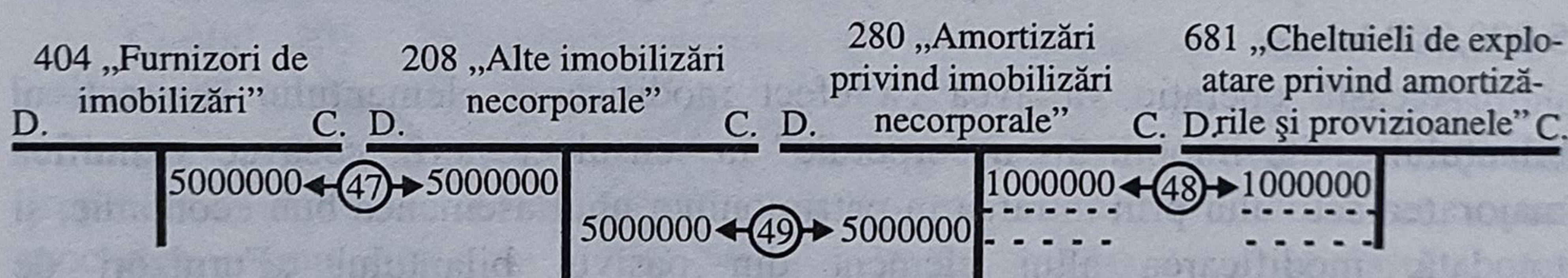
În ceilalți ani de folosire a programului informatic se înregistrează amortizarea prin aceeași formulă contabilă, astfel în cinci ani de folosire s-a recuperat întreaga lui valoare.

49. Se înregistrează scoaterea din evidență a programului informatic complet amortizat.

Această operație produce diminuarea elementului de activ „Alte imobilizări necorporale”, prin ieșirea din patrimoniu a acestui bun și totodată, diminuarea elementului de pasiv „Amortizări privind imobilizările necorporale”, prin micșorarea amortizării înregistrate. Diminuarea de activ se înregistrează în *creditul* contului „Alte imobilizări necorporale”, iar diminuarea de pasiv se înregistrează în *debitul* contului „Amortizări privind imobilizările necorporale”.

Formula contabilă este, următoarea:

$$\begin{array}{|l|} \hline 280 \text{ „Amortizări privind} \\ \text{imobilizările necorporale”} \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|l|} \hline 208 \text{ „Alte imobilizări – 5.000.000 lei} \\ \text{necorporale”} \\ \hline \end{array}$$

Înregistrarea în ordine sistematică a operațiilor menționate se prezintă astfel:

4.2.3. Conturile de imobilizări financiare

4.2.3.1. Conținutul și structura imobilizărilor financiare

Regiile autonome, dar mai cu seamă societățile comerciale pot participa cu capital la formarea capitalului altor societăți comerciale, sau la dezvoltarea acestora.

Participarea se poate face în mai multe feluri: cumpărarea de acțiuni și obligațiuni; prin părți sociale; prin împrumuturi acordate pe termen lung.

O întreprindere, societate sau particular, poate cumpăra acțiunile altei societăți pe o perioadă mare de timp, fapt pentru care acțiunile respective fac parte și sunt înregistrate în patrimoniul întreprinderii sau particularului. Dacă numărul acțiunilor cumpărate este relativ mare, posesia lor devine benefică permițând exercitarea unei influențe asupra întreprinderii de la care le-a cumpărat. Dacă întreprinderea cumpărătoare posedă între 10-15% din acțiunile altei societăți, aceste acțiuni poartă denumirea de *participație* sau *titluri de participație*, iar peste 50%, aceasta din urmă devine *filială* a întreprinderii cumpărătoare.

Totodată, întreprinderile care au sume disponibile pot acorda altor întreprinderi împrumuturi pe termen lung.

Pentru titlurile de participare deținute întreprinderile încasează anual cote-părți din profit sub formă de dividende, iar pentru împrumuturile acordate încasează dobânzi.

4.2.3.2. Conturile de imobilizări financiare

Principalele conturi sintetice în care se înregistrează operațiile economice privind imobilizările financiare sunt: 261 „Titluri de participare”; 267 „Creanțe imobilizate”; 269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”.

Contul 261 „*Titluri de participare*” are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea titlurilor de participare achiziționate, răscumpărate, sau aduse ca aport la societate. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea cheltuielilor privind titlurile de participare cedate. *Soldul* reflectă valoarea titlurilor de participare existente.

Contul 267 „*Creanțe imobilizate*” are funcție contabilă de cont de *activ*. În *debitul* acestui cont se reflectă valoarea împrumuturilor acordate și a veniturilor de realizat din dobânzile la împrumuturi. În *creditul* acestui cont se reflectă valoarea împrumutului rambursat și a dobânzii încasate. *Soldul* este debitor și reflectă valoarea împrumuturilor și a diverselor creanțe acordate altor întreprinderi.

Contul 269 „*Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare*” este cont cu funcție contabilă de *pasiv* și este utilizat pentru evidențierea obligațiilor de plată create în cadrul relațiilor de achiziționare a imobilizărilor financiare. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate pentru achiziționarea de imobilizări financiare. *Debitul* acestui cont reflectă sumele plătite pentru imobilizări financiare. *Soldul* este creditor și reflectă sumele datorate și neplătite.

Exemple de utilizare a acestor conturi.

50. Se cumpără de la o altă societate, pe termen lung, un pachet de 1000 acțiuni cu valoarea nominală de 15.000 lei.

Această operație economică are ca efect creșterea activului întreprinderii la elementul „Titluri de participare”, și totodată, creșterea pasivului întreprinderii la elementul „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare” conform regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în contul

„Titluri de participare” pe *debit*, iar creșterea de pasiv se va înregistra în contul „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”, pe *credit*.

Formula contabilă este următoarea:

261 „Titluri de participare”	=	269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”	– 15.000.000 lei
------------------------------	---	--	------------------

51. Se achită titlurile cumpărate din disponibilul existent în cont la bancă.

Această operație are ca efect scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), ceea ce semnifică scăderea disponibilităților existente în contul curent al întreprinderii de la bancă și concomitent, o scădere a elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”, ceea ce semnifică micșorarea obligației întreprinderii față de terța persoană de la care a cumpărat titlurile. Scăderea de pasiv va fi înregistrată în *debitul* contului „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”, iar scăderea de activ va fi înregistrată în *creditul* contului „Conturi curente la bănci”.

Formula contabilă la care s-a ajuns este următoarea:

269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare”	=	512 „Conturi curente la bănci”	– 15.000.000 lei
--	---	--------------------------------	------------------

52. Întreprinderea acordă un împrumut pe termen lung în sumă de 5.000.000 lei. Dobânda convenită este de 20%.

$$\text{Dobânda} = \frac{5\,000\,000 \times 20}{100} = 1\,000\,000 \text{ lei.}$$

Această operație economică produce următoarele modificări patrimoniale: o micșorare în activul bilanțului la elementul „Conturi curente la bănci”, ceea ce semnifică micșorarea disponibilului existent în contul întreprinderii; o majorare în pasivul bilanțului la elementul „Venituri din dobânzi”, ceea ce semnifică creșterea veniturilor financiare obținute de întreprindere din dobânda convenită, o majorare în activul bilanțului la elementul „Creanțe imobilizate” ceea ce semnifică creșterea dreptului de creanță a întreprinderii de a încasa la scadență contravaloarea împrumutului și a dobânzii convenite. Ținând seama de regulile de funcționare a conturilor, micșorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Conturi curente la bănci”, creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Venituri din dobânzi”, iar creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Creanțe imobilizate”.

Formula contabilă la care s-a ajuns în urma efectuării analizei contabile este următoarea:

267 „Creanțe imobilizate”	=	%	– 6.000.000 lei
		512 „Conturi curente la bănci”	– 5.000.000 lei
		766 „Venituri din dobânzi”	– 1.000.000 lei

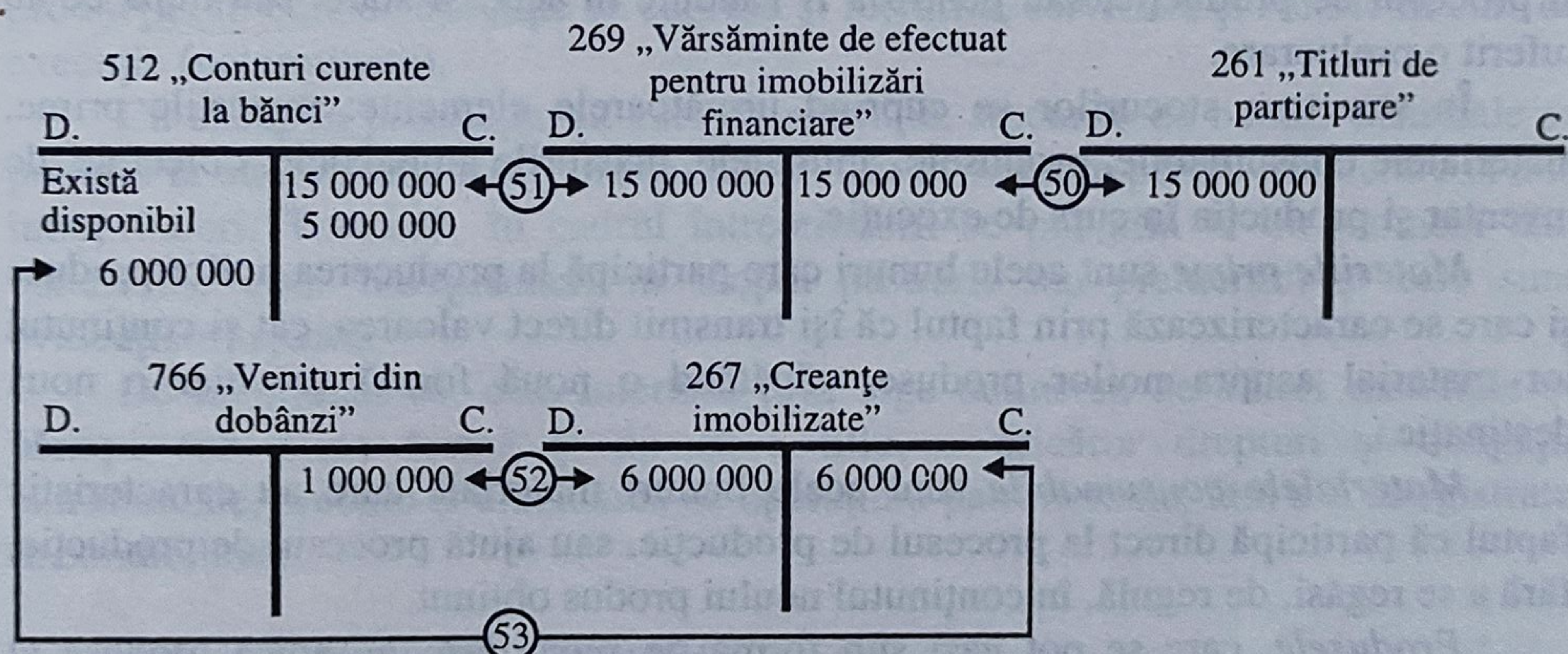
53. La scadență se înregistrează împrumutul restituit, inclusiv dobânda cuvenită.

Această operație economică are ca efect creșterea elementului de activ „Conturi curente la bănci”, ceea ce semnifică creșterea disponibilului în contul întreprinderii de la bancă și totodată, scăderea elementului de activ „Creanțe imobilizate”, ceea ce semnifică scăderea dreptului de creanță al întreprinderii. Operația economică se va înregistra în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate: „Creanțe imobilizate” și „Conturi curente la bănci”. Contul „Conturi curente la bănci”, fiind cont de activ se va *debita* cu suma ce reprezintă creanța încasată, iar contul „Creanțe imobilizate”, fiind cont de activ, se va *credita* cu micșorarea dreptului de creanță.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

$$\underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} = \underline{267 \text{ „Creanțe imobilizate”} - 6.000.000 \text{ lei}}$$

În formă sistematică, înregistrarea operațiilor economice menționate se prezintă astfel:

SUBCAPITOLUL 3

4.3. CONTURILE DE STOCURI

4.3.1. Conținutul și structura stocurilor

Stocurile de valori materiale și comenzile în curs de execuție cuprind totalitatea bunurilor și serviciilor din cadrul întreprinderii, în scopul consumării lor în procesul de producție, sau pentru a fi vândute în aceeași stare, sau după ce au suferit o prelucrare.

În structura stocurilor se cuprind următoarele elemente: materiile prime, materialele consumabile, produsele, animalele, mărfurile ambalajele, obiectele, de inventar și producția în curs de execuție.

Materiile prime sunt acele bunuri care participă la producerea noilor produse și care se caracterizează prin faptul că își transmit direct valoarea, cât și conținutul lor material asupra noilor produse, căpătând o nouă formă și chiar o nouă destinație.

Materialele consumabile sunt acele bunuri materiale care au caracteristic faptul că participă direct la procesul de producție, sau ajută procesul de producție, fără a se regăsi, de regulă, în conținutul noului produs obținut.

Produsele, care se pot găsi sub formă de *semifabricate*, adică produse al căror proces tehnologic a fost terminat într-o secție (fază de fabricație) și care trec în continuare în procesul tehnologic al altei secții, sau se livrează altor întreprinderi; *produse finite*, adică produsele care au parcurs în întregime fazele procesului de fabricație și nu mai au nevoie de prelucrări ulterioare în cadrul unității patrimoniale putând fi depozitate în vederea vânzării altor întreprinderi; *produse reziduale*, care se obțin în același proces de producție fără a îndeplini condițiile de calitate, putând fi utilizate în alte scopuri sub forma rebuturilor, materialelor recuperabile, sau a deșeurilor.

Animalele și păsările, respectiv animalele născute și cele tinere de la oricare specie de animale, crescute și folosite pentru reproducție, puse la îngrășat pentru a fi vândute, coloniile de albine, precum și animalele de producție pentru lapte, carne, lână, blană.

Mărfurile sunt acele bunuri materiale pe care întreprinderea le cumpără în scop de revânzare.

Ambalajele sunt acele bunuri care servesc la păstrarea și transportul produselor și mărfurilor și care pot fi *ambalaje refolosibile*, achiziționate goale sau odată cu bunurile aprovizionate și ambalaje confecționate în întreprindere în scopul utilizării sau vânzării.

Obiectele de inventar sunt acele bunuri materiale care nu îndeplinesc cumulativ cele două condiții de a fi considerate mijloace fixe: au o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege, indiferent de durata lor de utilizare, sau au o durată de utilizare mai mică de un an, indiferent de valoarea lor. Sunt asimilate obiectelor de inventar și următoarele categorii de bunuri: echipamentul de protecție și de lucru, cazarmamentul și alte bunuri similare.

Având în vedere caracteristicile acestora de a participa la mai multe procese de producție și de circulație din întreprindere, și de transmitere treptată a valorii lor, evidența se ține pe obiecte de inventar în depozit, obiecte de inventar în folosință, și separat, uzura obiectelor de inventar.

Producția în curs de execuție este acea producție care nu a parcurs toate fazele procesului de fabricație prevăzute în procesul tehnologic, sau cărora nu li s-a efectuat încă recepția tehnică, considerate ca producție neterminată. În cadrul producției în curs de execuție se cuprind și lucrările, serviciile și studiile în curs de execuție (neterminate).

Cu excepția producției în curs de execuție, stocurile de bunuri materiale se pot afla la un moment dat în întreprindere, sau în păstrare pentru prelucrare la alte întreprinderi. Totodată, în cadrul întreprinderii se pot afla la un moment dat, bunuri ale altor întreprinderi în scopul păstrării sau prelucrării și care sunt evidențiate separat.

De menționat că, este interzisă prin lege deținerea de valori materiale și bănești sub orice formă și cu orice titlu, a oricăror drepturi și obligații patrimoniale, precum și efectuarea de operațiuni patrimoniale, fără a fi înregistrate în contabilitate.

4.3.2. Evaluarea stocurilor

Contabilitatea stocurilor de valori materiale se ține cantitativ-valoric, sau numai valoric.

La intrarea în patrimoniu, bunurile materiale se evaluează pe categorii de bunuri, astfel: cele cumpărate din afară la *prețul de achiziție*, cele produse de către întreprindere la *costul de producție*, iar animalele și păsările la prețul de achiziție sau de producție, după caz.

La ieșirea din patrimoniu, bunurile se evaluează și se înregistrează în contabilitate prin aplicarea a trei feluri de costuri, determinate prin metode specifice, astfel: metoda „costului mediu ponderat” (C.M.P.); metoda „primei intrări – primei ieșiri” (F.I.F.O.); metoda „prețurilor standard” (prestabilite).

Costul mediu ponderat se determină după fiecare intrare, sau la sfârșitul lunii, ca raport între valoarea totală a stocului inițial plus valoarea intrărilor la cantitatea existentă în stocul inițial plus cantitățile intrate.

Potrivit metodei „primei intrări – primei ieșiri”, bunurile ieșite din patrimoniu se evaluează la costul de achiziție (sau de producție) al primei intrări sau lot. Pe măsura epuizării lotului, bunurile ieșite din gestiune se evaluează la costul de achiziție (sau de producție) al lotului următor, în ordine cronologică.

Prețurile standard, numite și prestabilite (planificate) sunt prețurile medii ale perioadei precedente. Evaluarea la aceste prețuri necesită evidențierea separată a diferențelor de preț față de costul de achiziție sau costul de producție.

Diferențele de preț constau în cheltuielile efectuate în plus de către întreprindere cu ocazia aducerii în întreprindere a bunurilor achiziționate, cu manipularea (încărcarea-descărcarea) și păstrarea acestora. Diferențele de preț se înregistrează în momentul efectuării lor, al intrării bunurilor în patrimoniu și se repartizează proporțional asupra valorii bunurilor ieșite din patrimoniu, cât și asupra celor rămase în stoc. Repartizarea acestora se face pe baza *coeficientului de repartizare* a diferențelor de preț ($K_{D.P.}$) care se determină pe baza informațiilor înregistrate în debitul conturilor de diferențe de preț și a celor din debitul conturilor de stocuri, astfel:

$$K_{D.P.} = \frac{\text{Soldul inițial al diferențelor de preț} + \text{Diferențele de preț aferente intrărilor în timpul perioadei}}{\text{Soldul inițial al stocurilor existente} + \text{Valoarea intrărilor în timpul perioadei}}$$

Coeficientul astfel calculat se aplică la valoarea bunurilor ieșite din gestiune și se obține *cota-parte din diferențele de preț*, care se înregistrează în conturile corespunzătoare bunurilor ieșite. Coeficientul de repartizare a diferențelor de preț se calculează în baza informațiilor din conturile sintetice, pe grupe sau categorii de stocuri. La sfârșitul perioadelor, soldurile conturilor de diferențe de preț se adună la soldurile conturilor de stocuri la prețuri de înregistrare și astfel se obține *costul efectiv de achiziție sau de producție*.

Valoarea producției în curs de execuție se determină *prin inventarierea* producției neterminate la finele perioadei, prin metode tehnice de constatare a stadiului sau gradului de efectuare a operațiilor tehnologice, sau prin *metoda contabilă*, potrivit căreia valoarea producției în curs de execuție este egală cu diferența dintre totalul cheltuielilor de producție și costul efectiv al producției obținute.

4.3.3. Conturile de stocuri

4.3.3.1. Conturile de stocuri privind materiile prime și materialele consumabile

Pentru cunoașterea existenței și mișcării stocurilor de materii prime și materiale se utilizează următoarele conturi sintetice: 300 „Materii prime”, 301 „Materiale consumabile”, 308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale”.

Contul 300 „*Materii prime*” este utilizat pentru evidențierea existenței și mișcării stocurilor de materii prime care participă direct la fabricarea produselor și care se regăsesc în produsul finit, integral sau parțial, fie în starea lor inițială, fie transformată. După conținutul economic este cont de mijloace economice cu conținut material, iar după funcția contabilă este cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea materiilor prime intrate în gestiunea întreprinderii pe următoarele căi: achiziționare din afară, aduse de la terți unde au fost date spre prelucrare sau păstrare, aduse ca aport în natură la societate, primite prin donații cu titlu gratuit, constatate plus la inventariere. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea la preț de înregistrare a materiilor prime ieșite din gestiune pe următoarele destinații: consum în procesul de producție, date în prelucrare sau păstrare altor întreprinderi, retragerea aporturilor în natură, vânzare, lipsuri constatate la inventariere, pierderi datorită calamităților naturale. *Soldul* este debitor și reflectă valoarea materiilor prime existente în întreprindere.

Contul 301 „*Materiale consumabile*” are aceeași funcție contabilă de cont de *activ*, și funcționează asemănător contului 300 „*Materii prime*”.

Conținutul economic diferit impune evidențierea materialelor consumabile pe grupe și pe feluri, fapt pentru care contul sintetic 301 „*Materiale consumabile*” se desfășoară pe următoarele subconturi: 3011 „*Materiale auxiliare*”, 3012 „*Combustibili*”, 3013 „*Ambalaje*”, 3014 „*Piese de schimb*”, 3015 „*Semințe și material de plantat*”, 3016 „*Furaje*”, 3018 „*Alte materiale consumabile*”.

Contul 308 „*Diferențe de preț la materii prime și materiale*” este utilizat pentru evidențierea diferențelor între prețul de înregistrare prestabilit și costul de achiziție, inclusiv taxa pe valoarea adăugată (T.V.A.-nedeductibilă) aferente materiilor prime și materialelor consumabile intrate în gestiunea întreprinderii. Acest cont îndeplinește funcția de colectare și repartizare a diferențelor de preț și are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* său reflectă cheltuielile suplimentare făcute de întreprindere cu ocazia aprovizionării materiilor prime și materialelor. *Creditul* său reflectă cheltuielile suplimentare repartizate asupra valorii materiilor prime și materialelor consumabile ieșite din gestiune. *Soldul* acestui cont reflectă diferențele de preț aferente stocurilor de materii prime și materiale existente în întreprindere.

Exemple de utilizare a acestor conturi:

54. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime de la furnizori în valoare de 4.000.000. În factură sunt trecute și cheltuieli de transport în sumă de 200.000 lei.¹

Această operație economică are ca efect creșterea elementului de activ „*Materii prime*”, ceea ce semnifică creșterea stocului de materii prime existent în întreprindere, și a elementului de activ „*Diferențe de preț la materii și materiale*”, ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor suplimentare făcute de întreprindere cu

¹ La operațiile de intrări și ieșiri de stocuri și anterioare de imobilizări, intervine și contul „*Taxa pe valoarea adăugată*” (TVA). Întrucât TVA se va studia la un alt capitol, din motive didactice, în exemplele luate nu se va utiliza acest cont.

ocazia aprovizionării. Concomitent, are loc o creștere a elementului de pasiv „Furnizori” ceea ce semnifică creșterea obligației întreprinderii față de furnizorii săi de a le plăti contravaloarea materiilor prime și a cheltuielilor de transport. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Materii prime”, „Diferențe de preț la materii prime și materiale” și „Furnizori”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, creșterile de activ se vor înregistra în *debitul* conturilor de activ „Materii prime” și „Diferențe de preț la materii prime și materiale”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Furnizori”.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	401 „Furnizori”	– 4.200.000 lei
300 „Materii prime”			– 4.000.000 lei
308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale”			– 200.000 lei

55. Pentru încărcarea – descărcarea și transportul materiilor prime de la gară la întreprindere s-au mai plătit 200.000 lei în numerar.

Această operație economică va produce o majorare a cheltuielilor suplimentare făcute cu ocazia aprovizionării la elementul de activ „Diferențe de preț la materii prime și materiale” și totodată va produce o diminuare a elementului de activ „Casa”, ceea ce semnifică micșorarea numerarului existent în casieria întreprinderii. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Diferențe de preț la materii prime și materiale” și „Casa”. Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Diferențe de preț la materii prime și materiale”, iar micșorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Casa”.

Formula contabilă este următoarea:

308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale”	=	531 „Casa”	– 200.000 lei
---	---	------------	---------------

56. Se dau în consum, în procesul de producție al întreprinderii, materii prime în valoare de 2.750.000 lei. Totodată, se repartizează și cota-parte din diferențele de preț (cheltuielilor suplimentare) aferentă materiilor prime consumate.

Pentru calcularea cotei-părți a diferențelor de preț aferentă materiilor prime consumate se va determina coeficientul de repartizare a diferențelor de preț ($K_{D.P.}$) pe baza datelor înregistrate în debitul conturilor 308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale” și a celor din debitul contului 300 „Materii prime”. Coeficientul astfel calculat se va înmulți cu valoarea materiilor prime date în consum, astfel:

$$K_{D.P.} = \frac{400\,000}{4\,000\,000} = 0,1$$

Cota-parte din diferențele de preț aferentă materiilor prime consumate se determină înmulțind valoarea materiilor prime date în consum cu coeficientul calculat, astfel:

$$2.750.000 \times 0,1 = 275.000 \text{ lei}$$

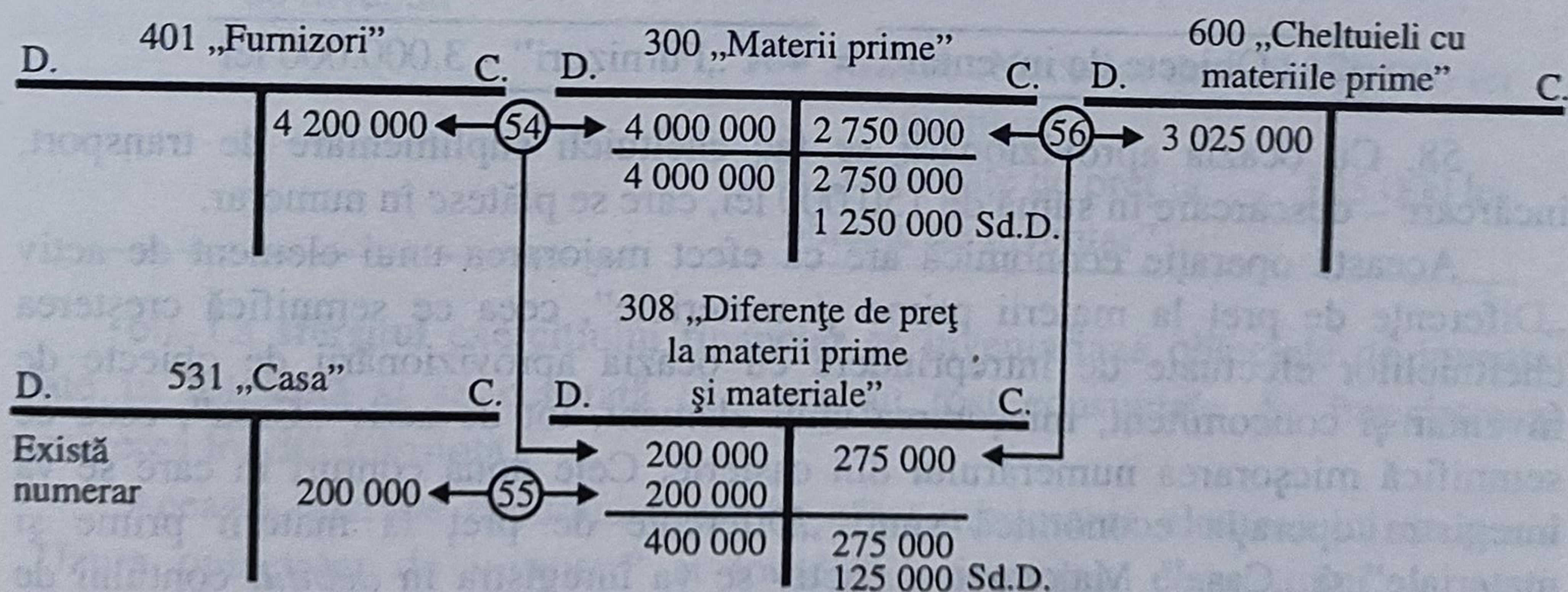
Această operație economică va produce următoarele modificări patrimoniale: o micșorare a elementului de activ „Materii prime” ceea ce semnifică micșorarea stocului de materii prime existent, o micșorare a elementului de activ „Diferențe de preț la materii prime și materiale”, ceea ce semnifică repartizarea cotei-părți din diferențele de preț aferentă materiilor prime consumate, precum și o majorare a elementului de activ „Cheltuieli cu materiile prime”, ceea ce semnifică majorarea cheltuielilor făcute de întreprindere în scopul desfășurării activității productive.

Conturile în care se va înregistra operația economică poartă denumirea elementelor modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Cheltuieli cu materiile prime”, iar micșorările de activ se vor înregistra în *creditul* conturilor de activ „Materii prime” și „Diferențe de preț la materii prime și materiale”.

Deci, formula contabilă este următoarea:

600 „Cheltuieli cu materiile prime”	=	%	– 3.025.000 lei
		300 „Materii prime”	– 2.750.000 lei
		308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale”	– 275.000 lei

Schematic, înregistrările privind aprovizionarea și darea în consum a materiilor prime, inclusiv diferențele de preț, se prezintă astfel:

4.3.3.2. Conturile privind obiectele de inventar

Din grupa conturilor de obiecte de inventar, mai importante sunt următoarele conturi sintetice: 321 „Obiecte de inventar”, 322 „Uzura obiectelor de inventar”, 328 „Diferențe de preț la obiecte de inventar”.

Contul 321 „Obiecte de inventar” funcționează asemănător conturilor 300 „Materii prime” și 301 „Materiale consumabile”, iar contul 328 „Diferențe de preț

la obiecte de inventar” funcționează asemănător contului 308 „Diferențe de preț la materii prime și materiale”.

Contul 322 „Uzura obiectelor de inventar” este utilizat pentru evidențierea uzurii obiectelor de inventar a căror valoare se transmite treptat și se include în cheltuieli în mod eșalonat pe durata mai multor exerciții financiare. Acest cont îndeplinește funcția de cont rectificativ a valorii obiectelor de inventar și are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă uzura obiectelor de inventar date în folosință, inclusă în cheltuieli. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea obiectelor de inventar scoase din folosință. *Soldul* este creditor și reflectă uzura obiectelor de inventar.

Exemple:

57. Se înregistrează aprovizionarea cu obiecte de inventar în valoare totală de 3.000.000 lei.

Această operație produce o creștere la elementul de activ „Obiecte de inventar”, ceea ce semnifică creșterea stocului de obiecte de inventar din întreprindere și totodată, produce o creștere la elementul de pasiv „Furnizori”, ceea ce semnifică creșterea obligației întreprinderii față de furnizori de a le plăti contravaloarea obiectelor de inventar primite. Operația va fi înregistrată în conturile „Obiecte de inventar” și „Furnizori”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Obiecte de inventar”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Furnizori”.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

$$\underline{321 \text{ „Obiecte de inventar”}} = \underline{401 \text{ „Furnizori”} - 3.000.000 \text{ lei}}$$

58. Cu ocazia aprovizionării se fac cheltuieli suplimentare de transport, încărcare – descărcare în sumă de 150.000 lei, care se plătesc în numerar.

Această operație economică are ca efect majorarea unui element de activ „Diferențe de preț la materii prime și materiale”, ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor efectuate de întreprindere cu ocazia aprovizionării de obiecte de inventar și concomitent, micșorarea unui element, tot de activ „Casa”, ceea ce semnifică micșorarea numerarului din casierie. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Diferențe de preț la materii prime și materiale” și „Casa”. Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Diferențe de preț la materii prime și materiale”, iar micșorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Casa”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{308 \text{ „Diferențe de preț la materii prime și materiale”}} = \underline{531 \text{ „Casa”} - 150.000 \text{ lei}}$$

Având în vedere caracteristica obiectelor de inventar de a participa la mai multe cicluri de exploatare, momentul dării lor în folosință coincide cu momentul uzurii lor, deci cu momentul începerii consumului lor treptat în procesul de exploatare.

59. Se înregistrează darea în folosință a unor obiecte de inventar în valoare de 2.500.000 lei. Totodată, se repartizează și cota parte din diferențele de preț aferente.

$$K_{D.P.} = \frac{150\,000}{3\,000\,000} = 0,05$$

$$\text{Cota-parte D.P.} = 2.500.000 \text{ lei} \times 0,05 = 125.000 \text{ lei}$$

Această operație economică produce modificarea elementului de pasiv „Uzura obiectelor de inventar” în sensul majorării elementului de activ „Diferențe de preț la obiecte de inventar” în sensul micșorării și totodată, a elementului de activ „Cheltuieli cu obiectele de inventar” în sensul majorării. Conturile în care se va înregistra operația economică poartă aceeași denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, majorarea de activ se înregistrează în *debitul* contului de activ „Cheltuieli cu obiectele de inventar”, micșorarea de activ se înregistrează în *creditul* contului de activ „Diferențe de preț la obiecte de inventar”, iar majorarea de pasiv se înregistrează în *creditul* contului de pasiv „Uzura obiectelor de inventar”.

Formula contabilă este deci:

602 „Cheltuieli cu obiectele de inventar”	=	%	– 2.625.000 lei
		322 „Uzura obiectelor de inventar”	– 2.500.000 lei
		328 „Diferențe de preț la obiecte de inventar”	– 125.000 lei

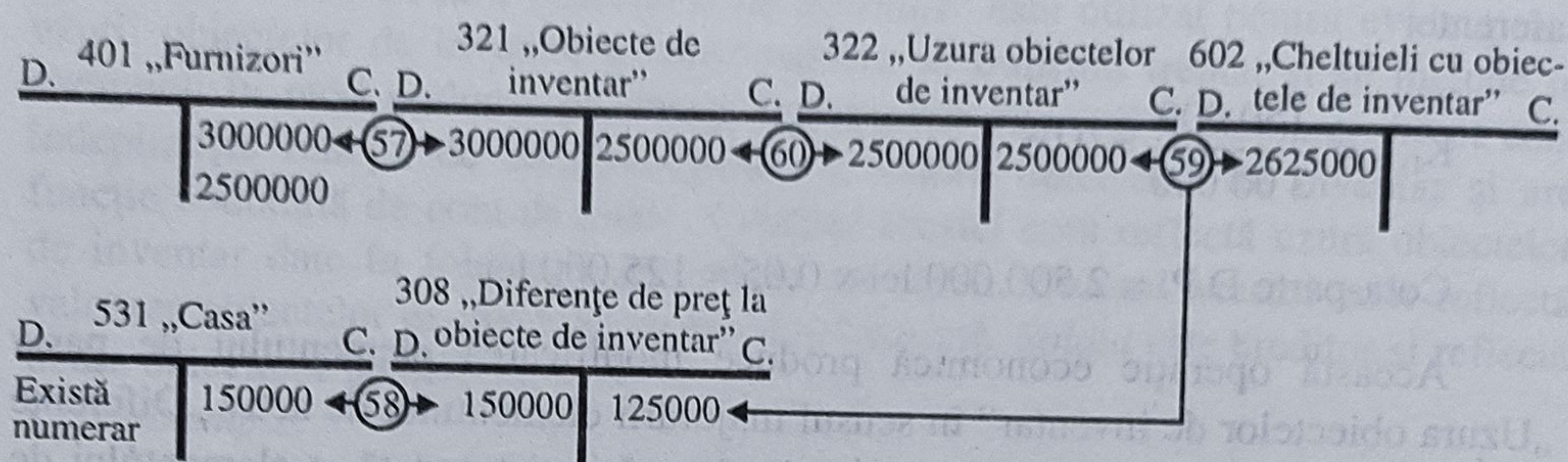
60. La sfârșitul exercițiului financiar se inventariază obiectele de inventar date în folosință și se constată că toate au fost consumate. Se înregistrează scoaterea lor din folosință.

Această operație economică are ca efect micșorarea elementului de pasiv „Uzura obiectelor de inventar” și totodată, micșorarea elementului de activ „Obiecte de inventar”. Cele două conturi în care se înregistrează operația economică sunt: „Obiecte de inventar” și „Uzura obiectelor de inventar”. Contul „Obiecte de inventar” fiind cont de activ, se va *credita* cu micșorarea de activ, iar contul „Uzura obiectelor de inventar” fiind cont de pasiv, se va *debita* cu micșorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$322 \text{ „Uzura obiectelor de inventar”} = 321 \text{ „Obiecte de inventar”} - 2.500.000 \text{ lei}$$

În formă sistematică, operațiile economice cu obiectele de inventar se reflectă astfel:

4.3.3.3. Conturile de produse

Principalele conturi din această grupă sunt: 331 „Produse în curs de execuție”, 341 „Semifabricate”, 345 „Produse finite”, 346 „Produse reziduale”, 348 „Diferențe de preț la produse”.

Contul 331 „*Produse în curs de execuție*” este utilizat pentru evidențierea produselor care nu au trecut prin toate fazele de fabricație prevăzute în procesul tehnologic, precum și a produselor nesupuse probelor tehnice, numită și producție neterminată. Are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul efectiv al producției în curs de execuție. *Creditul* acestui cont reflectă costul efectiv al producției terminate, valoarea produselor în curs de execuție constatate lipsă sau deteriorate, precum și pierderile din calamități naturale la producția neterminată. *Soldul* contului reflectă costul efectiv al producției aflate în curs de execuție.

Contul 345 „*Produse finite*” este utilizat pentru evidențierea stocurilor de produse finite, cât și a mișcării acestora, aflate în patrimoniul întreprinderii. Este cont cu funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea la preț de înregistrare a produselor finite intrate în gestiunea întreprinderii, astfel: obținute din procesul de producție; constatate plus la inventariere; aduse de la terți unde au fost date în prelucrare sau păstrare. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea produselor finite ieșite din gestiune, astfel: vânzare; dare în prelucrare sau păstrare la terți; lipsuri constatate; retragerea aportului de capital adus de întreprinzător; pierderi din calamități naturale”.

Soldul este debitor și reflectă stocul de produse finite existent.

În mod asemănător funcționează și conturile 341 „Semifabricate” și 346 „Produse reziduale”.

Contul 348 „*Diferențe de preț la produse*” este utilizat pentru evidențierea diferențelor favorabile și nefavorabile determinate la sfârșitul fiecărei perioade de gestiune între prețul standard (prestabilit) și costul de producție la semifabricate, produse finite și produse reziduale.

Diferențele favorabile se obțin atunci când costul efectiv este mai mic decât costul standard, la care au fost înregistrate produsele în momentul obținerii și se înregistrează în roșu, sau în negru dar încadrate în chenar. Diferențele nefavorabile se obțin atunci când costul efectiv este mai mare decât costul standard și se înregistrează în negru.

Contul 348 „Diferențe de preț la produse” este cont cu funcție contabilă de activ. *Debitul* acestui cont reflectă diferențele de preț favorabile sau nefavorabile obținute la produsele din producția proprie. *Creditul* acestui cont reflectă diferențele de preț favorabile sau nefavorabile repartizate la sfârșitul perioadei asupra produselor ieșite din gestiune. *Soldul* contului este debitor și reflectă diferențele de preț favorabile sau nefavorabile aferente semifabricatelor și produselor finite existente în stoc.

Exemple de utilizare a acestor conturi:

61. Se obțin din procesul de producție următoarele semifabricate și produse înregistrate la preț prestabilit (standard):

- semifabricate în valoare totală de 10.150.000 lei;
- produse finite în valoare totală 31.000.000 lei;
- produse rebutate în valoare totală de 25.000 lei;
- produse în curs de execuție (neterminate) 200.000 lei;

Această operație economică are ca efect creșterea elementelor de activ: „Semifabricate”, „Produse finite”, „Produse reziduale” și „Produse în curs de execuție” ceea ce semnifică creșterea stocurilor de asemenea produse existente în întreprindere. Totodată, produce o creștere a elementului de pasiv „Venituri din producția stocată”, ceea ce semnifică creșterea veniturilor ca expresie valorică a stocurilor obținute. Conturile în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire ca și elementele de bilanț modificate de operația economică. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, creșterile de activ se vor înregistra în *debitul* conturilor de activ: „Semifabricate”, „Produse finite”, „Produse reziduale” și „Produse în curs de execuție”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv 711 „Venituri din producție stocată”.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

%	=	711 „Venituri din producția / stocată”	
			– 41.375.000 lei
341 „Semifabricate”	–	Semifabricate	– 10.150.000 lei
345 „Produse finite	–	Produse finite	– 31.000.000 lei
346 „Produse reziduale	–	Produse reziduale	– 25.000 lei
331 „Produse în curs de execuție	–	Produse în curs de execuție	– 200.000 lei

La sfârșitul lunii în contabilitatea de gestiune s-a determinat costul efectiv al semifabricatelor și produselor, care sunt:

- 10.170.000 lei la semifabricate;
- 30.880.000 lei la produse finite;

- 30.000 lei la produse reziduale;
- 200.000 lei la produse în curs de execuție.

Tabelul 6.3.3.1

SITUAȚIA
privind stabilirea diferențelor de preț

Nr. Crt.	SPECIFICARE	Preț de înregistrare (standard) (lei)	Preț efectiv (lei)	Diferențe de preț (±) (lei)
1	Semifabricate	10 150 000	10 170 000	+ 20 000
2	Produse finite	31 000 000	30 880 000	– 120 000
3	Produse reziduale	25 000	30 000	+ 5 000
4	Produse în curs de execuție	200 000	200 000	–
5	TOTAL	41 375 000	41 280 000	– 95 000

62. La sfârșitul lunii se înregistrează diferențele de preț constatate.

Această operație economică va produce modificarea în sensul creșterii a elementului de activ „Diferențe de preț la produse”, ceea ce semnifică creșterea elementelor de activ cu diferențele de preț favorabile și nefavorabile constatate, și concomitent, va produce modificarea în sensul creșterii a elementului de pasiv „Venituri din producția stocată”, ceea ce semnifică corectarea valorii produselor și semifabricatelor obținute cu diferențele de preț constatate. Conturile în care se va înregistra operația economică poartă aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Contul „Diferențe de preț la produse” fiind cont de activ și având de înregistrat o creștere, se va *debita*, iar contul „Venituri din producția stocată” fiind cont de pasiv și având de înregistrat o creștere se va *credita*.

Formula contabilă este deci, următoarea:

348 „Diferențe de preț la produse”	=	711 „Venituri din	
– Semifabricate		– Semifabricate	– 20.000 lei
– Produse finite		– Produse finite	– 120.000 lei
– Produse reziduale		– Produse reziduale	– 5000 lei
		– producția stocată	– 95.000 lei

63. Se vând produsele finite la prețul negociat cu clientul de 51.500.000 lei.

Această operație economică produce o creștere la elementul bilanțier de activ „Clienți”, ceea ce semnifică creșterea dreptului de creanță asupra clienților de a încasa de la aceștia contravaloarea produselor vândute și totodată, produce o creștere a elementului de pasiv „Venituri din vânzarea produselor finite”, ceea ce semnifică creșterea veniturilor întreprinderii din vânzarea produselor finite. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Clienți” și „Venituri din vânzarea produselor finite”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Clienți” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Venituri din vânzarea produselor finite, se va *credita* cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{411 \text{ „Clienți”}} = \underline{701 \text{ „Venituri din vânzarea produselor finite”} - 51.500.000 \text{ lei}}$$

64. Se descarcă gestiunea de produse finite la prețul cu care acestea au intrat în gestiune, inclusiv diferențele de preț constatate.

Această operație economică are ca efect micșorarea elementului de pasiv „Venituri din producția stocată” și, concomitent, micșorarea elementelor de activ: „Produse finite” și „Diferențe de preț la produse”. Operația se va înregistra în conturile care poartă aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Contul „Venituri din producția stocată” fiind cont de pasiv se va *debita* cu micșorarea de pasiv. Contul „Produse finite” se va *credita* cu micșorarea de activ. Contul „Diferențe de preț la produse” se va *credita* cu micșorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

711 „Venituri din producția stocată”	=	%	-	30.880.000 lei
				345 „Produse finite” - 31.000.000 lei
				348 „Diferențe de preț la produse” - 120.000 lei

65. Se vând semifabricatele la prețul negociat cu clientul de 15.200.000 lei.

Analizând această operație economică după modelul analizei de la operația nr. 65 se ajunge la următoarea formulă contabilă:

$$\underline{411 \text{ „Clienți”}} = \underline{702 \text{ „Venituri din vânzarea semifabricatelor”} - 15.200.000 \text{ lei}}$$

66. Se descarcă gestiunea de semifabricate la prețul cu care acestea au intrat în gestiune, inclusiv diferențele de preț aferente.

Analizând această operație economică după modelul operației 66 se ajunge la următoarea formulă contabilă:

711 „Venituri din producția stocată”	=	%	-	10.170.000 lei
				341 „Semifabricate” - 10.150.000 lei
				348 „Diferențe de preț la produse” - 20.000 lei

67. Se utilizează produsele reziduale în procesul de producție al întreprinderii.

Această operație economică se înregistrează prin formulă contabilă inversă celei de intrare, astfel:

711 „Venituri din producția stocată”	=	%	-	30.000 lei
				346 „Produse reziduale” - 25.000 lei
				348 „Diferențe de preț la produse” - 5000 lei

68. Se încasează de la clienți contravaloarea produselor finite și semifabricatelor vândute în sumă de 66.700.000 lei (51.500.000 + 15.200.000).

Această operație economică are ca efect modificarea elementului de activ: „Clienți”, în sensul scăderii, ceea ce semnifică diminuarea dreptului de creanță asupra clienților și totodată, elementul de activ „Conturi curente la bănci”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea disponibilităților bănești din contul întreprinderii de la bancă. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt „Clienți” și „Conturi curente la bănci”. Contul „Clienți” *se va credita* cu scăderea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci” *se va debita* cu creșterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$512 \text{ „Conturi curente la bănci”} = 411 \text{ „Clienți”} - 66.700.000 \text{ lei}$$

În formă sistematică, operațiile economice privind produsele și semifabricatele, se prezintă astfel:

D. 341 „Semifabricate”		C. D. 345 „Produse finite”		C. D. 346 „Produse reziduale”		C. D. 331 „Produse în curs de execuție”	
61	10150000	61	31000000	64	25000	67	200000
	10150000		31000000		25000		
D. 711 „Venituri din producția stocată / Semifabricatele”		C. D. 711 „Venituri din producția stocată” / Produse finite		C. D. 711 „Venituri din producția stocată” / Produse reziduale		C. D. 711 „Venituri din producția stocată” / Produse în curs de execuție	
66	10170000	61	30880000	61	30000	61	200000
	20000		120000		5000		
	170000		30880000		30000		
D. 348 „Diferențele de preț la produse” / Semifabricate		C. D. 348 „Diferențele de preț la produse” / Produse finite		C. D. 348 „Diferențele de preț la produse” / Produse reziduale		C.	
62	20000	66	120000	64	5000	67	
	20000		120000		5000		

4.3.3.4. Conturile de mărfuri

Din grupa conturilor de mărfuri fac parte conturile sintetice 371 „Mărfuri” și 378 „Diferențe de preț la mărfuri”.

Contul 371 „Mărfuri” este utilizat pentru evidențierea existenței și mișcării mărfurilor aflate în depozite și în unitățile de desfacere cu amănuntul, sau de

alimentație publică. Are funcție contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă mărfurile la preț de înregistrare sau de vânzare, intrate în gestiunea întreprinderii, astfel: achiziționate de la terți, aduse ca aport în societate, constatate plus la inventariere, primite prin donație cu titlu gratuit. *Creditul* acestui cont reflectă ieșirile de mărfuri din gestiunea întreprinderii prin: vânzare, dare în custodie sau în consignație la terți, lipsuri constatate la inventar, pierderi datorită calamităților naturale. *Soldul* contului reflectă stocul de mărfuri existent.

Contul 378 „Diferențe de preț la mărfuri” este utilizat pentru evidențierea adaosului comercial (marja comercială) aferent mărfurilor existente în gestiunea unităților comerciale. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea adaosului comercial aferent mărfurilor intrate în gestiune. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea adaosului comercial aferent mărfurilor vândute. *Soldul* reflectă valoarea adaosului comercial aferent mărfurilor existente în stoc.

Exemple de utilizare a conturilor de mărfuri:

71. Se cumpără mărfuri în valoare de 2.000.000 lei care se înregistrează la prețul de vânzare (inclusiv adaosul comercial 30% = 600.000 lei).

Această operație economică are ca efect creșterea elementului de pasiv „Furnizori”, ceea ce semnifică creșterea obligației față de furnizori de a le plăti contravaloarea mărfurilor livrate, creșterea elementului de pasiv „Diferențe de preț la mărfuri”, ceea ce înseamnă creșterea adaosului comercial aferent mărfurilor și creșterea elementului de activ „Mărfuri”, ceea ce înseamnă creșterea stocurilor de mărfuri existente în unitate. Operația se va înregistra în trei conturi care au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Mărfuri” se va *debita* cu creșterea de activ, contul „Furnizori” se va *credita* cu creșterea de pasiv, iar contul „Diferențe de preț la mărfuri” se va *credita* cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

371 „Mărfuri”	=	%	– 2.600.000 lei
		401 „Furnizori”	– 2.000.000 lei
		378 „Diferențe de preț la mărfuri”	– 600.000 lei

72. Se vând mărfurile la prețul de 2.600.000 lei.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „Casa”, ceea ce semnifică majorarea numerarului din casieria întreprinderii și concomitent, majorarea elementului de pasiv „Venituri din vânzarea mărfurilor”, ceea ce semnifică, creșterea veniturilor unității din vânzarea mărfurilor. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt „Casa” și „Venituri din vânzarea mărfurilor”. Contul „Casa” fiind cont de activ se va *debita*, iar contul „Venituri din vânzarea mărfurilor” se va *credita*.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

531 „Casa”	=	707 „Venituri din vânzarea marfurilor”	– 2.600.000 lei
------------	---	--	-----------------

73. Se scot din gestiune mărfurile vândute.

Această operație economică va produce o scădere la elementul de activ „Mărfuri”, ceea ce semnifică scăderea stocurilor de mărfuri existente în unitate, o scădere a elementului de pasiv „Diferențe de preț la mărfuri”, ceea ce semnifică scăderea adaosului comercial aferent stocurilor vândute și o creștere a elementului de activ „Cheltuieli privind mărfurile”. Operația economică va fi înregistrată în trei conturi care au aceeași denumire ca și elementele de bilanț modificate. Contul „Mărfuri” se va *credita* cu scăderea de activ. Contul „Cheltuieli privind mărfurile” se va *debita* cu creșterea de activ. Contul „Diferențe de preț la mărfuri” se va debita cu scăderea de pasiv.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

	%	=	
371 „Mărfuri”			– 2.600.000 lei
607 „Cheltuieli privind mărfurile”			– 2.000.000 lei
378 „Diferențe de preț la mărfuri”			– 600.000 lei

Această filieră de înregistrări este valabilă în condițiile în care evidența stocurilor de mărfuri se ține la prețul de vânzare.

SUBCAPITOLUL 4

4.4. CONTURILE DE TERȚI

Contabilitatea relațiilor întreprinderii cu terții se organizează în scopul evidențierii drepturilor (creanțelor) și a obligațiilor (datoriilor) întreprinderii cu clienții, furnizorii, salariații, statul, asigurările sociale, alte persoane juridice și fizice.

În contabilitatea creanțelor și obligațiilor se înregistrează operațiunile patrimoniale referitoare la livrările reciproce de mărfuri între furnizori și clienți, a lucrărilor executate și serviciilor prestate, precum și a altor operațiuni efectuate în baza contractelor încheiate între aceștia. Aceleași operațiuni economice, dacă sunt decontate prin efecte comerciale, sunt evidențiate separat în conturi de efecte de primit și efecte de plată.

Creanțele și datoriile întreprinderii se înregistrează la valoarea lor nominală, consemnată în documente. Cele în devize se înregistrează în lei la cursul de schimb la data efectuării operațiilor, iar diferențele de curs valutar apărute între data înregistrării creanței sau datoriei în devize și data încasării, respectiv plății lor, se înregistrează drept cheltuieli sau venituri financiare.

Contabilitatea furnizorilor și clienților, și a celorlalte datorii și creanțe se ține pe categorii ale acestora, precum și pe fiecare persoană juridică sau fizică în parte.

4.4.1. Conturile de creanțe

În general, prin *creanță* se înțelege dreptul unei persoane denumită *creditor* de a pretinde de la altă persoană numită *debitor* să-i dea sau să-i plătească ceva (contravaloarea unor bunuri, lucrări sau servicii).

Societățile comerciale, regiile autonome și celelalte persoane juridice sau fizice, în relațiile pe care le au își creează și își achită reciproc diferite obligații materiale și bănești, fiind în postura de debitor sau de creditor.

Creanțele întreprinderii, sau activele circulante în decontare, reprezintă valori economice avansate temporar de titularul de patrimoniu altor persoane juridice sau fizice și pentru care urmează să primească echivalentul valoric.

Principalele conturi sintetice cu ajutorul cărora se urmăresc creanțele întreprinderii sunt: 411 „Clienți”, 413 „Efecte de primit”, 425 „Avansuri acordate personalului”, 456 „Decontări cu asociații privind capitalul”, 461 „Debitori diverși”, 476 „Diferențe de conversie activ” și altele.

Contul 411 „Clienți” este utilizat pentru evidențierea decontărilor cu clienții interni și externi, pentru produse semifabricate, materiale, mărfuri vândute, etc., lucrări executate și servicii prestate pe bază de facturi. Acest cont are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă prețul de vânzare al mărfurilor, produselor, semifabricatelor, lucrărilor executate și serviciilor prestate, precum și taxa pe valoarea adăugată aferentă. *Creditul* acestui cont reflectă sumele încasate de la clienți, contravaloarea efectelor comerciale acceptate, valoarea sconturilor acordate clienților. *Soldul* este debitor și reflectă sumele de încasat de la clienți.

Contul 413 „Efecte de primit” este utilizat pentru evidențierea drepturilor de creanță stabilite pe bază de efecte comerciale (trate, bilete la ordin, etc.), rezultate din relațiile cu clienții. Este cont cu funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă sumele datorate de clienți reprezentând contravaloarea efectelor comerciale acceptate. *Creditul* acestui cont reflectă efectele comerciale primite de la clienți. *Soldul* este debitor și reflectă contravaloarea efectelor comerciale de primit.

Contul 425 „Avansuri acordate personalului” este utilizat pentru evidențierea avansurilor acordate personalului în timpul lunii, în contul drepturilor cuvenite pentru munca prestată. Are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă avansurile acordate conform contractelor de muncă. *Creditul* acestui cont reflectă avansurile reținute din drepturile cuvenite personalului. *Soldul* este debitor și reflectă avansurile acordate și nereținute încă.

Contul 461 „Debitori diverși” este utilizat pentru evidențierea debitorilor din reclamații, din pagube aduse patrimoniului și creanțe de orice fel izvorâte din existența unor titluri executorii. Este cont cu funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă contravaloarea debitelor reactivate, titlurile de plasament vândute, prețul de vânzare al elementelor de activ vândute, sumele cuvenite de la terți pentru vânzări de titluri financiare, valoarea bunurilor lipsă sau deteriorate din vina unor persoane și imputate acestora, precum și sumele cuvenite de la terți pentru concesiuni sau locații. *Creditul* acestui cont reflectă sumele încasate în contul debitelor constituite, valoarea debitelor scăzute din evidență datorită insolabilității. *Soldul* contului poate fi debitor și reflectă debite de încasat.

Contul 476 „Diferențe de conversie activ” este utilizat pentru evidențierea diferențelor nefavorabile între valoarea de intrare a creanțelor și datoriiilor exprimate în devize și valoarea acestora la cursul ultimei zile a exercițiului financiar. Este cont cu funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă diferențele nefavorabile de curs valutar rezultate la închiderea exercițiului, aferente creanțelor exprimate în devize ca urmare a scăderii cursului valutar,

precum și a diferențelor de curs valutar nefavorabile, rezultate la închiderea exercițiului, aferente datoriilor exprimate în devize, ca urmare a creșterii cursului valutar. *Creditul* acestui cont reflectă la deschiderea exercițiului, reluarea sumelor înregistrate ca diferențe de curs valutar nefavorabile la închiderea exercițiului anterior. *Soldul* este debitor și reflectă diferențele de conversie activ, existente.

4.4.2. Conturile de obligații

Obligațiile sau datoriile întreprinderii față de alte persoane juridice sau fizice se grupează astfel: obligații față de personalul întreprinderii privind drepturile cuvenite acestuia pentru munca prestată; obligații față de stat privind impozitele, taxele și vărsămintele; alte obligații.

4.4.2.1. Conturile de obligații față de personal

Consumul de muncă vie în procesul de producție al întreprinderii, ca principal factor de producție, poartă denumirea de cheltuieli cu munca vie, care constau din: salariile personalului, inclusiv impozitul pe salarii; contribuția întreprinderii la asigurările sociale și contribuția întreprinderii la constituirea fondului de ajutor de șomaj.

Salariile reprezintă prețul forței de muncă, precum și expresia valorică a acelei părți din venitul național care este destinată consumului individual, direct al salariaților în funcție de munca prestată.

Impozitul pe salarii este partea ce se cuvine bugetului de stat din drepturile cuvenite salariaților. Acesta este inclus în salariile brute. Mărimea impozitului pe salarii se determină pe baza unor cote procentuale stabilite prin lege și se scade din salariile brute cuvenite angajaților.

Contribuțiile la asigurările sociale (C.A.S.) sunt destinate, în principal, pentru asigurarea plății pensiilor. Sunt două categorii de contribuții: contribuția întreprinderii la asigurările sociale și contribuția salariaților la pensia suplimentară.

Contribuția întreprinderii la asigurările sociale se determină pe baza procentului mediu de 25% asupra salariilor brute (inclusiv impozitul pe salarii), se suportă de întreprindere prin includerea în cheltuielile de exploatare, și se virează la bugetul asigurărilor sociale.

Contribuția salariaților la pensia suplimentară se calculează pe baza procentului de 3% asupra salariilor brute individuale, se suportă de către salariați, deci se scade din salariile individuale și, de asemenea, se virează la bugetul asigurărilor sociale.

Contribuția la constituirea fondului de ajutor de șomaj este, de asemenea, de două feluri: contribuția unității și contribuția salariaților la fondul de ajutor de șomaj.

Contribuția unității la constituirea fondului de ajutor de șomaj se determină pe baza unei cote globale de 5% asupra fondului de salarii, se suportă de către întreprindere prin includerea în cheltuieli și se virează la Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Contribuția personalului la constituirea fondului de ajutor de șomaj se determină pe baza procentului de 1% asupra salariilor brute individuale, se suportă de salariați prin scăderea din drepturile cuvenite și se varsă, de asemenea, la Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Principalele documente care se întocmesc în legătură cu determinarea și plata drepturilor cuvenite salariaților pentru munca prestată sunt: „Lista de avans chenzinal”, „Ștutul de salarii”, „Lista indemnizațiilor pentru concediile de odihnă”, „Fișa de evidență a salariilor”.

Ștutul de salarii este cel mai important document, în care se determină drepturile totale cuvenite, formate din salariile de încadrare, în regie sau în acord, sporurile de vechime, condiții deosebite de muncă, de noapte, precum și o serie de rețineri, cum sunt: impozitul pe salarii, contribuția individuală la pensia suplimentară, avansul chenzinal, rețineri de rate, chirii, amenzi, prime de asigurare, debite și altele, obținându-se în final restul de plată.

Pentru reflectarea contabilă a salariilor și a altor operațiuni legate de acestea, în afara conturilor de cheltuieli și de mijloace bănești, se utilizează următoarele conturi sintetice: 421 „Personal – remunerații datorate”; 423 „Personal – ajutoare materiale și protecția socială”; 424 „Participarea salariaților la profit”; 426 „Drepturi de personal neridicate”; 427 „Rețineri din salarii în favoarea terților”; 431 „Asigurări sociale”; 437 „Ajutor de șomaj” și altele.

Contul 421 „*Personal – remunerații datorate*” este utilizat pentru evidențierea decontărilor cu personalul pentru salariile cuvenite acestuia, inclusiv a adaosurilor și premiile. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă salariile și alte drepturi cuvenite salariaților. *Debitul* acestui cont reflectă reținerile din salariile datorate, reprezentând: avansurile acordate, sumele datorate de salariați terților, contribuțiile salariaților pentru pensia suplimentară, contribuția personalului pentru fondul de ajutor de șomaj, impozitul pe salarii, sumele neridicate de personal în termen legal și salariile nete plătite personalului. *Soldul* contului este creditor și reflectă sumele datorate personalului.

Contul 423 „*Personal – ajutoare materiale și protecția socială*” este cont cu funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate salariaților reprezentând ajutoare materiale suportate din contribuția unității pentru asigurări sociale, precum și cele acordate potrivit legii pentru protecția socială. *Debitul* acestui cont reflectă: plățile în numerar reprezentând ajutoare materiale și protecția socială, reținerile din ajutoarele materiale a avansurilor acordate, a impozitului aferent, a eventualelor rețineri datorate terților de către personal, sumele neridicate în termen legal reprezentând ajutoare și plăți pentru protecția socială, contribuția personală la pensia suplimentară reținută din ajutoarele materiale și pentru ajutorul de șomaj. *Soldul* acestui cont este creditor și reflectă sumele datorate personalului constând în ajutoare materiale suportate din contribuția la asigurările sociale.

Contul 424 „*Participarea salariaților la profit*” este utilizat pentru evidențierea stimulentele datorate personalului din profitul obținut. Are funcție

contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele utilizate din fondul de participare la profit. *Debitul* acestui cont reflectă sumele nete achitate salariaților reprezentând stimulentele acordate din profit, precum și impozitul reținut din stimulente personalului. *Soldul* contului este creditor și reflectă sumele datorate salariaților din profit.

Contul 426 „*Drepturi de personal neridicate*” este utilizat pentru evidențierea drepturilor neridicate de personal în termen de trei zile. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate personalului neridicate în termen legal, reprezentând salarii, sporuri, adaosuri, stimulente acordate personalului din profit, ajutoare de boală și alte drepturi de personal neridicate. *Debitul* acestui cont reflectă sumele plătite din drepturile neridicate, precum și drepturile neridicate după prescrierea acestora, datorate bugetului de stat potrivit legii, sau înregistrate ca venituri excepționale ale gestiunii curente. *Soldul* contului este creditor și reflectă sumele neridicate de personal, datorate de unitate.

Contul 427 „*Rețineri din salarii datorate terților*” este utilizat pentru evidențierea reținerilor și popririlor, instituite asupra salariaților, datorate terților. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele reținute de la salariați pe statele de salarii sau de ajutoare materiale, datorate de aceștia terților, reprezentând chirii, cumpărări cu plata în rate și alte obligații ale salariaților față de terți, stabilite conform legii. *Debitul* acestui cont reflectă sumele plătite terților, reprezentând rețineri sau popri din salarii. *Soldul* acestui cont reflectă sumele reținute din salarii, nevirate terților.

Contul 431 „*Asigurări sociale*” este utilizat pentru evidențierea decontărilor privind contribuțiile la asigurările sociale. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă contribuția întreprinderii datorată asigurărilor sociale și contribuția personalului pentru pensia suplimentară. *Debitul* acestui cont reflectă sumele virate asigurărilor sociale. *Soldul* contului este creditor și reflectă contribuțiile la asigurările sociale constituite și nevirate încă.

Contul 437 „*Ajutor de șomaj*” este utilizat pentru evidențierea decontărilor privind ajutorul de șomaj datorat de întreprindere, precum și a sumelor datorate de salariați potrivit legii, pentru constituirea fondului pentru ajutorul de șomaj. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate de întreprindere pentru constituirea fondului de ajutor de șomaj, precum și pe cele datorate de personal în același scop. *Debitul* acestui cont reflectă sumele virate, reprezentând contribuțiile la constituirea fondului de șomaj, precum și sumele acordate salariaților potrivit legii, din fondul de ajutor de șomaj. *Soldul* acestui cont este creditor și reflectă contribuții la fondul de șomaj constituite și nevirate încă.

Exemple de utilizare a conturilor menționate:

74. Se ridică din contul curent al întreprinderii de la bancă suma de 7.500.000 lei.

Această operație economică produce modificarea concomitentă a două elemente de activ, astfel: la elementul „Casa” se produce o creștere, ceea ce semnifică creșterea numerarului din casieria întreprinderii și o scădere la elementul de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), ceea ce semnifică scăderea disponibilităților bănești ale întreprinderii din contul de la bancă. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Casa” și „Conturi curente la bănci”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Casa”, iar scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Conturi curente la bănci”.

Formula contabilă este deci:

$$\underline{531 \text{ „Casa”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 7.500.000 \text{ lei}}$$

75. Se plătește avansul chenzinal cuvenit salariaților conform contractelor de muncă.

Această operație economică are ca efect micșorarea elementului de activ „Casa”, ceea ce semnifică scăderea numerarului din casieria întreprinderii și, totodată, majorarea elementului de activ „Avansuri acordate personalului”, ceea ce semnifică creșterea dreptului de creanță a întreprinderii asupra personalului angajat, de a reține din drepturile totale cuvenite acestuia, avansurile acordate în timpul lunii.

Operația economică va fi înregistrată în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate: „Casa” și „Avansuri acordate personalului”. Contul „Casa” fiind cont de activ, se va *credita* cu scăderea de activ, iar contul „Avansuri acordate personalului” fiind cont de activ, se va *debita* cu creșterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{425 \text{ „Avansuri acordate personalului”}} = \underline{531 \text{ „Casa”} - 7.500.000 \text{ lei}}$$

76. La sfârșitul lunii se întocmește ștatul de salarii în care *se determină drepturile totale de salarii* cuvenite personalului, în sumă de 21.000.000 lei.

Această operație economică produce o creștere la elementul de pasiv „Personal – remunerații datorate”, ceea ce semnifică creșterea obligației întreprinderii față de personalul angajat de a-i plăti salariile cuvenite pentru munca prestată și totodată, produce o creștere la elementul de activ „Cheltuieli cu salariile personalului”, ceea ce semnifică majorarea cheltuielilor făcute de întreprindere, prin includerea în cheltuieli a salariilor cuvenite personalului. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Cheltuieli cu salariile personalului” și „Personal – remunerații datorate”. Creșterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Cheltuieli cu salariile personalului”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Personal – remunerații datorate”.

Formula contabilă este, deci, următoarea:

$$\underline{641 \text{ „Cheltuieli cu salariile personalului”}} = \underline{421 \text{ „Personal – remunerații datorate”} - 21.000.000 \text{ lei}}$$

77. Contribuția întreprinderii la asigurările sociale calculată conform legislației este de 5.250.000 lei.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „Cheltuieli privind asigurările și protecția socială” ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor efectuate de întreprindere prin includerea în cheltuieli a contribuției la asigurările sociale calculate și, totodată, o majorare a elementului de pasiv „Asigurări sociale”, ceea ce semnifică creșterea obligației de a vira contribuția la asigurările sociale. Operația economică este înregistrată în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate, acestea sunt: „Cheltuieli privind asigurările și protecția socială” și „Asigurări sociale”. Contul „Cheltuieli privind asigurările și protecția socială”, fiind cont de activ se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Asigurări sociale”, fiind cont de pasiv, se va *credita* cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\begin{array}{l} 645 \text{ „Cheltuieli cu asigurările și} \\ \text{protecția socială”} \end{array} = \begin{array}{l} 431 \text{ „Asigurări sociale”} \end{array} - 5.250.000 \text{ lei}$$

78. Se înregistrează contribuția întreprinderii la constituirea fondului de ajutor de șomaj în sumă de 840.000 lei.

Această operație economică va produce o modificare în sensul creșterii la elementul de activ „Cheltuieli cu asigurările și protecția socială” ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor efectuate de întreprindere prin includerea contribuției la constituirea fondului de ajutor de șomaj, și concomitent, o modificare în sensul creșterii la elementul de pasiv „Ajutor de șomaj” ceea ce semnifică creșterea obligației întreprinderii de a vira contribuția la constituirea fondului de ajutor de șomaj. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Cheltuieli cu asigurările și protecția socială” și „Ajutor de șomaj”. Contul „Cheltuieli cu asigurările și protecția socială” se va *debita* cu creșterea de activ, iar „Ajutor de șomaj” se va *credita* cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este deci, următoarea:

$$\begin{array}{l} 645 \text{ „Cheltuieli cu asigurările} \\ \text{și protecția socială”} \end{array} = \begin{array}{l} 437 \text{ „Ajutor de șomaj”} \end{array} - 840.000 \text{ lei}$$

79. Se înregistrează reținerile din salarii, astfel:

- impozitul pe salarii în sumă de 4.000.000 lei;
- contribuția personală la pensia suplimentară 630.000 lei;
- contribuția individuală la fondul de ajutor de șomaj 210.000 lei;
- rate la locuințe, în sumă de 100.000 lei;
- debite în sumă de 15.000 lei;
- avansurile chenzinale acordate, în sumă de 7.500.000 lei.

Această operație economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Impozitul pe salarii”, element de pasiv, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea obligației față de stat privind plata impozitului pe salarii; „Asigurări sociale”, element de pasiv, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea obligației de a vira contribuția individuală la pensia suplimentară; „Ajutor de șomaj”, element de pasiv, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea obligației de a vira contribuția individuală privind ajutorul de șomaj; „Rețineri din salarii în favoarea terților”, element de pasiv, ceea ce semnifică creșterea obligației față de terțe persoane (întreprinderea constructoare de locuințe) de a vira sumele reținute de la salariați în acest scop; „Debitori diverși”, element de activ, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea dreptului de creanță asupra debitorilor; „Avansuri acordate personalului”, element de activ, în sensul scăderii, ceea ce semnifică scăderea dreptului de creanță asupra salariaților privind avansul acordat; „Personal – remunerații datorate”, element de pasiv, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea obligației de plată față de salariați cu sumele reținute de la aceștia. Conturile în care se va înregistra operația economică poartă aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Conturile: „Impozitul pe profit”, „Asigurări sociale”, „Ajutor de șomaj”, „Rețineri din salarii în favoarea terților” fiind conturi de pasiv și având de înregistrat creșteri, se vor *credita* cu creșterile de pasiv. Contul „Personal – remunerații datorate”, fiind cont de pasiv și având de înregistrat o scădere, se va *debita* cu scăderea de pasiv. Conturile 461 „Debitori diverși” și „Avansuri acordate personalului”, fiind conturi de activ, se vor *credita* cu micșorările de activ.

Formula contabilă este, următoarea:

421 „Personal – remunerații datorate”	=	%	– 12.455.000 lei
		444 „Impozitul pe profit”	– 4.000.000 lei
		431 „Asigurări sociale”	– 630.000 lei
		437 „Ajutor de șomaj”	– 210.000 lei
		427 „Rețineri din salarii în favoarea terților”	– 100.000 lei
		461 „Debitori diverși”	– 15.000 lei
		425 „Avansuri acordate personalului”	– 7.500.000 lei

80. Se ridică de la bancă suma de 8.545.000 lei.

Această operație economică se înregistrează asemănător operației nr. 73, astfel:

$$\underline{531 \text{ „Casa”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} - 8.545.000 \text{ lei}$$

81. Se înregistrează plata salariilor în sumă de 8.545.000 lei.

Această operație produce o scădere a elementului de activ „Casa” ceea ce semnifică micșorarea numerarului din casieria întreprinderii și, totodată, produce o scădere la elementul de pasiv „Personal – remunerații datorate” ceea ce semnifică micșorarea obligației de plată față de personal. Cele două conturi în care se înregistrează operația economică sunt: „Personal – remunerații datorate” și „Casa”. Contul „Personal – remunerații datorate” fiind cont de pasiv se va *debita* cu scăderea de pasiv, iar contul „Casa” fiind cont de activ, se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{421 \text{ „Personal – remunerații datorate”}} = \underline{531 \text{ „Casa”} - 8.545.000 \text{ lei}}$$

82. Se plătesc obligațiile față de terțe persoane izvorâte din relațiile cu personalul (impozitul pe salarii, contribuțiile, reținerile în favoarea terților).

Această operație economică are ca efect scăderea obligațiilor față de terțele persoane și deci, modificarea în sensul scăderii a elementelor de pasiv: „Impozitul pe salarii”, „Asigurări sociale”, „Ajutor de șomaj” și „Rețineri din salarii în favoarea terților” și totodată, modificarea în sensul scăderii a disponibilului existent în contul întreprinderii de la bancă și deci, modificarea în sensul scăderii a elementului de activ „Conturi curente la bănci”. Conturile în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, conturile de pasiv: „Asigurări sociale”, „Ajutor de șomaj”, „Impozitul pe salarii” și „Rețineri din salarii în favoarea terților” se vor debita cu micșorările, iar contul de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor) se va credita cu micșorările.

Formula contabilă este următoarea:

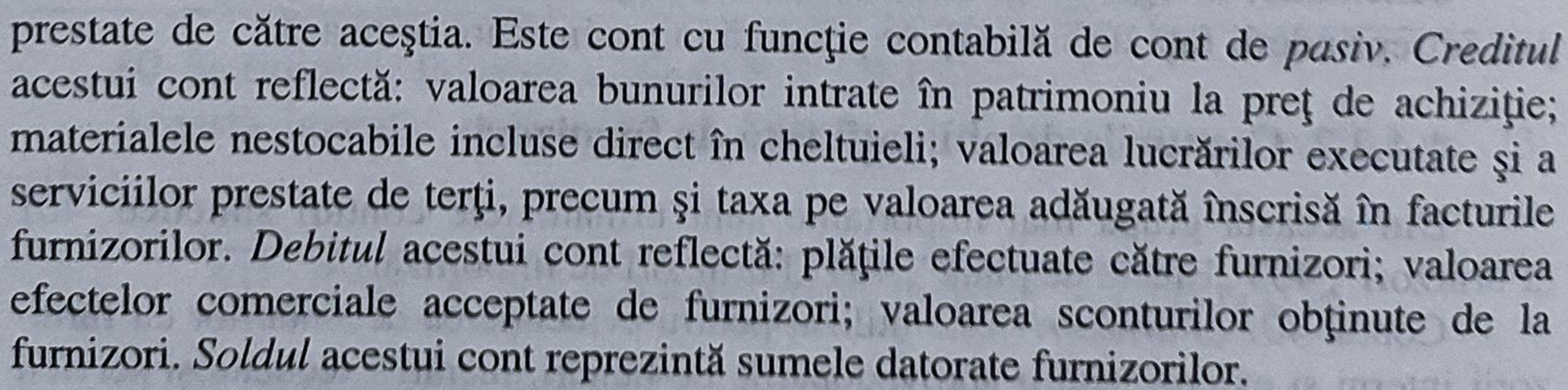
	%	=	512 „Conturi curente la bănci”	– 11.030.000 lei
431 „Asigurări sociale”				– 5.880.000 lei
437 „Ajutor de șomaj”				– 1.050.000 lei
427 „Rețineri din salarii în favoarea terților”				– 100.000 lei
444 „Impozitul pe salarii”				– 4.000.000 lei

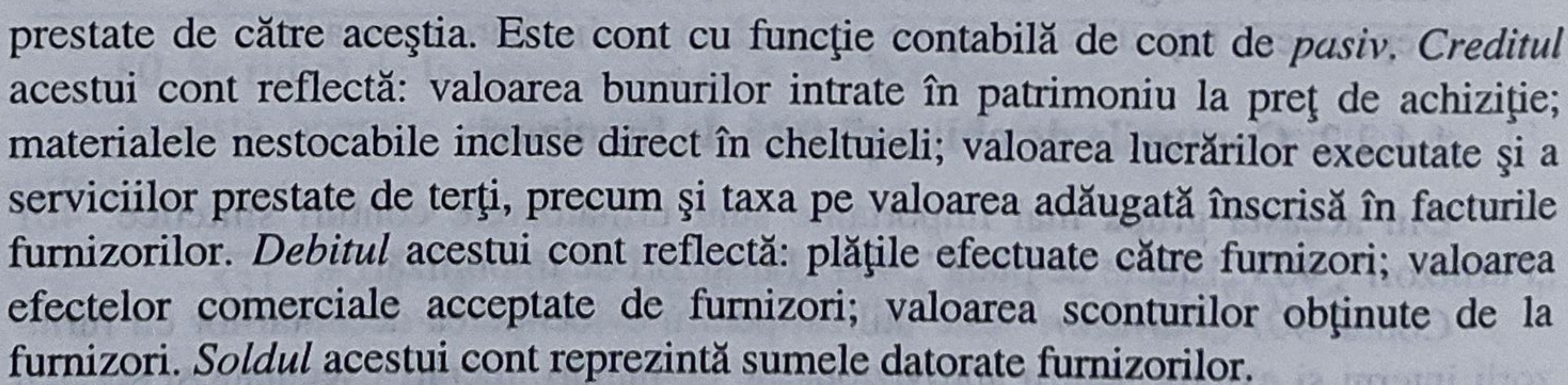
Schematic, înregistrarea în conturi a operațiilor economice privind obligațiile întreprinderii față de salariați se prezintă în pagina care urmează.

4.4.2.2. Conturile de obligații față de furnizori

Din această grupă mai importante sunt următoarele conturi sintetice: 401 „Furnizori”, 403 „Efecte de plată”, 404 „Furnizori de imobilizări”.

Contul 401 „Furnizori” este utilizat pentru evidențierea decontărilor cu furnizorii interni și externi pentru aprovizionările de bunuri, lucrări executate și servicii

Contul 403 „*Efecte de plată*” este utilizat pentru evidențierea obligațiilor de plată stabilite pe bază de efecte comerciale. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea acceptată a tratelor și biletelor la ordin subscrise. *Debitul* acestui cont reflectă plățile efectuate la scadență pe bază de efecte comerciale. *Soldul* acestui cont este creditor și reflectă obligațiile de plată prin efecte, existente.

Contul 404 „*Furnizori de imobilizări*” funcționează asemănător contului 401 „*Furnizori*”, cu deosebirea de conținut că se utilizează cu ocazia achiziționării de imobilizări corporale și necorporale, și nu pentru achiziționarea de active circulante.

4.4.2.3. Conturile de obligații față de stat

Pentru evidențierea obligațiilor întreprinderii față de stat privind impozitele, taxele și vărsămintele se utilizează o serie de conturi, dintre care mai importante, sunt: 441 „*Impozitul pe profit*”, 442 „*Taxa pe valoarea adăugată*”, 444 „*Impozitul pe salarii*”, 446 „*Alte impozite taxe și vărsăminte*”.

Contul 441 „*Impozitul pe profit*” are funcție contabilă de cont de *bifuncțional*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate bugetului de stat reprezentând impozitul pe profit. *Debitul* acestui cont reflectă sumele virate bugetului de stat reprezentând impozitul pe profit. *Soldul* acestui cont poate fi *creditor* și reflectă obligațiile față de stat privind impozitul pe profit, sau *debitor* și reflectă sume virate în plus față de cele datorate efectiv.

Contul 442 „*Taxa pe valoarea adăugată*” este utilizat pentru evidențierea decontărilor cu bugetului statului privind taxa pe valoarea adăugată.

Taxa pe valoarea adăugată (T.V.A.) este un impozit indirect care se plătește statului de către toate persoanele juridice sau fizice care adaugă valoarea nouă bunurilor, lucrărilor și serviciilor. Deoarece acestea trec prin mai multe verigi ale circuitului economic, s-a impus un sistem specific de colectare și plată a taxei pe valoarea adăugată.

Taxa pe valoarea adăugată nu afectează cheltuielile, veniturile și rezultatele, ci numai conturile de terți, calculându-se la valoarea facturilor de vânzare și a celor de cumpărare. Taxa pe valoarea adăugată calculată la valoarea facturilor de livrare se numește *taxa pe valoarea adăugată – colectată*, iar cea care se calculează la valoarea facturilor primite de furnizori se numește *taxa pe valoarea adăugată – deductibilă*, deoarece ea se plătește furnizorilor odată cu valoarea facturilor și urmează a fi dedusă din taxa pe valoarea adăugată colectată. Astfel că, numai diferența între taxa pe valoarea adăugată colectată și cea deductibilă se cuvine și se virează la bugetul de stat.

Pentru evidențierea distinctă a taxei pe valoarea adăugată se utilizează următoarele conturi sintetice de gradul II: 4423 „*T.V.A. de plată*”, 4424 „*T.V.A. de recuperat*”, 4427 „*T.V.A. – deductibilă*”, 4427 „*T.V.A. – colectată*”.

Contul 4423 „T.V.A. de plată” are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă diferențele rezultate la finele perioadei între T.V.A. colectată mai mare și T.V.A. deductibilă. *Debitul* acestui cont reflectă plățile efectuate către bugetul statului reprezentând T.V.A. *Soldul* creditor reflectă taxa pe valoarea adăugată exigibilă de plată.

Contul 4424 „T.V.A. de recuperat” are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă diferențele rezultate la sfârșitul perioadei între taxa pe valoarea adăugată colectată mai mică și taxa pe valoarea adăugată deductibilă mai mare (în cazul efectuării de exporturi sau alte situații prevăzute de lege). *Creditul* acestui cont reflectă taxa pe valoarea adăugată încasată de la bugetul statului pe baza cererii de rambursare, sau taxa pe valoarea adăugată de recuperat, compensată în perioadele următoare cu taxa pe valoarea adăugată de plată. *Soldul* acestui cont este debitor și reflectă T.V.A. de recuperat de la bugetul de stat.

Contul 4426 „T.V.A. deductibilă” este utilizat pentru evidențierea taxei pe valoarea adăugată înscrisă în facturile emise de furnizori pentru bunurile, serviciile și lucrările achiziționate de întreprindere, deductibilă din punct de vedere fiscal. Este cont cu funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă sumele reprezentând taxa pe valoarea adăugată deductibilă. *Creditul* acestui cont reflectă sumele deductibile din taxa pe valoarea adăugată colectată și sumele reprezentând taxa pe valoarea adăugată deductibile ce depășesc taxa pe valoarea adăugată colectată ce urmează a se încasa de la bugetul statului. La sfârșitul perioadei de gestiune nu prezintă sold.

Contul 4427 „T.V.A. colectată” este utilizat pentru evidențierea sumelor datorate de unitatea patrimonială bugetului statului, reprezentând taxa pe valoarea adăugată aferentă vânzărilor de bunuri, prestărilor de servicii sau executărilor de lucrări. Este cont cu funcție contabilă de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă taxa pe valoarea adăugată înscrisă în facturile emise de către clienți și taxa pe valoarea adăugată neexigibilă, devenită exigibilă în timpul lunii. *Debitul* acestui cont, reflectă sumele reprezentând taxa pe valoarea adăugată deductibilă. La sfârșitul perioadei de gestiune, de regulă, nu prezintă sold.

Contul 444 „Impozitul pe salarii” este utilizat pentru evidențierea impozitelor datorate statului, provenind din: impozitul pe salarii, impozitul aplicat asupra plăților efectuate din asigurările sociale, impozitul pe sumele plătite colaboratorilor, impozitul reținut potrivit legii pentru orice plăți efectuate către salariați, precum și impozitul suplimentar datorat de întreprinderi pentru depășirea fondului de salarii admisibil. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă impozitele menționate, datorate bugetului de stat. *Debitul* acestui cont reflectă impozitele virate bugetului de stat. *Soldul* acestui cont reflectă impozite datorate bugetului de stat.

Contul 446 „Alte impozite, taxe și vărsăminte” are funcție contabilă de cont bifuncțional. *Creditul* acestui cont reflectă: sumele restituite de la bugetul statului, reprezentând vărsăminte efectuate în plus din impozite, taxe și vărsăminte;

impozitele pe clădiri datorate bugetului de stat; valoarea altor impozite, taxe și vărsăminte datorate bugetului de stat, sau bugetelor locale, precum și impozitul pe dividende datorat. *Debitul* acestui cont reflectă plățile efectuate către bugetul statului sau bugetelor locale privind alte impozite, taxe și vărsăminte. *Soldul* acestui cont poate fi *creditor* și reflectă sumele datorate bugetului de stat, sau *debitor* și reflectă sumele virate în plus cu acest titlu.

4.4.2.4. Alte conturi de obligații

Din această grupă, mai importante sunt conturile: 457 „Dividende de plată”, 462 „Creditori diverși”, 477 „Diferențe de conversie pasiv”.

Contul 457 „*Dividende de plată*” este utilizat pentru evidențierea cotelor-părți din profit cuvenite asociaților și acționarilor pentru aportul adus la capitalul social. Este cont cu funcție contabilă de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă dividendele datorate acționarilor sau asociaților. *Debitul* acestui cont reflectă dividendele plătite acționarilor sau asociaților, precum și impozitul pe dividende reținut de unitatea patrimonială. *Soldul* acestui cont este creditor și reflectă dividendele datorate acționarilor sau asociaților.

Contul 462 „*Creditori diverși*” este utilizat pentru evidențierea sumelor datorate terților pe bază de titluri executorii, sau a unor obligații față de terți provenind din alte operații. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă datoriile privind achiziționarea titlurilor de plasament. *Debitul* acestui cont reflectă plata datoriilor privind achiziționarea titlurilor de plasament, precum și sconturile obținute de la creditori. *Soldul* acestui cont este creditor și reflectă obligațiile întreprinderii față de terți.

Contul 477 „*Diferențe de conversie pasiv*” este utilizat pentru evidențierea diferențelor favorabile de curs valutar între data de intrare a creanțelor și datoriilor exprimate în devize și data închiderii exercițiului financiar. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă diferențele favorabile de curs valutar, rezultate în urma creșterii cursului valutar al creanțelor exprimate în devize și diferențele favorabile de curs valutar rezultate în urma scăderii cursului valutar pentru datoriile exprimate în devize. *Debitul* acestui cont reflectă sumele înregistrate ca diferențe favorabile de curs valutar la închiderea exercițiului anterior. *Soldul* acestui cont reflectă diferențele de conversie pasiv.

Exemple de utilizare a conturilor de terți

83. Se primește factura furnizorului privind aprovizionarea cu materii prime în valoare de 4.500.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este de 22%.

Această operație economică are ca efect modificarea elementului de activ „Materii prime”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea stocurilor de materii prime din întreprindere, modificarea elementului de activ „T.V.A. deductibilă” în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea T.V.A. deductibilă, precum și modificarea elementului de pasiv „Furnizori”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea obligației față de furnizori de a le plăti contravaloarea facturii. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Materii

prime”, „T.V.A. deductibilă” și „Furnizori”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Materii prime” se va *debita* cu majorarea de activ, contul T.V.A. deductibilă se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Furnizori” se va *credita* cu majorarea de pasiv.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

%	=	401 „Furnizori”	– 5.310.000 lei
300 „Materii prime”			– 4.500.000 lei
4426 „T.V.A. deductibilă”			– 810.000 lei

84. Se plătește furnizorul din disponibilul existent în contul întreprinderii de la bancă.

Această operație economică va produce o scădere la elementul de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), ceea ce semnifică micșorarea disponibilităților existente în contul întreprinderii și totodată, va produce o scădere la elementul de pasiv „Furnizori” ceea ce semnifică micșorarea obligației de plată față de furnizori. Operația va fi înregistrată în conturile: „Conturi curente la bănci” și „Furnizori”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci” se va *credita* cu micșorarea de activ, iar contul „Furnizori” se va *debita* cu micșorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

401 „Furnizori”	=	512 „Conturi curente la bănci”	– 5.310.000 lei
-----------------	---	--------------------------------	-----------------

85. Se înregistrează factura privind aprovizionarea cu materiale consumabile în valoare de 2.500.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este 22%.

Această operație economică produce modificarea elementelor patrimoniale de activ: „Materiale consumabile” și „T.V.A. deductibilă” în sensul creșterii și totodată modificarea elementului de pasiv „Furnizori”, tot în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea stocului de materiale consumabile din unitate și a taxei pe valoarea adăugată – deductibilă, aferentă și respectiv, majorarea obligației de plată față de furnizori de a le plăti contravaloarea facturii. Cele trei conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Materiale consumabile”, „T.V.A. deductibilă” și „Furnizori”. Conturile „Materiale consumabile” și „T.V.A. – deductibilă” fiind conturi de activ se vor *debita*, iar contul „Furnizori” fiind cont de pasiv se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	401 „Furnizori”	– 2.950.000 lei
301 „Materiale consumabile”			– 2.500.000 lei
4426 „T.V.A. – deductibilă”			– 450.000 lei

86. Pentru plata obligației față de furnizor se emite un bilet la ordin în favoarea acestuia.

Această operație economică are ca efect micșorarea elementului de pasiv „Furnizori” ceea ce semnifică diminuarea obligației față de furnizori și concomitent, majorarea elementului de pasiv „Efecte de plată”, ceea ce semnifică

creșterea obligației de plată stabilită pe bază de efecte comerciale. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Furnizori” și „Efecte de plată”.

Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Furnizori” se va *debita* cu micșorarea obligației față de furnizori, iar contul „Efecte de plată” se va *credita* cu majorarea obligației de plată prin efecte comerciale.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{401 \text{ „Furnizori”}} = \underline{403 \text{ „Efecte de plată”} - 2.950.000 \text{ lei}}$$

87. După 24 de zile de la semnarea biletului la ordin în favoarea furnizorului de la operația precedentă se scontează efectul comercial. Plata se face din contul curent al întreprinderii. Diferența în plus percepută de bancă este de 118.000 lei, calculată la nivel de 5% pentru cele 24 de zile de la semnarea efectului și 30 de zile termenul prevăzut.

$$\frac{2\,950\,000 \text{ lei} \times 5\% \times 24 \text{ zile}}{30 \text{ zile}} = 118\,000 \text{ lei}$$

Această operație economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Efecte de plată”, element de pasiv, care se modifică în sensul scăderii ceea ce semnifică micșorarea obligației de plată stabilită pe bază de efecte comerciale; „Cheltuieli privind sconturile acordate”, element de activ care se modifică în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor financiare efectuate de întreprindere prin plata sconturilor calculate; „Conturi curente la bănci”, (sold debitor), element de activ, care se modifică în sensul scăderii; ceea ce semnifică micșorarea disponibilităților existente în contul curent al întreprinderii de la bancă. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Efecte de plată”, „Cheltuieli privind sconturile acordate” și „Conturi curente la bănci”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Efecte de plată” se va *debita* cu micșorarea de pasiv, contul „Cheltuieli privind sconturile acordate” se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci” (sold debitor) se va *credita* cu micșorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	512 „Conturi curente la bănci”	– 3.068.000 lei
403 „Efecte de plată”			– 2.950.000 lei
667 „Cheltuieli privind sconturile acordate”			– 118.000 lei

88. Se vând produse finite din stoc în valoare de 10.000.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este de 22%.

Această operație economică va produce modificarea elementului de activ „Clienți” în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea dreptului de creanță asupra clienților de a încasa de la aceștia contravaloarea bunurilor livrate, inclusiv taxa pe valoarea adăugată aferentă și totodată, produce modificarea elementelor de pasiv „Venituri din vânzarea produselor finite” și „T.V.A. – colectată”, de

asemenea, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea veniturilor obținute de întreprindere din vânzarea produselor finite și respectiv a taxei pe valoarea adăugată, colectată de la clienți. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Clienți”, „Venituri din vânzarea produselor finite” și „T.V.A. – colectată”. Contul „Clienți” fiind cont de activ, se va *debita* cu creșterea de activ, iar conturile „Venituri din vânzarea produselor finite” și „T.V.A. – colectată”, fiind conturi de pasiv, se vor *credita* cu creșterile de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\begin{array}{rcl} \hline 411 \text{ „Clienți”} & = & \% \quad - 12.200.000 \text{ lei} \\ & & 701 \text{ „Venituri din vânzarea produselor finite”} - 10.000.000 \text{ lei} \\ & & 4427 \text{ „T.V.A. – colectată”} - 2.200.000 \text{ lei} \\ \hline \end{array}$$

89. Se descarcă gestiunea privind produsele finite vândute (din stoc).

Scoaterea din evidență a produselor finite vândute se face, de regulă, prin formula contabilă inversă celei de intrare în gestiune, respectiv la valoarea cu care au intrat în gestiune.

$$\hline 711 \text{ „Venituri din producția stocată”} = 345 \text{ „Produse finite”} \hline$$

Deoarece la sfârșitul anului anterior contul „Venituri din producția stocată” s-a închis prin contul de rezultate, în anul curent, în momentul vânzării stocului de produse, contul „Venituri din producția stocată” nu mai există, iar formula contabilă de închidere este următoarea:

$$\hline 701 \text{ „Venituri din vânzarea produselor finite”} = 345 \text{ „Produse finite”} - 4\,800\,000 \text{ lei} \hline$$

adică la prețul de gestiune.

90. Se încasează contravaloarea produselor finite vândute, inclusiv taxa pe valoarea adăugată aferentă.

Această operație economică are ca efect micșorarea elementului de activ „Clienți”, ceea ce semnifică scăderea dreptului de creanță asupra clienților și totodată, majorarea elementului de activ „Conturi curente la bănci”, ceea ce semnifică creșterea disponibilităților din contul întreprinderii de la bancă. Conturile în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire ca și elementele de bilanț modificate. Contul „Clienți” se va *credita* cu micșorarea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci” se va *debita* cu creșterea de activ.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

$$\hline 512 \text{ „Conturi curente la bănci”} = 411 \text{ „Clienți”} - 12.200.000 \text{ lei} \hline$$

91. Se vând semifabricatele din stoc în valoare de 5.000.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este 22%.

În urma analizei contabile efectuată asemănător operației nr. 86 se ajunge la următoarea formulă contabilă:

<u>411 „Clienți”</u>	=	<u>%</u>	<u>– 6.100.000 lei</u>
		702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor”	– 5.000.000 lei
		4427 „T.V.A. – colectată”	– 1.100.000 lei

92. Se descarcă gestiunea de semifabricate (din stoc) vândute, la prețul la care sunt înregistrate în gestiunea întreprinderii.

Înregistrarea se face asemănător operației nr. 90. Formula contabilă este următoarea:

<u>702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor”</u>	=	<u>341 „Semifabricate”</u>	<u>– 4.000.000 lei</u>
---	---	----------------------------	------------------------

93. Se înregistrează acceptarea de către clienți a unei trate (efect comercial) pentru suma de 5.900.000 lei.

Această operație economică produce următoarele modificări patrimoniale în bilanț: o scădere la elementul de activ „Clienți” ceea ce semnifică micșorarea dreptului de creanță asupra clientului, și o creștere la elementul de activ „Efecte de primit” ceea ce semnifică creșterea dreptului de creanță prin efecte comerciale. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Clienți” și „Efecte de primit”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Clienți” se va *credita* cu micșorarea de activ, iar contul „Efecte de primit” se va *debita* cu majorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

<u>413 „Efecte de primit”</u>	=	<u>411 „Clienți”</u>	<u>– 6.100.000 lei</u>
-------------------------------	---	----------------------	------------------------

94. Se primește efectul comercial de la client.

Această operație economică va modifica elementul de activ „Valori de încasat” în sensul creșterii și totodată, va modifica elementul de activ „Efecte de primit” în sensul scăderii. Operația se va înregistra în conturile „Valori de încasat” și „Efecte de primit”. Contul „Valori de încasat” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Efecte de primit” se va *credita* cu scăderea de activ.

Astfel, formula contabilă este:

<u>511 „Valori de încasat”</u>	=	<u>413 „Efecte de primit”</u>	<u>– 6.100.000 lei</u>
--------------------------------	---	-------------------------------	------------------------

95. Se depune la bancă efectul comercial și se încasează contravaloarea lui.

Această operație economică are ca efect modificarea elementului de activ „Conturi curente la bănci”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea disponibilului existent în contul curent al întreprinderii și totodată, modificarea altui element de activ „Valori de încasat”, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea sumelor de încasat. Conturile în care se va înregistra operația

economică au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci” se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Valori de încasat” se va *credita* cu micșorarea de activ.

Formula contabilă este, următoarea:

$$\underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} = \underline{511 \text{ „Valori de încasat”}} - 6.100.000 \text{ lei}$$

Cu ocazia aprovizionării de materii prime și materiale la valoarea facturii furnizorilor s-a calculat taxa pe valoarea adăugată care s-a plătit furnizorilor odată cu valoarea mărfurilor. Aceasta se cuvine statului și nu furnizorilor, fapt pentru care ea urmează să fie scăzută din taxa pe valoarea adăugată calculată asupra facturii clienților și care se colectează de la aceștia odată cu încasarea bunurilor vândute. Astfel în cele două conturi de T.V.A. este următoarea situație:

D.	4426 „TVA deductibilă”	C.
	810 000	1 260 000
	450 000	
	<u>1 260 000</u>	<u>1 260 000</u>
	≠	

D.	4427 „TVA colectată”	C.
1 260 000	2 200 000	
	1 100 000	
	<u>3 300 000</u>	
	≠	

La sfârșitul lunii pentru stabilirea diferenței de T.V.A., „T.V.A. de plată”, sau „T.V.A. de încasat” se procedează la *regularizarea taxei pe valoarea adăugată*, astfel:

96. Se închide contul „T.V.A. deductibilă”

Această operație produce o scădere la elementul de activ „T.V.A. – deductibilă” ceea ce semnifică diminuarea T.V.A. – deductibilă și concomitent, o scădere la elementul de pasiv „T.V.A. colectată” ceea ce semnifică micșorarea T.V.A. – colectată” cu valoarea T.V.A. – deductibilă. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „T.V.A. deductibilă”, iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului de pasiv „T.V.A. colectată”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{4427 \text{ „T.V.A. colectată”}} = \underline{4426 \text{ „T.V.A. deductibilă”}} - 1.260.000 \text{ lei}$$

După această operație contul 4426 „T.V.A. deductibilă” s-a închis, nu mai prezintă sold, iar contul „T.V.A. colectată” prezintă pe credit T.V.A. colectată și pe debit T.V.A. deductibilă. Diferența dintre totalul sumelor creditoare și totalul sumelor debitoare este *T.V.A. de plată*.

97. Se închide contul T.V.A. colectată.

Această operație produce ca efect scăderea elementului de pasiv „T.V.A. colectată” și creșterea elementului de pasiv „T.V.A. de plată”, ceea ce semnifică creșterea obligației față de stat de a-i plăti taxa pe valoarea adăugată. Cele două conturi în care se înregistrează operația economică sunt: „T.V.A. colectată” și „T.V.A. de plată”. Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „T.V.A.

colectată”, iar creșterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „T.V.A. de plată”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{4427 \text{ „T.V.A. colectată”}} = \underline{4423 \text{ „T.V.A. de plată”} - 2.040.000 \text{ lei}}$$

98. Se plătește statului taxa pe valoarea adăugată.

Această operație produce scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci”, ceea ce semnifică micșorarea disponibilului existent, în contul întreprinderii de la bancă și concomitent, scăderea elementului de pasiv „T.V.A. de plată”, ceea ce semnifică micșorarea obligației față de stat privind plata taxei pe valoarea adăugată. Conturile în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Conturi curente la bănci” iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „T.V.A. de plată”.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{4423 \text{ „T.V.A. de plată”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 2.040.000 \text{ lei.}}$$

SUBCAPITOLUL 5

4.5. CONTURILE DE TREZORERIE

Trezoreria este ansamblul operațiilor financiare făcute de unitatea patrimonială în scopul obținerii mijloacelor bănești necesare desfășurării în bune condiții a activității economice.

Conturile de trezorerie sunt încadrate în clasa 5 a planului de conturi, în care se cuprind, în mare: conturi de disponibilități bănești, conturi de plasamente de trezorerie și alte conturi.

4.5.1. Conturile de disponibilități bănești

Disponibilitățile bănești ale întreprinderii se păstrează în casieria proprie și în conturi curente și de disponibil la bănci. Atât disponibilitățile în numerar din casierie, cât și cele păstrate în conturi la bănci, pot fi: în lei și în devize (monede străine).

4.5.1.1. Conturile de disponibilități bănești în conturi la bănci

Principalele conturi de disponibilități bănești în conturi la bănci sunt: 511 „Valori de încasat”, 512 „Conturi curente la bănci”, 518 „Dobânzi”, 519 „Credite bancare pe termen scurt”.

Contul 511 „*Valori de încasat*” este utilizat pentru evidențierea valorilor de încasat, cum sunt cecurile și efectele comerciale primite de la clienți pentru bunurile livrate, lucrările executate și serviciile prestate de întreprindere. Are funcție contabilă de cont de *activ*. În *debitul* acestui cont se reflectă valoarea cecurilor și efectelor comerciale primite de la clienți. În *creditul* acestui cont se reflectă valoarea cecurilor și efectelor comerciale încasate, precum și valoarea sconturilor acordate. Prezintă sold *debitor* care reflectă valoarea cecurilor și efectelor comerciale existente în stoc și neîncasate (neajunse la scadență).

Contul 512 „*Conturi curente la bănci*” este utilizat pentru evidențierea disponibilităților bănești în lei și în devize aflate în conturi la bănci, precum și a sumelor în curs de decontare. Are funcție contabilă de cont *bifuncțional*. În *debitul* acestui cont se reflectă sumele depuse din casieria întreprinderii precum și sumele

încasate de la diverse persoane juridice (întreprinderi și instituții). În *creditul* acestui cont se reflectă sumele ridicate din cont și aduse în casierie și sumele virate în contul diverselor persoane juridice pentru plata obligațiilor create. Prezintă *sold debtor* care reflectă disponibilitățile existente în conturi la bănci, sau *sold creditor* care reflectă creditul acordat de bănci prin contul curent.

În cadrul contului sintetic de gradul I 512 „Conturi curente la bănci” funcționează următoarele subconturi: 5121 „Disponibil la bancă în lei; 5124 „Disponibil la bancă în devize”, 5125 „Sume în curs de decontare”.

Contul 518 „Dobânzi” este utilizat pentru evidențierea dobânzilor de plătit, precum și a dobânzilor de încasat, aferente creditelor primite de la bănci, respectiv, disponibilităților aflate în conturile curente. Are funcție contabilă de cont *bifuncțional*. *Debitul* acestui cont reflectă dobânzile de primit aferente disponibilităților aflate în conturile curente, precum și dobânzile plătite, aferente împrumuturilor primite. *Creditul* acestui cont reflectă dobânzile de plătit aferente creditelor primite de la bănci în conturile curente, precum și pe cele încasate aferente disponibilităților din conturile curente. *Soldul* poate fi *debtor* și reflectă dobânzile de primit, sau *creditor* și reflectă dobânzile de plătit.

În cadrul contului sintetic de gradul I 518 „Dobânzi” se deschid două subconturi: 5186 „Dobânzi de plătit” și 5187 „Dobânzi de primit”.

Contul 519 „Credite bancare pe termen scurt” este utilizat pentru evidențierea creditelor acordate de bănci pe termen scurt (de sub un an). Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. Pe *creditul* acestui cont se reflectă creditele bancare acordate de bănci pentru nevoi temporare. Pe *debitul* acestui cont se reflectă creditele pe termen scurt restituite băncilor finanțatoare. *Soldul* este *creditor* și reflectă credite pe termen scurt nerambursate, încă.

4.5.1.2. Conturile de disponibilități în casierie

Disponibilitățile bănești din întreprindere se găsesc sub forma numerarului existent în casierie și sub forma altor valori. În acest scop sunt utilizate conturile sintetice: 531 „Casa” și 532 „Alte valori”.

Contul 531 „Casa” este utilizat pentru evidențierea disponibilităților bănești în numerar, în lei și în devize, ca urmare a operațiilor de încasări și plăți. Are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă ridicările de numerar de la bancă, precum și încasările directe în numerar. *Creditul* acestui cont reflectă depunerile de numerar în cont la bancă, precum și plățile în numerar efectuate direct din casierie. *Soldul* este *debtor* și reflectă numerarul existent în casieria întreprinderii.

Contul 532 „Alte valori” este utilizat pentru evidențierea acelor valori existente în întreprindere sub forma timbrelor fiscale și poștale, biletelor de călătorie, bilete de tratament și odihnă, etc., precum și a mișcării acestora, ca urmare a procurării și folosirii lor. Are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea elementelor menționate achiziționate.

Creditul acestui cont reflectă valoarea aceluiași elemente folosite (consumate). *Soldul* este debitor și reflectă alte valori existente în întreprindere.

4.5.1.3. Conturile de acreditive și avansuri de trezorerie

Principalele conturi sintetice din această grupă sunt: 541 „Acreditive” și 542 „Avansuri de trezorerie”.

Contul 541 „Acreditive” este utilizat pentru evidențierea sumelor în lei sau în devize separate din contul de disponibil al întreprinderii la bănci pe numele unei terțe persoane, în vederea efectuării unor plăți acesteia. Are funcție contabilă de cont de *activ*. Pe *debitul* acestui cont se reflectă sumele la bancă depuse la dispoziție terților. Pe *creditul* acestui cont se reflectă sumele plătite efectiv terților, sau restituite unității patrimoniale ca urmare a încetării valabilității plății (folosirii acreditivului). *Soldul* acestui cont reflectă acreditive deschise la bănci, existente.

Contul 542 „Avansuri de trezorerie” este utilizat pentru evidențierea sumelor încredințate unei persoane împuternicite de unitatea patrimonială, în vederea efectuării unei plăți în favoarea acesteia. Este cont cu funcție contabilă de *activ*. Pe *debitul* acestui cont se reflectă sumele acordate în numerar unei persoane fizice. Pe *creditul* acestui cont se reflectă plățile efectuate din avansuri de trezorerie plata diverselor bunuri achiziționate, cheltuieli de deplasare, detașări, transferări, plățile pentru alte lucrări executate sau servicii prestate. Prezintă sold *debitor* care reflectă avansuri de trezorerie acordate și nejustificate.

Exemple de utilizare a unor conturi menționate.

99. Pentru soldul debitor al contului 512 „Conturi curente la bănci”, în semestrul I al anului s-au calculat dobânzi în sumă de 2.450.000 lei.

Această operație economică produce modificarea elementului de activ „Dobânzi de primit” în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea sumelor cuvenite întreprinderii, și totodată, modificarea elementului de pasiv „Venituri din dobânzi”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea veniturilor financiare obținute de întreprindere din dobânzi. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Dobânzi de primit” și „Venituri din dobânzi”. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Dobânzi de primit” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Venituri din dobânzi” se va *credita* cu creșterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{5187 \text{ „Dobânzi de primit”}} = \underline{766 \text{ „Venituri din dobânzi”} - 2.450.000 \text{ lei}}$$

100. Se încasează dobânzile cuvenite.

Această operație economică are ca efect majorarea elementului de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), ceea ce semnifică creșterea disponibilităților în contul întreprinderii de la bancă și totodată, micșorarea elementului de activ „Dobânzi de primit” ceea ce semnifică scăderea dreptului întreprinderii privind dobânzile. Conturile în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci”, fiind cont de activ, se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Dobânzi de primit” se va *credita* cu scăderea de activ.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

$$\underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”}} = \underline{5187 \text{ „Dobânzi de primit”} - 2.450.000 \text{ lei}}$$

101. Pentru soldul creditor al contului „Conturi curente la bănci”, în semestrul II al anului, s-au calculat dobânzi în sumă de 5.180.000 lei.

Această operație economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale de bilanț: „Cheltuieli privind dobânzile”, din activul bilanțului, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea cheltuielilor efectuate de întreprindere cu plata dobânzilor și „Dobânzi de plătit”, din pasivul bilanțului, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea obligației de plată a dobânzilor. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Cheltuieli privind dobânzile” și „Dobânzi de plătit”.

Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul de activ „Cheltuieli privind dobânzile” se va *debita*, iar contul de pasiv „Dobânzi de plătit” se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{666 \text{ „Cheltuieli privind dobânzile”}} = \underline{5186 \text{ „Dobânzi de plătit”} - 5.180.000 \text{ lei}}$$

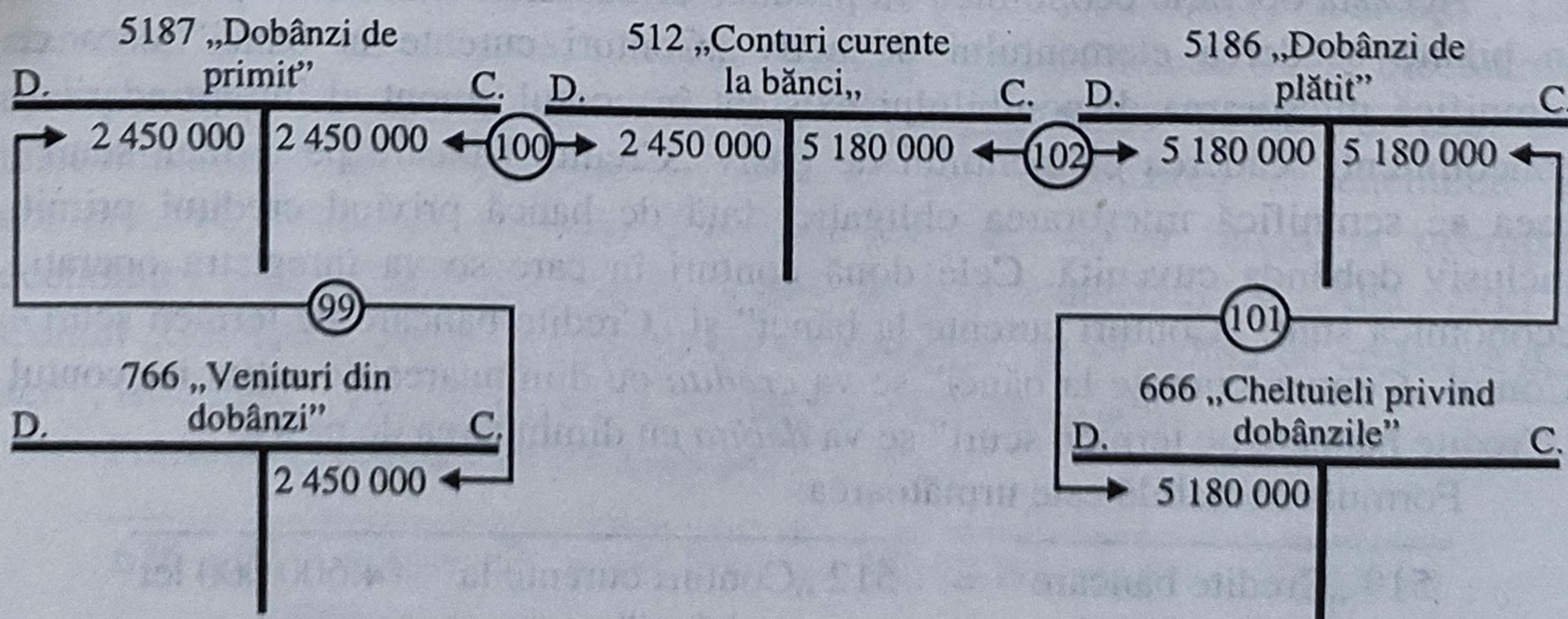
102. Se plătesc dobânzile.

Această operație economică va produce o scădere la elementul de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor) ceea ce semnifică micșorarea disponibilului existent în contul întreprinderii și concomitent, o scădere la elementul de pasiv „Dobânzi de plătit, ceea ce semnifică micșorarea obligației de plată privind dobânzile. Operația economică se va înregistra în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci” se va *credita*, iar contul „Dobânzi de plătit” se va *debita*.

Deci, formula contabilă este următoarea:

$$\underline{5186 \text{ „Dobânzi de plătit”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 5.180.000 \text{ lei}}$$

În ordine sistematică, înregistrarea operațiilor economice privind dobânzile la contul curent se prezintă astfel:

103. Se plătește un furnizor în sumă de 3.500.000 lei, dintr-un credit pe termen scurt primit de la bancă.

Această operație economică produce ca efect modificarea elementului de pasiv „Furnizori”, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea obligației față de furnizor și concomitent, modificarea elementului de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică, majorarea obligației față de bancă de a restitui creditul primit. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Furnizori” și „Credite bancare pe termen scurt”. Contul „Furnizori” se va *debita* cu micșorarea de pasiv, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” se va *credita* cu majorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{401 \text{ „Furnizori”}} = \underline{519 \text{ „Credite bancare pe termen scurt”} - 3.500.000 \text{ lei}}$$

104. Se înregistrează dobânda la creditul pe termen scurt primit în sumă de 1.100.000. lei.

Această operație economică produce modificarea elementului de activ „Cheltuieli privind dobânzile”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor financiare efectuate de întreprindere cu plata dobânzilor la credite și, modificarea elementului de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea obligațiilor față de bancă privind dobânda la creditul acordat. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Cheltuieli privind dobânzile” și „Credite bancare pe termen scurt”. Contul „Cheltuieli privind dobânzile” fiind cont de activ, se va *debita*, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” fiind cont de pasiv, se va *credita*. Astfel, formula contabilă este următoarea:

$$\underline{666 \text{ „Cheltuieli privind dobânzile”}} = \underline{519 \text{ „Credite bancare pe termen scurt”} - 1.100.000 \text{ lei}}$$

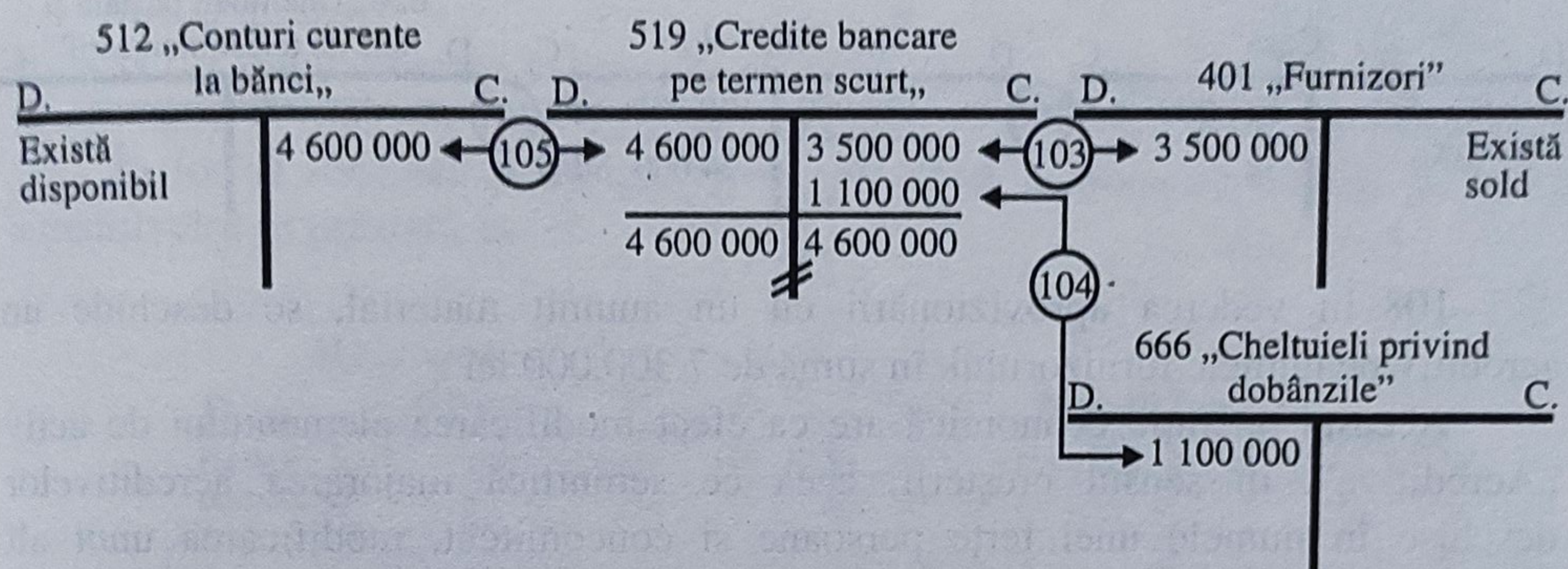
105. La scadență se restituie creditul bancar pe termen scurt și se plătește dobânda cuvenită.

Această operație economică va produce următoarele modificări patrimoniale în bilanț: scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci” ceea ce semnifică micșorarea disponibilului existent în contul curent al întreprinderii și concomitent, scăderea elementului de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”, ceea ce semnifică micșorarea obligației față de bancă privind creditul primit, inclusiv dobânda cuvenită. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Conturi curente la bănci” și „Credite bancare pe termen scurt”. Contul „Conturi curente la bănci” se va *credita* cu diminuarea de activ, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” se va *debita* cu diminuarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{519 \text{ „Credite bancare pe termen scurt”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 4.600.000 \text{ lei}}$$

În formă sistematică, înregistrarea operațiilor privind creditele bancare pe termen scurt se prezintă, astfel:

106. Se cumpără timbre poștale și fiscale în valoare de 124.000 lei, plătite în numerar.

Această operație economică va produce scăderea elementului de activ „Casa”, ceea ce semnifică diminuarea numerarului existent în casieria întreprinderii și totodată, creșterea elementului de activ „Alte valori”, ceea ce semnifică majorarea altor valori sub forma timbrelor poștale și fiscale din întreprindere. Operația se va înregistra în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate. Contul „Casa” fiind de activ și înregistrând o scădere se va *credita*, iar contul „Alte valori” fiind cont de activ și având de înregistrat o creștere se va *debita*.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{532 \text{ „Alte valori”}} = \underline{531 \text{ „Casa”} - 124.000 \text{ lei}}$$

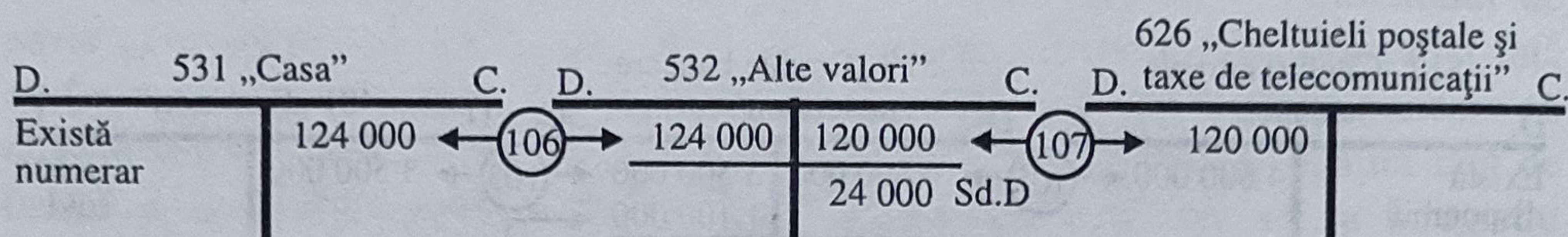
107. Se utilizează timbre poștale și fiscale în valoare de 20.000 lei.

Această operație economică va produce modificări la următoarele elemente din bilanț: „Alte valori” și „Cheltuieli poștale și taxe de Telecomunicații”. La elementul „Alte valori” se va produce o scădere prin utilizarea lor în efectuarea corespondenței întreprinderii, iar la elementul „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații” se va produce o creștere prin includerea în cheltuieli a contravalorii timbrelor utilizate. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații” și „Alte valori”. Contul „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Alte valori” se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{626 \text{ „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații”}} = \underline{532 \text{ „Alte valori”} - 120.000 \text{ lei}}$$

Înregistrarea în ordine sistematică a operațiilor economice privind alte valori se prezintă, astfel:

108. În vederea aprovizionării cu un anumit material, se deschide un acreditiv pe numele furnizorului, în sumă de 7.300.000 lei.

Această operație economică are ca efect modificarea elementului de activ „Acreditiv”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea acreditivelor deschise în numele unei terțe persoane și concomitent, modificarea unui alt element tot de activ, „Credite curente la bănci” (sold debitor), în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea disponibilităților existente în contul întreprinderii de la bancă. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Acreditiv” și „Conturi curente la bănci”. Contul „Acreditiv” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci” se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{541 \text{ „Acreditiv”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 7.300.000 \text{ lei}}$$

109. Se primesc materialele de la furnizor în sumă de 6.275.000 lei.

Analiza contabilă a acestei operații economice se face asemănător celorlalte operații privind aprovizionarea cu materii prime și materiale.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{301 \text{ „Materiale consumabile”}} = \underline{401 \text{ „Furnizori”} - 6.275.000 \text{ lei}}$$

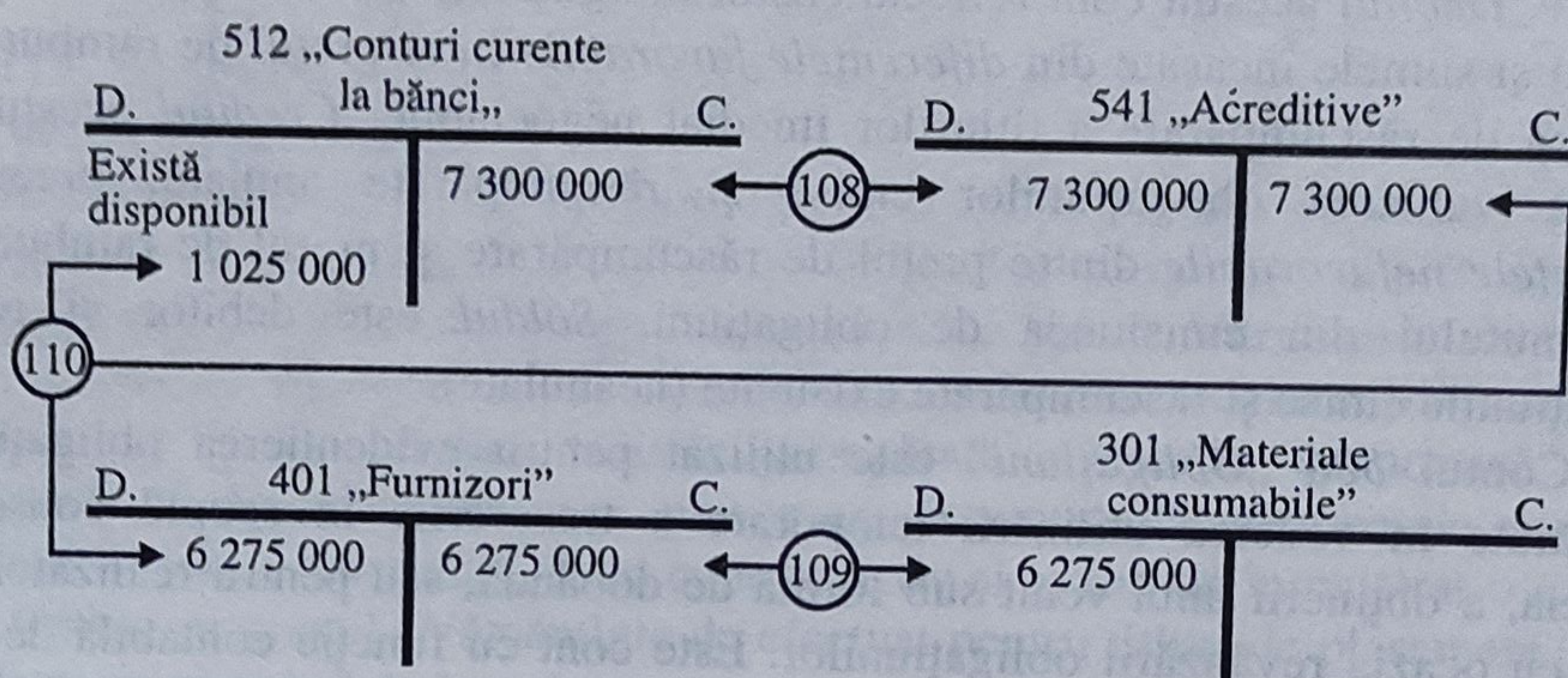
110. Se plătește din acreditivul deschis, contravaloarea materialelor primite de la furnizor. Totodată, se închide acreditivul.

Această operație economică produce modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Furnizori”, elementul de pasiv, în sensul micșorării, ceea ce semnifică scăderea obligației față de furnizor; „Acreditiv”, element de activ, în sensul micșorării, ceea ce semnifică scăderea acreditivului deschis în numele furnizorului; „Conturi curente la bănci”, element de activ, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea disponibilităților din contul întreprinderii de la bancă, cu diferența dintre acreditivul deschis și cel utilizat. Operația economică va fi înregistrată în trei conturi care au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Acreditiv” se va *credita* cu micșorarea de activ, contul „Furnizori” se va *debita* cu micșorarea de pasiv, iar contul „Conturi curente la bănci” se va *debita* cu majorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

	%	=	541 „Acreditivă”	– 7.300.000 lei
401 „Furnizori”				– 6.275.000 lei
512 „Conturi curente la bănci”				– 1.025.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea operațiilor economice privind utilizarea acreditivelor se prezintă astfel:

4.5.2. Conturile privind titlurile de plasament

Titlurile de plasament reprezintă documente de valoare cumpărate în scopuri comerciale, deci pentru a fi vândute într-un timp relativ scurt, altor unități sau persoane, în vederea obținerii unui câștig imediat, din diferența de prețuri, între prețul de vânzare și cel de cumpărare.

Principalele titluri de plasament sunt: acțiunile, obligațiunile, efectele comerciale (trate, bilete la ordin, etc.) cumpărate. Acestea pot fi cumpărate de pe piața hârtiilor de valoare, în mod curent, când se utilizează termenul de *cumpărare*, sau pot fi cumpărate titluri emise și vândute de întreprindere, când se utilizează termenul de *răscumpărare*. Cumpărarea se face în scop de revânzare, iar răscumpărarea titlurilor se face pentru anularea acestora.

O unitate patrimonială care cumpără sau răscumpără titluri de plasament în scopul revânzării sau anulării, utilizează următoarele conturi sintetice: 502 „Acțiuni proprii”, 503 „Acțiuni”, 505 „Obligațiuni emise și răscumpărate”, 506 „Obligațiuni”, 509 „Vărsăminte de efectuat pentru titlurile de plasament”.

Contul 502 „Acțiuni proprii” este utilizat pentru evidențierea acțiunilor proprii răscumpărate de unitatea patrimonială de la acționari sau asociați. Are funcție contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul acțiunilor proprii răscumpărate. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea acțiunilor proprii anulate. *Soldul* acestui cont este debitor și reflectă acțiunile proprii răscumpărate, existente.

Contul 503 „Acțiuni” este utilizat pentru evidențierea acțiunilor cumpărate de pe piața hârtiilor de valoare, în scop de revânzare. Are funcție contabilă de cont de activ. Pe *debitul* acestui cont se reflectă costul acțiunilor cumpărate. Pe *creditul* acestui cont se reflectă valoarea acțiunilor revândute. Prezintă *sold debitor* care reflectă valoarea acțiunilor cumpărate, existente.

Contul 505 „Obligațiuni emise și răscumpărate” este utilizat pentru evidențierea obligațiunilor emise de întreprindere în vederea obținerii de împrumuturi publice și răscumpărate de la obligatori (creditori). Este cont cu funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul obligațiunilor emise și răscumpărate, precum și sumele încasate din *diferențele favorabile* între prețul de rambursare și valoarea de răscumpărare a titlurilor imediat negociabile. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea obligațiunilor emise și răscumpărate anulate, precum și *diferențele nefavorabile* dintre prețul de răscumpărare și prețul de rambursare a împrumutului din emisiunea de obligațiuni. *Soldul* este debitor și reflectă obligațiunile emise și răscumpărate existente (neanulate).

Contul 506 „Obligațiuni” este utilizat pentru evidențierea obligațiunilor cumpărate în vederea utilizării temporare a trezoreriei în scopul conservării acesteia, a obținerii unui venit sub formă de dobândă, sau pentru realizarea unui venit cu ocazia revânzării obligațiunilor. Este cont cu funcție contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul obligațiunilor cumpărate. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea obligațiunilor rambursate sau revândute. *Soldul* este debitor și reflectă valoarea obligațiunilor existente, nerevândute.

Contul 509 „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament” este utilizat pentru evidențierea datoriei de plată pentru titlurile de plasament cumpărate. Are funcție contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea datorată, de vărsat pentru titlurile de plasament dobândite. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea vărsată, datorată pentru titlurile de plasament. *Soldul* acestui cont este creditor și reflectă valoarea de plată pentru titlurile de plasament.

Exemple de utilizare a acestor conturi

111. Se răscumpără un număr de 300 acțiuni la valoarea nominală de 5000 lei.

Această operație economică are ca efect modificarea elementului de activ „Acțiuni proprii”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea valorii acțiunilor proprii răscumpărate, și totodată, modificarea elementului de activ „Casa”, în sensul diminuării, ceea ce semnifică scăderea numerarului din casieria unității. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt: „Acțiuni proprii” și „Casa”. Contul „Acțiuni proprii” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Casa” se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{502 \text{ „Acțiuni proprii”}} = \underline{531 \text{ „Casa”} - 1.500.000 \text{ lei}}$$

112. Se anulează cele 100 de acțiuni răscumpărate.

Această operație economică va produce o micșorare a elementului de activ „Acțiuni proprii” ceea ce semnifică diminuarea valorii acțiunilor proprii, și totodată, o micșorare a elementului de pasiv „Capital social”, ceea ce semnifică diminuarea capitalului unității. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Acțiuni proprii” și „Capital social”, Contul „Acțiuni proprii” se va *credita* cu micșorarea de activ, iar contul „Capital social” se va *debita* cu micșorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{101 \text{ „Capital social”}} = \underline{502 \text{ „Acțiuni proprii”} - 1.500.000 \text{ lei}}$$

113. Se cumpără de pe piața hârtiilor de valoare un număr de 500 acțiuni la prețul de 5000 lei bucata.

Această operație economică are ca efect modificarea elementului de activ „Acțiuni” în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea valorii acțiunilor cumpărate și totodată, modificarea elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea obligației de plată privind titlurile cumpărate. Operația economică va fi înregistrată în două conturi care au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Contul „Acțiuni”, fiind cont de activ și având de înregistrat o creștere se va *debita*, iar contul „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”, fiind cont de pasiv și având de înregistrat o creștere se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{503 \text{ „Acțiuni”}} = \underline{509 \text{ „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”} - 2.500.000 \text{ lei}}$$

114. Se plătesc acțiunile cumpărate.

Această operație economică va produce următoarele modificări patrimoniale în bilanț: Scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci”, ceea ce semnifică micșorarea disponibilului existent în cont la bancă și totodată, scăderea elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”, ceea ce semnifică micșorarea obligațiilor de plată privind titlurile de plasament. Conturile în care se va înregistra această operație economică sunt: „Conturi curente la bănci” și „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”. Contul „Conturi curente la bănci” se va *credita* cu micșorarea de activ, iar contul „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament” se va *debita* cu micșorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{509 \text{ „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”}} = \underline{512 \text{ „Conturi curente la bănci”} - 2.500.000 \text{ lei}}$$

115. Se revinde un lot de 300 acțiuni din cele cumpărate, la prețul de 5500 lei pe acțiuni.

Calcul: 300 acțiuni x 5500 lei = 1.650.000 lei

300 acțiuni x 5000 lei = 1.500.000 lei

DIFERENȚĂ = + 150.000 lei

Această operație economică are ca efect modificarea a trei elemente patrimoniale astfel: în activul bilanțului, elementul „Acțiuni”, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea valorii acțiunilor din întreprindere; în pasivul bilanțului la elementul „Venituri din titluri de plasament cedate”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea veniturilor financiare obținute de întreprindere din vânzarea titlurilor și în activul bilanțului la elementul „Conturi curente la bănci”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea disponibilităților bănești în contul întreprinderii de la bancă. Cele trei conturi în care se înregistrează operația economică sunt: „Acțiuni”, „Venituri din titluri de plasament cedate” și „Conturi curente la bănci”. Contul „Acțiuni” se va *credita* cu scăderea de activ, contul „Venituri din titluri de plasament cedate” se va *credita* cu creșterea de pasiv, iar contul „Conturi curente la bănci” se va *debita* cu creșterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci”	=	%	– 1.650.000 lei
		503 „Acțiuni”	– 1.500.000 lei
		764 „Venituri din titluri de plasament cedate”	– 150.000 lei

116. Se revinde restul de 200 de acțiuni. Prețul zilei la bursă este de 4800 lei/acțiune.

Calcul: 200 acțiuni x 5000 lei = 1.000.000 lei

200 acțiuni x 4800 lei = 960.000 lei

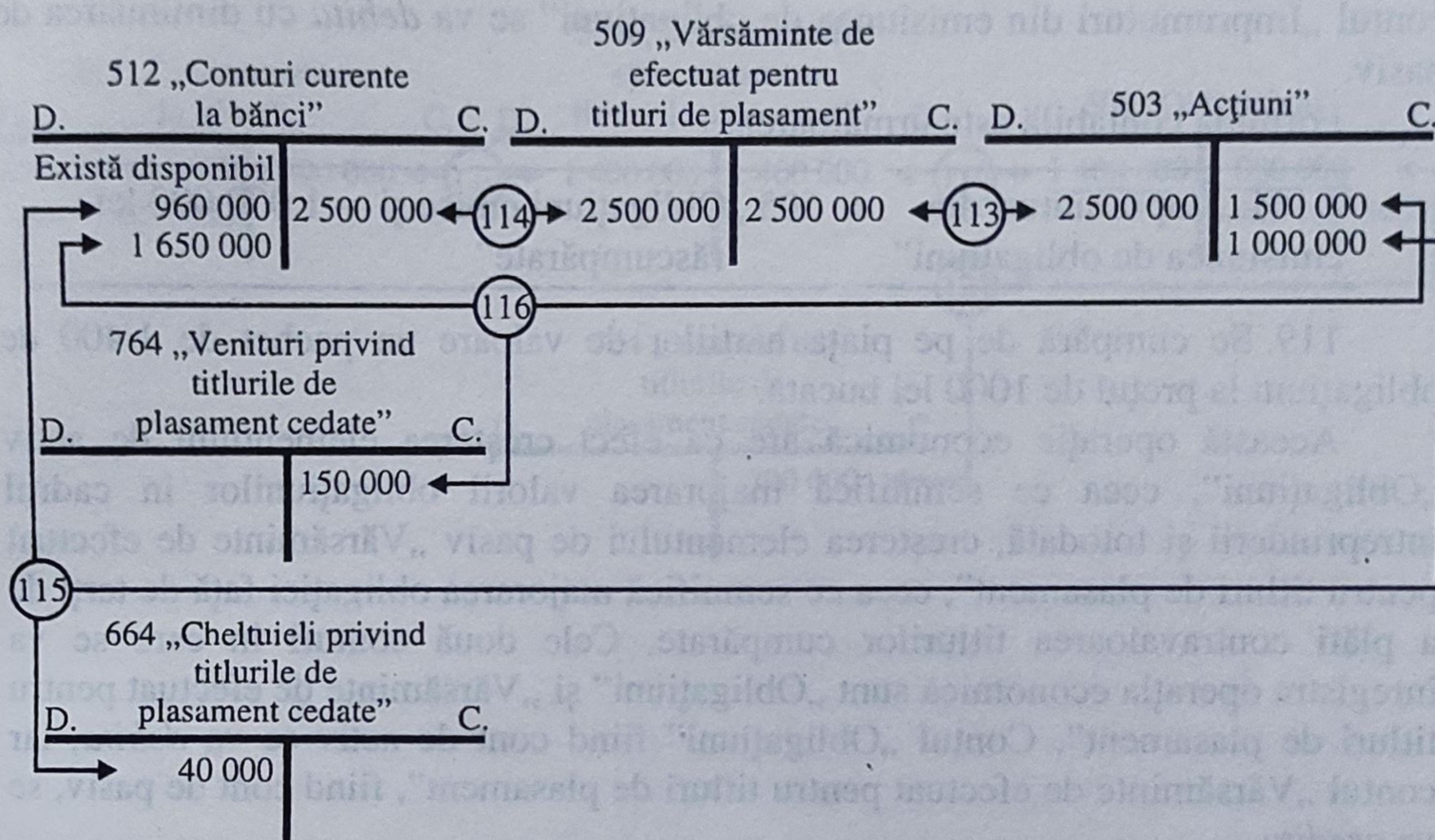
DIFERENȚĂ = – 40.000 lei

Această operație economică va produce următoarele modificări în bilanț: scăderea elementului de activ „Acțiuni”, ceea ce semnifică micșorarea valorii acțiunilor din unitate; creșterea elementului de activ „Conturi curente la bănci”, ceea ce semnifică creșterea disponibilităților în contul curent al întreprinderii; creșterea elementului de activ „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”, ceea ce semnifică, majorarea cheltuielilor financiare efectuate de întreprindere pentru acoperirea diferenței nefavorabile obținută la vânzarea titlurilor. Cele trei conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Acțiuni”, „Conturi curente la bănci” și „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”. Contul „Acțiuni” se va *credita* cu scăderea de activ, contul „Conturi curente la bănci” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate” se va *debita* cu creșterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	503 „Acțiuni”	– 1.000.000 lei
512 „Conturi curente la bănci”			– 960.000 lei
664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”			– 40.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea operațiilor cu achiziționarea de acțiuni în scop de revânzare se prezintă, astfel:

117. Se răscumpără cele 1000 de obligațiuni emise și vândute, cu valoarea nominală de 1000 lei bucata.

Această operație economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Obligațiuni emise și răscumpărate”, element de activ, în sensul creșterii, ceea ce semnifică creșterea valorii obligațiunilor din unitate și totodată, „Conturi curente la bănci”, element de activ, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micșorarea disponibilului din contul curent al întreprinderii de la bancă. Operația economică va fi înregistrată în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Obligațiuni emise și răscumpărate” se va *debita* cu creșterea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci”, se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

$$\text{505 „Obligațiuni emise și răscumpărate”} = \text{512 „Conturi curente la bănci”} - 1.000.000 \text{ lei}$$

118. Se anulează obligațiunile răscumpărate.

Această operație economică va avea ca efect modificarea următoarelor elemente de bilanț: scăderea elementului de activ „Obligațiuni emise și răscumpărate”, ceea ce semnifică micșorarea obligațiunilor răscumpărate existente în patrimoniul întreprinderii și totodată, scăderea elementului de pasiv „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni” ceea ce semnifică micșorarea obligațiilor față de terța persoană privind împrumutul pe bază de obligațiuni

acordat. Conturile în care se va înregistra operația economică sunt „Obligațiuni emise și răscumpărate” și „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”. Contul „Obligațiuni emise și răscumpărate” se va *credita* cu diminuarea de activ, iar contul „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni” se va *debita* cu diminuarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

161 „Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni”	=	505 „Obligațiuni emise și răscumpărate”	– 1.000.000 lei
---	---	--	-----------------

119. Se cumpără de pe piața hârtiilor de valoare un pachet de 1.400 de obligațiuni la prețul de 1000 lei bucata.

Această operație economică are ca efect creșterea elementului de activ „Obligațiuni”, ceea ce semnifică majorarea valorii obligațiunilor în cadrul întreprinderii și totodată, creșterea elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”, ceea ce semnifică majorarea obligației față de terți de a plăti contravaloarea titlurilor cumpărate. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt „Obligațiuni” și „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”. Contul „Obligațiuni” fiind cont de activ se va *debita*, iar contul „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”, fiind cont de pasiv, se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

506 „Obligațiuni”	=	509 „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament”	– 1.400.000 lei
-------------------	---	---	-----------------

120. Se plătește obligația privind titlurile de plasament.

Analiza contabilă a acestei operații economice se face asemănător operației nr. 118.

Formula contabilă este următoarea:

509 „Vărsăminte de efectuat”	=	512 „Conturi curente la bănci”	– 1.400.000 lei
------------------------------	---	--------------------------------	-----------------

121. Se revinde un lot de 1000 obligațiuni din cele cumpărate. Prețul zilei la bursă este de 1200 lei/obligațiune.

Calcul: 1000 obligațiuni x 1200 lei = 1.200.000 lei

1000 obligațiuni x 1000 lei = 1.000.000 lei

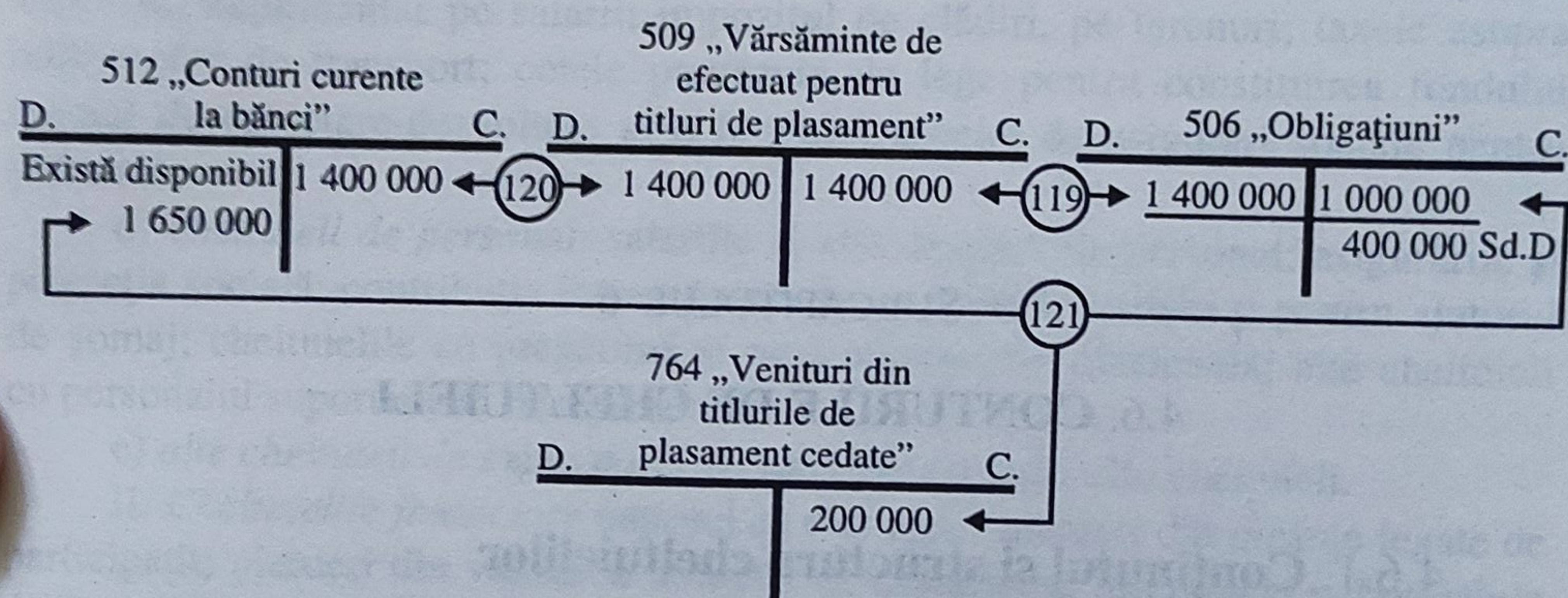
DIFERENȚĂ = 200.000 lei

Analiza contabilă a acestei operații economice se efectuează asemănător operației nr. 120.

Formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci”	=	%	– 1.200.000 lei
		506 „Obligațiuni”	– 1.000.000 lei
		764 „Venituri din titluri de plasament cedate”	– 200.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operațiilor economice în legătură cu obligațiuni se prezintă astfel:

SUBCAPITOLUL 6

4.6. CONTURILE DE CHELTUIELI

4.6.1. Conținutul și structura cheltuielilor

Procesul de producție și desfacere a bunurilor economice necesită utilizarea factorilor de producție, respectiv, consumarea acestora în vederea obținerii de produse noi. Valoarea consumurilor de factori (muncă materializată și muncă vie) în procesul creării de produse noi, executarea de lucrări, prestarea de servicii, în contabilitate poartă denumirea de *cheltuieli*.

Totalitatea cheltuielilor efectuate de unitatea patrimonială, în vederea obținerii de produse noi, executarea de lucrări și prestarea de servicii, poartă denumirea de *costul* producției, lucrărilor și serviciilor.

Cheltuielile întreprinderii reprezintă sumele și valorile plătite, sau de plătit, pentru: consumurile de bunuri materiale, lucrările executate, serviciile prestate de terți; cheltuielile cu personalul; plata unor obligații legale sau contractuale; amortizările și provizioanele constituite: valoarea contabilă a activelor cedate, distruse sau dispărute și alte cheltuieli (cheltuieli excepționale).

Contabilitatea cheltuielilor se ține *pe feluri de cheltuieli* după natura lor și se grupează după destinația pe care o au în întreprindere în: cheltuieli de exploatare; cheltuieli financiare, cheltuieli excepționale, cheltuieli cu amortizările și provizioanele și cheltuieli cu impozitul pe profit.

I. *Cheltuielile de exploatare* se împart în mai multe grupe, care cuprind mai multe elemente de cheltuieli, cum sunt:

a) *cheltuieli pentru consumuri* de: materii prime, materiale auxiliare, combustibilul, ambalajele, piesele de schimb, semințele și materialul de plantat, furajele și alte materiale consumabile, precum și: costul de achiziție al obiectelor de inventar consumate; costul materialelor nestocabile, al energiei, gazului și apei trecute direct pe cheltuieli; costul de achiziție al animalelor și păsărilor; costul mărfurilor vândute;

b) *cheltuielile cu lucrările și serviciile executate de terți*, cum sunt: întrețineri și reparații, redevențe, locații de gestiune și chirii; studii și cercetări, inclusiv plățile pentru contractele de cercetare; cheltuieli cu alte servicii prestate de terți: colaboratori externi, comisioane, onorarii; cheltuieli protocol, reclamă,

publicitate; cheltuieli cu deplasări, detașări, transferări; cheltuieli de poștă și taxe de telecomunicații; servicii bancare, alte cheltuieli;

c) *cheltuieli cu impozitele, taxele și vărsămintele* suportate de întreprindere: impozitul suplimentar pe salarii; impozitul pe clădiri, pe terenuri; taxele asupra mijloacelor de transport; cotele prevăzute de lege pentru constituirea fondului special de cercetare-dezvoltare și a fondului special de asigurări sociale pentru țărănime;

d) *cheltuieli de personal*: salariile și alte drepturi de personal; asigurările și protecția socială; contribuția întreprinderii la asigurările sociale și pentru ajutorul de șomaj; cheltuielile cu pregătirea și perfecționarea profesională; alte cheltuieli cu personalul suportate de întreprindere;

e) *alte cheltuieli de exploatare*: pierderi din creanțe; alte cheltuieli.

II. *Cheltuielile financiare* cuprind ca elemente: pierderi din creanțe legate de participații; pierderi din vânzarea titlurilor de plasament; diferențele nefavorabile de curs valutar, din operațiuni curente cu disponibilitățile în devize; dobânzile curente aferente împrumuturilor primite și altor datorii privind exercițiul în curs; sconturile acordate clienților; alte cheltuieli financiare.

III. *Cheltuieli excepționale* cuprind acele cheltuieli care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a întreprinderii și se referă la: *operațiuni de gestiune* (despăgubiri, amenzi, perisabilități, lipsuri de inventar, donații, subvenții acordate, sume acordate pentru sprijinirea activităților sociale, culturale și sportive, pierderi din debitori diverși); *operațiuni de capital* (valoarea contabilă a imobilizărilor cedate).

IV. *Cheltuieli cu amortizările și provizioanele* sunt grupate pe naturile de cheltuieli, și cuprind: amortizările imobilizărilor corporale, amortizările imobilizărilor necorporale; provizioanele pentru riscuri și cheltuieli; provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor; provizioanele pentru deprecierea stocurilor și producției în curs de execuție; provizioanele pentru deprecierea creanțelor; provizioanele pentru deprecierea titlurilor de plasament; provizioanele reglementate.

V. *Cheltuieli cu impozitul pe profit* reprezintă impozitul calculat asupra profitului impozabil și inclus în cheltuieli.

În cadrul categoriilor de cheltuieli după natura lor, conturile de cheltuieli se pot dezvolta în analitice, în funcție de necesitățile impuse de anumite reglementări, sau de nevoile proprii ale întreprinderii.

4.6.2. Conturile cheltuieli

Evidența cheltuielilor întreprinderii se ține cu ajutorul unui sistem de conturi, care cuprind mai multe grupe de conturi sintetice, astfel:

Grupa 60 „Cheltuieli cu materiile prime, materiale și mărfuri”, care cuprinde conturile: 600 „Cheltuieli cu materiile prime” 601 „Cheltuieli cu materialele consumabile”, 602 „Cheltuieli privind obiectele de inventar”, 605 „Cheltuieli privind energia și apa”, 607 „Cheltuieli privind mărfurile” și altele.

Pentru evidențierea cheltuielilor cu materialele consumabile pe feluri contul sintetic de gradul I se desfășoară pe următoarele subconturi: 6011 „Cheltuieli cu materialele auxiliare”, 6012 „Cheltuieli privind combustibilul”, 6013 „Cheltuieli privind ambalajele”, 6014 „Cheltuieli privind piesele de schimb” și altele.

Grupa 61 „Cheltuieli cu lucrările și serviciile executate de terți” cuprind următoarele conturi sintetice: 611 „Cheltuieli cu întreținerile și reparațiile”, 612 „Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile”, 613 „Cheltuieli cu primele de asigurare”, 614 „Cheltuieli cu studiile și cercetările”.

Grupa 62 „Cheltuieli cu alte servicii executate de terți”, cuprinde următoarele conturi sintetice: 621 „Cheltuieli cu colaboratorii”, 622 „Cheltuieli cu comisioanele și onorariile”, 623 „Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate”, 624 „Cheltuieli cu transportul de bunuri și personal”, 625 „Cheltuieli cu deplasări, detașări, transferări”, 626 „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații”, 627 „Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate”, 628 „Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți”.

Grupa 63 „Cheltuieli cu impozitele, taxele și vărsămintele asimilate” cuprind următoarele conturi sintetice: 631 „Cheltuieli cu impozitul pe salarii” și 635 „Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate”.

Grupa 64 „Cheltuieli cu personalul” cuprind următoarele conturi: 641 „Cheltuieli cu remunerațiile personalului”, 645 „Cheltuieli privind asigurările și protecția socială”.

Grupa 65 „Alte cheltuieli de exploatare” care cuprinde două conturi: 654 „Pierderi din creanțe”, 658 „Alte cheltuieli de exploatare”.

Grupa 66 „Cheltuieli financiare”, care cuprinde următoarele conturi sintetice: 663 „Pierderi din creanțe legate de participații”, 664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”, 665 „Cheltuieli din diferențe de curs valutar”, 666 „Cheltuieli privind dobânzile”, 667 „Cheltuieli privind sconturile acordate”, 668 „Alte cheltuieli financiare”.

Grupa 67 „Cheltuieli excepționale”, cuprinde două conturi sintetice de gradul I: 671 „Cheltuieli excepționale privind operațiile de gestiune” și 672 „Cheltuieli privind operațiunile de capital”.

Grupa 68 „Cheltuieli cu amortizările și provizioanele”, cuprinde următoarele conturi sintetice de gradul I: 681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”, 686 „Cheltuieli financiare privind amortizările și provizioanele”, 687 „Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele”.

Grupa 69 „Cheltuieli cu impozitul pe profit” cuprinde contul 691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit”.

Conturile de cheltuieli sunt conturi de procese economice, cu funcție contabilă de conturi de activ. *Se debitează* cu cheltuielile menționate în denumirea lor, în momentul efectuării. *Se creditează* la sfârșitul perioadei de gestiune, pentru închidere, prin trecerea cheltuielilor asupra rezultatelor financiare.

SUBCAPITOLUL 7

4.7. CONTURILE DE VENITURI

4.7.1. Conținutul și structura veniturilor

Veniturile reprezintă sume de bani sau bunuri materiale care revin unei persoane fizice sau juridice în procesul repartiției și care sunt generate de desfășurarea unei activități, din exploatarea unui teren, din plasarea unui capital.

Din punct de vedere al gradului de realizare, veniturile sunt de două feluri: venituri potențiale și venituri certe.

Veniturile potențiale sunt acele venituri care au în sine toate condițiile de a fi realizate, care există ca posibilități, ca de exemplu: veniturile din producția stocată, adică expresia valorică a producției fizice obținute.

Veniturile certe sunt venituri sigure, generate de livrarea semifabricatelor, produselor finite, mărfurilor, lucrărilor executate și serviciilor prestate, precum și cele rezultate din vânzarea unor titluri de participare sau de trezorerie.

Principalele elemente care formează *veniturile întreprinderii*, sunt sumele sau valorile încasate, sau de încasat din:

- livrările de bunuri, executarea de lucrări, prestarea de servicii și din avantajele pe care întreprinderea consimte să le primească;
- executarea unei obligații legale sau contractuale din partea terților;
- venituri excepționale

În cadrul veniturilor pentru determinarea rezultatelor exercițiului se mai cuprind veniturile din: producția stocată, producția imobilizată; diminuarea sau anularea provizioanelor; prețul de vânzare al activelor cedate.

Prin însumarea veniturilor rezultate din livrările de bunuri, executării de lucrări și prestări de servicii, precum și a altor venituri din exploatare, mai puțin rabaturile, reducerile și remizele acordate clienților, se determină *cifra de afaceri*.

Contabilitatea veniturilor se ține *pe feluri* de venituri după natura lor și se grupează astfel: venituri din exploatare; venituri financiare; venituri excepționale; venituri din diminuarea sau anularea provizioanelor.

Veniturile din exploatare sunt formate din: venituri din vânzarea produselor, mărfurilor, lucrărilor și serviciilor prestate; venituri din producția stocată, venituri

din producția imobilizată; venituri din subvenții de exploatare; alte venituri din exploatarea cuvenită; venituri realizate în avans.

Veniturile din vânzarea produselor, mărfurilor, lucrărilor și serviciilor prestate se înregistrează în contabilitate în momentul predării bunurilor către cumpărători, al livrării lor pe bază de factură sau în alte condiții prevăzute în contract, care atestă transferul de proprietate a bunurilor respective asupra clienților.

Venituri din producția stocată reprezintă variația în plus (creșterea), sau în minus (reducerea) între valoarea de cost efectiv al stocurilor de produse și producției în curs de execuție neluând în considerație provizioanele pentru depreciere constituite pentru acestea.

Veniturile din producția imobilizată reprezintă costul lucrărilor cheltuielilor efectuate de întreprindere pentru ea însăși, care se înregistrează ca active imobilizate, corporale sau necorporale.

Veniturile din subvențiile de exploatare reprezintă subvenții primite pentru acoperirea diferențelor de preț și pentru acoperirea pierderilor, precum și alte subvenții din partea statului, a unor colectivități publice, sau a altor întreprinderi.

Alte venituri din exploatare curentă cuprind veniturile formate din creanțe recuperate și alte venituri.

Veniturile realizate în avans reprezintă încasări sau creanțe aferente unor bunuri nelivrate, a unor lucrări sau prestații neefectuate încă.

Veniturile financiare sunt formate din următoarele categorii de venituri: venituri din participații, venituri din alte imobilizări financiare; venituri din creanțe imobilizate; venituri din titluri de plasament; venituri din diferențe de curs valutar, venituri din dobânzi; venituri din sconturi obținute.

Veniturile excepționale sunt acele venituri care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a întreprinderii și care se referă, fie la operațiuni de exploatare, fie la operațiuni de capital. De exemplu: despăgubiri și penalități încasate; venituri din vânzarea activelor; cote-părți din subvențiile pentru investiții virate la rezultatul exercițiului; donații; salarii neridicate, prescrise; alte venituri excepționale.

Venituri din diminuarea și/sau anularea provizioanelor.

Diminuarea sau anularea provizioanelor se înregistrează la venituri din exploatare, financiare, sau excepționale, în cazurile în care nu se mai justifică menținerea provizioanelor constituite, respectiv are loc realizarea riscului și se acoperă cheltuiala, sau cheltuiala devine exigibilă.

4.7.2. Conturile de venituri

Evidența veniturilor unităților patrimoniale se ține cu ajutorul unui sistem de conturi, care cuprinde următoarele grupe de conturi sintetice:

Grupa 70 „Venituri din vânzări de produse, prestări de servicii și mărfuri”, cuprinde următoarele conturi sintetice: 701 „Venituri din vânzarea produselor finite”, 702 „Venituri din vânzarea de semifabricate”, 703 „Venituri din vânzarea

de produse reziduale", 704 „Venituri din lucrări executate și servicii prestate", 705 „Venituri din studiu și cercetări", 706 „Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii", 707 „Venituri din vânzări de mărfuri", 708 „Venituri din activități diverse".

Grupa 71 „Venituri din producția stocată", cuprinde un singur cont 711 „Venituri din producția stocată".

Grupa 72 „Venituri din producția de imobilizări" cuprinde conturile 721 „Venituri din producția de imobilizări necorporale" și 722 „Venituri din producția de imobilizări corporale".

Grupa 74 „Venituri din subvenții de exploatare" cuprinde contul 741 „Venituri din subvenții de exploatare".

Grupa 75 „Alte venituri din exploatare" cuprinde conturile 754 „Venituri din creanțe recuperate" și 758 „Alte venituri din exploatare".

Grupa 76 „Venituri financiare" cuprinde următoarele conturi sintetice: 761 „Venituri din participații", 762 „Venituri din alte imobilizări financiare", 763 „Venituri din creanțe imobilizate", 764 „Venituri din titluri de plasament cedate", 765 „Venituri din diferențe de curs valutar", 766 „Venituri din dobânzi", 767 „Venituri din sconturi obținute", 768 „Alte venituri financiare".

Grupa 77 „Venituri excepționale" cuprinde conturile sintetice: 771 „Venituri excepționale din operațiuni de gestiune" și 772 „Venituri din operațiuni de capital".

Grupa 78 „Venituri din provizioane" este formată din conturile: 781 „Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare", 786 „Venituri financiare din provizioane", 787 „Venituri excepționale din provizioane".

Conturile de venituri sunt conturi de procese economice, cu funcție contabilă de conturi de pasiv. *Se creditează* cu veniturile obținute, după natura lor, pe feluri. *Se debitează* pentru închidere la sfârșitul lunii în corespondență cu contul de rezultate „Profit și pierdere".

SUBCAPITOLUL 8

4.8. CONTURILE DE REZULTATE ȘI FONDURI

4.8.1. Conținutul și structura rezultatelor și a fondurilor

Rezultatele financiare sintetizează eficiența cu care s-a desfășurat întreaga activitate economică a unității patrimoniale.

Rezultatul financiar are două forme: profit (beneficiu) sau pierdere. *Profitul*, sau rezultatul pozitiv, reprezintă sursa de finanțare proprie a activelor create ca excedent al veniturilor față de cheltuieli. *Pierdere*, sau rezultatul negativ, exprimă mărimea bunurilor consumate în activitatea întreprinderii care nu a putut fi acoperită din veniturile proprii.

Profitul, ca formă a rezultatelor financiare exprimă masa venitului net și se determină ca diferență între veniturile și cheltuielile unei perioade de timp, un exercițiu financiar.

În mod concret profitul sau pierdere se determină lunar prin închiderea în mod provizoriu a conturilor de cheltuieli și venituri prin contul „Rezultatul exercițiului financiar”.

În structura rezultatului financiar se cuprind următoarele elemente: rezultatul curent, rezultatul excepțional și impozitul pe profit.

Rezultatul curent reprezintă diferența dintre veniturile din operațiunile curente, respectiv, diferența dintre veniturile din exploatare și financiare și cheltuielile de exploatare și financiare.

Rezultatul excepțional reprezintă diferența dintre veniturile și cheltuielile excepționale, obținute ca urmare a unor operațiuni efectuate de unitatea patrimonială care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a acesteia.

Rezultatul exercițiului reprezintă soldul final al contului de profit și pierdere supus repartizării.

Repartizarea profitului se face pe destinațiile prevăzute de lege și se înregistrează în contabilitate astfel: pentru constituirea fondului de participare a salariaților la profit, constituirea rezervelor, remunerarea salariaților sub formă de dividende, constituirea altor fonduri, vărsăminte la bugetul de stat sub forma profitului net al regiilor autonome.

Acoperirea pierderilor, când rezultatul este negativ se face prin utilizarea rezervelor, dacă au fost constituite rezerve în acest scop, sau prin diminuarea sursei proprii permanente, respectiv capitalul social.

4.8.2. Conturile de rezultate

Pentru evidențierea obținerii și utilizării rezultatelor financiare se utilizează un sistem de conturi care cuprinde următoarele conturi sintetice: 121 „Profit și pierdere”; 129 „Repartizarea profitului”.

Contul 121 „Profit și pierdere” are funcție contabilă de cont *bifuncțional*. *Creditul* acestui cont reflectă la sfârșitul lunii: sumele înregistrate în creditul conturilor de venituri; pierderile realizate în exercițiul anterior care diminuează capitalul social; pierderile din anul precedent nerepartizate. *Debitul* acestui cont reflectă la sfârșitul lunii: cheltuielile colectate în conturile de cheltuieli; profitul din exercițiul precedent destinate creșterii capitalului social; rezervele constituite din profitul realizat în anul precedent; profitul din exercițiul precedent nerepartizat; pierderea din exercițiul precedent acoperită din profitul curent; profitul precedent destinat repartizării. *Soldul creditor* al contului reflectă profitul realizat, dacă veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, *soldul debitor* reflectă pierderea obținută, dacă cheltuielile sunt mai mari decât veniturile.

Contul 129 „Repartizarea profitului” este cont rectificativ de rezultate, cu funcție contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă: rezervele constituite din profitul net realizat în exercițiul precedent; profitul net realizat la închiderea exercițiului financiar precedent, destinat majorării capitalului social; sumele rezultate din valorificarea materialelor obținute din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune, mai puțin cheltuielile efectuate; profitul net realizat în exercițiul financiar curent, repartizat pentru constituirea fondului de dezvoltare; profitul net realizat în exercițiul curent, repartizat pentru constituirea fondului de participare la profit; profitul net realizat în exercițiul financiar curent, repartizat pentru constituirea fondului pentru creșterea surselor proprii de finanțare; dividendele datorate acționarilor sau asociaților, realizate în exercițiul curent; sumele încasate din vânzarea mijloacelor fixe, mai puțin valoarea rămasă neamortizată; sumele încasate din vânzarea activelor, mai puțin impozitul datorat aferent vânzărilor de active, precum și valoarea rămasă neamortizată.

Creditul acestui cont reflectă profitul net realizat în exercițiul financiar precedent destinat repartizării. *Soldul* acestui cont este *debitor* și reflectă repartizările din profit efectuate în timpul anului.

Exemple:

122. După aprobarea bilanțului contabil pe anul precedent, se închide contul „Repartizarea profitului”, care are un sold de 5.300.000 lei, astfel: 1.000.000 lei pentru majorarea capitalului social; 500.000 lei constituit rezerve; 800.000 lei constituit fond de dezvoltare; 1.100.000 lei constituit fond de participare la profit; 400.000 lei, constituit alte fonduri; 1.500.000 lei dividende de plată.

Această operație economică va avea ca efect micșorarea elementului de activ „Repartizarea profitului” ceea ce semnifică diminuarea repartizărilor făcute în scopul constituirii fondurilor și totodată, micșorarea elementului de pasiv „Profit și

pierdere" (sold creditor), ceea ce semnifică diminuarea profitului ca sursă proprie din care s-au constituit fondurile întreprinderii. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică sunt: „Repartizarea profitului” și „Profit și pierdere”. Contul „Repartizarea profitului” fiind cont de activ și având de înregistrat o diminuare, *se va credita*, iar contul „Profit și pierdere” (sold creditor), fiind cont de pasiv și având de înregistrat o diminuare, *se va debita*.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{121 \text{ „Profit și pierdere”}} = \underline{129 \text{ „Repartizarea profitului”} - 5.300.000 \text{ lei}}$$

4.8.3. Conturile de fonduri

O parte din profitul obținut este repartizat pentru constituirea unor *fonduri proprii*, care sunt sursa de acoperire a unor acțiuni specifice unității patrimoniale, de stimulare bănească sau de satisfacere a unor nevoi sociale.

Principalele conturi de fonduri sunt: 111 „Fond de dezvoltare”, 112 „Fondul de participare la profit”, 118 „Alte fonduri”.

Contul 111 „Fondul de dezvoltare” este cont cu funcție contabilă de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă constituirea fondului de dezvoltare, astfel: din amortizări; din sume încasate din valorificarea materialelor obținute din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune; sumele încasate din vânzarea mijloacelor fixe; cote-părți din profitul net repartizate în acest scop. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea mijloacelor fixe executate sau achiziționate din profit. Soldul acestui cont este creditor și reflectă fondul de dezvoltare existent.

Contul 112 „Fondul de participare la profit” are funcție contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă fondul de participare la profit constituit din profitul net realizat în anul curent. *Debitul* acestui cont reflectă sumele utilizate din fondul de participare la profit, pentru stimularea salariaților. *Soldul* acestui cont reflectă fondul de participare la profit existent.

Contul 118 „Alte fonduri” este utilizat pentru evidențierea fondurilor constituite din profit, cum sunt: fondul creșterii surselor proprii de finanțare din profitul net realizat, fondul baracamentelor și amenajărilor provizorii, fondul pentru organizarea șantierului, precum și a altor fonduri prevăzute de lege. Are funcție contabilă de cont de pasiv. *Se creditează* la constituire din profitul net realizat în exercițiul financiar curent, repartizat în acest scop. *Se debitează* la utilizarea fondurilor. *Soldul* este creditor și reflectă alte fonduri existente.

Exemple:

123. Se constituie din profitul anului curent, următoarele fonduri: Fond de dezvoltare în sumă de 3.000.000 lei, Fond de participare a salariaților la profit în sumă de 2.200.000 lei, Rezerve în sumă de 1.798.300 lei, și Fond de plată a dividendelor în sumă de 10.772.000 lei.

Această operație economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale din bilanț: elementul de activ „Repartizarea profitului” în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea sumelor repartizate din profit pentru constituirea fondurilor și totodată, elementele de pasiv: „Fondul de dezvoltare”, „Fondul de participare a salariaților la profit”, „Rezerve”, „Dividende de plată”, toate în sensul creșterii, ceea ce semnifică majorarea fondurilor întreprinderii. Conturile în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire ca și elementele modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Repartizarea profitului” fiind cont de activ și având de înregistrat o creștere, *se va debita*, iar conturile: „Fondul de dezvoltare”, „Fondul de participare la profit”, „Rezerve” și „Dividende de plată”, fiind conturi de pasiv și având de înregistrat creșteri, *se vor credita*.

Formula contabilă este următoarea:

129 „Repartizarea profitului”	=	%	– 17.770.300 lei
		111 „Fondul de dezvoltare”	– 3.000.000 lei
		112 „Fondul de participare a salariaților la profit”	– 2.200.000 lei
		106 „Rezerve”	– 1.798.300 lei
		457 „Dividende de plată”	– 10.772.000 lei

124. La sfârșitul exercițiului financiar se închid conturile de cheltuieli astfel: „Cheltuieli cu materiile prime”, sold de 825.000 lei; „Cheltuieli cu obiectele de inventar”, sold 604.800 lei; „Cheltuieli privind mărfurile”, sold 2.000.000 lei; „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații”, sold 20.000 lei; „Cheltuieli cu remunerațiile personalului”, sold 21.000.000 lei; „Cheltuieli privind asigurările și protecția socială”, sold 6.090.000 lei; „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”, sold 20.000 lei; „Cheltuieli privind dobânzile”, sold 305.000 lei; „Cheltuieli privind sconturile acordate”, sold 23.600 lei; „Cheltuieli excepționale privind operațiunile de gestiune”, sold 350.000 lei; „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”, sold 1.400.000 lei.

Această operație economică va produce o modificare în sensul scăderii la elementele de activ, de cheltuieli menționate în denumirea lor, ceea ce semnifică micșorarea acestora prin decontare la sfârșitul exercițiului și totodată, va produce o scădere la elementul de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor), ceea ce semnifică diminuarea rezultatului pozitiv obținut de întreprindere. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Profit și pierdere” *se va debita*, iar conturile de cheltuieli menționate în denumirea lor, *se vor credita*.

Formula contabilă este următoarea:

121 „Profit și pierdere”	=	%	– 32.638.400 lei
		600 „Cheltuieli cu materiile prime”	– 825.000 lei
		602 „Cheltuieli privind obiectele de inventar”	– 604.800 lei
		607 „Cheltuieli privind mărfurile”	– 2.000.000 lei
		626 „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații”	– 20.000 lei
		641 „Cheltuieli cu remunerațiile personalului”	– 21.000.000 lei
		645 „Cheltuieli cu asigurările și protecția socială”	– 6.090.000 lei
		664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”	– 20.000 lei
		666 „Cheltuieli privind dobânzile”	– 305.000 lei
		667 „Cheltuieli privind sconturile cedate”	– 23.600 lei
		671 „Cheltuieli excepționale privind operațiunile de gestiune”	– 350.000 lei
		681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele”	– 1.400.000 lei

125. La sfârșitul exercițiului financiar se închid conturile de venituri, după care urmează: „Venituri din vânzarea produselor finite”, sold 51.300.000 lei; „Venituri din vânzarea semifabricatelor”, sold 15.200.000 lei; „Venituri din vânzarea mărfurilor”, sold 2.600.000 lei; „Venituri din producția stocată”, sold 200.000 lei; „Venituri din titluri de plasament”, sold 150.000 lei; „Venituri din dobânzi”, sold 1.150.000 lei; „Venituri din operațiuni de capital”, sold 750.000 lei.

Această operație economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale de bilanț: toate elementele de venituri menționate în denumirea lor, în sensul micșorării, ceea ce semnifică diminuarea veniturilor obținute cu mărimea cheltuielilor efectuate și a excedentului de venituri, și totodată, elementul de pasiv „Profit și pierdere”, în sensul creșterii, ceea ce semnifică, creșterea profitului obținut ca excedent al veniturilor față de cheltuieli. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, conturile de venituri se vor *debita* cu micșorările de pasiv, iar contul „Profit și pierdere” se va *credita* cu majorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

	%	=	121 „Profit și pierdere”	– 71.550.000 lei
701 „Venituri din vânzarea produselor finite”				– 51.500.000 lei
702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor”				– 15.200.000 lei
707 „Venituri din vânzarea mărfurilor”				– 2.600.000 lei
711 „Venituri din producția stocată”				– 200.000 lei
764 „Venituri din titluri de plasament”				– 150.000 lei
766 „Venituri din dobânzi”				– 1.150.000 lei
772 „Venituri excepționale din operațiuni de capital”				– 750.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operațiilor economice privind determinarea rezultatelor financiare ale exercițiului financiar se prezintă în pagina următoare.

126. Se calculează și se înregistrează impozitul pe profit.

Profitul brut = 38.911.600 lei × 38% = 17.510.040 lei

Această operație economică produce o modificare la elementul de pasiv „Impozitul pe profit”, în sensul majorării ceea ce semnifică creșterea obligației față de stat de a-i plăti impozitul pe profit și totodată, modificarea elementului de activ „Cheltuieli cu impozitul pe profit”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creșterea cheltuielilor făcute de întreprindere cu plata impozitului pe profit. Cele două conturi în care se va înregistra operația economică au aceeași denumire cu elementele de bilanț modificate. Potrivit regulilor de funcționare a conturilor, contul „Impozitul pe profit” se va *credita* cu creșterea de pasiv, iar contul „Cheltuieli cu impozitul pe profit” se va *debita* cu creșterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit”	=	441 „Impozitul pe profit”	– 17.510.040 lei
---	---	---------------------------	------------------

127. Se închide contul „Cheltuieli cu impozitul pe profit”.

Această operație economică va produce diminuarea elementului de activ „Cheltuieli cu impozitul pe profit”, ceea ce semnifică decontarea, scăderea din rezultate a acestora și totodată, diminuarea elementului de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor) ceea ce semnifică scăderea rezultatelor obținute pentru acoperirea cheltuielilor. Operația economică va fi înregistrată în conturile: „Cheltuieli cu impozitul pe profit” și „Profit și pierdere”. Contul „Cheltuieli cu impozitul pe profit” se va *credita*, iar contul „Profit și pierdere” se va *debita*.

CONTURI DE CHELTUIELI		CONTUL DE REZULTATE		CONTURI DE VENITURI	
D.	C.	D.	C.	D.	C.
600 „Cheltuieli cu materiile prime”		121 „Profit și pierdere”		701 „Venituri din vânzarea produselor finite”	
SOLD. 825000	825000	825000	51500000	51500000	51500000 SOLD.
602 „Cheltuieli privind obiectele de inventar”				702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor”	
SOLD. 604800	604800	604800	15200000	15200000	15200000 SOLD.
607 „Cheltuieli privind mărfurile”				707 „Venituri din vânzarea măfurilor”	
SOLD. 2000000	2000000	2000000	2600000	2600000	2600000 SOLD.
626 „Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații”				711 „Venituri din producția stocată”	
SOLD. 20000	20000	20000	200000	200000	200000 SOLD.
641 „Cheltuieli cu remunerațiile personalului”				764 „Venituri din titluri de plasament”	
SOLD. 21000000	21000000	21000000	150000	150000	150000 SOLD.
664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament”				766 „Venituri din dobânzi”	
SOLD. 21000000	21000000	21000000	150000	150000	150000 SOLD.
645 „Cheltuieli privind asigurările și protecția socială”				772 „Venituri din operațiuni de capital”	
SOLD. 6090000	6090000	6090000	750000	750000	750000 SOLD.
666 „Cheltuieli privind dobânzile”					
SOLD. 305000	305000	305000			
667 „Cheltuieli privind sconturile acordate”					
SOLD. 23600	23600	23600			
671 „Cheltuieli privind operațiunile de gestiune”					
SOLD. 350000	350000	350000			
681 „Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele”					
SOLD. 1400000	1400000	1400000			
TOTAL		32638400	71550000	TOTAL	
		SOLD. C. 38911600			

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{121 \text{ „Profit și pierdere”}} = \underline{691 \text{ „Cheltuieli cu impozitul pe profit”}} - 17.510.040 \text{ lei}$$

În urma acestor înregistrări, contul de rezultate „Profit și pierdere” are pe credit profit brut de 38.911.600 lei, obținut ca diferență între total venituri (total sume creditoare), și total cheltuieli (total sume debitoare), iar pe debit are impozitul pe profit (operația 137) și repartizările din profit pentru constituirea fondurilor (operația 134). Diferența între profitul brut și impozitul pe profit și repartizările la fonduri reprezintă profit nerepartizat.

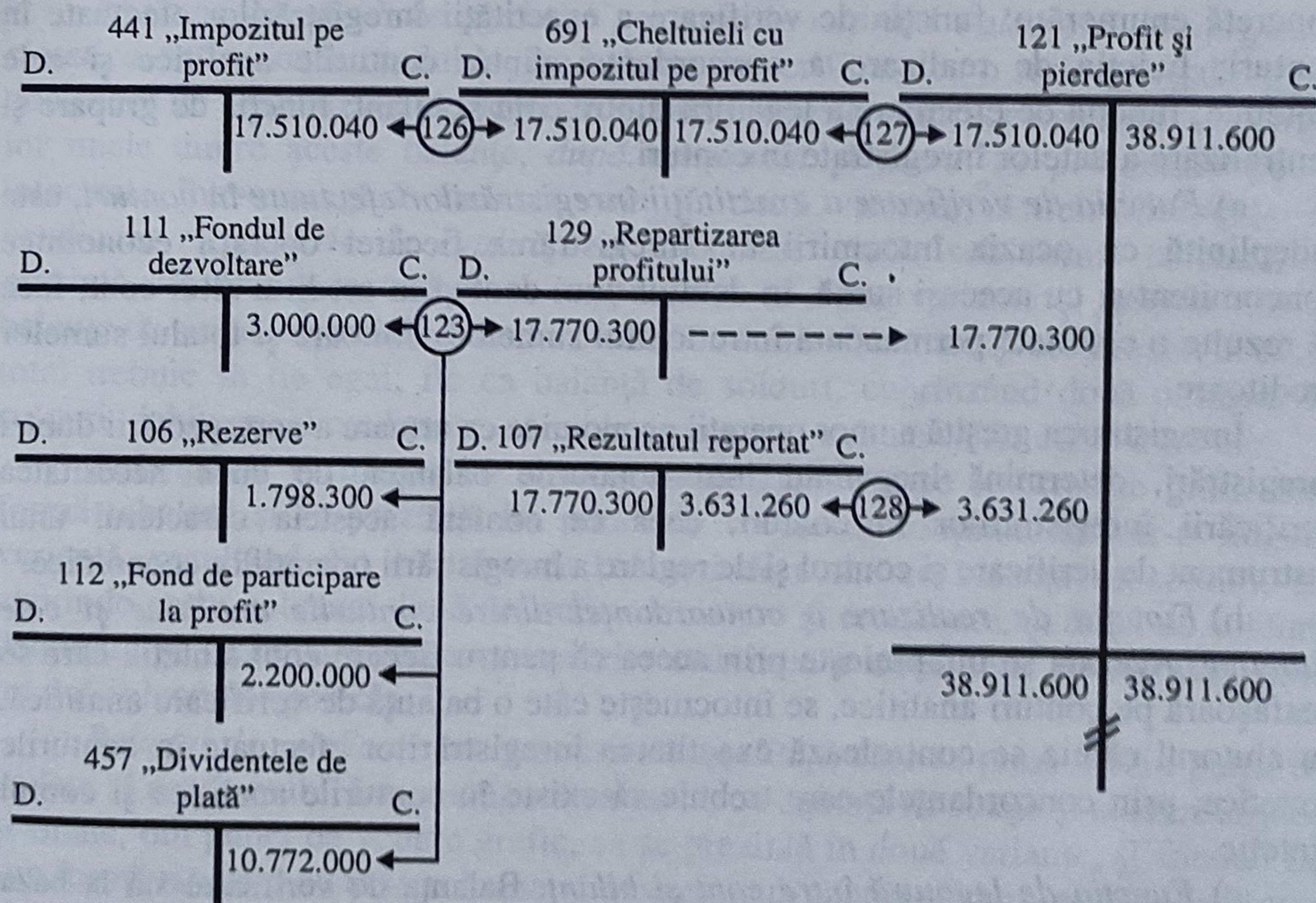
128. Se reportează profitul rămas nerepartizat, pentru anul următor în sumă de 3.631.260 lei.

Această operație economică va produce o scădere a elementului de pasiv „Profit și pierdere” (sold creditor) și concomitent o majorare a elementului de pasiv „Rezultatul reportat”. Operația economică se va înregistra în două conturi care au aceeași denumire cu elementele modificate. contul „Profit și pierdere” se va debita cu micșorarea de pasiv, iar contul „Rezultatul reportat” se va credita cu majorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

$$\underline{121 \text{ „Profit și pierdere”}} = \underline{107 \text{ „Rezultatul reportat”}} - 3.631.260 \text{ lei}$$

Înregistrarea în ordine sistematică a operațiilor economice privind repartizarea profitului se prezintă, astfel:

CAPITOLUL V

PRINCIPIUL AUTOCONTROLULUI CONTABIL

5.1. Balanța de verificare

5.5.1. Noțiunea, importanța și funcțiile balanței de verificare

Balanța de verificare este un procedeu specific metodei contabilității care asigură respectarea în contabilitate a echilibrului permanent impus de dubla înregistrare a operațiilor economice oferind prin aceasta garanția exactității înregistrărilor efectuate în conturi, precum și a întocmirii unor bilanțuri reale și complete.

Balanța de verificare se prezintă ca un tablou enumerativ al tuturor conturilor din cartea – mare, care furnizează informații în legătură cu soldurile inițiale, mișcările intervenite într-o perioadă de gestiune (lună, trimestru, semestru, an) și soldurile finale la data întocmirii ei.

Dintre funcțiile pe care le îndeplinește balanța de verificare în activitatea concretă enumerăm: funcția de verificare a exactității înregistrărilor efectuate în conturi; funcția de realizare a concordanței dintre conturile analitice și cele sintetice; funcția de efectuare a legăturii dintre cont și bilanț; funcția de grupare și centralizare a datelor înregistrate în conturi.

a) *Funcția de verificare a exactității înregistrărilor efectuate în conturi*, este îndeplinită cu ocazia întocmirii ei. Înregistrarea fiecărei operații economice concomitent și cu aceeași sumă, în debitul unui cont și în creditul altui cont, face să rezulte o egalitate permanentă între totalul sumelor debitoare și totalul sumelor creditoare.

Înregistrarea greșită a unor operații economice ca urmare a nerespectării dublei înregistrări, determină inegalități între totalurile balanței, de unde necesitatea verificării înregistrărilor în conturi, ceea ce conferă acesteia caracterul unui instrument de verificare și control și de reglare a înregistrării operațiilor economice.

b) *Funcția de realizare a concordanței dintre conturile analitice și cele sintetice*. Aceasta se îndeplinește prin aceea că pentru fiecare cont sintetic care se desfășoară pe conturi analitice, se întocmește câte o balanță de verificare analitică, cu ajutorul căreia se controlează exactitatea înregistrărilor efectuate în conturile sintetice, prin concordanțele care trebuie să existe în conturile analitice și contul sintetic.

c) *Funcția de legătură între cont și bilanț*. Balanța de verificare stă la baza întocmirii bilanțului. Datele din bilanț reprezintă soldurile finale ale conturilor de

activ și pasiv preluate din balanța de verificare. Deci, balanța de verificare este puntea de legătură dintre conturile analitice și cele sintetice și dintre conturile sintetice și bilanț, făcând legătura între procedeele de bază ale metodei contabilității.

d) *Funcția de grupare și centralizare a datelor înregistrate în conturi.* Compararea și centralizarea datelor contabile cu ajutorul balanței de verificare oferă conducerii posibilitatea de a cunoaște mărimea și structura modificărilor intervenite în structura mijloacelor materiale și bănești, situația debitorilor și creditorilor, a cheltuielilor veniturilor și rezultatelor financiare la un moment dat și în dinamică, în vederea elaborării previziunilor necesare luării deciziilor pentru perioada viitoare.

Deci, cu ajutorul balanței de verificare se centralizează întreaga activitate economico-financiară a întreprinderii, care a fost reflectată în conturi distincte, oferind astfel informații de ansamblu asupra tuturor bunurilor aflate în administrarea operativă a acestora și asupra activității dintr-o anumită perioadă de gestiune.

5.1.2. Clasificarea și întocmirea balanțelor de verificare

Criteriile după care se pot clasifica balanțele de verificare, sunt: după felul conturilor pentru care se întocmesc; după numărul de egalități pe care le cuprind; după conținutul și forma grafică de prezentare.

a) *După felul conturilor pentru care se întocmesc* sunt balanțe de verificare ale conturilor sintetice, numite și balanțe generale și balanțe de verificare ale conturilor analitice, sau balanțe auxiliare.

b) *După numărul de egalități pe care le cuprind balanțele de verificare sintetice*, se împart la rândul lor în: balanțe de verificare cu o serie de egalități; cu două serii de egalități; cu trei serii de egalități; cu patru serii de egalități. La rândul lor unele dintre aceste balanțe, *după conținutul și forma de prezentare* pot fi întocmite într-o singură variantă, sau în două variante, astfel: *Balanțele de verificare cu o serie de egalități* se întocmesc grafic sub formă tabelară, se prezintă din punct de vedere al conținutului în două variante și anume: fie ca balanțe de sume, cuprinzând două coloane de sume debitoare și creditoare, al căror total trebuie să fie egal; fie ca balanță de solduri, cuprinzând două coloane de solduri, debitoare și creditoare, care, de asemenea, trebuie să fie egale între ele;

Balanța de verificare cu două serii de egalități, se întocmește grafic sub formă tabelară și se prezintă din punct de vedere al conținutului într-o singură variantă, rezultând din combinarea balanței de sume cu balanța de solduri. Ea cuprinde patru coloane, două de sume, debitoare și creditoare, și două de solduri, debitoare și creditoare, ceea ce permite stabilirea a două serii de egalități între totalul coloanelor perechi;

Balanța de verificare cu trei serii de egalități, care se prezintă din punct de vedere al conținutului într-o singură variantă, ca balanță de rulaje și solduri inițiale și finale, din punct de vedere grafic, ea se prezintă în două variante, și anume: fie sub formă tabelară cu șase coloane, din care, două pentru solduri inițiale, debitoare și creditoare, două pentru rulaje, debitoare și creditoare, și două pentru solduri

finale, debitoare și creditoare, ceea ce permite stabilirea a trei serii de egalități între totalul coloanelor perechi; fie sub forma unui tablou întocmit după principiul matriceal, care conține aceleași egalități, dar la întretăierea rândurilor cu coloanele, și în care rulajele din perioada curentă sunt redată prin formule contabile (corespondențe de conturi). Aceasta poartă denumirea de balanță – șah, deoarece, are forma unei table de șah.

Balanța de verificare cu patru serii de egalități se prezintă sub aspectul conținutului și a formei grafice de întocmire, într-o singură variantă sub forma unui tabel cu opt coloane, din care două pentru sumele din lunile precedente debitoare și creditoare, două pentru rulajele lunii curente, debitoare și creditoare, două pentru sume totale, debitoare și creditoare și două pentru solduri finale, debitoare și creditoare, ceea ce permite stabilirea a patru serii de egalități între totalurile coloanelor perechi.

În ceea ce privește balanțele de verificare analitice, acestea se clasifică după felul soldului pe care îl prezintă conturile pentru care se întocmesc la sfârșitul perioadei, în: balanțe de verificare analitice pentru conturi monofuncționale și balanțe de verificare analitice pentru conturi bifuncționale. În continuare, balanțele de verificare analitice pentru conturile monofuncționale se clasifică după numărul etaloanelor de evidență utilizate în: balanțe de verificare analitice pentru conturi cu un singur etalon de evidență (bănesc) și balanțe de verificare analitice pentru conturi cu două etaloane de evidență (natural și bănesc).

Balanțele de verificare se întocmesc, de regulă, la sfârșitul unei perioade de gestiune, lună, trimestru, semestru sau an, și ori de câte ori necesitățile impun acest lucru, în scopul verificării exactității înregistrărilor contabile.

Pentru întocmirea unei balanțe de verificare se procedează astfel:

- se trec operațiile din jurnale în conturi până la data când urmează să se întocmească balanța de verificare;
- se totalizează sumele din debitul și creditul fiecărui cont deschis în cartea – mare și se stabilește soldul acestora;
- se trec datele din conturi (solduri inițiale, rulaje, sume totale, solduri finale) în formularul balanței de verificare;
- se adună coloanele balanței de verificare, iar totalurile stabilite în cadrul fiecărei perechi de coloane (debitoare sau creditoare) trebuie să fie egale între ele. De asemenea, totalul rulajelor stabilite în cadrul balanței de verificare, trebuie să fie egale cu totalul rulajelor din registrul jurnal.

5.1.2.1. Balanțele de verificare ale conturilor sintetice

5.1.2.1.1. Balanțele de verificare cu o serie de egalități

a) *Balanța de verificare a sumelor* cuprinde pe cele două coloane-pereche, totalul sumelor debitoare (T.S.D.) și totalul sumelor creditoare (T.S.C.) ale conturilor din cartea mare, între care trebuie să existe egalitatea:

$$\boxed{T.S.D. = T.S.C.}$$

Dacă nu rezultă această corelație, înseamnă că există o eroare de înregistrare a operațiilor economice. Deci, această balanță îndeplinește funcția de control al exactității înregistrărilor efectuate. Totodată, balanța de sume îndeplinește și funcția de grupare și centralizare a datelor contabilității curente, permițând prin aceasta conducerii întreprinderii să cunoască întreaga situație economico-financiară la data respectivă.

Tabelul 3.11

BALANȚĂ DE VERIFICARE

întocmită la ...

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	TOTAL SUME	
		Debitoare	Creditoare
1			
2			
⋮			
<i>n</i>	TOTAL	T.S.D	T.S.C

b) *Balanța de verificare a soldurilor* este asemănătoare cu balanța de verificare a sumelor, cu deosebirea că în locul celor două coloane perechi de sume, cuprinde două coloane perechi de solduri, una pentru soldurile finale debitoare (Sd.D.) și alta pentru soldurile finale creditoare (Sd.C.), între care prin totalizare trebuie să rezulte egalitatea:

$$T.Sd.D. = T.Sd.C.$$

Prin egalitatea respectivă, această balanță satisface cerința funcției de control al exactității datelor înregistrate în conturi. Totodată, prezentând situația economico-financiară a întreprinderii la un moment dat prin soldurile finale debitoare și creditoare ale conturilor, această balanță stă la baza întocmirii bilanțului și permite cunoașterea rezultatelor activității la perioade scurte de timp, respectiv, la intervalul dintre două bilanțuri.

Tabelul 3.12

BALANȚA DE VERIFICARE A SOLDURILOR

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SOLDURI FINALE	
		Debitoare	Creditoare
1			
2			
⋮			
<i>n</i>			
	TOTAL	T.Sd.D.	T.Sd.C.

5.1.2.1.2. Balanța de verificare cu două serii de egalități

Această balanță de verificare este rezultatul combinării balanței de sume cu balanța de solduri și are la bază egalitățile:

$$T.S.D. = T.S.C.$$

$$T.Sd.D. = T.Sd.C.$$

Tabelul 3.13

BALANȚA DE VERIFICARE A SUMELOR ȘI SOLDURILOR

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SUME TOTALE		SOLDURI FINALE	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1					
2					
⋮					
n					
	TOTAL	T.S.D	T.S.C	T.Sd.D.	T.Sd.C.

5.1.2.1.3. Balanța de verificare cu trei serii de egalități

Indiferent de varianta în care se prezintă din punct de vedere grafic, sub formă tabelară, sau sub formă matriceală, acest tip de balanță cuprinde următoarele trei tipuri de egalități:

$$T.Sdi.D = T.Sdi.C$$

$$T.R.D. = T.R.C.$$

$$T.Sd.f.D = T.Sd.f.C$$

S.d.i. = solduri inițiale

S.d.f. = solduri finale

Cu ajutorul acestei balanțe de verificare se satisfac atât funcțiile balanțelor precedente, cât și funcția de analiză a activității economice la nivel superior.

Totodată, pe baza ei se pot stabili în plus următoarele corelații: egalitatea dintre totalul rulajului din balanță și totalul rulajului din registrul jurnal; identitatea soldurilor finale din balanța perioadei curente cu soldurile inițiale ale perioadei următoare.

Tabelul 3.14

BALANȚA DE VERIFICARE CU TREI SERII DE EGALITĂȚI

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SOLDURI INIȚIALE		RULAJE		SOLDURI FINALE	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1							
2							
⋮							
n	TOTAL	T.Sdi.D	T.Sdi.C	T.R.D	T.R.C	T.Sdf.D.	T.Sdf.C.

A doua variantă a balanței de verificare cu trei serii de egalități este *balanța-șah*. Spre deosebire de varianta tabelară care redă numai volumul valoric al activității desfășurate pe o perioadă dată, aceasta furnizează informații și asupra naturii operațiilor efectuate, necesare nevoilor de analiză detaliată a activității. Întrucât, natura operațiilor economice este reflectată prin corespondența conturilor s-a impus necesitatea creării balanței-șah care permite redarea corespondenței conturilor în care s-a înregistrat operația economică în partidă dublă. Cu ajutorul acestei balanțe se descoperă nu numai dacă s-a respectat dubla înregistrare, ci și dacă a fost debitat sau creditat contul corpunzător conținutului economic al operației efectuate.

Balanța de verificare șah se prezintă sub forma unui tablou întocmit după principiul matriceal.

Cu ajutorul ei, cele trei egalități nu se obțin între coloanele perechi, ci la întretăierea rândurilor cu coloanele, în care rulajele din luna curentă sunt redade pe conturi corespondente.

Cu toate avantajele pe care la prezintă acest tip de balanță, în practică se utilizează mai rar datorită numărului mare de conturi corespondente într-o perioadă de gestiune și imposibilitatea transpunerii lor pe formatul de hârtie folosit. Executarea ei se face ușor cu ajutorul calculatorului electronic care, de asemenea, nu redă toate corespondentele (din același motiv), ci numai totalurile (T).

Formatul acestei balanțe de verificare este redat în tabelul nr. 7.5.

5.1.2.1.4. Balanța de verificare cu patru serii de egalități

Această balanță de verificare se prezintă numai în varianta tabelară. Ea reprezintă o combinație a tipurilor cu una, două și trei serii de egalități și a fost impusă de necesitatea comparării rulajelor de la sfârșitul lunii curente cu sumele de la sfârșitul lunii precedente, în vederea urmăririi în dinamică a activității întreprinderii și a stabilirii schimbărilor care s-au produs în sfera și structura mijloacelor surselor și proceselor economice. Cele patru serii de egalități care se stabilesc cu acest tip de balanță sunt următoarele:

I.	$T.S.p.D = T.S.p.C$
II.	$T.Rc.D = T.Rc.C$
III.	$T.S.D = T.S.C$
IV.	$T.Sd.f.D = T.Sd.f.C$

S.p. = Sumă precedente

R.c. = Rulaje curente

Balanța de verificare cu patru serii de egalități reprezintă modelul cel mai complet de balanță tabelară, întrucât satisface funcțiile tuturor celorlalte balanțe de același tip, și în plus oferă informații pentru efectuarea în dinamică a analizei economico-financiară.

BALANȚA DE VERIFICARE - ȘAH (Model)

CONTURI DEBITOARE CONTURI CREDITOARE	SOLD INIȚIAL DEBITOR (Sdi.D.)	Contul 1	Contul 2	Contul 3				Contul n	TOTAL RULAJ DEBITOR (T.R.D.)	SOLD FINAL DEBITOR (Sdf.D.)
SOLD INIȚIAL CREDITOR (Sdi.C.)	TOTAL SOLDURI INIȚIALE	Sd.C1. ↓	Sd.C2.	Sd.C3.	Sd.Cn.	*	*			*
Contul 1	Sd. ↑ C1.	↗	↗	↗	↗				T.R.D. C1.	TSd.f. C1.
Contul 2	Sd. C2.	↗	↗	↗	↗				T.R.D. C2.	TSd.f. C2.
Contul 3	Sd. C3.	↗	↗	↗	↗				T.R.D. C3.	TSd.f. C3.
Contul n	Sd. Cn.	↗	↗	↗	↗			↗	T.R.D. Cn.	TSd.f. Cn.
TOTAL RULAJ CREDITOR (T.R.C.)	*	T.R.C. C1	T.R.C. C2	T.R.C. C3	T.R.C. Cn				TOTAL RULAJE FINALE	→
SOLD FINAL CREDITOR (Sdf.C.)	*	T.Sd.f. C1	T.Sd.f. C2	T.Sd.f. C3	T.Sd.f. Cn					TOTAL SOLDURI FINALE

BALANȚA DE VERIFICARE CU PATRU SERII DE EGALITĂȚI

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SUME PRECED.		RULAJE		TOTAL SUME		SOLDURI FINALE	
		Debi- toare	Credi- toare	Debi- toare	Credi- toare	Debi- toare	Credi- toare	Debi- toare	Credi- toare
1									
2									
⋮									
<i>n</i>	TOTAL	T.Sp.D.	T.Sp.C.	T.Rc.D.	T.Rc.C.	T.S.D.	T.S.C.	T.Sdf.D.	T.Sdf.C.
Egalități		I		II		III		IV	

5.1.2.2. Balanțele de verificare ale conturilor analitice

În situația în care conturile sintetice se desfășoară în analitice, este necesar să se întocmească și balanțe de verificare analitice.

Se întocmește câte o balanță analitică pentru fiecare cont sintetic, desfășurat pe analitice.

Balanțele de verificare analitice sunt un mijloc eficient pentru stabilirea legăturii dintre evidența analitică și evidența sintetică, motiv pentru care mai poartă denumirea de balanțe auxiliare sau secundare. Totodată, balanțele de verificare analitice sunt necesare conducerii întreprinderii, întrucât prin ele se obțin informații detaliate în legătură cu existența și mișcarea elementelor patrimoniale ale întreprinderii.

Tehnica de întocmire a acestora constă în preluarea din registrul cartea – mare dezvoltătoare a sumelor totale și a soldurilor tuturor conturilor analitice, deschise pentru un cont sintetic. Cu ajutorul lor se stabilesc apoi o serie de corelații și indicatori care diferă în funcție de modul de funcționare a conturilor și de numărul de etaloane de evidență utilizate în cadrul conturilor analitice.

a. Balanța de verificare analitică pentru conturi monofuncționale

Conturile monofuncționale sunt acelea care la sfârșitul perioadelor de activitate au un singur fel de sold: fie numai debitor, fie numai creditor. Prin urmare și conturile analitice deschise în cadrul lor, vor avea un singur fel de sold, de același fel cu soldul contului sintetic.

b. Balanța de verificare analitică pentru conturile monofuncționale cu un singur etalon de evidență

Aceasta se prezintă sub formă de tabel cu o singură pereche de coloane pentru sume (debitoare și creditoare) și o singură coloană pentru sold. Spre deosebire de balanța de verificare sintetică, această balanță analitică nu are egalități în cadrul său, decât atunci când conturile analitice sunt soldate, adică atunci când totalul coloanei sold este zero.

Exactitatea înregistrărilor făcute în conturile analitice și cel sintetic de care aparțin, se verifică prin corelațiile între datele acestei balanțe și cele din contul sintetic, astfel: totalul sumelor debitoare ale tuturor analiticelor din balanță, trebuie să fie egal cu totalul sumelor debitoare ale contului sintetic; totalul sumelor creditoare ale tuturor analiticelor din balanță, trebuie să fie egal cu totalul sumelor creditoare ale contului sintetic; totalul soldurilor tuturor conturilor analitice din balanță, trebuie să fie egal și de același sens cu soldul contului sintetic.

Tabelul 3.17

BALANȚA DE VERIFICARE ANALITICĂ
a contului „Creditori”

Conturile analitice	Denumirea conturilor analitice	TOTAL SUME		SOLD
		Debitoare	Creditoare	
1				
2				
n				
	TOTAL	x	x	x
	Contul sintetic Creditori	x	x	x

c. *Balanța de verificare a conturilor monofuncționale cu două etaloane de evidență*

Acest tip de balanță se prezintă sub formă tabelară și conține în plus față de cea precedentă, coloane pentru cantități intrate, cantități ieșite și stoc. Ele sunt utilizate numai în verificarea conturilor de mijloace economice cu conținut material, care după funcția contabilă sunt întotdeauna de activ și au numai sold debitor.

Controlul se efectuează prin intermediul corelațiilor care trebuie să existe între datele din balanță și cele din contul sintetic respectiv, corelații care se stabilesc ca și la balanța precedentă.

Tabelul 3.18

BALANȚA DE VERIFICARE ANALITICĂ
a contului „Materii prime”

Contu- rile anali- tice	Denumirea conturilor analitice	Felul etalo- nului natural	CANTITĂȚI			SUME TOTALE		SOLDURI
			Intrate	Ieșite	STOC	Debi- toare	Credi- toare	
1		t ₀						
2		t ₀						
⋮								
n		t ₀						
	TOTAL	—	—	—	—	x	x	x
	Contul sintetic „Materiale”	—	—	—	—	x	x	x

d. *Balanța de verificare analitică pentru conturile bifuncționale*

Ca mod de prezentare, balanța de verificare analitică a conturilor bifuncționale cuprinde două perechi de coloane: una pentru sume (debitoare și creditoare) și alta pentru solduri (debitoare și creditoare). Deci, ea se aseamănă cu balanța de sume și solduri, cu singura deosebire că între totalul coloanelor perechi nu există egalități.

În ceea ce privește corelația dintre soldul contului sintetic și soldurile analiticelor sale, aceasta prezintă particularitatea că în timp ce contul sintetic are în orice moment un singur fel de sold, conturile analitice pot avea unele sold debitor, iar altele sold creditor. Ca urmare a acestui fapt totalul soldurilor debitoare sau creditoare ale conturilor analitice poate fi egal și de același sens cu soldul contului sintetic respectiv, numai prin însumarea lor algebrică.

Tabelul 3.19

BALANȚA DE VERIFICARE ANALITICĂ
a contului sintetic „Decontări între unitate și subunități”

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	TOTAL SUME		SOLDURI	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1					
2					
⋮					
n					
	TOTAL	1 050 000	1 000 000	130 000	80 000
	Contul sintetic: „Decontări între unitate și subunități”	1 050 000	1 000 000	50 000	—

5.1.3. Identificarea erorilor de înregistrare cu ajutorul balanțelor de verificare

Balanțele de verificare îndeplinesc funcția de control și identificare a erorilor de înregistrare prin intermediul egalităților care trebuie să existe între totalurile diferitelor coloane, precum și prin intermediul corelațiilor care se stabilesc cu ajutorul lor. Neasigurarea unei egalități sau a unei corelații se datorește existenței unei erori.

Cu ajutorul balanței de verificare se pot descoperi o serie de erori, cum sunt: erori de întocmire a balanței de verificare, erori de închidere a conturilor pentru stabilirea soldurilor finale, erori de înregistrare în cartea – mare și erori de stabilire a sumelor din formulele contabile.

Din categoria erorilor care nu se pot descoperi cu ajutorul balanțelor de verificare sintetice, pot fi: omisiunile de înregistrare a operațiilor, erorile de compensație, erorile de imputație și erorile de înregistrare în registrul jurnal.

Omisiunile de înregistrare constau în faptul că operația economică nu a fost înregistrată de loc, nici în contul debitor, nici în contul creditor. Identificarea unor

astfel de erori este posibilă în urma verificării documentelor dacă au fost înregistrate în totalitate.

Erorile de compensație se datoresc reportării greșite a sumelor din documentele justificative în jurnal, sau din jurnal în cartea – mare, în sensul că s-a trecut o sumă în plus într-o parte a unui cont sau mai multor conturi și altă sumă în minus, egală cu cea trecută în plus, în aceeași parte a unui sau mai multor conturi, astfel încât pe total cele două categorii de erori se compensează. Identificarea acestor erori este posibilă datorită apariției de solduri finale nefirești în unele conturi, cu ajutorul balanțelor de verificare analitice.

Erorile de imputație se datoresc reportării unei sume exacte ca mărime din jurnal în cartea – mare, atât la debit, cât și la credit, însă nu în conturile în care trebuia trecută, ci în alte conturi care nu corespund conținutului economic al operației respective.

Erorile de înregistrare în registrul jurnal se pot datora stabilirii greșite a conturilor corespondente, sau înregistrarea unei operații de două ori, atât în debit cât și în credit, sau inversării formulelor contabile, sau întocmirii unei formule contabile corecte, dar cu altă sumă mai mare sau mai mică, atât în debit, cât și în credit.

Singura balanță de verificare care descoperă erorile care nu influențează egalitățile, este balanța – șah, întrucât ea redă pe lângă cele trei serii de egalități și corespondența conturilor.

ÎNCHEIERE

Datorită rolului important pe care îl are, contabilitatea a devenit o problemă de prim ordin pentru economia întreprinderii moderne, iar perfecționarea continuă a metodei și procedeele sale de lucru se impune ca o cerință de prim ordin.

În condițiile actuale, toate științele care studiază diferitele laturi ale realității obiective sunt supuse unor profunde schimbări și înnoiri, atât în ceea ce privește conținutul obiectului de studiu care se lărgeste și se adâncește continuu, cât și a metodei de cercetare folosită pentru realizarea sa, incluzând în instrumentarul ei ultimele cuceriri din domeniul respectiv.

Prezentul curs de PRINCIPIILE CONTABILITĂȚII este consacrat problemelor teoretice ale contabilității, fundamentării legităților, categoriilor și principiilor care o călăuzesc, ca premisă și cerință general valabilă pentru organizarea și funcționarea contabilității oricărei ramuri de activitate economico-socială. Astfel, pe fondul de idei și cunoștințe acumulate de știința contabilității de-a lungul timpului, au fost grefate principiile ce călăuzesc contabilitatea europeană și mondială, care au fost însușite și așezate la baza noului sistem contabil din România.

Pentru ușurința înțelegerii problemelor și a creșterii gradului de utilitate teoretică și practică, cursul cuprinde în afara noțiunilor teoretice, exemple practice de înregistrări, documentele specifice, scheme și situații, tabele de date, la care în final se adaugă lista bibliografică a lucrărilor de specialitate românești și străine care ne-au inspirat și care pot fi consultate de toți cei care doresc să aprofundeze studiul principiilor contabilității în toată complexitatea sa.

Am speranța că acest curs se va alătura altora de același fel și va servi preocupărilor ce s-au depus și se depun pe linia perfecționării activității științifice și didactice pentru formarea și educarea tinerilor studenți în domeniul contabilității.

Dacă principiile contabilității sunt respectate, contabilitatea reflectă realitatea economică.

Însușirea acestor principii este indispensabilă și juristului dacă în litigiile patrimoniale vrea să decidă în cunoștință de cauză și să slujească adevărul.

BIBLIOGRAFIE

1. BOJIAN Octavian, *Bazele contabilității*. Ed. Academiei Universitare Athenaeum, București 1994.
Reeditare Ed. Intecraph, București 1995.
Reeditare Ed. Adonai, București 1996.
Reeditare Ed. Eficient, București 1997.
2. BOJIAN Octavian, NEAMȚU Horia, *Contabilitatea capitalului*, Ed. Crescend, București 1992.
3. BOJIAN Octavian, *Contabilitatea întreprinderilor*. Ed. Eficient, București 1996.
4. OPREA Călin, RISTEA Mihai, VĂDUVA Ilie, NEAMȚU Horia, *Bazele contabilității*. Ed. Didactică și Pedagogică, București 1995.
5. COLASSE Bernard, *Contabilitate generală*. Traducere din limba franceză, Ed. Moldova, Iași 1993.
6. CIBERT A., *Comptabilité générale*. Ed. Dounod, Paris, 1980.
7. DEMETRESCU C. G., POSSLER L., PUCHITĂ V., VOICA V., *Contabilitatea, știință fundamentală și aplicativă*. Ed. Scrisul românesc, Craiova 1979.
8. DEMETRESCU C. G. *Istoria contabilității*. Ed. Științifică, București 1972.
9. DUMITRESCU Ștefan, TOMA Dumitru, *Principii ale contabilității*. Ed. Didactică și Pedagogică, București 1974.
10. FELEAGĂ Niculae, IONAȘCU Ion, *Contabilitate financiară*. Vol. I-IV, Ed. Economică, București 1993.
11. IACOBESCU Spiridon, *Curs de contabilitate generală în legătură cu dreptul și legile comerțului*. Iași, 1923.
12. IONAȘCU Ion, *Epistemologia contabilității*, Ed. Economică, București 1998.
13. LARSON D. Kermit, RYLE W. Wiliam, *Fundamental Accounting Principles*. Eleventh Edition.
14. NEGESU Ion, *Logica înregistrărilor contabile*. Ed. Economică, București 1996.
15. RISTEA Mihai, *Bilanțul în gestiunea patrimoniului*. Ed. Academiei Române, București 1980.
16. RUSU Dumitru, *Bazele contabilității*. Ed. Didactică și Pedagogică, București 1977.
17. TĂMĂȘAN Traian, *Bazele științifice ale contabilității*. Ed. Științifică, București 1973.
18. VOINEA D., *Curs de contabilitate generală*. Ed. Academiei, Brașov 1944.
19. *** *Bazele contabilității*. Ed. Didactică și Pedagogică, București 1972 (colectiv de autori).
20. Ministerul Finanțelor, *Sistemul contabil al agenților economici*. Ed. Economică, București 1994.
21. *** *Legea nr. 31 privind societățile comerciale*. B.O. 126 – 127/17.II.1990.
22. *** *Hotărârea Guvernului nr. 704/1993 pentru aprobarea unor măsuri de executare a legii contabilității nr. 82/1991*.

OCTAVIAN BOJIAN

- Profesor universitar doctor la catedra de contabilitate din A.S.E. București;
- Absolvent A.S.E. București, promoția 1966;
- Premiul I la cea de a X-a sesiune națională a studenților economiști (aprilie 1966);
- Doctor în economie din anul 1975;
- A elaborat și publicat peste 100 de titluri diverse, din care 6 cărți după anul 1990;
- A urmat cursurile de perfecționare la Școala superioară de Gestiune din Toulouse - Franța, 1992-1993;
- Este membru al Fundației Internaționale de Management (FIMAN) din anul 1994;
- Predă cursurile „Bazele contabilității”, la facultatea de Relații Economice Internaționale din A.S.E., Universitatea Academică Athenaeum, Universitatea Hyperion, și Academia Politehnică secția ingineri economiști; cursurile „Contabilitatea întreprinderilor” la facultatea de Management și la Colegiul economic A.S.E.